

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ

ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ

ΕΤΟΣ Θ * 33 * ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2006 * ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 104.32 * 7€

Σ. Νάγου:

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΛΕΙΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΝ ΛΑΜΒΔΩΜΑ

ΠΕΡΙ ΔΙΟΤΙΜΑΣ

Ο ΓΑΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

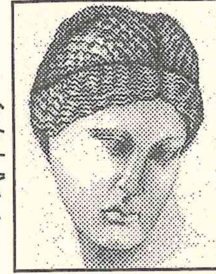
Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

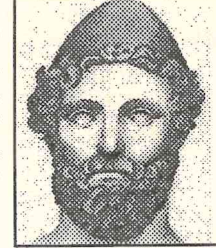
ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ: ΜΥΣΤΗΡΙΑ - ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

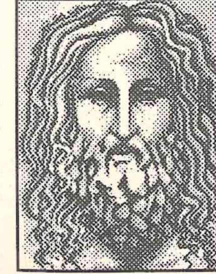

1 ΕΣΤΙΑ ♎

2 ΑΡΗΣ ♏

3 ΑΡΤΕΜΙΣ ♐

4 ΗΦΑΙΣΤΟΣ ♑

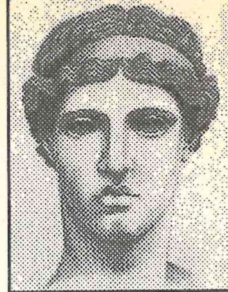

5 ΗΡΑ ♒

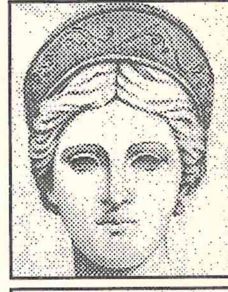

6 ΠΟΣΕΙΔΩΝ ♓

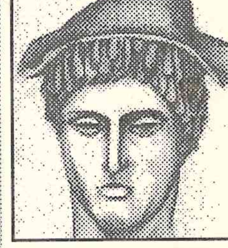
εἰς δόξαν τῶν ἱερῶν ἀριθμῶν καί νόμων καί τῶν ἐφόρων αὐτῶν, ἀθανάτων Ἑλλήνων Θεῶν

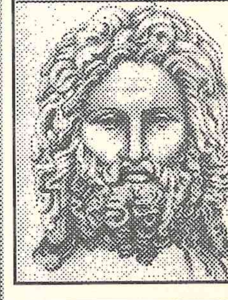
π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

7 ΑΘΗΝΑ

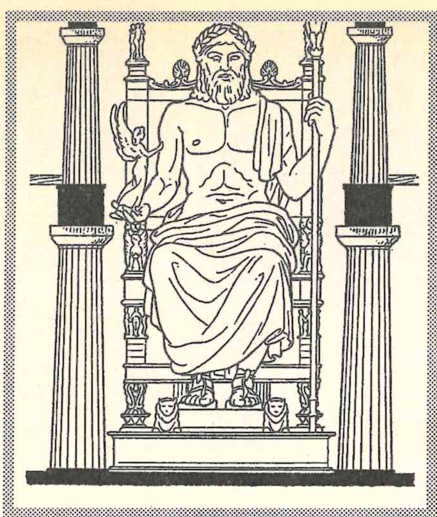

8 ΑΦΡΟΔΙΤΗ

9 ΑΠΟΛΛΩΝ ♊

ΕΡΜΗΣ ♋

ΖΕΥΣ ♌

ΔΗΜΗΤΡΑ ♍

Η ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ

Ἐαρινή Ἰσημερία ἔχουμε τήν 20η Μαρτίου. Κατά τήν ἡμερομηνία αὐτήν ὁ Ἥλιος εἰσέρχεται στόν ἀστερισμό τοῦ Κριοῦ καί ἔτσι εἰσερχόμαστε ἀστρονομικά στήν ἐποχή τῆς ἄνοιξης.

Ἡ Ἐαρινή Ἰσημερία τοῦ Ἡλίου συμβολίζει τόν θάνατο τῆς τιτανικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου (ἡ ὁποία ἔχει ὡς νόμο αὐτῆς τόν θάνατο) καί τήν ἀνάστασή του στίς πνευματικές φύσεις τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῶν ἀθανάτων. Ταυτόχρονα συμβολίζει τόν θάνατο τῶν παθῶν τῆς τιτανικῆς φύσεως τῶν μυημένων καί τήν ἐμφάνιση (στήν θέση τῶν παθῶν) τῶν ἀρετῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖες ἐξασφαλίζουν τόν θρίαμβο τῶν μυστῶν ἐπί τοῦ νόμου τοῦ θανάτου.

Ἡ περίοδος ἀπό τήν Ἐαρινή Ἰσημερία μέχρι τήν Θερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου συμβολίζει τήν ἐποχή τῆς ἀναγεννήσεως καί μεταμορφώσεως τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν στίς πνευματικές φύσεις τοῦ πνευματικοῦ κόσμου ὡς καί τῆς προετοιμασίας τους γιά τόν πλήρη ἀποχωρισμό τους ἀπό τό ἔρεβος. Στό φυτικό ἐπίπεδο εἶναι ἡ ἐποχή τῆς μεταμορφώσεως τῆς βλαστήσεως καί τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ἀνθέων καί τῶν χρωμάτων αὐτῶν.

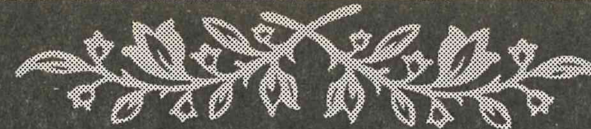
Ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ μέ τήν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἐαρινῆς Ἰσημερίας, εὔχεται πρός ὅλους τούς ἀναγνῶστες του ὅπως ὁ πνευματικός Ἥλιος τούς χαρίσει περισσότερο Φῶς καί ἡ μητέρα Γῆ περισσότερα ἀγαθά.

Ἰδεοθέατρον- Ἀθηνᾶ -Ὑγεία
τριμηνιαία ἔκδοσις
Ἔτος Θ Ἀρ. Τεύχους 33
Ἰανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2006
Γραφεῖα: Στουρνάρη 57, 104 32 Ἀθῆναι
Τηλ.: 210.52.37.543
Τηλεομοιότυπον (φάξ): 210.52.26.694
Τιμή τεύχους 7 ΕΥΡΩ

ΓΙΑ ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ,
ἀποστείλατε ταχυδρομική ἐπιταγή
(28 ΕΥΡΩ) στό ὄνομα ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, 104.32 ΑΘΗΝΑ
ἤ καταθέσατε 28 ΕΥΡΩ στήν
Alpha Bank Ἀρ. Λογαριασμοῦ
104.002.786.016.548
στό ὄνομα: Ἀντ. Ἀναστασάκης
ἤ τηλεφωνήσατε στό 210.52.37.543
Συνδρομές ἐξωτερικοῦ: 56 ΕΥΡΩ

Τά κείμενα, ὅπως καί ἡ γλῶσσα κάθε
δημοσιεύματος ἀπηχοῦν τίς ἀπόψεις τοῦ
ἑκάστοτε γράφοντος.

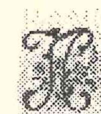
Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης
Ἀντ. Ἀναστασάκης - Ραδάμανθυς
Διευθύντρια: Αἰκ. Γαβρᾶ - Εὐρυνόμη
Καλλιτεχνική ἐπεξεργασία - Στοιχειοθεσία
Διορθώσεις: Φυλλίτσα Ἀναπνιώτου - Ἀθηναΐς
Ἐκτύπωσις: Γ. Χ. Ζαχαροπούλου
Δ. Σιταρᾶς, Λευκάδος 9 Μοσχᾶτο
ISSN 1108-832 X

Σ. Νάγου

ΚΛΕΙΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ρίν ἐπιχειρήση τις νά γνωρίση τά μυστικά τῆς φύσεως, πρέπει νά θωρακισθῇ δι' ἐλευθερίας ἔν τε τῇ ἐρεύνει καί τῇ δράσει αὐτοῦ καί μόνον διά τοῦ ὅπλου τούτου δύναται νά ὑπερνικήση τά ἐπιπροσθοῦντα ἐμπόδια. Ἄνευ τῆς ἐλευθέρας καί ἀπηλλαγμένης προκαταλήψεων ἀναζητήσεως τῶν ἀληθειῶν, εἶναι ἀδύνατον ὁ ἐρευνητής νά προχωρήση.

Καί πράγματι μόνη ἡ ἐλευθερία εἶναι ἱκανή νά μᾶς προσδώση τήν δύναμιν τῶν ὄντων, τῶν ὁποίων ὁ πρωτεύων νόμος εἶναι ἡ γνῶσις, ἥτις διά νά ἐκδηλωθῇ ἀνάγκην ἔχει ἡ συνείδησις, ἐφ' ἧς θά παραχθῇ, νά ἐνεργήση ἐλευθέρως.

Ἡ ἐλευθερία μόνη δύναται νά προσδώση εἰς τήν ψυχήν πτερά καί νά μᾶς μεταφέρη εἰς τά φωτεινά καί αἰθέρια ὕψη, ὅπου τά ποταπά πάθη καί αἱ στεναί ἀντιλήψεις δέν δύνανται νά φθάσουν, ὅπου ὁ ὁρίζων, ὁ ἀήρ, τό περιβάλλον, χαρακτηρίζονται διά διαυγείας, διά μέσου τῆς ὁποίας ἡ ἀτελής αἴσθησίς μας ἀπαλλασσομένη τοῦ διαφράγματος καί τῶν νεφῶν τῶν προλήψεων, καθίσταται ἱκανή νά διακρίνη καθαρά τήν ἀλήθειαν καί νά τήν διαστείλη ἀπό τοῦ ψεύδους, ὅπου αἱ βέβηλοι σκέψεις φαίνονται χαμηλά εἰς τό βάθος καί τότε διακρίνομεν τήν σμικρότητα καί τό γελοῖον αὐτῶν. Ἐκεῖ αἱ μεγάλαι ἰδέαι τῆς σωτηρίας καί τῆς λυτρώσεως τῶν ψυχῶν τῆς γῆς διακρίνονται τῶν ποταποτήτων, διά τοῦ μεγαλείου των καί γαλουχοῦσι τήν ἔκπληκτον διάνοιάν μας μέ ἐκπάγλους εἰκόνας αἴγλης καί κάλλους.

Μόνη ἡ ἐλευθερία δύναται νά μᾶς ὁδηγήση εἰς τά ὕψη ἐκεῖνα, ἀφ' ὧν δυνάμεθα νά ἐπισκοπήσωμεν τό ὅλον ἔργον τῆς φύσεως καί νά διίδωμεν τίς ὁ τελικός σκοπός αὐτῆς, ὅστις εἶναι καί σκοπός παντός ὑπ' αὐτῆς ἐκδηλωθέντος ὄντος.

Ἡ ἐλευθερία μόνη δύναται νά μᾶς ἀποσπάση ἀπό τά σεσηπότα ἐκεῖνα σκάφη, ἐφ' ὧν εἴμεθα προσκεκολλημένοι δίκην ὀστράκων, δίκην ὄντων στερουμένων τῆς δυνάμεως τοῦ σκέπτεσθαι καί ἀποφασίζειν περί τῆς πορείας, τήν ὁποίαν ὀφείλουν νά ἀκολουθήσουν καί μεθ' ὧν (σκαφῶν) φερόμεθα ἀσυναισθήτως εἰς πέλαγα προλήψεων, ψεύδους καί πλανῶν, πρός τέλματα πλήρη βορβόρου καί σαπρίας.

Ἐπιζητοῦμεν πᾶν ὅ,τι εὐγενές. Ζητοῦμεν τήν τελειότηταν, τήν εὐδαιμονίαν, τήν ἀλήθειαν, τό κάλλος. Ἀλλά δέν βλέπομεν, ὅτι πάντα ταῦτα δέν δύνανται νά ὑπάρχουν εἰς τό στενόν καί ἀτελές περιβάλλον, ὅπερ ἔχομεν δημιουργήσει διά τῶν σκέψεών μας, ὅτι πάντα ταῦτα συνδυάζονται πρός τήν ἐλευθερίαν, μεθ' ἧς ἀποτελοῦν σύνολον ἀδιάσπαστον. Οὔτε ἡ ἀλήθεια εἶναι τι ἀνελεύθερον, οὔτε τό κάλλος δου-

λικόν. Ἀπ' ἐναντίας, θ' ἀπετέλουν ἀκατανόητον τι εὑρισκόμενα ἐν διαζεύξει πρός τήν ἐλευθερίαν.

Δυστυχῶς αἱ σκέψεις τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀντίθετοι πρός τήν ἐλευθερίαν καί χαρακτηρίζουν αὐτήν ὡς γάγγραιναν, ὡς τι μισαρόν καί καταδιωκτέον, δι' ὅ αἱ ἐλεύθεραι ψυχαί διατρέχουν τόν κίνδυνον νά ἀποκλεισθῶσι τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

Ἄν οἱ ἄνθρωποι ἐχαρακτηρίζοντο διά φρονήσεως, θά ἔπρεπε ἀποτινάσσοντες τόν ζυγόν τῆς πνευματικῆς δουλείας, νά προσεταιρισθῶσι τούς φιλελευθέρους ἐρευνητάς καί συνεργαζόμενοι μετ' αὐτῶν, νά ἐπιζητήσωσι τήν ἰδίαν αὐτῶν πνευματικήν ἀπελευθέρωσιν ἀντί νά ἀντιμάχωνται πρός αὐτούς, συνεχίζοντες οὕτω τήν ἐν τῇ ἀμαθείᾳ κακόζηλον δουλείαν των.

Ὅτι δουλεύει ἡ ἀνθρωπότης εἰς τήν ἀμάθειαν, τό ψεῦδος καί τήν κακίαν, προκύπτει ἐκ τῆς καταστάσεως, εἰς ἥν εὑρίσκεται. Δουλεύει εἰς τά πάθη της, ἐξ ὧν προκύπτουν τά δεινά της, δουλεύει εἰς τήν ἐξάρτησιν αὐτῆς ἀπό τῆς καθ' ἡμέραν ἀναζητήσεως τοῦ ἄρτου, ἐξαντλοῦσα οὕτω τάς δυνάμεις της. Δουλεύει εἰς τήν νόσον, τήν ἀτίμωσιν, τόν ἐξευτελισμόν, εἰς τήν κατωτερότητα, ἥτις μεταβάλλει τόν ἄνθρωπον εἰς κτῆνος, ἐστερημένον τοῦ μεγαλυτέρου δώρου τῆς φύσεως, τῆς ἱκανότητος τοῦ γνῶναι, δουλεύει τέλος εἰς τόν θάνατον, ἀπό τόν ὁποῖον μάτην ἰσχυρίζεται ὅτι τήν ἐλύτρωσεν ὁ θεός, τόν ὁποῖον ἐσταύρωσεν ἀκριβῶς διότι ἐπεζήτησε νά τήν ἐλευθερώσῃ ἀπό τόν θάνατον.

Ὁ σταυρωθείς θεός εἶπεν ὅτι, ἡ ἀλήθεια καί μόνη δύναται νά ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια δέν δύναται νά γεννηθῇ χωρίς ἐλευθερίαν σκέψεως καί συνειδήσεως.

ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Οἱ ἄνθρωποι συχνότατα ὁμιλοῦν περί ἐλευθερίας, μέ τήν διαφοράν ὅτι, πολύ συχνά, μέ τήν λέξιν αὐτήν ἐννοοῦν τό ἀκριβῶς ἀντίθετον τῆς πραγματικῆς αὐτῆς σημασίας. Ἕνεκα τούτου, εἶναι ἀνάγκη νά ἀναζητήσωμεν ποία εἶναι ἡ βαθυτέρα αὐτῆς ἔννοια.

Κατά τήν ἀρχαιότητα, δέν εἶχε δοθῇ ὁρισμός τῆς ἐλευθερίας καί πρῶτοι, καθ' ὅσον ἐγώ γνωρίζω, οἱ Στωικοί διετύπωσαν τοιοῦτον ὁρισμόν. Ὁ **Ἐπίκτητος** λέγει ("Διατριβαί" Ι β, 9) ***"Ἐλεύθερός ἐστιν, ὅν γίνεται πάντα κατά προαίρεσιν καί ὅν οὐδείς δύναται κωλῦσαι"***. Καί ("Διατριβαί" ΙΧ α 1) ***"Ἐλεύθερός ἐστιν ὁ ζῶν ὡς βούλεται, ὅν οὔτ' ἀναγκᾶσαι οὔτε κωλῦσαι, οὔτε βιάσασθαι. Οὗ αἱ ὁρμαί ἀνεμπόδιστοι, αἱ ὀρέξεις ἐπιτευκτικαί, αἱ ἐκκλίσεις ἀπερίπτωτοι"***.

Ἐπίσης, κατά τήν Συντακτικήν Συνέλευσιν τῆς Γαλλίας, ἐν ἔτει 1789, ἐδόθη ὁρισμός τῆς ἐλευθερίας εἰς τήν "Διακήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ πολίτου". Κατά τόν ὁρισμόν τοῦτον **"ἐλευθερία εἶναι τό νά κάμνῃ τις ὅ,τι θέλει καί δύναται, ἀρκεῖ νά μή βλάπτῃ ἑαυτόν ἤ τούς ἄλλους"**.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νά συμπεράνωμεν ὅτι, ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως εἶναι τό νά μή πιέζηται αὐτη ἀπό τίποτε, ἀλλά νά ἐνεργῇ συμφώνως πρός τήν ἰδίαν αὐτῆς λογικήν καί θέλησιν.

ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Διά νά ἐμβαθύνωμεν εἰς τήν πραγματικήν ἔννοιαν τῆς ἐλευθερίας πρέπει νά ἀνατρέξωμεν εἰς τήν σύστασιν τῆς ψυχῆς καί τῆς οὐσίας τοῦ Κόσμου.

Κατά τήν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν Θεοσοφίαν καί Φιλοσοφίαν αἱ κοσμοποιητικαί ἀρχαί εἶναι δύο: Ἡ **μονάς** τοῦ Πυθαγόρου (ὁ αἰθήρ τῶν συγχρόνων φυσικῶν, κατά τούς ὁποίους, οὗτος εἶναι ἁπλῆ, συνεχής, ἀβαρής οὐσία) καί ἡ **ἀόριστος Δυάς**, ἥτις εἶναι μεριστή καί διηρημένη εἰς ἄτομα, τά ὁποῖα καθίστανται σύν τῇ ἐξελίξει ψυχικαί ἀτομικότητες. **Τά ἄτομα ταῦτα ἀποτελοῦνται ἀπό ἕναν πυρῆνα καί μίαν περιφέρειαν.** Καί ἡ νεωτέρα Φυσική παραδέχεται, ὅτι τό ἄτομον τῆς ὕλης ἀποτελεῖται ἀπό ἕνα πυρῆνα περί τόν ὁποῖον στρέφονται ἠλεκτρόνια, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν τήν περιφέρειαν τοῦ ἀτόμου. Ἀπό τήν σύνθεσιν δέ τοῦ πυρῆνος καί τόν ἀριθμόν τῶν ἠλεκτρονίων προκύπτουν τά διάφορα χημικά στοιχεῖα. **Διά τῆς ἀλλαγῆς δέ τῆς συνθέσεως τῶν στοιχείων τούτων, ἡ ὁποία ἐπιτυγχάνεται εἴτε φυσικῶς, εἴτε τεχνητῶς, προκύπτει ἡ μεταστοιχείωσις.**

Τό ἄτομον, ὑλικόν ἤ ψυχικόν, ἔχει ἐν ἑαυτῷ μίαν κεντρομόλον καί μίαν φυγόκεντρον δύναμιν. Καί ἡ μέν πρώτη, ἡ κεντρομόλος, ἔχει ὡς ἕδραν αὐτῆς τόν πυρῆνα τόν κεντρικόν, ἡ δέ δευτέρα, ἡ φυγόκεντρος, ἔχει ὡς ἕδραν αὐτῆς τήν περιφέρειαν.

Ἡ κεντρομολική δύναμις εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία διατηρεῖ τήν ἀνεξαρτησίαν, αὐτονομίαν καί ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου, διότι, ἐάν δέν ὑπῆρχεν αὕτη, τά ἄτομα θά διεσπῶντο καί τό πᾶν θά ἀπετέλει μίαν συγκεχυμένην καί χαώδη μᾶζαν. Ἡ κεντρομολική δύναμις εἶναι ἐκείνη ἥτις διατηρεῖ καί τά συσσωρεύματα ἀτόμων ὕλης, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν τά οὐράνια σώματα, ἐκ τῆς δυνάμεως δέ ταύτης πηγάζει καί ὁ νόμος τῆς βαρύτητας.

Τό αὐτό ἰσχύει καί διά τά ψυχικά ἄτομα, αὐτός δέ εἶναι καί ὁ λόγος διά τόν ὁποῖον αἱ ψυχαί οὔτε διασπῶνται, οὔτε συγχέονται πρός ἄλλας, ἀλλά ἔχουν ἰδίαν κίνησιν καί αὐτενέργειαν. Ἡ αὐτή δέ κεντρομολική ἐνέργεια διατηρεῖ τήν αὐτονομίαν καί ἀνεξαρτησίαν τοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου καί ἀποτελεῖ τήν πηγήν τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας.

Ἡ πηγή λοιπόν τῆς ἐλευθερίας εὑρίσκεται μέσα εἰς τήν σύνθεσιν τῆς οὐσίας τῆς φύσεως καί ἀποτελεῖ κυρίαρχον νόμον τῆς φύσεως καί τοῦ πνεύματος. Ἡ ἐλευθερία εἶναι ἰδιότης τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων καί συνεπῶς ἀναπαλλοτρίωτον αὐτῶν δικαίωμα.

Εἶναι τό ὑπέρτατον ἀγαθόν τοῦ πνεύματος καί τόσον ἀναγκαῖον διά τήν ψυχικήν ἄνεσιν καί πρόοδον, ὅσον εἶναι ἡ ἀναπνοή διά τό σῶμα.

Ὅλα τά Θεοσοφικά συστήματα παραδέχονται τήν ἐξέλιξιν. Διά νά ἐπιτυγχάνηται ὅμως αὐτη εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐλευθερία, διότι μόνον αὐτη ἐπιτρέπει εἰς τήν ψυχήν νά ἐκδηλώσῃ ἀκωλύτως τούς νόμους, τάς δυνάμεις καί τάς ἰδιότητας τάς ὁποίας ἔχει καί νά φθάσῃ οὕτω εἰς τήν ἀπόλυτον αὐτῆς ἐλευθερίαν.

Ἐάν τά ὄντα δέν ἔβλεπον πρός τήν ἀπόλυτον αὐτῶν ἐλευθερίαν, θά ἦτο ἀδύνατος καί περιττή ἡ πρόοδος εἰς αὐτά.

Χωρίς τήν ἐλευθερίαν δέν δύναται νά ἐπέλθῃ ἐξέλιξις είς τήν οὐσίαν τῆς ψυχῆς. **Ἐντεῦθεν, ἡ ἐλευθερία εἶναι ἀναπαλλοτρίωτον προνόμιον καί δικαίωμα ἑκάστου, ὑπαγορευθέν ὑπό τῆς φύσεως. Πᾶς δέ ὁ ὁποῖος στερεῖ ἤ καταπολεμεῖ τό προνόμιον τοῦτο, εἶναι ἀρνητής τῆς θείας καταγωγῆς καί τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς.**

Σκοπός παντός ὄντος εἶναι ἡ ἀπόλυτος ἐλευθερία τοῦ ἐγώ του.

Τοῦτο δέ ἐπιτυγχάνεται διά τῆς ἀναζητήσεως τῶν νόμων τῆς φύσεως καί τοῦ πνεύματος. Ὅσον περισσότερον δρᾶ καί ἐξελίσσεται τό πνεῦμα, ἐπί τοσοῦτον εὐρύνονται τά ὅρια τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ. Ὅσον δέ μεγαλυτέρας ἐλευθερίας ἀπολαμβάνει, ἐπί τοσοῦτον ἀποβαίνει ἰσχυρότερον καί πλέον ἐξελιγμένον. **Ἡ ἐλευθερία, ἄρα, εἶναι τό ΑΛΦΑ καί τό ΩΜΕΓΑ τῆς ἐξελίξεως.**

Είς τά ὑλικά ἄτομα καί ὀργανώσεις, ἡ ἐλευθερία εἶναι αὐτόματος καί ἀνεξάρτητος πάσης θελήσεως, ἕνεκα δέ τούτου είς τήν φύσιν ὑπάρχει ἁρμονία. Ἐάν καί οἱ ἄνθρωποι ἔχαιρον τῆς ἰδίας ἐλευθερίας καί ἐκεῖνοι θά εἶχον είς τήν ζωήν των ἁρμονίαν.

Είς τά ζῶα δέν ὑπάρχει ἐλευθερία, διότι ταῦτα δέν ἔχουν νόησιν καί ὠθοῦνται είς πᾶσαν ἐνέργειαν τῆς ζωῆς των ὑπό τοῦ ἐνστίκτου. **Ἡ σειρά κατά τήν ὁποίαν αἱ ψυχικαί ἰδιότητες τῶν ὄντων ἐκδηλοῦνται εἶναι: νόησις, θέλησις, ἐλευθερία, ἡ ὁποία εἶναι καί τό ἀποτέλεσμα τῶν δύο πρώτων.**

Διά τῆς νοήσεως καί τῆς ἐλευθέρας ἀναζητήσεως τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, ἀποκτᾶ τό πνεῦμα γνώσεις καί ἀνυψοῦται μέχρις ὅτου φθάσῃ είς τήν κορυφήν τῆς ἐπί τῆς Γῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ, ὁπότε εὑρίσκεται είς τό τέρμα τοῦ γηΐνου αὐτοῦ σταδίου.

Ἐάν ὅμως τό πνεῦμα δέν ἔχει ἐλευθερίαν, δέν εἶναι δυνατόν νά ἐπιτύχῃ τόν σκοπόν αὐτόν καί μένει στάσιμον. Ἐάν ὑπάρχῃ στέρησις τῆς ἐλευθερίας, τό ψυχικόν κέντρον πιέζεται, ἀτροφεῖ καί μαραίνεται, διότι δέν δύναται νά ἐκδηλώσῃ τάς ἰδιότητας αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι τά ἔνστικτα, αἱ ὁρμαί καί αἱ ἐπιθυμίαι. Ταῦτα εἶναι ἐκδηλώσεις, φυσικοί νόμοι τῆς ζωῆς. Καί ἐνῶ, ὅταν πρόκειται διά τά ζῶα, ὅλοι οἱ ἐπιστήμονες κ.λ.π. παραδέχονται, ὅτι τό ἔνστικτον εἶναι σοφόν, καί ἀλάθητον, ὅταν πρόκειται διά τόν ἄνθρωπον, λέγουν ὅτι, τοῦτο εἶναι κακόν καί πρέπει νά παταχθῇ. Αὐτή ἡ ἀντίληψις ὑπάρχει, διότι αἱ κοινωνικαί συνθῆκαι εἶναι τοιαῦται, ὥστε δέν ἐπιτρέπουν τήν ἀνεμπόδιστον ἐκδήλωσιν καί ἱκανοποίησιν τοῦ ἐνστίκτου.

Τοῦτο ἀπωθούμενον είς τό ὑποσυνείδητον ὑφίσταται μίαν πίεσιν, ἡ ὁποία τό στρεβλώνει, τό διαστρέφει καί ὑπ' αὐτήν πλέον τήν ἀντιφυσικήν μορφήν ἐπανέρχεται καί ἐμφανίζεται στόχος τῶν ἐπιθέσεων.

Τό γεγονός εἶναι ὅτι, αἱ κοινωνικαί συνθῆκαι ἀντιτίθενται πρός τούς νόμους τῆς φύσεως καί ἐντεῦθεν προέρχονται ὅλα τά κακά καί αἱ πεποιθήσεις, τόσον τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, ὅσον καί τῶν ἀτόμων. Διότι αἱ περισσότεραι τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων ἔχουν ὑποστῆ πάθησιν καί αἱ ἐκδηλώσεις αὐτῶν εἶναι διεστραμμέναι.

Τό ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως π.χ. εἶναι διά πᾶσαν ὑπόστασιν, ἡ ἱκανότης τοῦ νά διατηρῇ τήν ὕπαρξίν της, εἶναι μία ἐπιτακτική προσταγή τῆς φύσεως.

Ὅταν ὅμως, λόγω τοῦ ἐγωισμοῦ καί τῶν ἐν γένει συνθηκῶν, ὁ ἄνθρωπος δέν δύναται νά πληρώσῃ τό ἔνστικτον αὐτό κατά τρόπον ὁμαλόν, γίνεται ἅρπαξ, κλέπτης, ἐκμεταλλευτής, φιλάργυρος κ.λ.π. Πάντα ταῦτα εἶναι διαστροφαί τοῦ ἐνστίκτου, διά τάς ὁποίας ὅμως δέν εὐθύνεται τοῦτο, ἀλλ' αἱ συνθῆκαι αἱ ὁποῖαι τό ἀναγκάζουν είς τήν διαστροφήν. Τό αὐτό ἰσχύει καί δι' ὅλας τάς ἄλλας φυσικάς ὁρμάς.

Αἱ ψυχικαί δυνάμεις παρεμποδίζονται είς τήν ἐκδήλωσίν των, εἴτε ἐξ ἐσωτερικῶν αἰτίων (προλήψεις, δεισιδαιμονίαι, διεστραμμέναι ἰδέαι κ.λ.π.), εἴτε ἐξ ἐξωτερικῶν τοιούτων, ὅπως εἶναι ἡ δουλεία, ἡ πίεσις, ἡ βία.

Ἡ καταδυνάστευσις τῶν συνειδήσεων ἀποτελεῖ κανόνα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, διά τόν πνευματικόν ὅμως κόσμον, αὕτη θεωρεῖται ὡς τό μεγαλύτερον ἔγκλημα, ὁ σεβασμός δέ τῆς ἐλευθερίας τῶν συνειδήσεων εἶναι δι' αὐτόν ὁ αὐστηρότερος πνευματικός νόμος.

Ἡ παραβίασις τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων ἔχει ὀλέθρια ἀποτελέσματα καί διά τόν ἴδιον τόν ἀδικοῦντα καί, ὅπως λέγει ὁ **Πλάτων, *"ὁ ἀδικῶν εἶναι πάντως ἄθλιος, ἀθλιώτερος δέ ἐάν δέν τιμωρηθῇ διά τήν ἀδικίαν του"*.** Διότι ἐκεῖνος ὅστις μένει μέ τήν κακίαν καί τήν ἀδικίαν είς τήν ψυχήν του γίνεται χειρότερος ἑαυτοῦ καί ὀπισθοδρομεῖ, ὑφίσταται πτῶσιν.

Ἐκεῖνος ὅστις παραβιάζει τήν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως τῶν ἄλλων, ἐφ' οἱουδήποτε ἐπιπέδου, παραβιάζει ἀμέσως τόν νόμον τῆς ἐλευθερίας καί ὡς ἐκ τούτου, ὑφίσταται κυρώσεις. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος διά τόν ὁποῖον παρατηροῦμεν ὅτι, ὅλαι αἱ κοσμοκρατορίαι κρημνίζονται, δρέπουν τόν καρπόν τῶν ἔργων των.

Ἡ παραβίασις ὅμως τῶν συνειδήσεων δέν γίνεται μόνον ἐπί τῆς Γῆς, ἀλλά, δυστυχῶς, καί είς τόν πνευματικόν κόσμον ὑπάρχουν πνεύματα, τά ὁποῖα ἀθετοῦν ὄχι μόνον τόν φυσικόν, ἀλλά καί τόν ἠθικόν νόμον, διότι ἀπό ἀτέλειαν καί ἐγωισμόν θέλουν νά κυριαρχοῦν ἐπί τῶν ἄλλων, νά ἐπιβάλλωνται καί νά τιμῶνται. Κατά τοῦτο διαφέρουν τά κακοποιά πνεύματα τῶν ἀγαθῶν.

Δικαίως δέ ὁ Ζωροάστρης παραδέχεται δύο ἀρχάς, τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, μεταξύ τῶν ὁποίων γίνεται συνεχής πάλη ἐπικρατήσεως, μέχρις ὅτου νικήσῃ, τελικῶς, τό ἀγαθόν.

Τά κακοποιά πνεύματα μεταχειρίζονται ἐκτός τοῦ ψεύδους, τῆς ἀπάτης καί τήν βίαν ἀκόμη, ἥτις εἶναι διατάραξις τῆς ἰσορροπίας τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, αἱ ὁποῖαι κινοῦν τόν κόσμον καί ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τήν στασιμότητα τῆς ἐξελίξεως τῶν πνευμάτων. Ἡ ἀρχή τοῦ κακοῦ ἔχει καί στόν ἀνθρώπινον κόσμον πλείστους πράκτορας καί ἀσυνείδητα ὄργανα, τά ὁποῖα ἐπιβάλλουν τήν δουλείαν είς τούς ἄλλους.

Ὑπάρχουν ὅμως καί ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι, λόγῳ ἀγνοίας τῶν νόμων τῆς φύσεως καί τῶν διατάξεων αὐτῆς, ὑποβάλλονται ἑκουσίως είς δουλείαν καί δεσμεύονται μόνοι των μέ ἁλύσεις, τάς ὁποίας δέν ζητοῦν νά ἀποβάλλουν.

Τό συνειδητόν ὄν διακρίνεται τῶν ζώων καί τῶν ἄλλων πραγμάτων ἐκ τῆς γνωστικῆς ἱκανότητος (δηλ. τῆς δυνάμεως τήν ὁποίαν ἔχει νά γνωρίζῃ τά πράγματα, νά τά κρίνῃ καί νά ἐκλέγῃ) καί ἐκ τῆς ἐλευθερίας.

Συνείδησις, ἑπομένως, μή ἔχουσα ἀλη-

θεῖς γνώσεις, οὐδόλως διαφέρει τῶν ζώων καί πραγμάτων. Δέν εἶναι συνείδησις, δέν εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλ' ἀνδράποδον.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἐξαρτᾶ τάς σκέψεις καί τάς πράξεις του ἀπό τάς ἰδέας τῶν ἄλλων, ἀποδεικνύει ὅτι στερεῖται κρίσεως, αὐτενεργείας καί συνειδήσεως. Εἶναι, συνεπῶς, ἀνεύθυνος τῶν πράξεών του, εἴτε κακαί εἶναι αὗται, εἴτε καλαί καί φέρεται ἀσυνειδήτως πρός διάπραξιν τοῦ καλοῦ ἤ τοῦ κακοῦ. **Τοιαύτη ψυχή μένει στάσιμος, παρά τόν ἐξελικτικόν νόμον τῆς φύσεως, διότι αἱ ψυχικαί ἰδιότητες αὐτῆς ἀτροφοῦν.**

Ἡ προσήλωσις εἰς δόγματα, ἰδέας ἄλλων ἤ καί ἀνθρώπους ἀκόμη, ἐπιφέρει ἀπώλειαν τῆς ἐλευθερίας καί δέσμευσιν, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῶν δέν ὑπόκειται πλέον τό ἄτομον εἰς τήν ἰδίαν νόησιν, κρίσιν καί θέλησιν.

Τό ζήτημα τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ὀρθή καί ἀνεμπόδιστος χρῆσις τοῦ λογικοῦ, ἀποτελεῖ δι' ἕκαστον, ζήτημα ἀτομικόν καί δέν ἔχομεν τό δικαίωμα νά ἐπεμβαίνωμεν εἰς τήν συνείδησιν τῶν ἄλλων, ἔστω καί ὅταν πιστεύωμεν, ὅτι οὗτοι εὑρίσκονται ἐν πλάνῃ.

Ἐάν θέλωμεν νά ἀναζητήσωμεν σοβαρῶς τήν ἀλήθειαν, νά γνωρίσωμεν τούς ἀγνώστους διά τόν ἄνθρωπον νόμους τῆς φύσεως, νά γνωρίσωμεν ἡμᾶς αὐτούς καί τήν σύνθεσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ μας εἶναι, ὀφείλομεν νά εἴμεθα ἐλεύθεροι πάσης ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πιέσεως, πάσης θεωρίας καί γνώσεως ἀνθρωπίνης, διότι αἱ σκέψεις τῶν ἀνθρώπων δέν εἶναι ἀπόρροια ἀληθείας προελθούσης ἐκ τῆς μελέτης τῆς φύσεως.

Ἡ ἐλευθερία ἐπιτρέπει εἰς ἕνα ἕκαστον νά μάθῃ καί νά καλλιεργήσῃ τάς ψυχικάς δυνάμεις του καί αὕτη φέρει εἰς τήν κατάκτησιν τῆς ἀληθείας. **Κλείς τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως εἶναι ἡ ἐλευθερία καί δή τοῦ "ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ" κατά τόν Σωκράτη καί τόν Πυθαγόραν. Δι' αὐτῆς θά ἀνέλθωμεν καί δι' αὐτῆς θά καταστῶμεν ΕΓΩ ἔχον πλήρη συναίσθησιν τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν καί πλήρη βεβαιότητα περί τοῦ μέλλοντος ἡμῶν.**

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Ἐν τῇ ἐνασκήσει ὅμως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου ὑπάρχουν ὅρια. Καί πρῶτον μέν, τίθενται τοιαῦτα ὑπό τοῦ φυσικοῦ νόμου, ὅστις, ἀφ' ἑνός μέν δέν ἐπιτρέπει, λόγω τῶν διατάξεων τῆς φύσεως, τήν πραγματοποίησιν ὡρισμένων βουλήσεων τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἑτέρου δέ, τιμωρεῖ τό ἄτομον διά ἐκείνας τάς βουλήσεις, αἵτινες, εἶναι μέν πραγματοποιήσιμοι, ἀλλ' ἀντιβαίνουν εἰς αὐτόν.

Τό ἄτομον ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς ἐλευθερίας του, δέν πρέπει νά παραβαίνῃ τούς φυσικούς νόμους διότι, ἐάν παραβῇ τούτους, οἱ νόμοι οὗτοι ἔχουν τοιαύτην διάταξιν, ὥστε τό ἄτομον ὑφίσταται τάς συνεπείας τῶν κακῶν πράξεών του αὐτομάτως, ἄνευ παρεμβάσεως πνευματικῆς βουλήσεως.

Ἡ ἐλευθερία συνεπῶς καθίσταται θετική εἰς τό πνεῦμα, ὅταν τοῦτο ἀποβάλῃ πᾶσαν κακήν καί ἀντίθετον πρός τήν φύσιν ἀρχήν.

Καί εἰς τήν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος ὑπάρχουν ὅρια, διότι ἡ κατάχρησις ἐπιφέρει κυρώσεις. Κατά τήν ἄσκησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου ὑπάρχουν ἐπίσης τά ὅρια, τά ὁποῖα θέτει ὁ ἠθικός νόμος. Οὗτος ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, τῶν κρατουσῶν ἑκάστοτε ἀντιλήψεων καί ἐθίμων. Καί τόν νόμον τοῦτον δέν εἶναι ὀρθόν νά παραβαίνῃ ὁ ἄνθρωπος, διότι, τιθέμενος ἀντιμέτωπος τοῦ περιβάλλοντος, ὑφίσταται ἐξ αὐτοῦ καί πάλιν κυρώσεις. Ὁ ἠθικός ὅμως νόμος τῶν ἀνθρώπων, οἱ πολιτικοί καί κοινωνικοί νόμοι δέν στηρίζονται ἐπί τοῦ φυσικοῦ νόμου.

Καί ναί μέν, ἡ "Διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ πολίτου" ἔχει ἀναγραφῆ εἰς τό Σύνταγμα τῶν Λαῶν, ἀλλ' οἱ λεπτομερειακοί καί καθ' ἕκαστα νόμοι δέν ἐστηρίχθησαν ἐπ' αὐτῆς, εἰς τρόπον ὥστε, οὗτοι ἀποτελοῦν ἐμπόδιον εἰς τήν ἐλεύθεραν ἐκδήλωσιν τοῦ ἀτόμου κατά τήν πολιτικήν καί κοινωνικήν αὐτοῦ ζωήν. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος διά τόν ὁποῖον, ἀνέκαθεν, οἱ πνευματικοί ἄνθρωποι κατεδίκασαν τούς ἀνθρωπίνους νόμους, ὡς ἀνελευθέρους καί μεροληπτικούς.

Ἀνεπτύξαμεν προηγουμένως ποίας παθήσεις ὑφίσταται ἡ ψυχή ἐκ τῆς καταπιέσεως. Αἱ παθήσεις αὗται, τάς ὁποίας ὑπέστη ἡ ψυχή κατά τήν ἐπί τῆς Γῆς σταδιοδρομίαν της, ἐξηγοῦν τήν ἀθλίαν κατάστασιν τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως, τῆς πολιτικῆς καταστάσεως καί τήν διαστροφήν ἀκόμη κατά τήν διεξαγωγήν τῶν πολεμικῶν ἐνεργειῶν, αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται σήμερον.

Ἐκτός ὅμως τῶν πολιτικῶν καί κοινωνικῶν νόμων, ὑπάρχει καί ὁ λεγόμενος "ἄγραφος νόμος", ὁ νόμος τῆς θεότητος. Τοῦτον παραβαίνει ὁ ἄνθρωπος χωρίς νά τό ἐννοήσῃ κἄν, διότι δέν τόν γνωρίζει συνήθως, ὑφίσταται ὅμως καί ἐξ αὐτοῦ κυρώσεις. Καί ὁ μέν φυσικός νόμος ἐπιβάλλει τοιαύτας αὐτομάτως, ἐνῶ ὁ ἀνώτερος αὐτός ἠθικός νόμος ἐπιβάλλει αὐτάς μέσῳ ὡρισμένων ἀτομικοτήτων.

Ἡμεῖς εἰς τήν Θεοσοφίαν δεχόμεθα ὅτι ἡ ψυχή δέν θνήσκει μετά θάνατον, ἀλλά διέρχεται δι' ἀλλεπαλλήλων ἐνσαρκώσεων μέχρις ὅτου τελειοποιηθῇ καί φθάσῃ εἰς τήν λύτρωσιν, ὁπότε πλέον γίνεται πνεῦμα ἰσχυρόν, σοφόν καί ἐλεύθερον.

Ὅπως ἐπί τῆς Γῆς, ἡ ζωή διέπεται ἀπό νόμους, οὕτω καί εἰς τόν πνευματικόν κόσμον ἰσχύουν ὡρισμέναι διατάξεις, τάς ὁποίας ἐφαρμόζουν ὡρισμέναι πνευματικαί ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι ὡς ἔργον ἔχουν νά παρακολουθοῦν τούς ἀνθρώπους καί νά βοηθοῦν αὐτούς ἵνα ἀνυψωθοῦν.

Οἱ πνευματικοί νόμοι ὑπαγορεύουν τήν ἀγάπην, τήν δικαιοσύνην, τήν ἐλευθερίαν. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως παραδέχονται μέν, ὅτι αἱ ἀρχαί αὗται εἶναι ὑψηλαί καί ὡραῖαι, ἀλλά, λόγῳ ἀδυναμιῶν, παραβαίνουσιν αὐτάς. Οὕτω παρατηροῦμεν εἰς τήν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, ἀδικίαν, δουλείαν, ἐκμετάλλευσιν κ.λ.π. Ἐπεμβαίνει ὅμως ὁ πνευματικός νόμος τῆς Εἱμαρμένης, ὁ ὁποῖος συνετίζει τόν ἄνθρωπον διά τῶν δοκιμασιῶν εἰς τάς ὁποίας τόν ὑποβάλλει.

Ὁ νόμος οὗτος ρυθμίζει τήν ἐναλλαγήν τῶν ψυχῶν εἰς διαφόρους ἑκάστοτε καταστάσεις, εἰς τρόπον ὥστε, ὅλοι νά διέρχωνται ἀπό τάς αὐτάς περιπτώσεις καί τιμωρεῖ τάς ψυχάς διά τάς κακάς πράξεις, τάς ὁποίας διέπραξαν εἰς προηγουμένας

ἐνσαρκώσεις.

Ἕκαστος, δηλαδή, ἀναλόγως τῶν πράξεών του, ὑφαίνει τήν εἱμαρμένην τῆς προσεχοῦς ἐνσαρκώσεώς του κατά τήν ὁποίαν δρέπει τούς καρπούς τῶν ἔργων του.

Ἐάν, ἑπομένως, οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον τόν τρόπον κατά τόν ὁποῖον συντίθενται οἱ νόμοι τῆς Εἱμαρμένης, θά ἦσαν καλύτεροι, διότι θά ἐννόουν ὅτι, οὐδεμία πραγματική ὠφέλεια ὑπάρχει ἐκ τῶν κακῶν πράξεων, ἐφ' ὅσον κάποτε θά ὑποστοῦν τάς συνεπείας αὐτῶν.

Ὁ Πλάτων εἰς τό τέλος τῆς "Πολιτείας" του ἀναφέρει μίαν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἡρός τοῦ Ἀρμενίου, ὁ ὁποῖος περιγράφει τήν διαδικασίαν κατά τήν ὁποίαν κρίνεται ἡ ψυχή μετά θάνατον καί προσδιορίζεται ἡ περαιτέρω πορεία αὐτῆς.

ΤΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΙ Η ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Ὁ Ἐπίκτητος ἔλεγεν ὅτι τά τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων χωρίζονται εἰς δύο κατηγορίας.

Εἰς ἐκεῖνα τά ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἀπό αὐτόν τόν ἴδιον καί
Εἰς ἐκεῖνα τά ὁποῖα δέν ἐξαρτῶνται ἀπό αὐτόν, ἀλλ' εἶναι ἔργον τῆς Εἱμαρμένης.

Ἐπάνω εἰς τά προδιαγεγραμμένα γεγονότα τῆς ζωῆς στηρίζεται καί ἡ μαντική τέχνη, ὅπως καί τά προφητικά ὄνειρα, τά ὁποῖα ὅλοι κάποτε ἔχει τύχει νά ἴδωμεν καί τά ὁποῖα μᾶς πείθουν περί τοῦ ὅτι ὑπάρχουν ὡρισμέναι ὑποστάσεις, αἱ ὁποῖαι γνωρίζουν τά μέλλοντα νά συμβοῦν, τά προσδιορισθέντα ὑπό τῆς Εἱμαρμένης.

Ὅλα ἐκεῖνα τά γεγονότα τῆς ζωῆς, τά ὁποῖα ὁ κόσμος ἀποκαλεῖ "τυχαῖα", εἶναι ἔργον τῆς Εἱμαρμένης. Ἀπό ἡμᾶς ἀποκλειστικῶς ἐξαρτᾶται τό νά εἴμεθα καλοί ἤ κακοί, νά τελειοποιηθῶμεν ὡς ἄνθρωποι ἤ ὡς πνεύματα. Ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι δυνατόν νά προσδιορίσῃ τήν πορείαν τῆς ζωῆς του. Εἰς τόν διακανονισμόν τῆς ζωῆς του, ἀπό ἀπόψεως ὑλικῆς καί κοινωνικῆς, δέν ὑπάρχει δι' αὐτόν ἐλευθερία. Ὡς πρός τήν ἐσωτερικήν μας ὅμως, τήν ψυχικήν κατάστασιν, εἴμεθα ἐλεύθεροι νά τελειοποιηθῶμεν καί νά φθάσωμεν εἰς τήν ἀτομικήν μας εὐδαιμονίαν.

Εἶναι ἄραγε δυνατόν νά εἴπωμεν ὅτι, ὁ ἄνθρωπος φέρει τήν εὐθύνην ὅλων τῶν πράξεών του, ἀφοῦ πολλαί ἐξ αὐτῶν τάς ὁποίας ἐκτελεῖ αὐθορμήτως καί αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νά εἶναι κακαί, ἐπιβάλλονται ὑπό τῆς Εἱμαρμένης; Ἐάν ἡ Εἱμαρμένη προσδιορίζει τόν φόνον ἀνθρώπου τινός πρέπει νά ὑπάρξῃ καί ὁ δήμιος. Ὁ φονεύς αὐτός φέρει ὁλόκληρον τήν εὐθύνην τῆς πράξεώς του, ἀφοῦ αὕτη προσδιωρίσθη ὑπό τῆς Εἱμαρμένης;

Ὁ φονεύς ἔχει τήν εὐθύνην τῆς κακίας του, τήν ὁποίαν δέν ἐφρόντισε νά ἐξαλείψῃ, ἀλλ' ὄχι τῆς πράξεώς του, ἕνεκα δέ τούτου, τιμωρεῖται διά τάς κακάς του ροπάς. Αὐτός δέ εἶναι ὁ λόγος διά τόν ὁποῖον ἐνδείκνυται ἡ ἐπιείκεια κατά τήν τιμωρίαν τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, διότι συχνά, εἰς πολυπλόκους ἰδίᾳ περιπτώσεις, ἡ Δικαιοσύνη εἶναι δυνατόν νά ἀδικήσῃ καί νά καταδικάσῃ ἕναν ἀθῶον.

Διά τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι ἔλεγον ὅτι, μόνον πραγματικοί φιλόσοφοι ἔπρεπε νά εἶναι Βασιλεῖς, Νομοθέται καί Δικασταί, διότι ὁ κοινός ἄνθρωπος εὐκόλως παρασύρεται ὑπό τῆς ἀγνοίας καί τοῦ ἐγωισμοῦ του εἰς ἀδικίας.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

Αἱ πεποιθήσεις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ζήτημα ἀτομικῆς συνειδήσεως δι' αὐτόν τόν ἴδιον καί ἀφοροῦν αὐτόν μόνον. Οὐδείς ἔχει τό δικαίωμα νά εἰσέρχηται εἰς τήν συνείδησιν τοῦ ἄλλου καί νά διακανονίζῃ τάς ἰδέας καί τάς πεποιθήσεις του. Ἐάν αὗται εἶναι πεπλανημέναι ἤ στρεβλαί, οὐδένα ἄλλον βλάπτουν, ἐφ' ὅσον εἶναι ἐνδιάθετοι. Ἐάν ἐκδηλωθοῦν ἐνεργῶς, εἰς βλάβην τῶν ἄλλων, τότε πρέπει νά τιμωρῶνται αἱ βλαβεραί πράξεις καί οὐχί ἡ ἐνδιάθετος πεποίθησις ἤ σκέψις.

Ἔχομεν, συνεπῶς, ὑποχρέωσιν νά σεβώμεθα τάς ἀντιλήψεις τῶν ἄλλων, εἴτε θρησκευτικάς, εἴτε κοινωνικάς, εἴτε πολιτικάς. Ἐάν οὗτοι παραβοῦν τόν Ποινικόν ἤ τόν Ἠθικόν νόμον, θά ὑποστοῦν τάς κυρώσεις αὐτῶν. Ἐάν πάλιν, ὑποπέσουν εἰς σφάλματα, τά ὁποῖα διαφεύγουν τόν ἀνθρώπινον νόμον, ἡ πνευματική ἀρχή θά ἐπιβάλῃ τάς δεούσας κυρώσεις. Σεβασμός τῆς ἐλευθερίας καί τῶν πεποιθήσεων τῶν ἄλλων εἶναι ἐπιτακτικόν καθῆκον δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θέλει νά ἐξελιχθῇ ψυχικῶς. Ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας ὑπαγορεύει τήν ἀναγνώρισιν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων καί συνεπῶς, ἔχει ὡς συμπλήρωμα τήν δικαιοσύνην.

2. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΕΑΥΤΟΝ

Ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου δέν πρέπει νά παρακωλύηται εἰς τήν ἐλευθέραν ἐκδήλωσίν της, διά νά μή ἐπέρχωνται τά κακά ἀποτελέσματα, περί τῶν ὁποίων ὡμιλήσαμεν ἤδη. Ἡ καταπίεσις ὅμως τῆς συνειδήσεως φέρει καί ἄλλα ἀποτελέσματα. Σχηματίζεται κατάστασις δουλείας τοῦ πνεύματος, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας εἶναι ὁ πόνος, ἡ λύπη, ἡ ἀπαισιοδοξία, ἡ δυστυχία, πράγματα τά ὁποῖα δέν ἀφήνουν τό πνεῦμα νά ἐξελιχθῇ καί νά ἐκδηλώσῃ ἰδιότητας ἀνωτέρας τάξεως. Ἀντιθέτως, ἡ ἐλευθερία τῆς ψυχῆς ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τήν ψυχικήν ἄνεσιν, τήν χαράν, τήν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς, τήν αἰσιοδοξίαν, τήν εὐτυχίαν.

Ἐάν δέν ὑπάρχει ἀπόλυτος ἐλευθερία συνειδήσεως, ἐάν δηλαδή αὕτη περιορίζηται ἀπό προλήψεις, δεισιδαιμονίας, φόβον κ.λ.π., εἶναι ἀδύνατον νά ἀνακαλύψῃ τήν ἀλήθειαν τό πνεῦμα.

Πρῶτον βῆμα πρός τήν πρόοδον καί τήν ἐξέλιξιν εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως, ἡ ἀποδέσμευσις δηλαδή τοῦ ἀνθρώπου ἀπό κάθε τι τό ὁποῖον ἐμποδίζει τήν ἐλευθέραν σκέψιν, διότι ὁ φόβος τῆς ἐπικρίσεως, ὁ φόβος τῆς θρησκείας κ.λ.π. ἀποτελοῦν κωλύματα τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως.

Ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐλευθερίαν συνειδήσεως, σκέψεως καί βουλήσεως, τότε φθάνει εἰς τήν ἐλευθερίαν τῆς ζωῆς, εἰς τήν ἀποδέσμευσιν τῆς ζωῆς του. Ἀποτέλεσμα δέ τῆς ἐλλείψεως ἐλευθερίας τῆς σκέψεως εἶναι ἡ ἀμάθεια, μήτηρ τῆς ἀτελείας καί πάσης κακίας. Σήμερον, λόγῳ τῶν ἐσφαλμένων πεποιθήσεων, ἔχομεν κάμει ἕναν φραγμόν γύρω μας, ἔχομεν δεθεῖ δι' ἁλύσεων, ἐνῶ θά

ἔπρεπε νά ἐπιδιώκωμεν τήν ἀποδέσμευσιν τῆς ζωῆς μας.

Πολλοί ἄνθρωποι περιορίζουν τόν ἑαυτόν των φοβούμενοι τάς κρίσεις τῶν ἄλλων, περιορίζουν τήν δρᾶσιν των καί μένουν στάσιμοι εἰς ὡρισμένας κοινωνικάς καταστάσεις μή θέλοντες νά ἐνεργήσουν κατά τήν ἰδίαν αὐτῶν λογικήν καί θέλησιν. Ὅλοι ὅσοι ἀνήκουν εἰς μίαν θρησκείαν καί οἱ πνευματισταί ἀκόμη, ἀποβλέπουν πρός μίαν λύτρωσιν.

Λύτρωσις σημαίνει καταβολή ἑνός τιμήματος διά τήν ἀπελευθέρωσιν αἰχμαλώτου. Αὐτά δέ τά ὁποῖα καλούμεθα νά πληρώσωμεν διά τήν ἐλευθερίαν μας, εἶναι βάρη τά ὁποῖα πρέπει νά ἀποβάλωμεν ὡς λύτρα, τάς προλήψεις μας, τάς δεισιδαιμονίας μας καί τούς φόβους.

Διά νά δυνηθῇ ἡ ψυχή νά φθάσῃ εἰς τήν πνευματικήν, τήν πραγματικήν λύτρωσιν, πρέπει νά ἐπιζητῇ ἐλευθέρως τήν γνῶσιν τῆς ἀληθείας. Χωρίς τήν ἐλευθέραν ἀναζήτησιν καί γνῶσιν τῶν φυσικῶν καί πνευματικῶν νόμων, δέν θά φθάσωμεν εἰς τήν λύτρωσιν. Διότι, ὄχι μόνον δέν θά φθάσωμεν εἰς ἀνώτερον περιβάλλον, ἀλλ' οὔτε θά δυνηθῶμεν νά σταθῶμεν ὑψηλότερον, ἀφοῦ ἔχοντες πάθη καί κακάς ἕξεις, θά εἶναι ἀδύνατον νά εὑρισκώμεθα ἐν ἁρμονίᾳ πρός τάς ὑποστάσεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι, δικαίως, θά εὑρίσκωνται ἐκεῖ.

Πρέπει νά δημιουργήσωμεν Παράδεισον εἰς τήν ψυχήν μας διά νά δυνηθῶμεν νά φθάσωμεν εἰς τόν Παράδεισον καί ἐκεῖθεν, νά ἐξελιχθῶμεν καί πάλιν εἰς ἀνωτέρας καταστάσεις. Ἀποδέσμευσις ὅμως τῆς ζωῆς δέν σημαίνει καί ἀποχαλίνωσιν.

Χρειάζεται ἐλευθερία, ἀλλά καί φρόνησις καί ἠθική ἀντίληψις, διότι, ὅταν ζητῶμεν ἀνοήτως νά ἀσκῶμεν τήν ἐλευθερίαν, ἐρχόμεθα εἰς σύγκρουσιν πρός ἄλλους καί οὕτω προκαλοῦμεν καταστροφάς. Ἔχομεν ὑποχρέωσιν νά διαβιῶμεν ἐν ἁρμονίᾳ πρός τά πρόσωπα ἐκεῖνα μέ τά ὁποῖα ἡ Εἱμαρμένη μᾶς ὥρισε νά συζῶμεν, διότι ἄλλως, ἐρχόμενοι πρός σύγκρουσιν πρός αὐτά, θά δημιουργήσωμεν ἄλλα ἐμπόδια, τά ὁποῖα δέν θά μᾶς ἐπιτρέψουν νά φθάσωμεν εἰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς ἐλευθερίας.

Κατά ταῦτα, ὁ ὁρισμός τῆς ἐλευθερίας, τόν ὁποῖον δίδει ἡ "Διακήρυξις τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου καί τοῦ Πολίτου" δέον, κατά τι, νά τροποποιηθῇ διά τῆς προσθήκης τοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καί νά ὁρισθῇ ὅτι:

"Εἶμαι ἐλεύθερος νά κάμω ὅ,τι θέλω καί δύναμαι, ἀρκεῖ νά μήν βλάπτω ἑαυτόν ἤ τούς ἄλλους καί νά μή διαταράσσω τήν ἁρμονίαν τοῦ περιβάλλοντος".

Εἶναι δυνατόν νά ἐμποδιζώμεθα νά ἀσκήσωμεν τήν ἐλευθερίαν διά νά μή διαταράξωμεν τήν ἁρμονίαν τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλά δέν πρέπει νά διαστρέψωμεν τάς ἀντιλήψεις μας καί νά θέσωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι δεσμά εἰς τήν ἰδικήν μας σκέψιν.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΣΤΩΙΚΟΤΗΣ

Τήν ἐλευθερίαν αὐτήν κατά τήν ἔννοιαν τήν ὁποίαν ἀπέδιδον εἰς αὐτήν οἱ Στωικοί, ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος νά ἐφαρμόζῃ, ἐφ' ὅσον ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐξ αὐτοῦ. Κατά τήν διάρκειαν τῆς ζωῆς μας ὑφιστάμεθα διάφορα γεγονότα, τό γῆρας, τήν πενίαν, τήν δουλείαν, τήν ἀπώλειαν ἀγαπητῶν ἀνθρώπων κ.λ.π. Ὅλα αὐτά δέν πρέπει νά μᾶς ἐπηρεάζουν καί νά γινώμεθα νευρικοί καί ἀπελπιδες, ὅπως εἶναι οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι εἰς τήν ἐποχήν μας, ἀλλά νά τά δεχώμεθα μέ ψυχικήν γαλήνην.

Ἐφ' ὅσον παραδεχόμεθα ὅτι, ὅλα ὅσα συμβαίνουν εἰς τήν φύσιν, γίνονται κατά τόν νόμον τῆς αἰτιότητος, πρέπει νά δεχθῶμεν ὅτι, καί ὅλα ὅσα πάσχομεν, καί τῶν ὁποίων τά αἴτια πιθανῶς δέν γνωρίζομεν, συμβαίνουν ἐπίσης ἀναγκαστικῶς καί συντελοῦν εἰς τήν ἐξέλιξιν τῶν ψυχῶν.

Πρέπει συνεπῶς, νά μή ὑποκύψωμεν εἰς τά δυσάρεστα γεγονότα τῆς ζωῆς, διότι οὕτω, δεσμευόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως, εἶναι δυνατόν νά χάσωμεν τήν ψυχικήν μας γαλήνην καί τήν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεώς μας καί νά περιπέσωμεν εἰς ἄλλα σφάλματα. Ψυχή τεταραγμένη καί πιεζομένη ἐκ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς, δέν εἶναι δυνατόν νά ἐκδηλώσῃ ἀνωτέρας φυσικάς καί ψυχικάς δυνάμεις.

Οἱ Στωικοί ἐπεζήτησαν τήν ἀπάθειαν πρός τά γεγονότα τῆς ζωῆς μέχρις ἄκρων. Ἀπέναντι ὅμως τούτων ὀφείλομεν νά ἐπιδείξωμεν, ἄν ὄχι ἀδιαφορίαν, ἀσφαλῶς ὅμως ψυχραιμίαν καί νά τά παρερχώμεθα μέ ἠρεμίαν.

Ὁ Ἐπίκτητος εἰς τάς "Διατριβάς" του λέγει: ***"Τί οὖν δογμάτων καρπός; ὅνπερ δεῖ κάλλιστόν τ' εἶναι καί πρεπωδέστατον τοῖς τῷ ὄντι πεπαιδευμένοις; ἀταραξία, ἀφοβία, ἐλευθερία, οὐ γάρ τοῖς πολλοῖς περί τούτων πιστευτέον οἱ λέγουσι μόνους ἐξεῖναι παιδεύεσθαι τούς ἐλευθέρους. ἀλλά τούς φιλοσόφους μᾶλλον οἱ λέγουσι μόνους τούς παιδευθέντας ἐλευθέρους εἶναι".*** (πρβλ. ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ "Διατριβαί" ΙΙ α 21-22). Ἡ ὀρθή ἀντίληψις τῶν πραγμάτων, δηλαδή, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἀφοβίαν, τήν ἀταραξίαν καί τήν ἐλευθερίαν. Πραγματικῶς ὅμως ἐλεύθεροι εἶναι μόνον ὅσοι ὑπέστησαν μίαν ἀληθῆ παιδείαν εἰς πραγματικῶς Φιλοσοφικάς Σχολάς καί ὄχι τήν κοινήν σχολικήν μόρφωσιν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Τό ἄτομον πρέπει νά χαίρῃ ἐλευθερίας οὐχί μόνον καθ' ἑαυτό, ἀλλά καί ὡς μέλος τοῦ συνόλου μιᾶς Πολιτείας ἀποτελουμένης ἐξ ἀτόμων συνδεομένων διά κοινότητος δικαιωμάτων καί ὑποχρεώσεων. Θεμελιώδη στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας εἶναι τό δικαίωμα τοῦ πολίτου νά συμμετέχῃ ἀμέσως ἤ ἐμμέσως εἰς τήν ψήφισιν τῶν νόμων τῆς Πολιτείας, οἵτινες καθορίζουν τά δικαιώματα καί τάς ὑποχρεώσεις ἑνός ἑκάστου, ὅταν δέν ὑπάρχουν προνόμια καί ὅταν ἕκαστος, ἀναλόγως τῆς ἱκανότητός του, εἶναι ἐλεύθερος νά καταλαμβάνῃ τήν ἀνήκουσαν εἰς τάς ἱκανότητάς του θέσιν.

Ἐάν τοῦτο δέν συμβαίνει, ἐάν οἱ νόμοι ἀπορρέουν ἐκ τῆς θελήσεως ἑνός μονάρχου ἤ δικτάτορος, ἤ ὀλίγων ἀτόμων ἀποτελούντων μειοψηφίαν μεταξύ τοῦ Λαοῦ, τότε οἱ πολῖται ἐν τῷ συνόλῳ των ἤ κατά τήν πλειονότητα αὐτῶν, ὑπόκεινται εἰς δουλείαν.

Ἡ ὑποδούλωσις τῶν πολιτῶν, παρακωλύουσα τούτους ἐν τῇ ἐκδηλώσει καί καλλιεργείᾳ τῶν ψυχικῶν, ἠθικῶν καί πνευματικῶν αὐτῶν ἰδιοτήτων, καθιστᾶ τά ἄτομα κακούς πολίτας καί ἐκθέτει τόν Λαόν εἰς ὑποδούλωσιν καί ἐκ μέρους ξένων ἀκόμη.

Τό ἄτομον δέν εἶναι μηχανισμός ἀποτελῶν μέρος μιᾶς μεγάλης μηχανῆς. Ἡ μεγάλη μηχανή ὑπάρχει ὄντως καί αὕτη εἶναι

τό σύνολον τῆς Φύσεως. Αἱ διατάξεις ὅμως τῆς μηχανῆς ταύτης, ἄν ἐπιτρέπεται νά ὀνομάσωμεν οὕτω τήν Φύσιν, εἶναι τόσον ἀξιοθαύμαστοι, ὥστε ὄχι μόνον ἐπιτρέπουν, ἀλλά καί ἐπιβάλλουν, ὅπως ἡ ἐλευθερία τοῦ πνεύματος μεγεθύνηται ἀπεριορίστως, ἵνα τοῦτο καταστῇ αὐτοσυνείδησις ἀνεξάρτητος καί ἐλευθέρα. Τοῦτο ἀποτελεῖ τόν σκοπόν της.

Πόρισμα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας εἶναι τά λοιπά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ πολίτου, ἅτινα διεκήρυξαν ἡ Συντακτική τῶν Γάλλων Συνέλευσις κατά τήν μεγάλην Γαλλικήν Ἐπανάστασιν. Εἶναι δέ ταῦτα, ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καί τῆς γνώμης, ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου, τό ἀπαραβίαστον τοῦ ἀσύλου, τό δικαίωμα ὅπως οὐδείς ὑποβάλλπται εἰς ποινήν τινά, ἄν μή καταδικασθῇ ἐπί τῇ βάσει ὑπάρχοντος, πρό τῆς τελέσεως τῆς πράξεως, ἀπαγορευτικοῦ νόμου ὑπό Δικαστηρίου μή ἐξαρτωμένου ἐκ τῶν ἑκάστοτε Κυβερνώντων κ.ο.κ.

Ὑπεράνω ὅμως τῶν πολιτικῶν τούτων δικαιωμάτων καί ἐλευθεριῶν κεῖνται τά ἐκ τῆς Φύσεως ἀπορρέοντα δικαιώματα ἑκάστου, ἅτινα δέον νά χρησιμεύσουν ὡς βάσις τῆς ρυθμίσεως τῶν πολιτικῶν νόμων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Αὕτη εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἀτόμου ἀπό τόν φόβον του τί θά εἴπῃ εἰς βάρος του ἡ Κοινωνία. Ἕκαστος δύναται νά πράττῃ ἐλευθέρως, ὅ,τι θέλει, ἀρκεῖ νά μήν βλάπτῃ τούς ἄλλους ἤ νά μή προβαίνῃ εἰς ἀπρεπείας, αἵτινες καταβιβάζουν τήν ἀνθρωπίνην ἀξίαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ φόβου τῆς στερήσεως τῶν μέσων τῆς ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐκ φύσεως δικαιώματα ἐπί τῆς ζωῆς καί τά δικαιώματα ταῦτα πρέπει νά τοῦ ἐξασφαλίζονται ὑπό τῶν κοινωνικῶν νόμων, μέσῳ καταλλήλου κοινωνικῆς ὀργανώσεως.

ΦΥΣΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Ἡ πραγματική ἐλευθερία τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσίς της ἀπό τά δεσμά τῆς ὕλης καί τόν νόμον τοῦ θανάτου.

Λέγοντες ἀθανασίαν, δέν ἐννοοῦμεν ἁπλῶς τήν ἐπιβίωσιν τῆς ψυχῆς μετά θάνατον, ὅπως πιστεύουν ἄλλοι. Ἡμεῖς δεχόμεθα ὅτι, πᾶν πνεῦμα τό ὁποῖον ὑπόκειται εἰς τούς νόμους τῆς ζωῆς τῆς ὑλικῆς, εἶναι ὑποχρεωμένον νά ἐπανέρχηται ἐπί τῆς Γῆς μέχρις ὅτου τελειοποιηθῇ καί κατορθώσῃ νά φθάσῃ εἰς τήν ἠθικήν του λύτρωσιν καί τήν ἀποδέσμευσιν ἐκ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς.

Τότε μόνον θά δυνηθῇ νά γνωρίσῃ τούς νόμους ἐκείνους τοῦ πνεύματος διά τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἡ πραγματική λύτρωσις, ἡ **Ἀθανασία**. Τοῦτο ἀποτελεῖ τήν ἀνωτάτην βαθμῖδα εἰς τήν ὁποίαν φθάνει τό ἄτομον μέσῳ τῶν φυσικῶν θρησκειῶν καί τῶν συστημάτων, τά ὁποῖα εἶναι τά μόνα ἁρμόδια νά βοηθήσουν τόν ἄνθρωπον, ἵνα φθάσῃ εἰς τήν φυσικήν αὐτοῦ ἐλευθερίαν, τήν λύτρωσιν αὐτοῦ ἀπό τά δεσμά τῆς ὕλης, τόν νόμον τῆς ἐνσαρκώσεως καί τοῦ θανάτου. *"Ἐάν ὁ Θεός ἐλευθερώσῃ ὑμᾶς ὄντως ἐλεύθεροι ἐστέ"* εἶπεν ὁ θεῖος Ἰησοῦς.

Διά νά ἐπέμβῃ, ὅμως, τό Θεῖον Πνεῦμα, διά νά φέρῃ μίαν ψυχήν εἰς τήν λύτρωσιν, πρέπει αὕτη νά ἀπαλλαγῇ πρῶτον ἀπό τάς

κακίας, τά ἐλαττώματα καί τάς στρεβλάς ἰδέας καί νά πλουτίσῃ τόν νοῦν της μέ γνώσεις ἀληθεῖς.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ

Τό ζήτημα τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως θεωρεῖται ὡς ἕνα ἀπό τά πλέον δυσεπίλυτα θέματα τῆς μεταφυσικῆς.

Τίποτε, ὅμως, δέν ὑπάρχει πέραν τῆς φύσεως, καί ἐφ' ὅσον ἔχομεν τήν δυνατότητα καί τά μέσα νά μελετήσωμεν τήν φύσιν, πρέπει νά τό κάνωμε, διά νά δώσουμε μίαν ἀπάντησιν εἰς τό ἐρώτημα: Εἴμεθα ὄντα ἐνεργοῦντα ἀσυνειδήτως ὑπό τήν ἐπίδρασιν μοιραίων δυνάμεων ἤ εἴμεθα ὑποκείμενα ἐνεργοῦντα ἐλευθέρως, κατά τήν ἰδίαν ἡμῶν θέλησιν;

Ἐάν θέλωμεν νά ζῶμεν συνειδητά, πρέπει νά μάθωμεν ἐάν εἴμεθα ἐλεύθεροι, ὁπότε θά ἔχωμε καί τήν δυνατότητα νά ρυθμίσωμε τόν βίον μας κατά τρόπον κατάλληλον, ὅπως ἐξελιχθῶμεν, διότι ὡς εἴπομεν, ἡ ἐλευθερία εἶναι τό Α καί τό Ω τῆς ἐξελίξεως.

Ἄποψις ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως ἤ αὐταρχίας ἤ αὐτεξουσίου

Ἐλευθερία τῆς βουλήσεως, ἐκλήθη ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἡ δοξασία, καθ' ἥν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος εἰς τάς πράξεις αὐτοῦ, δυνάμενος νά κάμῃ διάκρισιν μεταξύ τοῦ ἠθικῶς ἀγαθοῦ καί τοῦ κακοῦ. Δέχεται τήν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθέραν, καί διδάσκει, ὅτι οὗτος δύναται ν' ἀκολουθήσῃ ὁδόν καί ἀντίθετον πρός τά προσδιοριστικά αἴτια ἤ καί νά πράξῃ τι, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ἄνευ προηγηθείσης αἰτίας.

Τά πλεῖστα τῶν θρησκευτικῶν συστημάτων προϋποθέτουν ὡς αὐταπόδεικτόν τι τήν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως καί τό ὑπεύθυνον τοῦ ἀνθρώπου.

Καί ἡ ἐκκλησία ἠσχολήθη μέ τό ζήτημα αὐτό εἰς τήν ἐν Τρέντῳ Σύνοδον καί ἐγνωμάτευσε ὅτι, ὁ ἄνθρωπος ἔχει τό αὐτεξούσιον καί ὑπεύθυνον, συνεπῶς ὑπόκειται εἰς τάς πέραν τοῦ τάφου ποινάς.

Ἀντίθετος ἀρχή εἶναι ἡ **Αἰτιοκρατία**.

Καλεῖται οὕτως ἡ φιλοσοφική θεωρία, καθ' ἥν τά πάντα ἑρμηνεύονται κατά τήν ἀρχήν τῆς αἰτιότητος.

Κατ' αὐτήν, ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ κατ' ἀνάγκην, αναλόγως τῶν αἰτίων τά ὁποῖα προκαλοῦν τήν ἐκδήλωσιν τῆς θελήσεώς του.

Ἡ ψυχολογική αἰτιοκρατία διδάσκει ὅτι, προκειμένου περί φαινομένων τῆς συνειδήσεως, τά αἴτια τά ὁποῖα προκαλοῦν τήν θέλησιν εἶναι ψυχικά καί ὅτι αἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου καθορίζονται ἀναγκαίως ὑπό τῶν αἰτίων αὐτῶν καί συνεπῶς δέν ὑπάρχει ἐλευθερία τῆς βουλήσεως.

Ἡ φιλοσοφική ἀρχή τῆς αἰτιοκρατίας ἔχει τήν ἀρχήν της εἰς τόν Λεύκιππον, ὁ ὁποῖος διετύπωσε τήν ἀτομικήν θεωρίαν, τήν ὁποίαν κατόπιν ἀνέπτυξεν ὁ Δημόκριτος.

"Οὐδέν χρῆμα μάτην γίνεται (ἄνευ σκοποῦ δηλαδή, τελεολογική ἄποψις) ἀλλά πάντα ἐκ λόγου καί ὑπό ἀνάγκης".

Ἀνάγκη σημαίνει ὅτι, τό ὄν δέν δύναται νά ἐνεργῇ ἄλλως ἤ ὡς ἐνεργεῖ, λόγω τῆς ἀναγκαιότητος τῶν φαινομένων.

Ἡ θεωρία αὕτη, ὡς πρός τό ζήτημα τῶν φυσικῶν φαινομένων εἶναι αὐταπόδει-

κτος, διότι κάθε φυσική δύναμις ἡ ὁποία εἶναι αἰτία φυσικοῦ τινός φαινομένου, ἐνεργεῖ κατά ὡρισμένον νόμον καί εἶναι ἐκ τῶν προτέρων προσδιωρισμένον τό ἀποτέλεσμα αὐτῆς, κατά τόν νόμον τῆς νομοτελείας. Καί τά τυχαῖα ἀκόμη γεγονότα, αὐτά δηλαδή τῶν ὁποίων δέν δυνάμεθα νά προσδιορίσωμεν τά αἴτια, ὑπόκεινται εἰς νόμους, δηλαδή δέν εἶναι τυχαῖα.

Ὁ Γκάους ἀπέδειξε τοῦτο καί εἰς τήν θεωρίαν περί τῶν πιθανοτήτων, τήν ὁποίαν ἀνέπτυξε, λέγει ὅτι, ἄν ἦτο δυνατόν νά γνωρίζωμεν καί νά ὑπολογίζωμεν ὅλα τά στοιχεῖα τά ὁποῖα λαμβάνουν μέρος εἰς ἕνα γεγονός, θά ἠδυνάμεθα νά προσδιορίσωμεν τήν ἔκβασιν αὐτοῦ.

Ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ, καλεῖται αἰτιοκρατία ἡ θεωρία, καθ' ἥν, ἡ βούλησις τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι ἐλευθέρα, ἀλλά καθορίζεται ἑκάστοτε ὑπό ἐσωτερικῶν αἰτίων (ἐμφύτων ἤ ἐπικτήτων προδιαθέσεων) καί ὑπό ἐξωτερικῶν.

Κατά τήν θεωρίαν τῆς αἰτιοκρατίας, αἱ παρελθοῦσαι πράξεις τοῦ ἀνθρώπου δέν ἦτο δυνατόν νά ἀποβῶσιν ἄλλως ἤ ὡς ἀπέβησαν πράγματι, τάς δέ μελλούσας θά ἠδύνατό τις νά προΐδῃ μέ πᾶσαν ἀκρίβειαν, καθώς προβλέπομεν τάς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐάν ἦτο δυνατόν ἑκάστοτε νά γνωρίζωμεν ἀκριβῶς τήν φύσιν καί τήν ἰσχύν τῶν τε ἐσωτερικῶν καί τῶν ἐξωτερικῶν αἰτίων, ἅτινα τάς προκαλοῦν. Ἐν συντόμῳ, πᾶσαι αἱ πράξεις καί αἱ ἀποφάσεις τῶν ἀνθρώπων καί κατ' ἀντανάκλασιν καί αἱ ἐνσυνείδητοι, διέπονται ὑπό αἰτίων καί εἶναι ἀναγκαῖαι, ἀκριβῶς καθ' ὅν τρόπον καί τά γεγονότα τοῦ ἔξω κόσμου.

Καί ὁ Νοτιοβουδισμός ἀναπτύσσει τήν θεωρίαν αὐτήν. Ὁ Βουδισμός χωρίζεται εἰς πολλάς αἱρέσεις καί εἶναι ἄπειρος ἡ ἀπόστασις ἡ ὁποία χωρίζει τόν Βόρειον Βουδισμόν τῶν λαμαϊστῶν τοῦ Θιβέτ ἀπό τόν Νοτιοβουδισμόν τῆς Κεϋλάνης, τοῦ Σιάμ, τῆς Καμβότζης κ.λ.π., ὁ ὁποῖος δέν δέχεται καί τήν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἀντιθέτως πρός τόν πρῶτον. Κατά τήν αἰτιοκρατίαν τοῦ Ν. Βουδισμοῦ, κάθε κατάστασις τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως εἶναι ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα τῆς παρελθούσης καταστάσεως καί ἡ μέλλουσα θά εἶναι ἀπόρροια τῆς νῦν. Τοῦτο ἀποκαλοῦν *"αἰτιώδη σειράν"*.

Ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη δέν εἶναι ὀρθή, διότι κάθε ψυχική κατάστασις εἶναι μέν ἕνα ἀποτέλεσμα τῆς προηγουμένης, ἀλλά ἔρχονται καί νέα στοιχεῖα τά ὁποῖα ἐπεμβαίνουν ὡς νέοι παράγοντες, καί ἐξ ὅλων τούτων προέρχεται ἡ νέα κατάστασις τῆς συνειδήσεως.

Ἀλλά, προκειμένου νά ἐρευνήσωμεν τό ζήτημα τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως, πρέπει, κατά πρῶτον, νά δοῦμε τί εἶναι ἡ θέλησις.

Ἡ Θέλησις

Λέγουν, ὅτι ἡ θέλησις εἶναι ἐσωτερική τάσις πρός ἀντικείμενόν τι ἤ πρός τινα κατάστασιν ἤ ἐνέργειαν, ἐξ ὧν προσδοκῶμεν εὐχαρίστησιν (θετική μορφή) ἤ ἡ ἐξωτερική τάσις πρός ἀποτροπήν καταστάσεως τινος, ἐξ ἧς προσδοκῶμεν δυσάρεστόν τι (ἀρνητική μορφή).

Καθ' ἡμᾶς, ἡ θέλησις εἶναι ἡ κινητική ἐνέργεια, ἡ ἐκδήλωσις τοῦ δυναμισμοῦ τοῦ ψυχικοῦ πυρῆνος πρός ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς συνειδήσεως ἤ πρός πλήρωσιν σωματικῶν ἤ ψυχικῶν ἀναγκῶν ἤ ἐπιθυμιῶν.

Ἀλλά διά τόν τελειότερον προσδιορισμόν τῆς θελήσεως εἶναι ἀνάγκη νά ἀναφέρωμεν, κατά πρῶτον, τί εἶναι ἡ συνείδησις, ἐφ' ὅσον ἡ θέλησις εἶναι ἐκδήλωσις τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρῆνος, οὗτινος ἰδιότης εἶναι τό συνειδέναι.

Ἡ συνείδησις δέν εἶναι κάτι χωρίς ὑπόστασιν. Εἶναι οὐσία συνειδητή, ἀποτελουμένη ἀπό τήν ἰδίαν οὐσίαν ἐξ ἧς ἐπλάσθη καί ὁ κόσμος. Ἐκ τῆς ἰδίας δημιουργικῆς ἀρχῆς, μέ τήν διαφοράν ὅτι αὕτη ἔχει συνείδησιν ἑαυτῆς καί τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἔξω κόσμου, μέσω τῶν αἰσθήσεων, τάς ὁποίας τῆς παρέχει ὁ ὀργανισμός.

Ἡ ὑπόστασις αὕτη τοῦ Ἐγώ ἐκδηλώνει δυνάμεις, ἰδιότητας καί νόμους. Διά τῆς καλλιεργείας αὐτοῦ, ἐκδηλοῦνται καί ἄλλαι ἰδιότητες καί νόμοι, καί τοῦτο ἀποτελεῖ τήν ἐξέλιξιν διά τῆς ὁποίας ἀνέρχεται τό ὄν εἰς τήν ὀντολογικήν κλίμακα.

Ὁ ψυχικός οὗτος πυρήν ἔχει κίνησιν καί αὐτενέργειαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἰδιότης νά κινῇ αὐτός ἑαυτόν. Τά ἀσυνείδητα πλάσματα τῆς φύσεως δέν κινοῦνται παρά ἔξωθεν, ἐνῶ ὅλα τά ἔμψυχα ὄντα ἔχουν αὐτενέργειαν, ἐκδήλωσις τῆς ὁποίας εἶναι ἡ θέλησις. Διά νά ἐκδηλωθῇ ἡ θέλησις εἰς τά συνειδητά ὄντα, προϋποτίθεται σκέψις, ἐλευθερία ἐκλογῆς καί ἀπόφασις.

Εἰς τά κατώτερα τοῦ ἀνθρώπου ζῶα, εἰς τά ὁποῖα ἡ νόησις καί ἡ ἐλευθερία εὑρίσκονται σέ ἐμβριώδη κατάστασιν, ἡ θέλησις εἶναι ὑποτυπώδης κίνησις καί διά τοῦτο αὐτά διέπονται ὑπό τῶν φυσικῶν νόμων, τῶν ἐνστίκτων. Ὅσον ἐκδηλοῦνται ἀπό τόν ἐσωτερικόν πυρῆνα περισσότεραι δυνάμεις καί ἰδιότητες, κατά τοσοῦτον αὐξάνεται ἡ ἐλευθερία καί ἐντείνεται ἡ θέλησις.

Ἀλλά, ἐάν θέλωμε νά δοῦμε πῶς λειτουργεῖ **ἡ βούλησις**, πρέπει πρῶτα νά δοῦμε πῶς λειτουργεῖ **ἡ συνείδησις**.

Ὁ ψυχικός πυρήν, ὅστις ἔχει τήν ἰδιότητα τῆς κινήσεως, εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κινεῖ καί τήν νόησιν. Ὅταν ἡ συνείδησις θέλει νά κάμῃ μίαν σκέψιν, ὠθεῖ τήν θέλησιν, ἡ ὁποία θέτει ὑπ' ὄψιν τῆς συνειδήσεως τά στοιχεῖα τῆς νοήσεως ἐκ τῶν ὁποίων θά σχηματισθῇ ἡ σκέψις ἤ ἡ κρίσις.

Ἡ συνείδησις ἔχει τήν ἱκανότητα τοῦ κρίνειν καί τοῦ ἐκλέγειν.

Ἡ κρίσις εἶναι ἡ ἀντιπαραβολή καί ἡ συσχέτισις ὅλων τῶν ἐννοιῶν τῆς συνειδήσεως, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τό ὑπό κρίσιν θέμα καί τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν εἶναι τό ἐξαγόμενον συμπέρασμα. Ἡ κρίσις γίνεται βάσει ὅλων τῶν στοιχείων, τά ὁποῖα ἔχει ὑπ' ὄψιν της ἡ συνείδησις καί τά ὁποῖα προέρχονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου (αἱ παραστάσεις τάς ὁποίας τῆς μεταδίδουν αἱ αἰσθήσεις διά τῆς διανοίας), τῆς μνήμης καί τοῦ ὑποσυνειδήτου (ἔνστικτα, ὁρμαί, ἐπιθυμίαι).

Ἐκλέγει, λοιπόν, καί ἀποφασίζει ἡ συνείδησις μέσα εἰς τό πλαίσιον τό ὁποῖον τῆς προσδιορίζουν τά ἔξωθεν γεγονότα, ἐν συνδυασμῷ πρός τήν σκέψιν καί τό περιεχόμενον τῆς διανοίας. Προκειμένου, ἐπίσης, περί κρίσεως μεταξύ καλοῦ καί κακοῦ, θά ἀποφασίσῃ ἡ συνείδησις, ἀναλόγως τῆς ἀντιλήψεως τοῦ νοῦ, περί καλοῦ καί κακοῦ.

Οὕτως, αἱ ἐνέργειαι τοῦ ψυχικοῦ πυρῆνος, ἐάν οὗτος εἶναι ὑγιής, ὑπόκεινται εἰς τόν νόμον τῆς αἰτιότητος. Ἡ ἐλευθερία αὐτοῦ ἔγκειται εἰς τήν ἱκανότητα τοῦ κρίνειν καί ἀποφασίζειν περί τοῦ πρακτέου, ἀλλά οὐδέποτε ἐνεργεῖ ἡ συνείδησις ἀντι-

θέτως πρός τήν κρίσιν, ἐκτός ἐάν πρόκειται περί παράφρονος ἤ ἀνοήτου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος λαμβάνει ἀποφάσεις εἰκῆ καί ὡς ἔτυχε.

Συμπέρασμα: α) Καί εἰς τήν λειτουργίαν τῆς σκέψεως ἰσχύει ὁ νόμος τῆς αἰτιότητος, β) παράγοντες οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν τήν σκέψιν εἶναι:

1) Τό περιεχόμενον τῆς διανοίας καί αἱ ἔξωθεν διά τῶν αἰσθήσεων προσαγόμεναι εἰς αὐτήν παραστάσεις.

2) Τό ὑποσυνείδητον.

3) Τά συναισθήματα καί αἱ ἐσωτερικαί τάσεις, αἱ ὁρμαί καί τά πάθη, τά ὁποῖα ἐπίσης βαρύνουν εἰς τόν σχηματισμόν τῶν κρίσεων καί ἀποφάσεων τοῦ ἀνθρώπου, πολλάκις ἐπικρατοῦντα.

Ἔτσι, κατά τήν διάπραξιν ἐγκλημάτων ἐκτελουμένων εἰς βρασμόν ψυχικῆς ὁρμῆς, τά δικαστήρια δέχονται τοῦτο ὡς ἐλαφρυντικόν ὑπέρ τοῦ κατηγορουμένου.

4) Ἡ κατάστασις τοῦ σώματος, ἡ νοοτροπία καί ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου.

5) Ἡ διαίσθησις καί αἱ ἐμπνεύσεις.

Μηχανισμός τῆς βουλήσεως

Καί ἐκεῖ ἰσχύει ὁ νόμος τῆς αἰτιότητος, διότι δέν εἴμεθα ἐλεύθεροι νά ἐνεργῶμεν εἰκῆ καί ὡς ἔτυχε, ἀλλά σύμφωνα πρός τάς σχηματιζομένας κρίσεις.

Διά νά ἐκδηλωθῆ μία σκέψις, πρέπει νά προηγηθῆ συλλογισμός καί κρίσις. Τό ἀποτέλεσμα δέ τῆς κρίσεως θά πραγματοποιήσῃ ἡ θέλησις ὑπό τήν ὤθησιν τῆς συνειδήσεως. Ἐπομένως ἡ βούλησις ἐξαρτᾶται ἀπό τήν σκέψιν.

Οὕτω, οἱ παράγοντες οἱ ὁποῖοι ῥυθμίζουν τήν ἐκδήλωσιν τῆς βουλήσεως εἶναι:

1) Τό ἀντικείμενον τό ὁποῖον ἀφορᾶ ἡ θέλησις καί τό ὁποῖον δύναται νά προσδιορίζεται ἀπό ἐξωτερικά ἐρεθίσματα ἤ ἀπό σκέψεις.

2) Ἡ περί τοῦ πρακτέου λογική κρίσις καί ἡ σχετική ἀπόφασις τῆς συνειδήσεως.

3) Αἱ ἐσωτερικαί ὁρμαί καί ἐπιθυμίαι, τά συναισθήματα καί τά στοιχεῖα τοῦ ὑποσυνειδήτου, ἄν ταῦτα ἐπικρατοῦν.

4) Ἡ κατάστασις τοῦ περιβάλλοντος καί τοῦ σώματος.

Μεταξύ τῶν παραγόντων τούτων ἐπικρατεῖ καί ῥυθμίζει τήν θέλησιν καθώς καί τήν νόησιν, ὁ ἰσχυρότερος καί ἐπικρατέστερος, ἀναλόγως τῆς ψυχοσυνθέσεως καί τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀτόμου.

Σπουδαιότατον ρόλον παίζουν αἱ ὁρμαί, φυσικαί ἤ διεστραμμέναι καί τά στοιχεῖα τοῦ ὑποσυνειδήτου. Ὅσον μικροτέρα εἶναι ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν εἰς τόν σχηματισμόν τῶν κρίσεων, τόσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ ἐπίδρασις τοῦ λογικοῦ καί ἡ ἀπόφασις τῆς θελήσεως εἶναι συμφωνοτέρα πρός τό ἀληθές καί τό ὀρθόν καί τό συμφέρον τοῦ ἀτόμου.

Ὡς ἐλευθερία τῆς βουλήσεως ὅθεν, νοεῖται τό ὅτι σχηματίζει τις τάς θελήσεις του καί ἐνεργεῖ:

1) Χωρίς νά ἔχῃ τό συναίσθημα ἐσωτερικῆς ἤ ἐξωτερικῆς βίας καί χωρίς νά ἀσκῆται πραγματικῶς τοιαύτη.

2) Ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐξελίξεως καί ὑγείας τῆς συνειδήσεώς του καί ἐκ τῆς ἐκλογῆς, τήν ὁποίαν θά κάμῃ μεταξύ τῶν δυνατῶν λύσεων.

Συνεπῶς, καίτοι ἰσχύει ὁ νόμος τῆς αἰτιότητος, πᾶσα βούλησις δύναται νά σχηματίζεται, ἄνευ καταναγκασμοῦ. Τά ὅρια μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ συνείδησις δύναται νά κρίνῃ καί ἀποφασίζῃ εἶναι κατά τοσοῦτον εὐρύτερα, ὅσον πλουσιώτερον νοητικόν περιεχόμενον ἔχει καί ὅσον τελειότερον εἶναι ἀνεπτυγμένη καί ἡ συνείδησις καί ἡ νόησις, ὁπότε ὑπάρχει εὐρύτερον πεδίον πρός ἐκλογήν.

Ἡ συνείδησις μπορεῖ νά εἶναι ὑγιής ἤ νοσηρή, ὁπότε καί αἱ κρίσεις καί αἱ θελήσεις, δέν θά ἀνταποκρίνωνται κατ' εὐθύν λόγον εἰς τά πράγματα, ἀλλά πολλάκις κατ' ἀντίστροφον.

Μέσα εἰς τήν νοσηρότητα τῆς συνειδήσεως συγκαταλέγεται καί ὁ σαδισμός (ἡ εὐχαρίστησις τοῦ νά κάμῃ κανείς κακό εἰς ἄλλους) καί ὁ μαζοχισμός (ἡ εὐχαρίστησις νά πάσχῃ ὁ ἴδιος). Ὁ ἀσκητισμός π.χ. εὑρίσκεται εἰς τό πλαίσιον τοῦ μαζοχισμοῦ, διότι ὁ ἀσκητής ἐπιδιώκει τό ἀντίθετον ἀπό ὅσα ζητεῖ ἡ φύσις.

Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή προέρχεται ἐκ τῆς ἐξελίξεως ψυχῶν προερχομένων ὑπό κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου μορφῶν.

Ὑπήρξαμεν ζῶα καί θηρία, καί τά στίγματα τῆς ζωῆς, τήν ὁποίαν ἔκαμαν αἱ μορφαί αὐταί, ὑπάρχουν καί ἐκδηλοῦνται καί εἰς τό ὑποσυνείδητον ὡς πάθη καί διεστραμμέναι ὁρμαί καί ἐπηρεάζουν τήν θέλησιν, ὅταν ἡ συνείδησις δέν ἔχει ἐξελιχθῆ.

Ὥστε, ἀπόλυτος ἐλευθερία τῆς βουλήσεως δέν ὑπάρχει, οὔτε ἀπόλυτος εὐθύνη διά τάς πράξεις, διότι ὅταν αἱ συνθῆκαι τῆς ζωῆς εἶναι δυσμενεῖς, χρειάζεται δύναμις ψυχική μεγάλη, ὥστε νά μή παρασυρθῆ ὁ ἄνθρωπος εἰς ἀξιομέμπτους πράξεις. Οὕτως, ὁ ἐγκληματίας πρέπει νά κρίνεται ἐπιεικῶς, καί νά μή ἐπιβάλλεται εἰς αὐτόν ἡ ποινή τοῦ θανάτου, διότι εἶναι ἕνας πάσχων καί ὡς τοιοῦτος πρέπει νά τύχῃ θεραπείας.

Ἡ ἀπόλυτος αἰτιοκρατική θεωρία ὅμως, δεσμεύει τήν σκέψιν καί καταδικάζει τόν ἄνθρωπον εἰς τήν μοιρολατρείαν.

Ἡ θεωρία αὕτη ὁδηγεῖ εἰς τόν ὑλισμόν, διότι παραδέχεται ὅτι, αἱ πράξεις ὑπαγορεύονται ὡς ἀντίδρασις εἰς ἐξωτερικά γεγονότα, ὅπως συμβαίνει εἰς τήν ὑλικήν φύσιν.

Συμπέρασμα

Ἐφ' ὅσον αἱ σκέψεις καί ἡ θέλησίς μας εἶναι ἀποτέλεσμα ἀναγκαστικόν καί ἀνάπόδραστον ὡρισμένων αἰτίων, πρέπει, ἐάν θέλωμεν νά πράττωμεν τό καλόν καί ὄχι τό κακόν, νά μεταβάλλωμε τά αἴτια τῶν παρασυρόντων πρός τό κακόν ἀντιλήψεών μας.

Ἀλλά τί εἶναι καλόν καί τί κακόν;

Τοῦτο εἶναι τό μέγα πρόβλημα καί ἡ ἀνωτέρα γνῶσις, τήν ὁποίαν ἐπιδιώκει ἡ σοφία.

Ἀγαθόν εἶναι πᾶν ὅ,τι προάγει τήν ἀνθρωπίνην ψυχήν καί κακόν ὅ,τι τήν δεσμεύει.

Γιά νά μάθωμε τί προάγει τήν ἀνθρωπίνην ψυχήν, πρέπει νά γνωρίσωμε τήν φύσιν καί κατά βάθος τόν ἄνθρωπον, διά νά μάθωμεν ποῖαι εἶναι αἱ πραγματικαί πνευματικαί καί φυσικαί ἀνάγκαι αὐτοῦ, τάς ὁποίας πρέπει νά πληρώσωμεν.

Εἴπομεν ὅτι, μεταξύ τῶν αἰτίων, τά ὁποῖα σχηματίζουν τήν σκέψιν καί τήν θέλησιν, εἶναι τά στοιχεῖα τῆς νοήσεως καί τά συναισθήματα. Συνεπῶς, ἐάν θέλωμεν νά μεταβάλλωμεν τά αἴτια αὐτά, πρέπει:

1) νά διορθώσουμε τά στοιχεῖα ἐκεῖνα τοῦ νοητικοῦ μας, τά ὁποῖα εἶναι ψευδῆ ἤ διεστραμμένα καί τοῦτο συμβολίζει ὁ ἆθλος τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ κόπρου τοῦ Αὐγείου.

2) Νά ἐξευγενίσουμε τά συναισθήματά μας.

Ἀλλά πῶς θά ἀναπτυχθῆ ἡ θέλησις διά νά γίνῃ ἡ ἐργασία αὐτή;

Αὐτό λαμβάνει χώραν, ἄν ὑπάρχη ἐσωτερική τάσις, δηλαδή ἐπαρκής ὡριμότης τῆς ψυχῆς.

Αὐτό εἶναι τό στάδιον τῆς δράσεώς μας, ἄν θέλωμε νά πράττωμε πάντα τό καλόν. Νά ἀφοσιωθῶμεν εἰς τήν τελειοποίησιν τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Ἡ ποινή ἡ ὁποία ἐπιβάλλεται εἰς τόν ἐγκληματίαν, παίζει ρόλον ὡς στοιχεῖον τῆς κρίσεως αὐτοῦ. Τό ὅτι καί ἡμεῖς ὑφιστάμεθα σέ κάθε μας ἐνσάρκωσιν διάφορα δεινά, παίζει καί κατά τόν σχηματισμόν τῶν δικῶν μας θελήσεων, σπουδαῖον ρόλον.

Σήμερα δέν εἴμεθα ἀπολύτως ὑπεύθυνοι τῶν πράξεών μας, ἐάν ἡ μοῖρα μᾶς ὥρισε συνθήκας δυσμενεῖς. Ἀλλά αἱ συνθῆκαι αὐταί μᾶς ἐπεβλήθησαν ὡς κύρωσις δι' ἄλλας πράξεις, τάς ὁποίας διεπράξαμεν εἰς προηγουμένας ἐνσαρκώσεις μας, ὁπότε εἴμεθα ἐλεύθεροι νά ἐκλέξωμεν μεταξύ καλοῦ καί κακοῦ.

Διά νά λειτουργοῦν ὁμαλῶς καί εὐρύθμως, δηλαδή φυσιολογικῶς, καί ἡ συνείδησις καί τό συναισθηματικόν καί ὁ νοῦς, πρέπει ταῦτα νά κινοῦνται καί νά λειτουργοῦν ἀνεμποδίστως.

Ἡ ἐλευθερία λοιπόν ἔγκειται εἰς τήν ἀνεμπόδιστον ἐκδήλωσιν καί λειτουργίαν τῆς ἐσωτερικῆς ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή εἰς τήν ἀποδέσμευσιν τῆς σκέψεως ἀπό κάθε τι τό ὁποῖον δύναται νά τήν παρεμποδίσῃ ἀπό τό νά λειτουργήσῃ κανονικῶς καί φυσιολογικῶς καί ν' ἀκολουθήσῃ τήν καθαράν λογικήν, τόν ὀρθόν λόγον.

Ἔναρξη τοῦ 1ου Πυθαγορείου Συμποσίου στό Ἀκταῖον Φαλήρου.

Τό ὀργάνωσαν 12 Πυθαγόρειοι. Συμμετεῖχαν φιλόσοφοι, καλλιτέχνες, ποιητές καί ἐπιστήμονες τῆς ἐποχῆς.

Ἐκεῖ ἀποφάσισαν τήν ἵδρυση τοῦ Σωματείου "ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ" πού θά εἶχε σάν σκοπό τήν καλλιέργεια τοῦ πνεύματος τοῦ Πυθαγόρου.

Στό Συμπόσιο τηρήθηκε ἡ καθάρειος καί ἀναίμακτος Πυθαγόρειος δίαιτα.

Λόγοι τοῦ Π. Δρακούλη γιά τό Συμπόσιο

"Τό Συμπόσιο κρούει νέα χορδή καί ἡ ἁρμονία θ' ἀντηχήσει ἀπό γενιά σέ γενιά.

Τέμνει νέο ἔδαφος, ἀπείρως τιμιώτερον παντός γεωγραφικοῦ ἐδάφους, μέ λαμπροτέρους πνευματικούς ὁρίζοντες καί ἐπαγγέλλεται τό ἰδεῶδες τοῦ Ἑλληνιστί βίου, τήν θεμελίωση τοῦ ἀπτήτου κράτους, ὅπερ ἑδράζεται ἐπί τῆς πραγματικῆς ὑγιείας, ἐκείνης ἧς τά τρία συστατικά στοιχεῖα εἶναι

ἡ Καλλονή, ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Ἀγαθότης.

Ἐπί τῆς ἀγάπης καί ἀδελφότητος, ἐπί τῆς καθολικῆς στοργῆς καί ἐμπιστοσύνης μεταξύ τῶν ὄντων ἀνθρωπίνων καί ὑποανθρωπίνων".

22.3.1909 ὁ **Πλάτων Δρακούλης** προσκαλεῖται ἀπό τό Σωματεῖο "ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ" σέ τελετή πού ὀργάνωσε ὁ Πρόεδρός του Φιλάρετος, στόν Σύλλογο Ἐμποροϋπαλλήλων.

Ἀποσπάσματα ἀπό τό λόγο του Δρακούλη: Σπεῖρε τόν σπόρο σου καί ἀδιαφόρει ποῦ, πότε καί πῶς θά βλαστήσει.

Ὑγεία εἶναι ἡ ἁρμονία ὅλων τῶν λειτουργιῶν τοῦ συστήματος, ὄχι μόνο φυσιολογικῶν ἀλλά πνευματικῶν, ἠθικῶν καί διανοητικῶν.

Τό Σωματεῖο αὐτό τάσσει μέγα ἰδεῶδες του τόν ἀνθρωπισμό, ἀφοῦ ἀποβλέπει στήν Σοφία καί τήν Ὑγεία.

Στήν συνέχεια τονίζει τήν ὁμοιότητα τῆς λέξεως ***ὑγεία*** μέ τήν λέξη ***ἅγιος***, στήν ἑλληνική καί ἀγγλική γλῶσσα ***holly*** καί ***health***.

Ἀπό τό περιοδικό "Ἔρευνα" τοῦ Πλάτωνος Δρακούλη, 14.9.1906.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Αἱ περί τῆς καλλιτεχνίας ἀντιλήψεις τοῦ Πλάτωνος

Καίτοι ὑπῆρξε μέγας καλλιτέχνης ὁ Πλάτων, ἡ στάσις του ἔναντι τῆς καλλιτεχνίας ὑπῆρξεν ἀρνητική. Τά δημιουργήματα τῶν καλλιτεχνῶν δέν ἔχουν, λέγει, οὐδέν ὀντολογικόν περιεχόμενον. Εἶναι ἁπλά ἀπεικονίσεις τῶν αἰσθητῶν ὄντων καί ὑπάγονται γνωσιολογικῶς εἰς τήν περιοχήν τῆς εἰκασίας. Τά πραγματικῶς ὑφιστάμενα ὄντα εἶναι αἱ ἰδέαι. Τούτων ἀπομιμήματα εἰς πρῶτον βαθμόν εἶναι τά αἰσθητά ἀντικείμενα.

Τά καλλιτεχνικά δημιουργήματα, ἐπειδή ἀποτελοῦν ἀπομίμησιν τῶν αἰσθητῶν ὄντων εἶναι ἀπομιμήσεις τῶν ἀπομιμήσεων καί ἀπέχουν δύο βαθμούς ἀπό τήν ἀλήθειαν. Ὡς στερουμένη, λοιπόν, ἡ καλλιτεχνία ὀντολογικῆς ἀληθείας κατατάσσεται εἰς τήν περιοχήν τοῦ ψεύδους καί τῆς ἀπάτης. Οἱ καλλιτέχναι εἶναι σοφισταί καί θαυματοποιοί, οἵτινες θέτουν τόν ἑαυτόν των εἰς τήν ὑπηρεσίαν τῶν τυράννων, διά νά διαφθείρουν τήν ψυχήν τοῦ ὄχλου. Διά τῆς καλλιτεχνικῆς μιμήσεως ὑφίσταται ὑπερτροφίαν **τό ἐπιθυμητικόν** καί διαταράσσεται ἡ ψυχική ἰσορροπία τῶν νέων.

Ἐν ὄψει τῆς φθοροποιοῦ ταύτης ἐπιδράσεως τῆς καλλιτεχνίας, ἐπιχειρεῖ ὁ Πλάτων εἰς τά συγγράμματά του κριτικήν λογοτεχνικῶν κειμένων καί τῶν μουσικῶν ρυθμῶν τῶν χρησιμοποιουμένων διά τήν ἀγωγήν. Προτείνει τήν ἀποκάθαρσιν αὐτῶν καί ἐξαίρει τήν παιδευτικήν ἀξίαν, τήν ὁποίαν ἔχουν αἱ μαθηματικαί σπουδαί. Δέν διστάζει δέ νά προτείνῃ ὅπως, παύσουν τά ὁμηρικά ποιήματα νά χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀναγνωστικόν διά τά παιδιά.

Ὁ πλατωνικός μῦθος

Παρ' ὅλην τήν πρός τήν καλλιτεχνίαν ἀντίθεσιν, εἰς ἥν ἄγει τόν Πλάτωνα, τό παιδευτικόν του ἰδεῶδες, ὑπείκων οὗτος εἰς τήν καλλιτεχνικήν του φύσιν χρησιμοποιεῖ, συχνάκις, εἰς τούς διαλόγους του, μυθικάς διηγήσεις. Εἰς αὐτάς καταφαίνεται ἡ ἱκανότης του ἡ συνισταμένη εἰς τήν εὕρεσιν τρόπων ἐκφράσεως, διά νά ἀνακοινωθῆ ἐκεῖνο τό ὁποῖον ὑπερβαίνει τήν ἐκφραστικήν δύναμιν τῆς λογικῆς καί συστηματικῆς ἀνακοινώσεως.

Οἱ πλατωνικοί μῦθοι εἶναι πλαστικαί ἐποπτικαί εἰκόνες, διά τῶν ὁποίων καταβάλλεται προσπάθεια νά διατυπωθοῦν διά τοῦ λόγου ἀλήθειαι «ὑπέρ λόγον». Ὅλοι ἰδιαιτέρως δέ οἱ ἐσχατολογικοί μῦθοι τοῦ Πλάτωνος ἔχουν σκοπόν νά μᾶς ἀνυψώσουν εἰς τήν θέαν τοῦ ὑπερβατικοῦ κόσμου.

Ὁμιλοῦν διά πράγματα κείμενα πέραν τῶν συνόρων τῆς ἐμπειρίας. Διά τοῦτο ἔρχονται εἰς ἄμεσον συνεπαφήν μέ τήν ἰδέ-

αν ἐφ' ὅσον καί αὕτη ὑπερίπταται τῶν ορίων τῆς ἐμπειρίας. Ὁ μεγαλύτερος ποιητής Δάντε εἰς ἐπιστολήν του γραμμένην λατινιστί πρός τόν Κάν Γκράντε ἔνθα ὁμιλεῖ περί τῆς «*Θείας Κωμωδίας*», γράφει, ἀναφερόμενος εἰς τούς πλατωνικούς μύθους τά ἀκόλουθα: «*Διότι πολλά βλέπομεν διά τῆς νοήσεως διά τά ὁποῖα μᾶς λείπουν λεκτικά σύμβολα, πρᾶγμα τό ὁποῖον πολλάκις ὁ Πλάτων παρενείρει εἰς τά βιβλία του διά τῆς χρησιμοποιήσεως μεταφορῶν. Διότι πολλά εἶδε διά τοῦ νοητικοῦ ὀφθαλμοῦ, τά ὁποῖα, διά τοῦ κοινοῦ λόγου, δέν ἠδυνήθη νά ἐκφράσῃ*».

Ἡ πλατωνική παιδεία

Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ προσδίδει κοσμοϊστορικήν σημασίαν εἰς τήν πλατωνικήν φιλοσοφίαν εἶναι **ἡ ἰδέα τῆς παιδείας**. Ὁ Πλάτων εἶναι ἐκεῖνος ὅστις πρῶτος κατέστησε τήν παιδείαν ἀντικείμενον συστηματικῆς διευρευνήσεως καί τήν συνέδεσε μέ τήν φιλοσοφίαν. Ἐν ἀντιθέσει πρός τούς σοφιστάς, οἵτινες ἐννόουν τήν παιδείαν ὡς διεξιοτεχνίαν ἀναφερομένην εἰς τόν χειρισμόν τοῦ λόγου καί ὡς πρόσκτησιν γνώσεων, ὁ Πλάτων ἐνεβάθυνεν εἰς τόν οὐσιαστικόν της χαρακτῆρα καί διέγνωσεν ὅτι, **σκοπὸς τῆς παιδευτικῆς διαδικασίας εἶναι ἡ μόρφωσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐπί τῇ βάσει τῆς ἐνοράσεως τῶν ἰδεῶν.**

Εἰς τό ἕβδομον βιβλίον τῆς «*Πολιτείας*» ἔχει παραθέσει τήν περίφημον **εἰκόνα τῶν δεσμωτῶν τοῦ σπηλαίου**. Οἱ ἄνθρωποι, λέγει, ὁμοιάζουν μέ δεσμώτας ἁλυσοδεμένους ἐντός σπηλαίου καί καταδικασμένους νά βλέπουν μόνον τάς σκιάς, αἵτινες ἀπεικονίζονται εἰς τόν τοῖχον τοῦ σπηλαίου πρός τόν ὁποῖον εἶναι ἐστραμμένα τά βλέμματά των.

Ἡ παιδεία εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν δεσμωτῶν ἀπό τά δεσμά καί ἡ ἄνοδος, εἰς τόν κόσμον τοῦ φωτός, ἥτις δίδει εἰς αὐτούς τήν εὐκαιρίαν νά στρέψουν τούς ὀφθαλμούς των πρός τόν ἥλιον καί νά ἀναγνωρίσουν εἰς αὐτόν τήν πηγήν τοῦ φωτός καί τῆς ζωῆς.

Ὁμοίως καί **ἡ παιδεία εἶναι στροφή τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς πρός τόν νοητόν ἥλιον, πρός τήν ἰδέαν δηλαδή τοῦ ἀγαθοῦ. Πρός τό ἀγαθόν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νά στρέψῃ τούς ὀφθαλμούς του καί ἔχων αὐτό ὡς πρότυπον, νά διαμορφώσῃ τήν ψυχήν του.**

Ὁ ἄνθρωπος, οὕτω, καθίσταται «πλάστης» τοῦ ἑαυτοῦ του καί διαμορφωτής τῆς ψυχῆς του συμφώνως πρός ἰδεατά πρότυπα. Διά τῶν ἀντιλήψεών του τούτων ἐδημιούργησεν ὁ Πλάτων τήν ἰδέαν τῆς «μορφώσεως». Ὡς ὕψιστον καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τοῦ ἑαυτοῦ του ἐμφανίζεται ἡ πλαστική αὕτη ἐπεξεργασία. Ἡ δέ πολιτική κοινότης ἔχει ὡς αἰτίαν δικαιολογοῦσαν τήν ὑπόστασίν της μόνον τήν «ἀνθρωποπλαστικήν» ταύτην ἀποστολήν. Τό κράτος, κατά τόν Πλάτωνα, εἶναι ἵδρυμα παιδευτικόν, προωρισμένον νά παράσχῃ ὅλα τά ἀπαιτούμενα ἐφόδια καί τά μέσα εἰς τό ἄτομον διά νά μορφωθῇ εἰς προσωπικότητα τελείαν καί ἀγαθήν. Μόνον ὅταν καθοδηγῆται ἀπό ἕν τοιοῦτον ἰδεῶδες ἡ πολιτεία, ἀνυψοῦται εἰς τό ἐπίπεδον τῆς ἠθικότητος καί δύναται νά δικαιολογήσῃ τήν ὑπόστασίν της. Ἄλλως καταπίπτει ἡ πολιτεία εἰς τό ἐπίπεδον συμμορίας λῃστῶν καί συνεταιρισμόν πονηρῶν ἀνθρώπων, ἐπιδιωκόντων ἀτομικά ὠφελήματα, πρᾶγμα τό ὁποῖον συμβαίνει εἰς τό κατά σύμβασιν κράτος, ὅπως τό ἐννοεῖ ὁ νεώτερος ἀτομιστικός καί κοινωνιστικός εὐδαιμονισμός.

Δέν περιωρίσθη νά ἐξάρῃ μόνον τήν ἀξίαν τῆς παιδείας ὁ Πλάτων, ἀλλά ἐμελέτησε καί τάς λεπτομερείας τῆς διδακτικῆς καί παιδευτικῆς διαδικασίας. Εἰς τήν «Πολιτείαν» καί τούς «Νόμους» δυνάμεθα νά ἀνεύρωμεν πλείστας διδακτικάς ἀρχάς καί ὁδηγίας διά τήν συντέλεσιν τοῦ ἔργου τῆς ἀγωγῆς.

Τονίζεται ἐπανειλημμένως ὅτι, παιδεία δέν σημαίνει μετάδοσιν γνώσεων καί δεξιοτήτων: «*Τήν παιδείαν οὐχ οἵαν τινές ἐπαγγελλόμενοί φασιν εἶναι τοιαύτην καί εἶναι. Φασί δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέναι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες*» (Πολ. 518 Β). [Ἡ παιδεία δέν εἶναι τοιαύτη ὅπως τήν παριστάνουν μερικοί οἵτινες τήν χρησιμοποιοῦν ὡς ἐπάγγελμα (δηλαδή οἱ σοφισταί).

Διότι, λέγουν, νομίζω, ὅτι μεταδίδουν μέσα εἰς τήν ψυχήν παιδείαν, τήν ὁποίαν αὐτή προηγουμένως δέν εἶχεν, ὡσάν νά λέγουν ὅτι χαρίζουν εἰς τυφλούς ὀφθαλμούς δύναμιν ὁράσεως. Παιδεία εἶναι, κατά τόν Πλάτωνα, νά στρέψωμεν τό βλέμμα τῆς ψυχῆς ἀπό τό σκοτεινόν πρός τό φωτεινόν τμῆμα τοῦ ὄντος: «*Ὁ δέ γε νῦν λόγος σημαίνει ταύτην τήν ἐνοῦσαν ἑκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καί τό ὄργανον ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος... σύν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρός τό φανόν ἐκ τοῦ σκοτώδους... Ἕως ἄν εἰς τό ὄν καί τοῦ ὄντος τό φανότατον δυνατή γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναί φαμεν τἀγαθόν*» (518). [Ἡ δέ συζήτησίς μας τώρα μᾶς καταδεικνύει ὅτι, πρέπει αὐτήν τήν δύναμιν, τήν ὁποίαν ἔχει ἕκαστος ἐξ ἡμῶν εἰς τήν ψυχήν του καί τό ὄργανον διά τοῦ ὁποίου κατανοεῖ (τά ὄντα) μαζί μέ ὅλον τό σῶμα, νά τήν στρέφωμεν ἀπό τήν σκοτεινήν εἰς τήν φωτεινήν περιοχήν, ἕως ὅτου γίνῃ ἱκανή νά ἀνέχεται τήν θέαν τοῦ ὄντος καί τῆς φωτεινοτάτης ἐκ τοῦ ὄντος περιοχῆς. Αὐτή δέ (ἡ φωτεινοτάτη περιοχή) εἴπομεν ὅτι εἶναι τό «*ἀγαθόν*».

Δέν εἶναι λοιπόν **ἡ παιδεία** μετάδοσις γνώσεων, ἀλλά **μεταστροφή τοῦ ψυχικοῦ βλέμματος πρός τήν ἀλήθειαν**. Διά ταύτης ἐπιτυγχάνεται ἡ πνευματική τοῦ ἀνθρώπου ἀπελευθέρωσις. Ὁ Πλάτων ἀναγνωρίζει ὡς εἶδος ἐλευθερίας, μόνο τήν πνευματικήν.

Ἡ οἰκονομική ἐλευθερία, τήν ὁποίαν τά σοσιαλιστικά καί κομμουνιστικά συστήματα θεωροῦν ὡς τήν κατ' ἐξοχήν ἐλευθερίαν, εἶναι κατά τόν Πλάτωνα, βάναυσος ὑποδούλωσις τῆς ψυχῆς εἰς τάς ἐπιθυμίας. Ἡ δέ ἄκρατος πολιτική ἐλευθερία εἰς τήν μορφήν εἰς τήν ὁποίαν εἶχε διαμορφωθῆ ὑπό τήν προστασίαν, τοῦ κατά τόν 4ον π.Χ. αἰῶνα κρατοῦντος ἐν Ἀθήναις δημοκρατικοῦ ὀχλοκρατικοῦ συστήματος, εἶναι κατά τόν Πλάτωνα, ἀκολασία, διότι ἀφήνει ἐλευθέραν τήν δρᾶσιν τῶν εὐτελεστέρων ἐπιθυμιῶν καί τῶν ταπεινοτέρων παθῶν. Περισσότερον δέ ἀνελεύθερος καί ὑποτεταγμένος εἰς τάς δουλικάς ἐπιθυμίας εἶναι, κατά τόν Πλάτωνα, ὁ τύραννος.

Ἡ διδακτική καί ἐπιστημονική δρᾶσις τοῦ Πλάτωνος

Ἐκτός τῆς δράσεώς του ὡς θεωρητικοῦ ἐρευνητοῦ τῆς παιδείας, ἔχει ὁ Ἀθηναῖος φιλόσοφος νά ἐπιδείξῃ καί λαμπροτάτην ἐν τῇ πράξει διδακτικήν καί παιδευτικήν δραστηριότητα. Ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ προέβαι-

νεν ὁ ἴδιος εἰς προφορικήν διδασκαλίαν καί διηύθυνε τήν πορείαν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν. Ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος μέγας ὀργανωτής τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Ἠσχολήθη οὐ μόνον μέ τά μαθηματικά καί τήν φυσικήν, ἀλλά προσέτι καί μέ τήν ἀρχαιολογίαν καί τήν γεωλογίαν.

Εἰς τόν «*Κριτίαν*» περιέχονται πολλαί γεωλογικαί παρατηρήσεις ὡς πρός τήν Ἀττικήν. Ταύτης τά ὄρη, λέγει ὁ Πλάτων, κατά τούς παμπαλαίους χρόνους δέν ἦσαν ἄδενδρα, ἀλλά γεμᾶτα ἀπό μεγάλα δένδρα. Εἰς τό συμπέρασμα τοῦτο καταλήγει στηριζόμενος εἰς τήν διαπίστωσιν ὅτι, ὑπῆρχον ἐπ' αὐτῶν κατεσκευασμένα στεγάσματα, εἰς τά ὁποῖα εἶχον χρησιμοποιηθῆ μεγάλα δένδρα. «*Τότε δέ... πολλήν ἐν τοῖς ὄρεσιν ὕλην εἶχεν, ἧς καί νῦν ἔτι φανερά τεκμήρια· τῶν γάρ ὀρῶν ἔστιν ἅ νῦν μέν ἔχει μελίτταις μόναις τροφήν, χρόνος δ' οὐ πάμπολυς ὅτε δένδρων αὐτόθεν εἰς οἰκοδομήσεις τάς μεγίστας ἐρεψίμων τμηθέντων στεγάσματ' ἐστίν ἔτι σᾶ*» (Κριτ. ΙΙΙ). (Τότε ἡ Ἀττική εἶχε πολλά δάση εἰς τά ὄρη καί ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερα, τά ὁποῖα βεβαιώνουν ὅτι, ὑπῆρξαν αὐτά τά δάση. Διότι ἐκ τῶν ὀρέων «τῆς Ἀττικῆς» μερικά εἰς τήν ἐποχήν μας ἔχουν τροφήν μόνον διά μελίσσας, δέν ἔχει δέ περάσει πάμπολυ χρονικόν διάστημα ἀπό τήν ἐποχήν, κατά τήν ὁποίαν ἔκοπτον ἀπό τά δάση αὐτά ξυλείαν διά στεγάσεις μεγίστων οἰκοδομημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων στεγάσεων, μερικαί διατηροῦνται ἀκόμη καί τώρα).

Ὁμοίως καί εἰς τήν ἐν τῷ αὐτῷ διαλόγῳ μυθικήν διήγησιν περί Ἀτλαντίδος ὑποκρύπτονται ἔρευναι γεωλογικαί καί ἀρχαιολογικαί.

Ὁ Παῦλος Μπορσάρντ ἐσχάτως, κατόπιν ἐρευνῶν, ἔφθασεν εἰς τό συμπέρασμα ὅτι, πρέπει μετά μεγάλης προσοχῆς νά ἐξετάζωμεν τάς ἀρχαίας μυθολογικάς παραδόσεις. Πολύ ὀρθῶς παρατηρεῖ ὅτι, ἡ Τροία τῶν ὁμηρικῶν παραδόσεων, πρό τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Σλῆμαν, ἐθεωρεῖτο μῦθος: «*Ὅλοι μας εἰς τά σχολεῖα εἴχομεν διδαχθῆ ὅτι ὁ Μινώταυρος ἦτο φοινικικός θρῦλος, μέχρις ὅτου ἦλθεν ὁ Ἔβανς καί μέ τάς ἀνασκαφάς του ἀπεκάλυψε τήν ὑψηλήν ἀνάπτυξιν τοῦ Μινωϊκοῦ πολιτισμοῦ καί ὁ θρῦλος ἐγένετο ὑπό ἄλλην βεβαίως μορφήν, πραγματικότης*».

Ἐπί τῇ βάσει δέ παρατηρήσεων ἐξ αὐτοψίας, ὑποστηρίζει ὁ Μπορσάρντ ὅτι, ἡ Ἀτλαντίς ἔκειτο εἰς τήν βόρειον Ἀφρικήν ἐπί τῆς Μικρᾶς Σύρτεως. Ἑπομένως καί τά ἐν τῷ «Κριτίᾳ» ἀναφερόμενα σχετικῶς μέ τάς ἀποτόμους ἐν Ἀττικῇ σημειωθείσας γεωλογικάς μεταβολάς, ἀξίζουν νά ἀπασχολήσουν τούς εἰδικούς ἐπιστήμονας.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας

Οὐδέποτε ἔπαυσε νά ζῇ ἡ πλατωνική φιλοσοφία. Ἀνενεώθη διά τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ, ὅστις μετέδωκε τά κυριώτερα τῶν πλατωνικῶν δογμάτων διά τοῦ Αὐγουστίνου εἰς τήν Δύσιν. Εἰς τήν ἑλληνικήν χριστιανικήν Ἀνατολήν οὐδέποτε ἔπαυσε νά μελετᾶται καί νά ἀναγνωρίζεται. Κατά τήν ἐποχήν τῆς Ἀναγεννήσεως, οἱ μεγάλοι πολιτικοί καί κοινωνικοί μεταρρυθμισταί, προεξάρχοντος τοῦ Ἕλληνος Γεωργίου Γεμιστοῦ, ἐμπνέονται ἀπό τήν πλατωνικήν «*Πολιτείαν*». Ὁ Μῶρος, ὁ Καμπανέλλα, ὁ Ἀνδρέα, ὁ Βάκων εἰς τήν «*Νέαν Ἀτλαντίδα*» του, ἔχουν ὡς πρότυπόν των, τό ἰδεῶδες πολίτευμα τό σχεδιασθέν ὑπό τοῦ Πλάτωνος.

Ἡ Πλατωνική Ἀκαδημία, ψηφιδωτό δάπεδο ἀπό τήν Πομπηία, 1ου. μ.Χ. (Ἐθνικό Μουσεῖο Νεαπόλεως)

Ἀλλά καί ἡ Καθολική Ἐκκλησία ἔχει ἐπηρεασθῆ, ὡς πρός τήν ἐσωτερικήν της ἱεραρχικήν ὀργάνωσιν, ἀπό τάς πλατωνικάς ἀντιλήψεις. Διά δέ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρός Ἀνατολάς, ὁ Πλάτων ἐπηρέασε καί τόν ἀραβικόν καί τουρκικόν κόσμον.

Κατά τήν νεωτέραν ἐποχήν, ὁ Κάντιος ἔφερεν εἰς τήν ἐπικαιρότητα τάς πλατωνικάς ἀντιλήψεις, ἡ δέ μετακαντιανή φιλοσοφία, ὡς ἔμβλημά της ἐχρησιμοποίησε τόν ὅρον **ἰδεοκρατία**. Εἰς τήν σύγχρονον φιλοσοφικήν φιλολογίαν ζῶμεν, σήμερον, ἀναγέννησιν τοῦ πλατωνισμοῦ.

Πάντα τά φιλοσοφικά ρεύματα αἰσθάνονται τήν ὑποχρέωσιν νά λάβουν ἔναντι τοῦ Πλάτωνος μίαν θετικήν ἤ ἀρνητικήν τοποθέτησιν. Καί συμβαίνει, συχνότατα, τά νεώτερα φιλοσοφικά συστήματα νά θέλουν νά κατοχυρώσουν τό κῦρος των, ἀναφερόμενα εἰς τά πλατωνικά δόγματα. Ἀλλ' ἡ πλατωνική φιλοσοφία ὑπέρκειται πάσης μονομεροῦς

ἑρμηνείας. Ἀρνεῖται νά ὑποταχθῇ εἰς οἱονδήποτε μονομερῆ χαρακτηρισμόν.

Ὁ Πλάτων ὑπῆρξε πολύπλευρος προσωπικότης καί τό βλέμμα του προεχώρει εἰς τούς ὁρίζοντας τοῦ ἀπωτάτου μέλλοντος. Πολλαί ἐκ τῶν δοξασιῶν του ὑπερβαίνουν τάς ἀντιλήψεις τῆς συγχρόνου μας φιλοσοφίας. Ὁ Πλάτων ἐξακολουθεῖ νά προπορεύεται καί νά κρατῇ εἰσέτι τήν πνευματικήν ἡγεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ μαθηταί διάδοχοι τοῦ Πλάτωνος ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ Ἀκαδημίᾳ

Μετά τόν θάνατον τοῦ Πλάτωνος συνέχισαν οἱ μαθηταί του τήν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἐγκαινιασθεῖσαν, ὑπ᾽ αὐτοῦ, φιλοσοφικήν καί ἐπιστημονικήν ἐργασίαν. Ἀπό τοῦ θανάτου τοῦ Πλάτωνος μέχρι τοῦ Κικέρωνος, δυνάμεθα νά διακρίνωμεν, παρακολουθοῦντες τήν ἐξέλιξιν τῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἐργασίας, τρεῖς περιόδους: 1ον) Τήν ἀρχαίαν Ἀκαδημίαν 347-270 (Σπεύσιππος, Ξενοκράτης, Κράτης 2ον) Τήν μέσην Ἀκαδημίαν (270-155) (Ἀρκεσίλαος, Καρνεάδης). 3ον) Τήν νέαν Ἀκαδημίαν μέχρι 78 π.Χ. (Φίλων ὁ Λαρισαῖος, Ἀντίοχος ὁ Ἀσκαλωνίτης).

Ἡ ἀρχαία Ἀκαδημία

Σπεύσιππος

Διηύθυνε τήν Ἀκαδημίαν ἀπό τοῦ 348-339. Ἦτο υἱός τῆς ἀδελφῆς τοῦ Πλάτωνος. Ἡ σπουδαιοτέρα μεταρρύθμισις, τήν ὁποίαν εἰσήγαγεν, ἦτο ἡ ταύτισις τοῦ εἰδητικοῦ μέ τόν μαθηματικόν ἀριθμόν. Ὁ Ἀριστοτέλης μαρτυρεῖ περί τούτου γράφων εἰς τά «*Μετά τά φυσικά*» (108 α 2): «*Οἱ μέν γάρ τά μαθηματικά μόνον ποιοῦντες παρά τά αἰσθητά, ὁρῶντες τήν περί τά εἴδη δυσχέρειαν καί πλάσιν, ἀπέστησαν ἀπό τοῦ εἰδικοῦ ἀριθμοῦ καί τά μαθηματικά ἐποίησαν*». (Ἐκεῖνοι λοιπόν οἱ ὁποῖοι ἀναγνωρίζουν ἐκ παραλλήλου πρός τά αἰσθητά, μόνον τήν ὕπαρξιν τῶν μαθηματικῶν ἀντικειμένων, βλέποντες τήν δυσκολίαν καί τάς πλασματικάς ὑποθέσεις, εἰς τάς ὁποίας μᾶς ὁδηγεῖ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὑπάρξεως ἰδεῶν, ἀπεμακρύνθησαν ἀπό τήν περί εἰδητικῶν ἀριθμῶν ἀντίληψιν καί ἀνεγνώρισαν μόνον τόν μαθηματικόν ἀριθμόν).

Ἡ ἀπόρριψις τῶν εἰδητικῶν ἀριθμῶν ἐγένετο ἀφορμή νά στραφῇ ἡ προσοχή τοῦ Σπευσίππου περισσότερον εἰς τήν ἔρευναν τῶν αἰσθητῶν ὄντων. Δέχεται ὅτι ὑπάρχει εἶδός τι «ἐπιστημονικῆς αἰσθήσεως», διά τῆς ὁποίας ἀντιλαμβανόμεθα τήν οὐσίαν τῶν αἰσθητῶν ὄντων. Ἐπεχείρησε δέ, ἐπί τῇ βάσει τῆς διαιρετικῆς καί ἀναλογικῆς μεθόδου, νά παράσχῃ ἐπιστημονικήν περιγραφήν τῆς συγκεκριμένης πραγματικότητος κατά τά ὀντολογικά της γνωρίσματα, διά τοῦ συγγράμματός του τά «*Ὅμοια*». Εἰς αὐτό συνδυάζει τήν διαιρετικήν μέθοδον τοῦ Πλάτωνος μέ τήν μαθηματικήν περί ἀναλογιῶν θεωρίαν.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ἀντίληψίς του ὅτι, τό ἀγαθόν δέν ὑπάρχει ἐξ ἀρχῆς ὑπό τήν μορφήν τοῦ ἑνός, ὡς ἐδέχετο ὁ Πλάτων, ἀλλά τελεσιουργεῖται ἔπειτα ἀπό μακράν ἐξέλιξιν: «*Ὑπολαμβάνουσιν οἱ Πυθαγόρειοι καί ὁ Σπεύσιππος τό κάλλιστον καί ἄριστον μή ἐν ἀρχῇ εἶναι, διά τό καί τῶν φυτῶν καί τῶν ζώων τάς ἀρχάς αἴτια μέν εἶναι τό δέ καλόν καί τέλειον ἐν τοῖς ἐκ τούτων*» (Ἀρ. Μ.τ.Φ. 1072 β 30). [Νομίζουν οἱ Πυθαγόρειοι καί ὁ Σπεύσιππος ὅτι τό κάλλιστον καί τό ἄριστον δέν ὑπάρχει εἰς τήν ἀρχήν, ἐπειδή αἱ ἀρχαί τῶν φυτῶν καί τῶν ζώων (δηλαδή τό σπέρμα), λειτουργοῦν ὡς αἴτια, ἀλλά τό τέλειον παρουσιάζεται εἰς τά ὄντα πού προέρχονται ἐκ τῶν ἀρχῶν, δηλαδή ἐκ τοῦ σπέρματος].

Αἱ ἀντιλήψεις τοῦ Σπευσίππου εἰς τό σημεῖον αὐτό, συμπίπτουν μέ τάς δοξασίας τῆς νεωτέρας ἐξελικτικῆς ἠθικῆς θεωρίας, ἥτις δέχεται ὅτι, ἡ ἠθική τελειότης ἐμφανίζεται κατόπιν μακρᾶς ἐξελικτικῆς ἀναπτύξεως. Ἀκολουθῶν ὁ Σπεύσιππος τάς διδασκαλίας τοῦ Φιλολάου, ἐδέχετο ὅτι, οἱ μαθηματικοί ἀριθμοί εἶναι τά ἰδεώδη πρότυπα τῶν ὄντων. **Ὁ ἀριθμός 10 εἶναι τό σύμβολον τοῦ ἀγαθοῦ: «*Τελεία ἕξις καὶ ἀοχλησία*» (τελεία κατάστασις καί ἀπαλλαγή ἀπό πάσης ὀχλήσεως). Τὸ 9 συμβολίζει τήν κίνησιν, τό 8 τήν ὄρεξιν καί τόν ἔρωτα, τό 7 τήν νόησιν, τό 6 τήν ἔμψυχον ζωήν, τό 5 τά αἰσθητά σώματα, τό 4 τά γεωμετρικά μεγέθη τοῦ χώρου, τό 3 τόν μαθηματικόν ἀριθμόν, τό 2 τό ἄπειρον καί τό 1 τήν ἑνότητα. Ὁ Σπεύσιππος ἐπανέρχεται διά τῶν ἀντιλήψεών του αὐτῶν εἰς τήν συμβολικήν πυθαγορικήν ἀριθμολογίαν.**

Ξενοκράτης

Διηύθυνε τήν Ἀκαδημίαν ἀπό τοῦ 339-314. Κατήγετο ἐκ Χαλκηδόνος, διεκρίνετο διά τά ἐξαιρετικά ἠθικά του χαρίσματα, οὐχί ὅμως καί διά τήν ὀξύτητα τοῦ πνεύματός του. Ἐπεδίωξε νά συμβιβάσῃ τάς θεωρίας τοῦ Πλάτωνος μέ τάς θεωρίας τοῦ Σπευσίππου, ταυτίζων τά εἴδη μέ τούς ἀριθμούς: «*Ἔνιοι δέ τά μέν εἴδη καί τούς ἀριθμούς τήν αὐτήν ἔχειν φασί φύσιν*» (Ἀριστοτ. Σχόλια). (Μερικοί λέγουν ὅτι αἱ ἰδέαι καί οἱ μαθηματικοί ἀριθμοί ἔχουν τήν αὐτήν φύσιν). Κατά τό πρότυπον τῶν Πυθαγορείων, ταυτίζει τό ἕν καί γενικώτερον τό περιττόν μέ τόν «πατέρα» Δία, τό δέ 2 καί τόν ἄρτιον ἀριθμόν μέ τήν «*μητέρα τῶν θεῶν*». Παρεδέχετο δέ ὅτι, ὁ χῶρος δέν συνίσταται ἀπό σημεῖα, ἀλλά ἀπό γραμμάς μή ἐπιδεχομένας διαίρεσιν.

Ἡ θεωρία του αὕτη καταπολεμεῖται εἰς τό φερόμενον μεταξύ τῶν ἀριστοτελικῶν ἔργων σύγγραμμα «*Περί ἀτόμων γραμμῶν*». **Ἡ ψυχή,** κατά τόν Ξενοκράτη, εἶναι **ἀριθμός,** ὅστις κινεῖ τόν ἑαυτόν του: **«*Ἀριθμόν «ἔλεγε τήν ψυχήν» κινοῦντ᾽ αὐτόν ἑαυτόν*».**

Πρῶτος φαίνεται ὅτι διήρεσε τό σύνολον τῶν φιλοσοφικῶν μαθήσεων εἰς *διαλεκτικήν*, *φυσικήν* καί *λογικήν*. Διακρίνει τό φυσικόν σύμπαν εἰς τρεῖς περιοχάς, εἰς τόν *ὑπό τήν σελήνην κόσμον*, εἰς *τόν οὐρανόν* καί εἰς *τήν ὑπερουράνιον περιοχήν*. Ἐδίδασκε δέ ὅτι, καί αἱ τρεῖς αὗται περιοχαί εἶναι πλήρεις δαιμόνων.

Εἰς τόν Ξενοκράτη ἀπεδίδετο ἡ συγγραφή 60 συγγραμμάτων ἠθικολογικοῦ, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, περιεχομένου.

Πολέμων

Διάδοχος τοῦ Ξενοκράτους ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ὑπῆρξεν ὁ Πολέμων, διατελέσας διευθυντής ταύτης ἀπό τοῦ 314-269. Οὗτος προσῆλθεν εἰς τήν φιλοσοφίαν καταθελχθείς ἐξ ἠθικῆς τινος διαλέξεως τοῦ Ξενοκράτους. Ἀπέδιδε μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τόν ἠθικόν βίον καί τήν ἠθικήν ἄσκησιν. Κατά τόν Διογένη τόν Λαέρτιον (ΙΦ, 3, 18): «*Ἔφασκε δέ ἐν τοῖς πράγμασι γυμνάζεσθαι καί μή ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς θεωρήμασι*» (ἔλεγεν ὅτι πρέπει κανείς νά γυμνάζεται εἰς τήν πρακτικήν ἠθικήν ζωήν καί ὄχι εἰς τά διαλεκτικά θεωρήματα). Ὡς

ὕψιστον ἀγαθόν ἐθεώρει τό *«κατά φύσιν ζῆν»*, ἐξ αὐτοῦ δέ, παρέλαβε τό δόγμα τοῦτο καί ὁ ἀρχηγός τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας Ζήνων. Ἠσχολεῖτο καί εἰς φιλολογικά ζητήματα, ἐπαίνει δέ τόν Σοφοκλέα καί τόν Ὅμηρον: «*Ἔλεγεν τόν μέν Ὅμηρον ἐπικόν εἶναι Σοφοκλέα, τόν δέ Σοφοκλέα Ὅμηρον τραγικόν*». (Ἔλεγεν ὅτι ὁ μέν Ὅμηρος εἶναι ὁ Σοφοκλῆς τῆς ἐπικῆς ποιήσεως, ὁ δέ Σοφοκλῆς ὁ Ὅμηρος τῆς τραγικῆς ποιήσεως). Διάδοχος τοῦ Πολέμωνος μετά τό 269, ἐγένετο ὁ διά στενῆς πρός τοῦτον φιλίας συνδεόμενος Κράτης.

Κράντωρ

Μαθητής τοῦ Ξενοφάνους ὑπῆρξε καί ὁ ἐκ Σόλων τῆς Κιλικίας, Κράντωρ, ὅστις ἔγραψεν ἐξηγητικόν ὑπόμνημα εἰς τόν «Τίμαιον» τοῦ Πλάτωνος. Περίφημον ὑπῆρξε τό *«Περί πένθους»* σύγγραμμά του, διά τοῦ ὁποίου ἐδημιούργησε νέον φιλολογικόν εἶδος, τούς *παραμυθητικούς λόγους*. Ὁ στωϊκός φιλόσοφος Παναίτιος ἔκρινεν ἄξιον τό σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Κράντορος νά ἀποστηθίζεται.

Ὁ Πλούταρχος ὑπό τήν ἐπίδρασίν του ἔγραψε παρόμοιον σύγγραμμα ὑπό τόν τίτλον *«Παραμυθητικοί πρός Ἀπολλώνιον»*, κατά δέ τόν 6ον μ.Χ. αἰῶνα, ὁ Ρωμαῖος συγκλητικός Βοήθιος, ἔχων ὡς πρότυπον τό αὐτό ἔργον τοῦ Κράντορος ἔγραψε λατινιστί τό σύγγραμμα *«Περί παραμυθίας τῆς φιλοσοφίας βιβλία πέντε»*. Κατεφέρετο κατά τῆς στωϊκῆς ἀπαθείας καί συνίστα ἀντ' αὐτῆς, τήν μετριοπάθειαν.

Ὁ Πλούταρχος εἰς τό ρηθέν ἔργον του μᾶς διέσωσεν ἕν ἀπόσπασμά του: (Εὐκταῖον πρᾶγμα, «λέγει ὁ ἀκαδημαϊκός Κράντωρ» εἶναι νά μή περιπίπτωμεν εἰς νόσον, ἀλλ' ἄν περιπέσωμεν εἰς νόσον, πρέπει νά εὐχώμεθα νά ἔχωμεν κάποιαν αἴσθησιν, ὅταν μᾶς κάμνουν εἰς τό σῶμα κάποιαν τομήν ἤ μᾶς ἀποσποῦν ἀπ' αὐτό κάτι. Διότι ἡ ἀπαλλαγή ἀπό τῆς ὀδύνης ἀποζημιώνεται ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου μέ τήν απόκτησιν μεγάλων μειονεκτημάτων. Διότι εἶναι ἑπόμενον εἰς ἐκείνην μέν τήν περίπτωσιν νά ἔχῃ ἀποθηριωθῆ ἕν τοιοῦτον σῶμα, εἰς αὐτήν δέ ἐδῶ ἡ ψυχή).

Ὁ Κράντωρ κατανοεῖ πλήρως τήν ὑψίστην σημασίαν, τήν ὁποίαν ἔχει διά τήν προφύλαξιν τῆς ὑγείας καί διά τήν διατήρησιν τῆς ψυχικῆς εὐαισθησίας, **ἡ αἴσθησις τοῦ πόνου**. Ἡ ἐπιδίωξις τῆς πλήρους ἐξουδετερώσεως τοῦ πόνου, ὅπως γίνεται εἰς τήν νεωτέραν ἐποχήν μέ ναρκώσεις καί ἄλλα τεχνικά μέσα, δέν εἶναι ἔνδειξις σημαίνουσα ψυχικήν ἀνωτερότητα, ἀλλ' ἀπεναντίας ψυχικήν ἀναισθησίαν.

Ἡ τιμωρία καί ὁ πόνος, λέγει ὁ Κράντωρ, συμμεριζόμενος τάς πυθαγορικάς καί ὀρφικάς ἀντιλήψεις, εἶναι μέσον καθαρτικόν, προωρισμένον νά ἀπαλλάξῃ τόν ἄνθρωπον ἀπό τό ἠθικόν κακόν. Πολλαί ἐκ τῶν ἀντιλήψεων τοῦ Κράντορος διεσώθησαν εἰς τόν νόθον πλατωνικόν διάλογον *«Ἀξίοχον»*.

Οἱ ὑπόλοιποι μαθηταί τοῦ Πλάτωνος

Μαθητής τοῦ Πλάτωνος καί γραμματεύς του ὑπῆρξεν ὁ Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος, ὅστις θεωρεῖται συγγραφεύς τῆς *«Ἐπινομίδος»*, τῆς συνεκδιδομένης μετά τῶν *«Νόμων»*. Αὐτός ἐξέδωκε μετά τόν θάνατον τοῦ διδασκάλου του τούς «Νόμους». Ἀπέδιδε μεγάλην ἀξίαν εἰς τά μαθηματικά. Δι' αὐτῶν ἀνυψούμεθα εἰς τήν *«θεοσέβειαν»*.

Ἀξιολογώτατος, μεταξύ τῶν λοιπῶν μαθητῶν, ὑπῆρξε καί ὁ **Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός**. Οὗτος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν περιεργοτέρων προσωπικοτήτων τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Εἶχε μεγάλας ἱκανότητας ὡς συγγραφεύς καί ἐπιστήμων, ἐφιλοδόξει δέ νά ἀναδειχθῆ ἐφάμιλλος τοῦ Ἐμπεδοκλέους.

Κατά Διογένη τόν Λαέρτιον, συνέβη ἡ πατρίς του Ἡράκλεια ἐν Πόντῳ, ὑποφέρουσα ἐξ ἐπιδημίας λοιμώδους νόσου, νά ἀποστείλῃ θεωρούς εἰς τήν Πυθίαν διά νά ἐρωτήσουν τόν θεόν, διά ποίου μέσου θά ἠδύναντο νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τήν νόσον.

Ὁ Ἡρακλείδης κατώρθωσε, δωροδοκήσας τούς ἀπεσταλμένους καί αὐτήν τήν Πυθίαν, νά ἐπιτύχῃ χρησμόν λέγοντα ὅτι, ἡ πόλις θά ἀπηλλάσσετο τοῦ λοιμοῦ, ἄν ἐτίμα διά χρυσοῦ στεφάνου τόν Ἡρακλείδην καί ἐάν ἀπεφάσιζε νά τόν τιμήσῃ μετά θάνατον, ὡς ἥρωα.

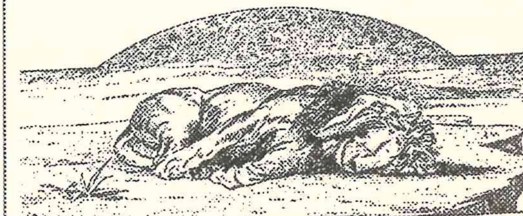
Ἀλλά καθ' ἥν στιγμήν ἐστεφανοῦτο ὁ Ἡρακλείδης ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς πατρικῆς του πόλεως, συνέβη νά ἀποθάνῃ ἐξ ἀποπληξίας: «Ἐκομίσθη ὁ δῆθεν χρησμός καί οὐδέν ἤνατο οἱ πλάσαντες αὐτόν. Αὐτίκα γάρ ἐν τῷ θεάτρῳ στεφανούμενος ὁ Ἡρακλείδης ἀπόπληκτος ἐγένετο καί οἱ θεωροί καταλευσθέντες ἀπώλοντο». (Ἐκομίσθη ὁ δῆθεν χρησμός καί οὐδόλως ὠφελήθησαν οἱ πλάσαντες τοῦτον.

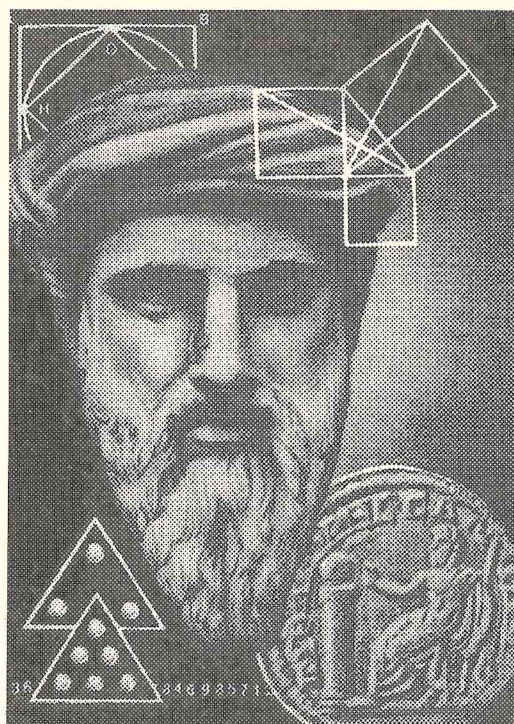
Διότι καθ' ἥν στιγμήν ὁ Ἡρακλείδης ἐστεφανοῦτο εἰς τό θέατρον, ἀπέθανεν ἐξ ἀποπληξίας, οἱ δέ κομίσαντες τόν χρησμόν ἀπεσταλμένοι λιθοβοληθέντες ἐφονεύθησαν). Δύο ἐκ τῶν θεωριῶν του τυγχάνουν ἄξιαι νά μνημονευθοῦν. Ὡς πρός τήν σύστασιν τοῦ ὑλικοῦ σύμπαντος ἐδέχετο ὅτι, τοῦτο ἀποτελεῖται ἐξ *«ἀνάρμων ὄγκων»*, ἤτοι ἐκ μικρῶν ὑλικῶν μορίων μή συνδεομένων πρός ἄλληλα.

Φαίνεται ὅτι εἶχε τροποποιήσει τήν θεωρίαν τοῦ Δημοκρίτου καί ἔλεγεν ὅτι, τά πρῶτα ἐν τῷ κόσμῳ ὑφιστάμενα στοιχεῖα δέν εἶναι τά ἄτομα, ἀλλά τά ἐξ αὐτῶν συναπαρτιζόμενα μόρια. Ἡ δευτέρα ἀξιόλογος θεωρία του ἦτο, ἡ περί κινήσεως τῆς γῆς περί τόν ἄξονά της.

Κατά τούς παλαιούς δοξογράφους οἱ Πυθαγόρειοι Ἱκέτας καὶ Ἔκφαντος, καθώς καί ὁ Ἡρακλείδης: *«κινοῦσι μέν τήν γῆν, οὐ μήν γε μεταβατικῶς ἀλλά τρεπτικῶς τροχοῦ δίκην ἐνηξονισμένην ἀπό δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς περί τό ἴδιον αὐτῆς κέντρον»*. (Δέχονται ὅτι κινεῖται ἡ γῆ χωρίς νά μεταβάλλῃ θέσιν, ἀλλά περιστροφικῶς, ὡσάν τροχός στερεωμένη εἰς ἄξονα, ἐκ δυσμῶν πρός ἀνατολάς γύρω ἀπό τό κέντρον της). Ἐδέχετο δέ ὅτι οἱ ἀστέρες ὁ Ἑρμῆς καί ἡ Ἀφροδίτη κινοῦνται περί τόν ἥλιον.

Συνεργάτης ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Πλάτωνος ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Κνίδου μέγας μαθηματικός καί ἀστρονόμος **Εὔδοξος**. Ὡς φιλοσοφικαί ἀντιλήψεις του παραδίδονται ὑπό τοῦ Ἀριστοτέλους δύο προτάσεις: 1ον) Ὕψιστον ἀγαθόν εἶναι ἡ ἡδονή. 2ον) Αἱ ἰδέαι ὑπάρχουν ἀναμεμιγμέναι μετά τῶν αἰσθητῶν ὄντων. Περί τοῦ **Θεαιτήτου** παραδίδεται ὅτι ἠσχολήθη ἀποκλειστικῶς μόνον εἰς τά μαθηματικά.

R. HAASE

ΤΟ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΝ ΛΑΜΒΔΩΜΑ

Εἰς τό κέντρον τῆς ἁρμονικῆς Συμβολικῆς, ὑπῆρχε κατά τήν Ἀρχαιότητα καί ὑπάρχει πάλιν σήμερον, εἷς **ἀριθμητικός Πίναξ**, περιβεβλημένος διά μυστηρίου, ὁ ὁποῖος ἐπίσης κατά περίεργον τρόπον, ἐγένετο ἐκ νέου κτῆμα τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ὕπαρξις τοῦ πίνακος τούτου ἦτο ἀπό πολλοῦ γνωστή, περιεγράφετο μάλιστα ἡ χρησιμότης του, ἐδίδοντο ἀκόμη καί ἀπεικονίσεις αὐτοῦ, πλήν, τόσον αἱ τελευταῖαι, ὅσον καί ἡ πρώτη, παρείχοντο κατά τρόπον ὅλως ἡμαρτημένον, εἰς τρόπον ὥστε ἦτο ἀδύνατον νά ἀντιληφθῇ τις πῶς οὗτος παρουσιάζετο καί πῶς ἦτο δυνατόν νά χρησιμοποιηθῇ.

Περί τῆς προελεύσεως τοῦ Πίνακος τούτου ἐκ τοῦ γνησίου Πυθαγορισμοῦ, παρέχουν τεκμήρια ὁ Εὐκλείδης καί ὁ Βόηθος ἤ Βοήθιος (BOETHIUS), ὅστις εἰς τό πρῶτον βιβλίον τῆς "Γεωμετρίας" του ἐπιδίδεται εἰς τήν σύνοψιν τῶν τεσσάρων πρώτων βιβλίων τῶν "*Στοιχείων*" τοῦ Εὐκλείδου.

Ἐκεῖ ἀκριβῶς ἀναγράφεται: "*Οἱ Πυθαγόρειοι ἐχρησιμοποίουν διά ν' ἀποφεύγουν σφάλματα εἰς τούς πολλαπλασιασμούς, διαιρέσεις καί μετρήσεις των....ἕνα πίνακα, τόν ὁποῖον πρός τιμήν τοῦ διδασκάλου των ὠνόμαζον* "***Πυθαγόρειον Πίνακα***".

Ὁ Πίναξ οὗτος ἐκλήθη ὑπό τῶν μεταγενεστέρων ABACUS, **ἐχρησίμευε δέ εἰς τό νά ἀποτυπώνῃ ὅ,τι ἀνώτερον εἶχον συλλάβει ἐν τῷ πνεύματί των, παραστατικῶς καί ὀπτικῶς**".

Ὁ Βοήθιος ἐπέτυχε διά τῶν συγγραμμάτων του, τά ὁποῖα ἐγράφησαν κατά τάς ἀρχάς τοῦ Μεσαίωνος, νά ἐπηρεάσῃ ἀποφασιστικῶς τήν μετέπειτα ἐποχήν, διασώσας τήν πληροφορίαν περί ὑπάρξεως πυθαγορείου πίνακος, ἐν τούτοις θά πρέπῃ νά παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ὀψιμωτέρα ἐκείνη περίοδος ἐγνώριζε καί ἄλλας πηγάς περί τοῦ Ἄβακος τούτου, πιθανόν τά τότε ἀκόμη ὑπάρχοντα, σήμερον ἀπωλεσθέντα, "*Θεολογούμενα τῆς Ἀριθμητικῆς*" Νικομάχου τοῦ Γερασηνοῦ, τά ὁποῖα, ὅπως ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τήν μεταγενεστέραν (διασωθεῖσαν) ""Ἀριθμητικήν" του, περιελάμβανον λεπτομερῆ περιγραφήν τοῦ Ἄβακος τούτου.

Μία ὀψιμωτέρα περιγραφή τούτου, ἀνάγεται εἰς τόν BADULF VON LAON, ὅστις κατά τάς ἀρχάς τοῦ XII του αἰῶνος γράφει: ὁ Ἄβαξ εἶναι **χρησιμώτατον βοήθημα διά τήν ἔρευναν τῶν μεριδίων (κλασμάτων) τῆς θεωρητικῆς ἀριθμητικῆς, ὅπως καί τῶν ἀριθμῶν ἐκείνων ἐπί τῶν ὁποίων βασίζονται αἱ ποικιλίαι τῶν τόνων τῆς μουσικῆς, οὐχ ἧττον ὅμως καί εἰς τάς ἐρεύνας τῶν Ἀστρολόγων, οἱ ὁποῖοι μελετοῦν τάς ποικίλας περιφοράς τῶν πλανητῶν καί τήν σταθερότητα τῆς κινήσεώς των, παρά τήν διαφοράν τῶν διαμέτρων τῶν τροχιῶν των καί τῆς μάζης αὐτῶν.**

Ἐκτός τούτων, ὁ **Ἄβαξ εἶναι ὅλως ἀπαραίτητος διά τήν κατανόησιν τῶν πλατωνικῶν ἀφορισμῶν περί ψυχῆς τοῦ κόσμου καί διά τήν ἀνάγνωσιν ὅλων σχεδόν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι μέ λεπτολόγον ζῆλον καί ἐπιμέλειαν, ἐστηρίχθησαν ἐπί τῶν ἰδιοτήτων τῶν ἀριθμῶν. Ἐπί πλέον ὅμως καί κυρίως, ὁ Πίναξ οὗτος χρησιμεύει διά τήν εὔκολον εὕρεσιν τῶν γεωμετρικῶν τύπων καί τήν πρός ἀλλήλους προσαρμογήν, ἐπί τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ θαυμασία ἔρευνα τῆς μάζης τῶν ἠπείρων καί τῶν θαλασσῶν...**" (39,Τόμ.Ι,σ. 153)

Αἱ εἰς τάς περιγραφάς ταύτας ὅμως παρατιθέμεναι εἰκόνες, ἀποκαλύπτονται ὡς ἁπλοῖ καί κοινοί πίνακες λογιστικοί τούς ὁποίους, ἐπίσης ἡ Ἀρχαιότης, πρό πολλοῦ ἐγνώριζε. Οὕτω ἡ ἀληθής μορφή τοῦ πυθαγορείου Ἄβακος παρέμεινε μυστική, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἥν ἐπεφυλάσσετο εἰς τόν VON THIMUS νά ἀνακαλύψῃ τό γνήσιον, τό συμπίπτον μέ τάς χρησιμοποιήσεις πού ἀπεδίδοντο εἰς αὐτόν, σχέδιον.

Ἀπεκάλεσε τοῦτο, βάσει τῆς πηγῆς περί ἧς ἀμέσως κατωτέρω θά ἀναφέρωμεν, "Λ ά μ β δ ω μ α", ὅρον τόν ὁποῖον καί ἡμεῖς θά διατηρήσωμεν πρός ἀποφυγήν συγχύσεων μέ τούς ὑπό τό ὄνομα Ἄβακες γνωστούς ἀριθμητικούς πίνακας.

Ὁ THIMUS ἀνεῦρε τό τόσον σημαντικόν ἐκεῖνο χωρίον εἰς τά σχόλια τοῦ Ἰαμβλίχου ἐπί τῆς λεγομένης "*Μικρᾶς Ἀριθμητικῆς*" *Νικομάχου τοῦ Γερασηνοῦ*[1] οὕτως ὥστε καί ἱστορικῶς ἐκλείσθη τό κενόν μεταξύ Εὐκλείδου καί Βοηθίου, ἄν καί, ὡς φαίνεται, τό χωρίον τοῦτο ὁ Βοήθιος δέν εἶχεν ὑπ' ὄψιν. Λόγῳ τῆς σημασίας του, θά ἀναγράψωμεν τήν ἀρχήν τοῦ κειμένου τοῦ Ἰαμβλίχου: ""*Ἄς λάβωμεν κατ' ἀρχήν τήν μονάδα καί ἀναγράψωμεν κατά γωνίαν πρός αὐτήν μίαν μορφήν ὑπό σχῆμα λάμβδα, συμπληρώσωμεν δέ τό ἕν τῶν σκελῶν αὐτοῦ μέ τήν σειράν τῶν ἀριθμῶν οἱ ὁποῖοι ἕπονται τῆς μονάδος ταύτης, μέχρις ὁρίου, τό ὁποῖον κατά βούλησιν θέλομεν ὁρίσει π.χ. 2,3,4,5,6,7 κ.ο.κ. Κατά τό ἕτερον σκέλος, ἀρχόμενοι ἀπό τό ἥμισυ τῆς μονάδος (1/2) ἀναγράψωμεν τά λοιπά πρός τοῦτο ἑπόμενα κλάσματα 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7 κ.κ. θά παρουσιασθῇ τότε πρό τῶν ὀμμάτων μας ἡ προμνησθεῖσα ἐναλλαγή τῶν ἀλληλοϊσορροπουμένων καί ἁρμονικῶς*

διατεταγμένων ἀριθμῶν". Αἱ ὑποδείξεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τήν ἑξῆς εἰκόνα:

1
2/1 1/2
3/1 1/3
4/1 1/4
5/1 1/5
6/1 1/6
7/1 1/7

κ.ο.κ

Συνεπληρώσαμεν οὕτω τά δύο σκέλη τῆς ὑπό τήν μονάδα γωνίας, ἡ ὁποία σαφῶς ἔχει τήν μορφήν τοῦ γράμματος λάμβδα, μέ κλάσματα κατά τάς ὑποδείξεις τοῦ Ἰαμβλίχου. Ἐάν νῦν θελήσωμεν νά συμπληρώσωμεν τά ἐνδιάμεσα κενά, θά χρησιμοποιήσωμεν πάλιν κλάσματα, πάντοτε κατά τάς ἐν συνεχείᾳ διδομένας περιγραφάς τοῦ Ἰαμβλίχου.

Θά στρέψωμεν μόνον τήν εἰκόνα κατά 45°, ὅπως ἔπραξαν ὁ THIMUS καί ὁ KAYSER, ἁπλῶς χάριν σαφηνείας, χωρίς ἀσφαλῶς μέ τοῦτο νά μεταβληθῇ ἡ βάσις τοῦ ὑπολογισμοῦ. Θά ἔχωμεν τότε τήν μορφήν:

1/1	1/2	1/3	1/4	1/5
2/1	2/2	2/3	2/4	2/5
3/1	3/2	3/3	3/4	3/5
4/1	4/2	4/3	4/4	4/5
5/1	5/2	5/3	5/4	5/5

κ.ο.κ

Εἶναι εὐνόητον ὅτι ὁ πίναξ οὗτος, τόν ὁποῖον διεκόψαμεν εἰς τόν δείκτην 5, δύναται ἐπ' ἄπειρον νά συνεχισθῇ καί εἶναι δυνατόν, θεωρητικῶς, νά λάβουν ὅλοι οἱ ἀριθμοί ἀπό τοῦ ἄπειρον/1 μέχρι καί τοῦ 1/ἄπειρον. Τοῦτο ὅμως μαθηματικῶς σημαίνει ὅτι, **τό Λάμβδωμα εἶναι ἡ μήτρα πάντων τῶν ὑπαρχόντων ἀκεραίων καί κλασματικῶν ἀριθμῶν**. Εἶναι τοῦτο σημεῖον ἄξιον ὑπογραμμίσεως!

Πρίν ὅμως προχωρήσωμεν εἰς τήν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ Λαμβδώματος, ἄς ὑπενθυμίσωμεν μίαν εἰς προηγουμένην παράγραφον ἀναφερθεῖσαν, φιλολογικῆς ἀξίας, παρατήρησίν μας· συγκεκριμένως ὅτι, εἰς τήν ὄψιμον ἀρχαιότητα, εἰς μίαν ἐποχήν δηλαδή, ὅπου σαφής σύνδεσμος μέ τόν πρωταρχικόν πυθαγορισμόν δέν δύναται νά ὑποστηριχθῇ, τῇ ἀληθείᾳ γνήσια στοιχεῖα πυθαγορείου σοφίας, ἐκδηλοῦνται εἰς τήν δημοσιότητα.

Παρατηροῦμεν ὅτι, τό Λάμβδωμα ὑπῆρξεν γνωστόν κατά τήν πυθαγόρειαν ἐποχήν, ἀφοῦ περί τούτου ποιεῖται μνείαν ὁ Εὐκλείδης ἀπό τοῦ IIIου π.Χ. αἰῶνος, ἔστω καί ἄν δέν τό περιγράφει λεπτομερῶς. Ἡ ἐλλείπουσα ὅμως περιγραφή αὕτη ἐμφανίζεται εἰς τόν Νικόμαχον κατά τό 140 μ.Χ., καί τόν Ἰάμβλιχον κατά τό 300 μ.Χ. καί παρουσιάζεται ὡς πλήρωσις τῶν προϋποθέσεων καί ὅρων ἐκείνων, περί ὧν αἱ πολυάριθμοι περιγραφαί τῶν λεγομένων Ἀβάκων, ποιοῦνται λόγον.

Ἡ ἀπόδειξις περί τοῦ ἐννόμου τῆς χρησιμοποιήσεως πληροφοριῶν καταγομένων ἐκ τῆς ὀψίμου ἀρχαιότητος, ἀνελήφθη ὑπό τοῦ THIMUS κατά τούς νεωτέρους χρόνους, κατά πόσον δέ ἡ ἀποκατασταθεῖσα μορφή τοῦ Λαμβδώματος ἀνταποκρίνεται πρός τάς ὑψηλάς ἀξιώσεις τάς ἀναμενομένας ἐξ αὐτοῦ, τοῦτο θά ἀποτελέσῃ τό θέμα τῶν ἑπομένων ἀναλύσεων, συνῳδά πρός τάς ἐργασίας τοῦ KAYSER, τῶν ὁποίων ἡ

ἀξία ἀκριβῶς συνίσταται εἰς τήν λεπτομερῆ ἑρμηνείαν τοῦ Λαμβδώματος.

Προσανατολισθῶμεν ἐν πρώτοις κάπως καλλίτερον ἐπί τοῦ πρό ἡμῶν κειμένου ἀριθμητικοῦ πίνακος. Παρατηροῦμεν ὅτι κάθε ὁριζοντία σειρά χαρακτηρίζεται ἀπό τόν ἴδιον ἀριθμητήν εἰς ὅλα τά κλάσματα, ἐνῶ κάθε κατακόρυφος σειρά ἔχει κοινόν παρανομαστήν. Κατά ταῦτα ἐμφανίζονται ἡ ἀνωτέρα ὁριζοντία σειρά καί ἡ ἔξω ἀριστερά ὡς συντεταγμέναι, δεδομένου ὅτι αἱ ἑκάστοτε μεταβαλλόμεναι ἀξίαι, καθορίζουν καί τήν ἀξίαν τῶν λοιπῶν ὑπ' αὐτάς ὑπαγομένων κλασμάτων.

Εἰς ὁλόκληρον, λοιπόν, τό Λάμβδωμα ἐπικρατεῖ αὐστηρά τις νομοτέλεια ἐπί σειρῶν ἀριθμῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως πάντοτε ἀναφέρονται μόνον εἰς ἀριθμητάς ἤ παρανομαστάς.

Ἀξιοπαρατήρητον τυγχάνει ὅτι, ὁ νόμος οὗτος συμπληροῦται διά τοῦ γεγονότος ὅτι, τά κλάσματα τῆς διαγωνίου ἐξ ἀριστερῶν ἄνω πρός τά δεξιά κάτω, ἔχουν τόν αὐτόν ἀριθμητήν καί παρανομαστήν, ἤτοι πάντα ἰσοῦνται πρός τήν μονάδα.

Ἐάν ὅμως ἡ ἀριθμητική κατασκευή τοῦ Λαμβδώματος εἶναι ἤδη ἀρκετά ἐνδιαφέρουσα, ἐν τούτοις αἱ ἰδιάζουσαι ἀριθμητικαί ἰδιότητες αὐτοῦ, δέν ἀνεπτύχθησαν εἰσέτι. Αὗται στηρίζονται ἐπί τῆς ὑπάρξεως τριῶν οὐσιωδῶν μαθηματικῶν νόμων: **ἐπί τοῦ ἀριθμητικοῦ, ἁρμονικοῦ καί γεωμετρικοῦ μέσου ὅρου** (μέση ἀνάλογος). Οἱ τρεῖς οὗτοι νόμοι, ἐκφραζόμενοι διά τύπων, περιέχονται εἰς τάς ὁριζοντίους καί καθέτους σειράς τοῦ Λαμβδώματος, ὡς ἐπίσης καί εἰς τάς καθέτους πρός τήν ἀνωτέρω διαγώνιον διαδεχομένας σειράς ἀριθμῶν.

Ὁ ἀριθμητικός μέσος ὅρος δίδεται, ὡς γνωστόν, ὑπό τοῦ γενικοῦ τύπου

$$x = \frac{\alpha + \beta}{2}$$

ὅπου x εἶναι ὁ μεσαῖος ὅρος

ὁ κείμενος μεταξύ τῶν δύο ἄλλων ἀριθμῶν α καί β. Ἄν λάβωμεν ὡς παράδειγμα ἀπό τήν πρώτην κατακόρυφον σειράν τάς τιμάς τῶν 2/1 καί 4/1 καί ἐφαρμόσωμεν τόν ἀνωτέρω τύπον θά ἔχωμεν:

$$\frac{2 + 4}{2} = \frac{6}{2} = 3$$

Ὁ 3 εἶναι πράγματι ὁ ἰσότιμος τοῦ 3/1. Ὁσαδήποτε ἄλλα παραδείγματα καί ἄν λάβωμεν ἐξ ἄλλων σειρῶν, θά καταλήξωμεν φυσικά εἰς τό αὐτό ἀποτέλεσμα.

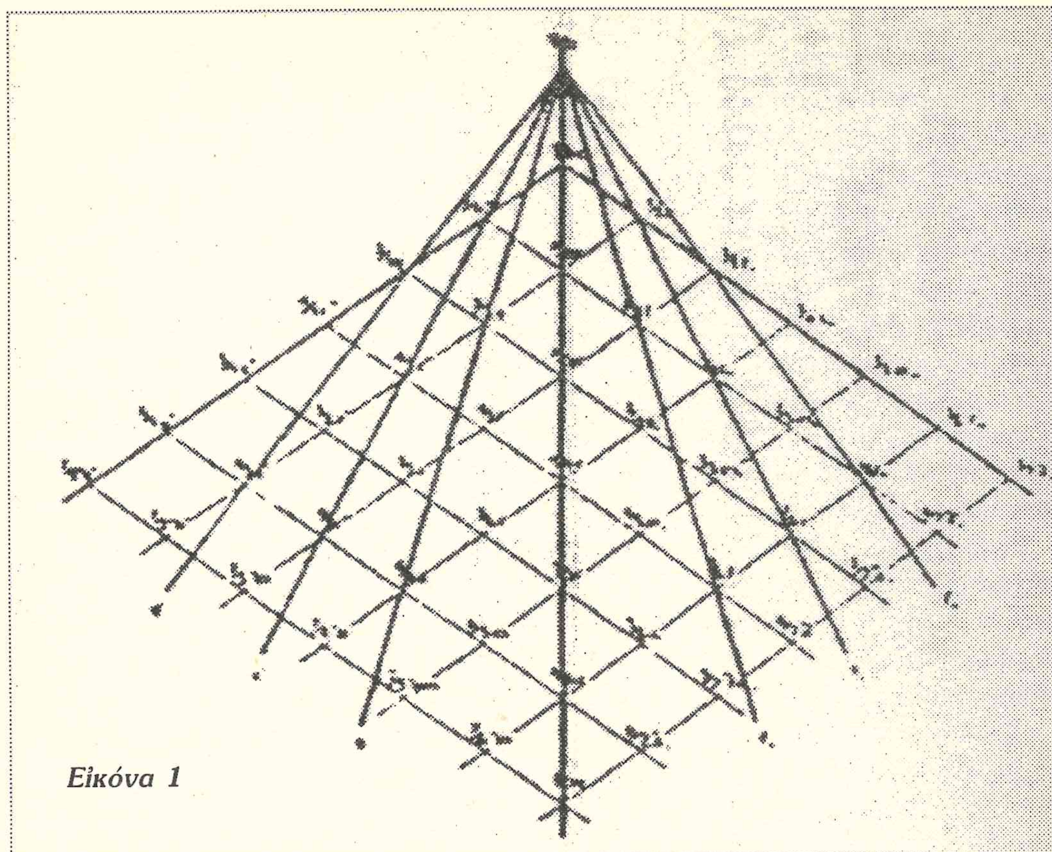
Κάπως δυσκολώτερος εἶναι ὁ ὑπολογισμός τοῦ ἁρμονικοῦ μέσου ὅρου, ὅστις περιέχεται εἰς ὅλους τούς ἀριθμούς τῆς ὁριζοντίου σειρᾶς. Ἐκλέξωμεν π.χ. τό 1/2 καί 1/4 ἐκ τῆς ἀνωτάτης ὁριζοντίου σειρᾶς καί ἐφαρμόσωμεν τόν ἐπί τούτῳ γενικόν τύπον : $x = \frac{2\,\alpha\,.\,\beta}{\alpha + \beta}$.

Ἔχομεν: $\frac{2.\ 1/2.\ 1/4}{1/2 + 1/4} = \frac{1/4}{3/4} = 1/3$

ὅστις εἶναι ὁ πράγματι εἰς τό διάγραμμα ἀναφερόμενος ἀριθμός.

Ὁ γεωμετρικός μέσος ὅρος εἶναι τό ἀποτέλεσμα ἐφαρμογῆς τοῦ τύπου

x = Vα . β. Οἱ δύο οὗτοι ἀριθμοί *α* καί *β* πρέπει, προκειμένου νά χρησιμοποιηθοῦν εἰς τό λάμβδωμα, νά ἐκλεγοῦν κατά τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νά ἀπέχουν ἐξίσου ἀπό τῆς διαγωνίου πρός τά δεξιά ἄνω, ἀντιστοίχως πρός τά ἀριστερά κάτω, ἤτοι ἐπί παραδείγματι 2/4 καί 4/2. Ἐφαρμόζοντες τόν τύπον ἔχομεν: x = V2/4 . 4/2 = V1 = 1, αὐτή δέ εἶναι ἡ μόνιμος ἀξία ὅλων τῶν σημείων τῆς διαγωνίου.

Εἰκόνα 1

Ἀφοῦ οὕτω ἐξηγήσαμεν τήν σημασίαν τοῦ λαμβδώματος διά τήν ἀριθμητικήν - ἄλλως τε κατά τρόπον ὑπερβάλλοντα τάς δυνατότητας τῆς ἀρχαιότητος, ἀφοῦ τότε ἡ ἐξαγωγή τετραγωνικῆς ρίζης ἦτο ἄγνωστος- ἐρχόμεθα τώρα εἰς μίαν ἄλλην περιοχήν, τήν Ἀκουστικήν. Πρός τοῦτο δέον νά ὑπομνήσωμεν ὅτι διά τούς ἀρχαίους Ἕλληνας ἦτο αὐτονόντον νά ὑπονοοῦν τόνους καί διαστήματα ὁσάκις ἐδίδοντο ἀριθμοί καί κλάσματα· τοῦτο μεταξύ ἄλλων ἰσχύει ἐπίσης καί διά τήν περίφημον **μουσικήν κλίμακα τοῦ Τιμαίου τοῦ Πλάτωνος**. Πρός τοῦτο πρέπει νά θεωρήσωμεν ὅλους τούς **ἀριθμούς** πού περιέχει τό λάμβδωμα ὡς **τόνους**, ὅπερ εὐκόλως γίνεται ἐάν λάβωμεν ὑπ' ὄψει - ἔστω καί νοερῶς - ἕν μονόχορδον, τοῦ ὁποίου ὁ *"θεμελιώδης τόνος"* ντό ἔχει χορδισθῆ διά τό μῆκος 1. Ἄς ἐρευνήσωμεν ποῖοι τόνοι ἀντιστοιχοῦν πρός τήν ἀνωτάτην ὁριζόντιον σειράν τοῦ Λαμβδώματος, ἤτοι πρός τούς ἀριθμούς 1/1, 1/2, 1/3, 1/4 κ.κ. Ἀνευρίσκομεν ὅτι πρόκειται περί τῶν τόνων ντό, ντό^1, σόλ, ντό^2, μί^2 κ.ο.κ. Ἐκτός ὅμως τούτου ἀνακαλύπτομεν καί τήν ταυτότητα τῆς σειρᾶς ταύτης ἀριθμῶν καί τόνων μέ τήν ἤδη γνωστήν μας σειράν τῶν ἀνιόντων ἁρμονικῶν. Ἡ ἀριστερά κάθετος 1/1, 2/1, 3/1, 4/1 κ.κ. παρέχει καθ' ὅμοιον τρόπον τούς τόνους ντό, ντό$_1$, φα$_2$, ντο$_2$, λα$_2$ κ.κ. ἤτοι τά μερίδια τῆς κατιούσης σειρᾶς ἁρμονικῶν. Ἀναγνωρίζομεν λοιπόν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι, αἱ δύο "συντεταγμέναι" τοῦ Λαμβδώματος παριστοῦν τάς δύο ἁρμονικάς σειράς (ἀνιοῦσαν καί κατιοῦσαν).

Ἄς λάβωμεν νῦν τάς ἑπομένας ὁριζοντίας καί καθέτους σειράς τοῦ Λαμβδώματος. Ἡ ἑπομένη ὁριζόντιος ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀριθμῶν 2/1, 2/2, 2/3, 2/4, 2/5 κ.κ. ἀρχίζει ἑπομένως μέ τήν βαθυτέραν ὀγδόην τοῦ ντό (ἄρα μέ τόν τόνον ντό$_1$) μεθ' ὅ ἀκολουθεῖ ὁ ντό (ἀφοῦ 2/2 = 1/1) ἐπέκεινα αὐτοῦ μία πέμπτη σόλ (2/3), ἐν συνεχείᾳ ὁ τόνος ντό^1 (διότι 2/4 εἶναι τό ἥμισυ τοῦ 2/2, ἄρα πρέπει νά εἶναι κατά μίαν ὀγδόην ὀξύτερον) καί τέλος ἕν μί^1 (δεδομένου ὅτι 2/5 σημαίνει ὀγδόην σύν μείζων τρίτη ὑπέρ τό 1/1). Ὥστε ὁλόκληρος ἡ σειρά παρέχει τούς τόνους ντό$_1$, ντό, σόλ, ντό^1 καί μί^1. Εὕρηται μαζί μέ τούς ἄλλους τόνους κατά μίαν ὀγδόην χαμηλότερα ἀπό τήν ἀνωτάτην ὁριζόντιον σειράν καί διά τοῦτο εἶναι ἐπίσης μία ἀνιοῦσα ἁρμονική. Ἀκριβέστερον, εἶναι ἡ ἀνιοῦσα σειρά ἁρμονικῶν τόνων τοῦ πρώτου χαμηλοτέρου τόνου ἀπό τόν θεμελιώδη ντό.

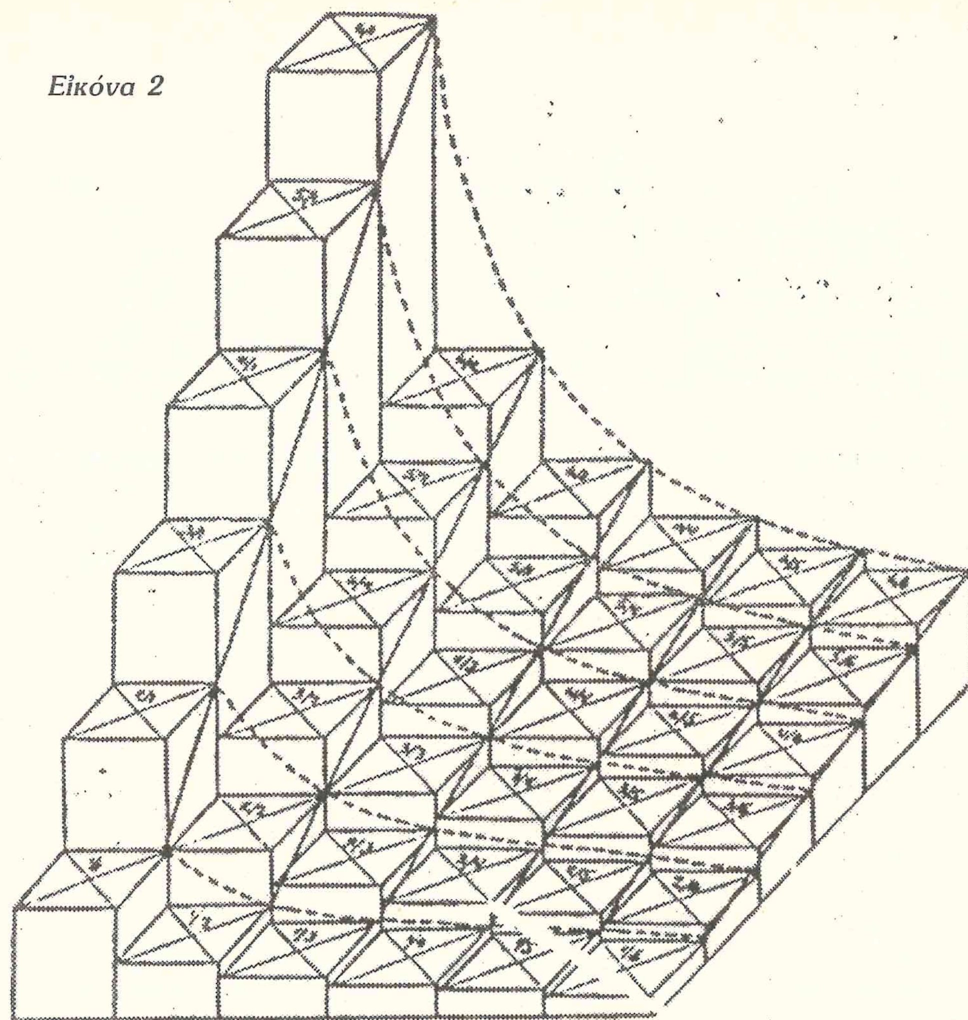
Ἐάν ἐφαρμόσωμεν τάς ἰδίας σκέψεις διά τάς ὑπολοίπους ὁριζοντίας σειράς τοῦ Λαμβδώματος, ἀγόμεθα εἰς ἀπολύτως ἀνάλογα ἀποτελέσματα· ὅλαι ἀποκαλύπτονται ὡς σειραί ἁρμονικῶν τόνων, εἰς τρόπον ὥστε ὁλόκληρον τό διάγραμμα ἀποτελεῖται ἐκ πλείστων ὁριζοντίων σειρῶν ἁρμονικῶν τόνων, στηριζομένων ἐπί τῶν κατιόντων ἁρμονικῶν τοῦ θεμελιώδους τόνου.

Κατά ταῦτα προσδιωρίσαμε ὅλους τούς τοναρίθμους· θά πρέπει ἐν τούτοις νά ὑποβληθοῦν καί αἱ κατακόρυφοι σειραί εἰς ἀναλυτικόν ἔλεγχον. Ἡ δευτέρα κατακόρυφος ἐξ ἀριστερῶν, ἔχει τήν ἀριθμητικήν σειράν 1/2, 2/2, 3/2, 4/2, 5/2 κ.κ. Ἀρχίζει φυσικά μέ τόν δεύτερον ἀνιόντα ἁρμονικόν τοῦ θεμελιώδους, ἤτοι μέ τόν ντό^1, μεθ' ὅ ἀκολουθεῖ αὐτός οὗτος (ὁ ντό)· ἕπεται ἡ ἀξία 3/2, ἥτις παρέχει τήν πρός τά κάτω φερομένην πέμπτην φά· ὁ 4/2 δίδει καί πάλιν τόν τόνον ντό, διότι 4/2 = 2/1, ὁ δέ 5/2 ἄγει πρός τόν χαμηλότερον πρός αὐτόν φερόμενον τόνον λά$_2$ ὕφεση. Ἡ δευτέρα κάθετος φέρει ἄρα τούς τόνους ντό^1, ντό, φά$_1$, ντό$_1$ καί λά$_2$ ὕφεση. Ἡ σειρά ὅμως αὕτη, δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τήν κατά μίαν ὀγδόην χαμηλότερον μεταφερθεῖσαν πρώτην κατακόρυφον καί συνεπῶς εἶναι ὁμοίως μία κατιοῦσα σειρά ἁρμονικῶν τόνων.

Τά λοιπά εἶναι τώρα σχεδόν αὐτονόντα: ὅλαι αἱ κατακόρυφοι σειραί τοῦ Λαμβδώματος εἶναι κατιοῦσαι σειραί ἁρμονικῶν τόνων, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τούς μερικούς τόνους τῆς ἀνιούσης σειρᾶς τοῦ θεμελιώδους.

Τά συμπεράσματα βεβαίως αὐτά δέν περιορίζονται εἰς τό μέχρι τοῦ συντελεστοῦ 5 ἀναπτυχθέν σχῆμα, καί ἰσχύουν δι' οἱανδήποτε ἐπέκτασιν, ὅπως ἐμφαίνεται εἰς τό συνημμένον Διάγραμμα ἀριθ. 1.

Τό Λάμβδωμα λοιπόν συνίσταται ἐκ διασταυρουμένων ἀνιόντων καί κατιόντων ἁρμονικῶν τόνων ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι, ὡς γνωρίζομεν, ἐνσαρκώνουν τήν μείζονα κλίμακα καί οἱ δεύτεροι τήν ἐλάσσονα. Κατά ταῦτα, γιά κάθε τόνον ὅστις εὑρίσκεται εἰς τήν διασταύρωσιν μιᾶς ἀνιούσης καί μιᾶς κατιούσης σειρᾶς - δυνάμεθα ἀναλογικῶς νά ὁμιλήσωμεν περί μιᾶς συζυγικῆς γενέσεως, ἀφοῦ ἡ μείζων καί ἐλάσσων κλίμαξ πρό πολλοῦ ἐθεωρήθησαν ὡς ἄρρην καί θηλεία. Ἐκτός ὅμως τούτου, τό Λάμβδωμα, τό ὁποῖον δύναται ἐπ' ἄπειρον νά ἀναπτυχθῇ περιλαμ-

Εικόνα 2

βάνει ὅλους τούς νοητούς καί δυνατούς τόνους (π.χ. διαστήματα, ἐάν τά βασίσωμεν ἐπί τοῦ θεμελιώδους τόνου). Πρός δέ περιλαμβάνει τούτους μέ συστηματικήν διάταξιν, ἐπί τῆς ὁποίας διακρίνεται ἑνιαῖον δομικόν σχῆμα. Τόσον εἰς τήν περιοχήν τῶν ἀριθμῶν, ὅσον καί εἰς ἐκείνην τῶν τόνων, ἐμφανίζεται αὐστηρῶς συστηματική διάρθρωσις, ἡ ὁποία ὑπενθυμίζει ἐκείνην τοῦ περιοδικοῦ συστήματος τῶν στοιχείων τοῦ Μέντελγιεφ.

Ὁ KAYSER ἀπεφάσισεν, ἕνεκα συγκεκριμένων λόγων, νά ἀναγράψῃ τούς ἀνιόντας τόνους ὁριζοντίως, τούς δέ κατιόντας τοιούτους κατακορύφως· θά ἀκολουθήσωμεν τό παράδειγμά του ἐν προκειμένῳ. Ἐάν δηλ. ὑπολογίσωμεν μίαν σειράν ἀνιόντων τόνων βάσει τοῦ 1/1, θά γράψωμεν ὁριζοντίως ἐξ ἀριστερῶν πρός τά δεξιά τά ἀντίστοιχα κλάσματα τῆς χορδῆς ὡς: 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5 κ.κ. Ἡ διάταξις αὕτη τῶν κλασμάτων ἀπεδείχθη διά τήν ἁρμονικήν ἔρευναν ὡς ἡ λυσιτελεστέρα.

(II)

Τήν διάταξιν ἀκριβῶς ταύτην ἐλάβομεν ὡς βάσιν διά τήν σύνταξιν τοῦ διαγράμματος ἀριθ. 2. Τό ἐν λόγῳ διάγραμμα, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τό ἀρχικόν Λάμβδωμα, περιέχει καί ἄλλα τινά στοιχεῖα, ὡς π.χ. τήν ἀναγραφήν τῶν ἐκμελικῶν τόνων (ἀναγνωριζομένων εἰς ἐκείνας τάς σειράς εἰς ἅς οἱ ἀριθμοί 7, 11, 13 καί 14 ἐμφανίζονται, εἴτε ὡς ἀριθμηταί, εἴτε ὡς παρανομασταί) περαιτέρω τήν περίληψιν λογαριθμικῶν ἀξιῶν, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν πολύ διά τήν ἐκτέλεσιν ὡρισμένων ἁρμονικῶν πράξεων (εἶναι οὗτοι οἱ τριψήφιοι ἀριθμοί πρός τά κάτω ἐντός ἑκάστου κύκλου). Ἐκτός τούτων ἔχει χαραχθῆ ἡ διαγώνιος τῶν θεμελιωδῶν τόνων. Διά ποῖον λόγον τό διάγραμμα φέρει πρός τά ἀριστερά καί ἄνω περαιτέρω ἀριθμητικάς σειράς διά τῆς χρησιμοποιήσεως "μηδενός" καί διατί πρός τά δεξιά ἐσχεδιάσθη ἕν μονόχορδον, τοῦτο θά ἐξηγηθῇ ἀργότερον.

Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη παράστασις τοῦ Λαμβδώματος μᾶς χρειάζεται ἤδη διά τινας σκέψεις, αἱ ὁποῖαι ἀκόμη ἀνάγονται εἰς τήν περιοχήν τῆς Ἀκουστικῆς. Ἡ μέχρι τοῦ δείκτου 16 ἐπαυξηθεῖσα ἐπιφάνεια, καθιστᾶ σαφές ὅτι ὡρισμένοι τόνοι παρουσιάζονται συχνότερον π.χ. ὁ τόνος σόλ ἀπαντᾶ εἰς τά κλάσματα 2/3, 4/6, 6/9, 9/12, 10/15. Διά τοποθετήσεως ἑνός χάρακος, ἀποδεικνύεται ἀμέσως ὅτι ὅλοι οἱ τόνοι οὗτοι εὑρηνται ἐπί μιᾶς εὐθείας, τήν ὁποίαν ὁ KAYSER ἀποκαλεῖ "*γραμμήν τῶν αὐτῶν τόνων*" (GLEICHTONLINIE).

Ἐάν ἐπεκτείνωμεν τήν εὐθείαν ταύτην πρός τά δεξιά ἐπέκεινα τοῦ Λαμβδώματος καί μέχρι τοῦ μονοχόρδου (διά τήν ἀκρίβειαν μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ἀκμῆς καί ἐκεῖθεν ὁριζοντίως μέχρι τῆς ἐστιγμένης χορδῆς) θά παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ εὐθεῖα αὕτη, συμπίπτει ἀκριβῶς μέ τά 2/3 τοῦ μήκους τῆς χορδῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἐάν ἐτοποθετούσαμεν ἕνα ἱππέα, κάτωθεν τοῦ σημείου τούτου τῆς χορδῆς, θά ἠκούαμεν πράγματι τόν τόνον σόλ. Φυσική προϋπόθεσις πρός τοῦτο εἶναι ὅτι τό μονόχορδον πρέπει νά κῆται ἀκριβῶς παράλληλα ὅπως εἰκονίζεται, ἡ δέ ἀνωτέρα σειρά τοῦ μηδέν νά ἀντιστοιχῇ πρός τήν γραμμήν τῶν θεμελιωδῶν τόνων. (Ἕν μεγαλύτερον μονόχορδον θά ἔπρεπε νά μετατεθῇ περισσότερον πρός τά δεξιά, μέχρις ὅτου ἡ ἐπέκτασις τῆς γραμμῆς τῶν θεμελιωδῶν τόνων καθ' ὅμοιον τρόπον νά ἐφάπτεται μέ τήν κατωτέραν του ἀκμήν). Προϋπόθεσις ἐπίσης εἶναι ἡ ἐπακριβής τετραγωνική διάταξις τῶν τονικῶν ἀξιῶν.

Περαιτέρω παραδείγματα τοιούτων σειρῶν ὁμοίων τόνων εὐκόλως ἀνευρίσκονται. Πάντοτε ἀποδεικνύεται ὅτι συναντῶνται ἀκριβῶς ἐπί τοῦ μονοχόρδου, εἰς τό σημεῖον ὅπου ὁ σχετικός τόνος θά ἀπεδίδετο. Ἀναγνωρίζομεν ἐκ τούτου τήν σημαντικήν πρακτικήν ἀξίαν τοῦ Λαμβδώματος, ὡς μετρικοῦ κανόνος διά τό Μονόχορδον.

Τό κατά πόσον, διά τῆς βοηθείας τοῦ Λαμβδώματος, εἶναι δυνατόν νά προσδιορισθοῦν ἀκόμη καί πολυπλοκώτεροι τονάριθμοι, θά γίνῃ κατανοητόν διά τῶν ἀκολούθων. Θέλομεν ἐπεκτείνει πρός τόν σκοπόν τοῦτον διαφόρους γραμμάς ὁμοίων τόνων, ὄχι μόνον πρός τά δεξιά, ἀλλά καί πρός τά ἀριστερά, εἰς τρόπον ὥστε αὗται νά τέμνωνται εἰς τό σημεῖον ἐκεῖνο

τό όποῖον ὁ THIMUS καί ὁ KAYSER προσδιώρισαν μέ 0/0· ἐπ' αὐτοῦ συμπίπτουν ὅλαι αἱ γραμμαί ὁμοίων τόνων (GLEICHTONLINIEN). Τό ἀξιοπαρατήρητον τοῦτο φαινόμενον, παρέχει ταυτοχρόνως τό σημεῖον ἐκκινήσεως δι' ἀμφοτέρας τάς συμπληρωματικάς ἔξω σειράς καί ὁμοίως τήν θέσιν τῶν βασικῶν ἱππέων τοῦ μονοχόρδου.

Ἀφοῦ λοιπόν γνωρίζομεν ὅτι ὅλαι αἱ γραμμαί ὁμοίων τόνων διέρχονται διά τοῦ μηδενικοῦ τούτου σημείου, ἀφ' ἑτέρου δέ ὅτι μία εὐθεῖα γραμμή διά δύο σημείων ὁρίζεται, συνάγεται ἡ ἀκόλουθος ἁπλοποίησις διά τόν προσδιορισμόν ἐπί τοῦ μονοχόρδου, βοηθείᾳ τοῦ Λαμβδώματος, τῶν τόνων: χρειάζεται ἁπλῶς εἷς τόνος ἐν τῷ διαγράμματι, ἀφοῦ τό διά τήν χάραξιν τῆς γραμμῆς ἀναγκαῖον σημεῖον (δεύτερον) πάντοτε διά τοῦ 0/0 παρέχεται. Τοῦτο εἶναι σημαντικόν διά τοιαύτας τονικάς ἀξίας, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται μόνον ἅπαξ εἰς τήν παρ' ἡμῶν ἐκλεγεῖσαν ὁριοθέτησιν π.χ. ἡ ἐκμελική ἀξία 11/4 (φά ὕφεσις)· ἀρκεῖ νά σύρωμεν μίαν εὐθεῖαν δι' αὐτοῦ καί τοῦ σημείου 0/0, νά ἐπεκτείνωμεν ταύτην μέχρι τοῦ μονοχόρδου, διά νά προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τήν θέσιν τοῦ τόνου.

Τό πρόβλημα ὅμως αὐτό, τοῦ προσδιορισμοῦ οἱωνδήποτε τόνων διά τῆς ταχυτέρας ὁδοῦ, δύναται νά μετατραπῇ ἐπίσης εἰς ἕν γενικώτερον γεωμετρικόν πρόβλημα. Ἄς φαντασθῶμεν πρός τοῦτο τό μονόχορδον ἁπλῶς ὡς χαραχθεῖσαν ἔκτασιν, ἡ ὁποία πρέπει νά ὑποδιαιρεθῇ κατά τινα ὡρισμένον τρόπον. Ἄς δεχθῶμεν λ.χ. ὅτι ἡ εὐθεῖα αὕτη ἔκτασις, δέον νά ὑποδιαιρεθῇ ὡς πρός τήν σχέσιν 3 : 7, δηλ. ἐκ τῶν 10 δεδομένων μερῶν νά ληφθῶσι 3 καί νά ὑπολειφθοῦν 7. Ἡ λύσις εἶναι ἁπλουστάτη: ἀναζητοῦμεν τό κλάσμα 3/10, συνδέομεν τό σημεῖον τοῦτο μέ τό 0/0 καί προεκτείνομεν τήν γραμμήν ταύτην μέχρι τῆς πρός κατάτμησιν ἐκτάσεως. Δι' ὁποιανδήποτε ἄλλην περίπτωσιν ἐνεργοῦμεν ὁμοίως.

Ἀλλά καί τό κατ' ἄλλον τρόπον διατυπούμενον πρόβλημα δέν εἶναι δύσκολον νά ἐπιλυθῇ: μίαν εὐθεῖαν νά διαιρέσωμεν εἰς ὁσαδήποτε ἴσα μέρη. Ἄς λάβωμεν π.χ. 13 τμήματα. Εἰς τήν περίπτωσιν ταύτην πρέπει νά χρησιμοποιηθῇ ἡ κάτω τοῦ κλάσματος 1/33 (ἀντιστοίχως 0/13) ὑπάρχουσα κάθετος καί νά χαραχθῇ διά μέσου ἑκάστης τῶν ἀξιῶν της, ἄρα διά τοῦ 1/13, 2/13, 3/13 μέχρι 12/13, μέχρι τοῦ 0/0 μία εὐθεῖα, ἡ ὁποία ἑκάστοτε νά ἐπεκταθῇ πρός τά δεξιά μέχρι τῆς πρός διαίρεσιν γραμμῆς. Ἄς ἀναλογισθῶμεν πόσους κοπιώδεις ὑπολογισμούς θά ἀπήτει ἡ λύσις τοῦ προβλήματος αὐτοῦ δι' ἄλλης τινος μεθόδου ἀκόμη καί σήμερον, τοσούτῳ μᾶλλον διά τήν Ἀρχαιότητα!

Εἰς ἕν ἄλλο γεωμετρικόν ἀποτέλεσμα καταλήγομεν, ἐάν θεωρήσωμεν μετά προσοχῆς τάς παραλλήλως πρός τήν γραμμήν τῶν θεμελιωδῶν τόνων ὁδευούσας σειράς τόνων. Σαφέστερον ἐμφανίζεται τό πρόβλημα ἐάν ἐκλέξωμεν τάς πλησιεστέρας παραλλήλους, ἄρα τήν ἀνιοῦσαν σειράν 1/2, 2/3, 3/4.....14/15, 15/16 καί τήν κατιοῦσαν 2/1, 3/2, 4/3......15/14, 16/15.

Εἰς τήν ἀνιοῦσαν παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη κατ' ἀρχήν ἀπέχει κατά 1/2 τῆς μονίμου ἀξίας 1 ἀπό τῆς γραμμῆς τῶν θεμελιωδῶν τόνων· μετά ταῦτα ἡ διαφορά αὕτη καθίσταται ἐπί μᾶλλον καί μᾶλλον μικρότερα 1/3, 1/4 κ.κ. καί τέλος ἡ διαφορά αὕτη εἶναι μόνον 1/15 καί 1/16. Αἱ ἀξίαι τῆς κατιούσης σειρᾶς συμπεριφέρονται καθ' ὅμοιον τρόπον. Αἱ καθ ὅλα γεωμετρικῶς ἀκριβεῖς παράλληλοι αὗται, ἐμφανίζονται συνεπῶς κατά τό "περιεχόμενόν" των δηλ. ἐν σχέσει πρός τό μονόχορδον, οὐδόλως ὡς παράλληλοι καί παρ' ὀλίγον νά συμπεράνωμεν, ἀντιθέτως πρός τόν εὐκλείδιον ὁρισμόν, ὅτι ὑπάρχουν καί παράλληλοι αἱ ὁποῖαι συναντῶνται εἰς τό ἄπειρον... Ἐν τούτοις πλησιάζομεν πρός τήν ἀλήθειαν ἐάν φαντασθῶμεν τήν ἀνάλογον ἀξίαν ἑκάστου τόνου τοῦ λαμβδώματος χαραγμένην καθέτως ἐπί τῆς ἐπιφανείας τοῦ χάρτου λ.χ. ἐάν συγκεντρώσωμεν καί ἀλληλοεπιθέσωμεν κέρματα (νομίσματα) τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμός ἑκάστοτε νά ἀντιστοιχῇ πρός τό δεδομένον κλάσμα. Τότε φυσικά τό Λάμβδωμα καθίσταται τριδιάστατον, καί δύναται τῇ ἀληθείᾳ νά περιλάβῃ γεωμετρικῶς πάσας τάς ἀξίας. Ὅπως ἡ εἰκών 2 παριστᾶ, ὁδηγεῖ τό ἀποτέλεσμα εἰς τήν κατασκευήν μιᾶς κοίλης ἐν τῷ χώρῳ ἐπιφανείας, ἡ ὁποία δύναται νά ὁρισθῇ ὡς διείσδυσις δέσμης ὑπερβολῶν ἐντός δέσμης εὐθειῶν.

Κέλυφος	0	1	2	3	4
Βαθμίς 0	?	0	0	0	0
1	∞	1	1/2	1/3	1/4
2	∞	2	1	2/3	2/4
3	∞	3	3/2	1	3/4
4	∞	4	2	4/3	1

Εἰκόνα 3

Κατά ταῦτα ἀπεδείχθη ἐπαρκῶς ἡ ἰσχύς τοῦ Λαμβδώματος εἰς τήν Ἀριθμητικήν, τήν Γεωμετρίαν καί τήν Ἀκουστικήν καί ἐδικαιολογήθη σειρά παρατηρήσεων τοῦ Μεσαίωνος περί τῆς χρησιμότητος τοῦ Ἄβακος.

Ὑπολείπεται ὅμως ἡ ἔκθεσις τοῦ καταπληκτικωτέρου παραδείγματος, περί τῆς οἰκουμενικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Λαμβδώματος. Τήν ἐφαρμογήν ταύτην μᾶς παρέχει μία ἄλλη ἐπιστήμη: ἡ **Κρυσταλλογραφία**. Ὁ KAYSER ἀνακάλυψε ταύτην εἰς τά ἔργα τοῦ διασήμου κρυσταλλογράφου V. GOLDSCHMIDT, ἤδη πολύ πρό τῶν ἐρευνῶν τοῦ Κάϋζερ *ἐπί τῆς ἁρμονικῆς, τούς νόμους δομῆς τῶν κρυστάλλων, ἐν συναρτήσει πρός ἐκείνους τῆς Ἀκουστικῆς - Μουσικῆς*. Ἐπί τῆς περιπτώσεως ὅμως πού εἰδικά μᾶς ἀπασχολεῖ, δέν φαίνεται νά ἄγεται τόσον μακράν καί ἀποδεικνύεται ἀνύποπτος ὡς πρός τήν συμπλησίασιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ σχεδιασθέντων ἀκουστικῶν ἀποτελεσμάτων, μέ τήν πραγματικότητα τῶν ὑπολογισμῶν του. Πρόκειται **περί γραφικῆς παραστάσεως τῶν νόμων ὁρμῆς καί ἁρμονίας τῶν κρυστάλλων** τήν ὁποίαν οὗτος μᾶς παραδίδει (εἰκών 3) καί εἰς τό τέλος τῆς περιγραφῆς του προσθέτει τάς λέξεις: "θά ἦτο μία ἐνδιαφέρουσα ἄσκησις νά ἐπεξετείνοντο τά σχήματα ταῦτα, βοηθείᾳ τῆς θεωρητικῆς ἀριθμητικῆς καί νά ἐπηληθεύετο ἡ σημασία αὐτῶν. Ἴσως οἱ μαθηματικοί νά ἔχουν ἤδη ἐργασθῆ ἐπί τοῦ προκειμένου". Ἠμποροῦμεν σαφῶς νά ἀπαντήσωμεν: ἀσφαλῶς, 500 ἔτη π.Χ. ὑπό τῶν Πυθαγορείων: Διότι, τί βλέπομεν; Τό διάγραμμα τοῦ Γκόλντσμιτ ὁμοιάζει πρός

τό Λάμβδωμα. Ἀρκεῖ μερικούς ὑπ' αὐτοῦ διδομένους ἀκεραίους νά μετατρέψωμεν εἰς κλάσματα, διά νά ἔχωμεν τήν πλήρη ταυτότητα.

Ἡ ὅλως ἐκπληκτική αὕτη ταυτότης πρός τό Λάμβδωμα, ἡ ταύτισις κρυσταλλογραφικῶν μέ ἀκουστικούς καί μαθηματικούς νόμους κατά τόσον πολύπλοκον τρόπον, χρήζει μιᾶς περαιτέρω σειρᾶς σκέψεων. Πρέπει πρός τοῦτο κατ' ἀρχάς νά διερωτηθῶμεν τί ἆρα γε εἶναι οἱ κρύσταλλοι. Ὡς γνωστόν διαπλάσσονται εἰς τά κενά τῶν λιθωμάτων, δηλ. εἰς χώρους ἔνθα ὁ κρύσταλλος εἶναι προφυλαγμένος ἀπό διαφόρους ἐξωτερικάς ἐπιδράσεις, πιέσεις, κρούσεις, παντοίας ἀλλοιώσεις, εἰς ἅς τό λίθωμα ὑπόκειται. Ἐκεῖ μέσα, ἀδιατάρακτος, ὁ κρύσταλλος σχηματίζεται, τῇ μεσολαβήσει τῆς εἰς αὐτόν ἐμφύτου ἐντελεχείας, ἤτοι τοῦ διαμορφωτικοῦ τῆς φύσεώς του παράγοντος.....

Εἰς τάς προηγουμένας ἑρμηνείας τοῦ Λαμβδώματος, ἐπρόκειτο σχεδόν κατά κανόνα διά παρατηρήσεις ἐνώπιον τῆς πρό ἡμῶν κειμένης τετραγωνικῆς διατάξεως σχήματος. Εἰς μίαν μοναδικήν περίπτωσιν προσεκρούσαμεν ἐπί τοῦ γεγονότος ὅπου, ἀντιθέτως πρός τήν ἐξωτερικήν ταύτην ὁμοιομορφίαν καί μία ἄλλη ἀξιοποίησις ἦτο δυνατή, διά τῆς ὁποίας ἀπεκαλύπτετο ποιά τις σαφής ἀνομοιομορφία. Ἐννοοῦμεν τήν ἐν τῷ χώρῳ ἀνάπτυξιν τοῦ Λαμβδώματος βάσει τῆς ἀναγωγῆς ἀναλογικῶς: κάθε τόνου εἰς τήν τρίτην διάστασιν. Ἐνῷ εἰς τό ἐπίπεδον Λάμβδωμα, ἡ γραμμή τῶν θεμελιωδῶν τόνων ἦτο ὁ ἄξων συμμετρίας, δέν συμβαίνει πλέον τό αὐτό εἰς τήν τρισδιάστατον παρουσίασιν αὐτοῦ. Ἀντιθέτως, παρατηρεῖται πλήρης ἀσυμμετρία, ἀφοῦ ἐπί τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἅπασαι αἱ ἀξίαι πλησιάζουν πρός ἀλλήλας ἐπί μᾶλλον καί μᾶλλον στενώτερον, ἐνῶ ἐπί τῆς ἑτέρας πλευρᾶς αἱ ἀποστάσεις μεταξύ των ὁλοέν καί αὐξάνουν.

Σημειοῦμεν ὅθεν ὅτι, τό Λάμβδωμα, ἀπό τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἔχει διαμορφωθῆ αὐστηρῶς κατά σύμμετρον τρόπον, ἐνῶ ἀπό τῆς ἄλλης πλευρᾶς περιέχονται πολικαί ἀντιθέσεις, εἰς τά συμμετρικά ταῦτα ἡμίσεα.

Ἡ διπλή αὕτη ὄψις ὁμοιάζει ὅμως πρός ἕν γνωστότατον φυσικόν γεγονός, τ.ἔ. πρός τήν διαφοράν μεταξύ δεξιοῦ καί εὐωνύμου! Καί ἐκεῖ ὑπάρχει συμμετρία (τῶν χειρῶν καί ποδῶν π.χ.) ἀπό τῆς μιᾶς πλευρᾶς, ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἡ εἰς ὅλους μας γνωστή διαφορά, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται εἰς τήν ἐν τῇ πράξει προτίμησιν τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, ἰδίᾳ τῆς δεξιᾶς χειρός. Εἶναι ἐν τούτοις πολύ ἐνδιαφέρον τό γεγονός ὅτι, οὔτε εἰς τούς λιθικούς πολιτισμούς ἡ διαφορά αὕτη τοῦ δεξιοῦ - ἀριστεροῦ ἦτο γνωστή, οὔτε εἰς τά νεογέννητα βρέφη διαπιστοῦται ἡ προτίμησις τῆς δεξιᾶς. Τόσον εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ὅσον καί εἰς τά ἐπί μέρους ὄντα, ἡ προτίμησις αὕτη ἐκδηλοῦται μόλις ἀργότερον. Εἶναι λογικόν νά ὑποθέσωμεν ὅτι τοῦτο εἰς τά ἐπί μέρους ἄτομα ἐπιτυγχάνεται διά τῆς ἀγωγῆς ἀφοῦ τά πάντα ὁδηγοῦν εἰς τήν προτίμησιν τῆς δεξιᾶς, ἐν τούτοις δέν ἠμπορεῖ νά γίνῃ τοῦτο ἄνευ ἀντιρρήσεως παραδεκτόν, διότι εἰς τήν καθολικήν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου καί ἰδίᾳ κατά τήν χαλκίνην ἐποχήν, ἔλαβε χώρα μία τοιαύτη στροφή, ἡ ὁποία ἤγαγε κατ' ἀρχήν εἰς τήν ἀμφιδέξιον λύσιν.

Ἡ ἔρευνα ἀπέδειξεν ὅτι εἰς τοῦτο κατ' οὐδέν συμβάλλουν ἀνατομικαί ἤ φυσιολογικαί αἰτίαι, ἀλλά ὅτι μᾶλλον ἡ αἰτία πρέπει νά ἀναζητηθῆ ἐπί τοῦ ἠθικοθρησκευτικοῦ πεδίου (βλ. H. VON MAYER: Περί τῆς καταγωγῆς τοῦ δεξιά καί ἀριστερά, εἰς τά Πρακτικά τοῦ Βερολινείου Ἀνθρωπολογικῆς Ετ. 1873).

Αἱ παλιότεραι θρησκεῖαι εἶχον ὡς ἐπίκεντρον τῆς λατρείας των τόν Ἥλιον, ὅπου ὁ σεβασμός των πρός τόν ἀνατέλλοντα Ἥλιον ἔπαιζε σημαντικόν ρόλον. Ὁ πρός τόν Ἥλιον ὅμως ἐστραμμένος πιστός, ἔβλεπεν αὐτόν διαγράφοντα πορείαν πρός τά δεξιά καί ἠδύνατο νά παρακολουθήσῃ ταύτην διά τοῦ δεξιοῦ του βραχίονος, ἐνῶ παραλλήλως ἐφαντάζοντο τόν ἥλιον νά ἀνατέλῃ ἐξ ἀριστερῶν καί κάτω, ἀπό τά βασίλεια τῆς Νυκτός. Οὕτω ἤχθη εἰς τήν διάκρισιν μιᾶς ἡμερινῆς καί μιᾶς νυκτερινῆς ὄψεως τοῦ κόσμου καί ἀντιστοίχως εἰς τήν ἀντίληψιν ἀναλόγων ἀξιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπί μᾶλλον καί μᾶλλον σαφῶς ἐτονίζοντο. Τοιαύτας σχέσεις μᾶς παρέχουν σήμερον ἀκόμη ὅλαι σχεδόν αἱ γλῶσσαι. Εἰς τήν Γερμανικήν ἡ λέξις δεξιά (RECHT, GEREGCTIGKEIT, GERICHT, RICHTIG, ἐνῶ τό ἀριστερά (LINKS) μέ τό ἀδέξιος, ἀδεξιότης (LIN-KISCH). Τό αὐτό παρατηρεῖται καί εἰς τήν Ἀγγλικήν μέ τήν λέξιν RIGHT, εἰς τήν Γαλλικήν μέ τήν λέξιν DROIT καί εἰς τήν ἑλληνικήν μέ τάς λέξεις ἀδέξιος, ἀδεξιότης, διά νά περιορισθῶμεν εἰς ὀλίγα παραδείγματα ἐκ τῶν πλησιεστέρων πρός ἡμᾶς γλωσσῶν.

Ὥστε τό Λάμβδωμα δύναται νά δώσῃ ἐξηγήσεις καί ἐπί τοιούτου εἴδους θεμάτων, ἰδιαιτέρως τήν σύγκρισιν μέ τήν ἡμερινήν καί νυκτερινήν ὄψιν τοῦ στερεώματος, ἀφοῦ ἡ ἀξία τῶν κλασμάτων ἀπό τήν μίαν πλευράν βαίνει συνεχῶς αὔξουσα, καί ἀπό τήν ἄλλην πλευράν συνεχῶς φθίνουσα.

Πολύ ἐκπληκτική εἶναι ἐπί τοῦ προκειμένου μία σκέψις τοῦ Ἰακώβου Μπαΐμε, ὅστις εἰς τήν μυστικήν φιλοσοφίαν του κάμνει λόγον *περί γενέσεως τοῦ Κόσμου καί τῆς Μονάδος, ἡ ὁποία ὡς πρώτας ἰδιότητας ἐξεδήλωσε τό στυφόν* (HERBE, *ἑλκτικόν καί τό γλυκύ* (LINDE, *ὠστικόν*).

Ἐδῶ ἐπίσης εἶναι ἡ κατάλληλος θέσις διά νά ἀναμνησθῶμεν τά περίεργα ζεύγη τῶν κατά συστοιχίαν ἀντιθέτων ἀρχῶν τῶν ἀρχαίων Πυθαγορείων· οὗτοι συνέτασσον ὁλοκλήρους πίνακας ἀντιθέτων ἐννοιῶν ἀπό τάς ὁποίας πολλά συνεπέραινον. Ἀναγράφομεν τινας ἐξ αὐτῶν χάριν παραδείγματος:

Πέρας καί Ἄπειρον
Ἄρτιον καί Περιττόν
Δεξιόν καί Ἀριστερόν
Ἄρρεν καί Θῆλυ
Φῶς καί Σκότος
κ.ο.κ.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐννοιῶν τούτων προσαρμόζονται ἀδιατύπως εἰς τά δύο ἡμίσεα τοῦ Λαμβδώματος· ἐπίσης τό Ἄρρεν καί Θῆλυ, ἐάν σκεφθῶμεν ὅτι ἡ μείζων καί ἐλάσσων κλίμαξ τῶν τόνων, ἤδη ἀπό ὁλο-

κλήρων αἰώνων οὕτως ὠνομάζετο· ὅσον διά τάς ἐννοίας Ἄρτιον καί Περιττόν, ἤδη ὁ THIMUS ἐθεώρησε ταύτας ὡς τήν παράστασιν τῶν ἁρμονικῶν σειρῶν 1/2, 1/3, 1/4, 1/5,.....καί 2/1, 3/1, 4/1, 5/1....

Συνεπῶς τοιαῦται καί πολλαί ἄλλαι πολικότητες, σχετίζονται ἐμφανῶς πρός τό λαμβδοειδές διάγραμμα, ὄχι δέ μόνον μέ τήν πρός τόν ἀριθμόν 2 ἀπτομένην συμβολικήν τῶν ἀριθμῶν· ὑφίσταται μάλιστα ἡ πιθανότης ὅτι ὅλαι αὐταί αἱ κάπως διά τῶν ὀψιμοτέρων φιλοσοφημάτων παραποιηθεῖσαι εἰκονικαί ἔννοιαι, νά ἔχουν ὅλαι τάς ρίζας των εἰς τόν Λάμβδωμα, τοῦ ὁποίου τήν κεντρικήν σημασίαν διά τούς Πυθαγορείους πολλαχῶς ἀνωτέρω ἐτονίσαμεν.

Αἱ μέχρι τοῦδε παρατηρήσεις μας, καθιστοῦν εὔλογον νά ἐκλάβωμεν τάς εἰς τό Λάμβδωμα περιεχομένας ἀριθμητικάς ἀξίας ἁπλῶς ὡς "ὀντότητας" διότι ἐν τελικῇ ἀναλύσει ἀποτελοῦν, ἀναλόγως τῆς ἑκάστοτε ἐφαρμοζομένης ἐπιστήμης, ἐν τῷ συνόλῳ των ἀναπληρωματικά ἐκδηλώσεις μεγεθῶν τόνων, κρυσταλλικῶν ἀξόνων, γεωμετρικῶν μηκῶν κ.κ. δηλ. ἡ συγκεκριμένη των σημασία πρέπει πρότερον νά καθορισθῇ διά τῆς ἐπί μέρους ἐπιστημονικῆς ὄψεως.

Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη τῆς γενικῆς ἰσχύος τῶν ἀξιῶν τοῦ Λαμβδώματος καθιστᾶ εἰς ἡμᾶς εὐκολωτέραν τήν ὁδόν διά νά μετέλθωμεν νῦν εἰς τήν ὑπερβατικήν περιοχήν καί νά διευρευνήσωμεν, ὁλοκληροῦντες, τήν ἰσχύν τῶν "ὀντοτήτων" τούτων ἐπί τῆς δυνατότητος ἀνταποκρίσεως αὐτῶν ἐπί θρησκευτικῶν, θεολογικῶν ἤ μυθολογικῶν γεγονότων.

Ἀρχή ἐγένετο ἤδη κατά τήν μελέτην τῆς διαφορᾶς μεταξύ δεξιοῦ καί ἀριστεροῦ, ἥτις ἑδράζεται ἐπί θρησκευτικῶν παραστάσεων, ἔστω καί ἄν αἱ συνέπειαι ἅπτονται τελικῶς γηίνων ἐφαρμογῶν.

Θά στραφῶμεν τώρα πρός τόν Μυστικισμόν. Εἰς κάθε μυστικισμόν, ὅπως ὑπάρχει εἰς ὅλας τάς μεγάλας θρησκείας, ἀπαντᾶται βασικῶς διάφορος ἔννοια περί θεότητος, ἀπό ἐκείνην τήν ὁποίαν παρουσιάζουν αἱ προφητικαί ἤ ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκεῖαι· ὁ μυστικός ἀγνοεῖ προσωπικόν θεόν, πού ὡς αὐθέντης ἵσταται ὑπεράνω τοῦ Κόσμου καί ἀπό τόν ὁποῖον σαφῶς διακρίνεται, ἀλλά παραδέχεται μίαν θεϊκήν ἀρχήν ἐνυπάρχουσαν εἰς κάθε πλάσμα, οὕτως εἰπεῖν ἕν εἶδος δυναμικοῦ ρεύματος, τό ὁποῖον διά τῆς πανταχοῦ παρουσίας του προκαλεῖ τήν ἐμφάνισιν ἀπειρίας ἐκδηλώσεων, κατά τό μᾶλλον ἤ ἧττον ἐμφανῶν, καί ἀφ' ἑτέρου συνδέει ὅλα τά ὄντα πρός μίαν ἑνότητα.

Τό εἰς πάντα τά ὄντα ἐνυπάρχον τοῦτο θεῖον χαρακτηρίζεται ποικιλοτρόπως, ὡς Αὐτό, ὡς θεότης, ὡς Ταό ἤ καί ὡς Μή - Ὄν, καί δέν δύναται, ἄν καί οὐσιῶδες συστατικόν τῶν πάντων, νά προσδιορισθῇ, ἔστω καί κατά προσέγγισιν, μέ κανέν γήινον ἐπίθετον. Φυσικά καί ἐντός τοῦ ἀνθρώπου ἐνυπάρχει, εἰς τήν περιοχήν τοῦ ψυχοπνευματικοῦ καί διά τοῦτο ὁ κατ' ἐξοχήν σκοπός αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀναγνώρισις τοῦ θείου τούτου σπινθῆρος, ἡ πρός τόν θεόν ἀποκλειστική στροφή καί τελικῶς ἡ μετ' αὐτοῦ ὁλοκληρωτική σύντηξις.

Ὁ ἀπώτερος καί ὑψηλότατος οὗτος σκοπός τῶν μυστικιστῶν, ἡ UNIO MYSTICA δέν εἶναι ἐν τούτοις εὔκολον νά ἐπιτευχθῇ καί μόνον ἐξαγοράζεται διά πλήρους ἀπαρνήσεως τῶν ἐγκοσμίων, διά καταστολῆς ὅλων τῶν ἀναγκῶν, ὁρμῶν,

ἐπιθυμιῶν τοῦ Ἐγώ. Αὐστηρά ἄσκησις εἶναι ἕν ἐκ τῶν μέσων πρός ἐπίτευξιν τῆς ἀποκαλύψεως ἐν τῇ ψυχῇ τῆς θεότητος καί κατά τάς στιγμάς τῆς ἐκστάσεως, ἔστω καί παροδικά, τοῦ βιώματος τῆς μυστικῆς ἑνώσεως μετά τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδή ὅμως ἡ ὁλοσχερής ἀνάτασις καί ἡ κατάκτησις ἐν μονίμῳ καταστάσει τῆς "μυστικῆς ἑνώσεως" οὐδέποτε δύναται νά ἐπιτευχθῇ εἰς μίαν καί μόνην γηίνην ζωήν, ὀφείλει τό ψυχοπνευματικόν τοῦ ἀνθρώπου νά μετενσαρκωθῇ ἐπανειλημμένως, μέχρις ὅτου ἐπιτύχῃ τοῦτο· κατά τήν διάρκειαν τῶν ἐπανενσαρκώσεων τούτων, ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾶ ὡς Κάρμα ὅλη τήν προηγουμένως κτηθεῖσαν πεῖραν, καί δέν χρειάζεται νά ἐπαναλάβῃ ἐξ ἀρχῆς ὅλον τόν μακρυνόν δρόμον.

Ἄς ἀναζητήσωμεν σχετικάς ἀνταποκρίσεις τῶν ἐν συντομίᾳ ἐκτεθεισῶν βασικῶν τούτων ἀρχῶν τοῦ Μυστικισμοῦ εἰς τό Λάμβδωμα: παρατηροῦμεν κατά πρῶτον ὅτι καί ἐδῶ ὅλαι αἱ ἀριθμητικαί ἀξίαι ὑπάγονται εἰς μίαν ἀνωτέραν, ξένην, ἀληθῶς ἐξωκοσμικήν Ἀρχήν, ἐκ τῆς ὁποίας, τρόπον τινα ὅλαι ἀπορρέουν· εἶναι αὕτη ἡ τελική σύνδεσις κάθε ἀξίας μέ τό 0/0 ὑπό τήν μορφήν τῆς ἰσοτόνου γραμμῆς, διά τῆς ὁποίας ἄλλως τε ὁ ἀντίστοιχος τόνος ἀνευρίσκεται ἐπί τοῦ μονοχόρδου καί δύναται νά ἀνακρουσθῇ. Ἡ ἐκ τοῦ σημείου 0/0 ἐκπορευομένη Ἀρχή (ὄχι βεβαίως αἱ "ὀντότητες" τοῦ γηίνου κόσμου, αἱ κυρίως ἀριθμητικαί ἀξίαι τοῦ Λαμβδώματος) διαπερᾷ καί ἐμψυχώνει τά πάντα καί δημιουργεῖ περαιτέρω συγκεκριμένα αἰσθήματα ἐπί τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐκδηλούμενα ὑπό τήν ἐπίδρασιν τῶν τόνων.

Ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον ἐν προκειμένῳ εἶναι ἕν χωρίον ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου καί σεβασμιωτέρου βιβλίου τῆς Ἀνθρωπότητος, ἀπό τό Ταό Τέ Κίνγκ τοῦ Λάο Τσέ, τοῦ ὁποίου ἡ 42 ρῆσις ἔχει ὡς ἑξῆς: (αἱ ἐν παρενθέσει προσθῆκαι ἀνήκουν εἰς τόν Κάϋζερ) : Τό Ταό (0/0) γεννᾶ τήν Μονάδα (1/1) ἡ Μονάς γεννᾶ τήν Δυάδα (σειρά ἀνιόντων καί κατιόντων τόνων), ἡ Δυάς γεννᾶ τήν Τριάδα (1/2 ντό' - 1/1 ντό - 2/1 ντό ι, καί ἡ Τριάς γεννᾶ ὅλα τά πλάσματα (αἱ ὀντότητες τοῦ Λαμβδώματος). Ἡ συμφωνία μέ τήν διάταξιν τοῦ λαμβδώματος εἶναι τόσον ὀφθαλμοφανής, ὥστε νά μή δύναται νά γίνῃ λόγος περί ἁπλῆς συμπτώσεως.

Ἕν ἄλλο παράδειγμα ἐξ ἐκείνων πού ἀναφέρει ὁ KAYSER θέλομεν λάβει ἐκ τῆς ποιήσεως, τό ὁποῖον ἐπίσης καταλήγει εἰς καταπλήσσουσαν ταυτότητα πρός τά ὑπό τοῦ Λαμβδώματος παριστώμενα. Πρόκειται περί ἑνός ποιήματος τοῦ Γερμανοῦ ποιητοῦ Φρειδερίκου RUCKERT (Σοφία τοῦ Βραχμάνου, 10η βαθμίς *"Περί τοῦ Λόφου τῶν νεκρῶν"* *ρῆσις 59η*) πού ἔχει ὡς ἑξῆς:

""Ὅπως ἀπό τόν ἥλιο κατέρχονται πρός τή γῆ πολλές ἀκτῖνες

ἔτσι κι ἀπ' τό θεό εἰσβάλλει μιά στήν καρδία κάθε ὄντος.

Ἀπ' τήν ἀκτῖνα αὐτή συνδέεται κάθε πρᾶγμα μέ τό θεό.

Καί τό καθένα αἰσθάνεται ὅτι προέρχεται ἀπ' τό θεό.

Ἀπό ὄντος εἰς ὄν πλαγίως δέν ἐκπέμπεται καμμιά τέτοια ἀκτῖνα,

μόνο ταυτοχρόνως πολλά ἀνακατεμένα φωτάκια.

Ἀπ' αὐτά τά ἄτακτα φωτάκια δέν μπορεῖς νά γνωρίσῃς τό Πρᾶγμα,

ἕνα σκοτεινό προπέτασμα θά σέ χω-

ρίζη ἀπ' Ἐκεῖνο πάντα

χρησιμοποιῶντας μᾶλλον τήν ἀκτῖνα σου, θά ἀναρριχηθῇ πρός τό θεό,

καί μέσα σέ κεῖνο διά τῆς ἀκτῖνος σου νά κύψῃς.

Τότε θά δῇς τό πρᾶγμα ὅπως εἶναι, ὄχι ὅπως φαίνεται,

"Ὅταν ἀντιληφθῇς τόν Ἑαυτό σου μέ ἐκεῖνο ἑνωμένον".

Ἡ ἀρκετά ἤδη σαφής σχέσις μέ τήν τελευταίαν μας ἑρμηνείαν τοῦ Λαμβδώματος θά καταστῇ ἔτι σαφεστέρα, ἐάν παραστήσωμεν τοῦτο μέ τήν ἐν εἰκόνι 1 ἐμφανιζομένην μορφήν.

Ἐν τούτοις, παρά τάς παραλλήλους ὑποδείξεις πού ἐξεθέσαμεν ἐν σχέσει μέ τήν ἔννοιαν τῆς θεότητος, δέν ἐφθάσαμεν ἀκόμη εἰς τό τέρμα τῶν σημασιῶν τοῦ Λαμβδώματος εἰς τόν Μυστικισμόν. Εἶναι δυνατόν νά συναγάγωμεν ἀκόμη μίαν ἀναλογίαν ἐπί τῆς διδασκαλίας τῆς μετενσαρκώσεως τῶν ψυχῶν. Ἄς ἐκλέξωμεν ἕν παράδειγμα ἐκ τῆς ἀπειρίας τῶν "ὀντοτήτων" λ.χ. τήν ἀξίαν 2/3 σόλ, ἡ ὁποία, ὡς ἤδη γνωρίζομεν "μετενσαρκοῦται" εἰς τάς ἀξίας 4/6 σόλ, 6/9 σόλ, 8/12 σόλ καί 10/15 σόλ. Κάθε φορά πρόκειται, οὕτως εἰπεῖν περί τῆς ἰδίας τόνου - ψυχῆς ἡ ὁποία συνεχῶς ἐμφανίζεται ὑπό ἄλλον ἀριθμόν- σῶμα.

Ἐάν παραστήσωμεν τό περιβάλλον τῶν ἐπί μέρους τούτων μετενσαρκώσεων τοῦ ἰδίου τόνου, θά συναγάγωμεν τήν ἀκόλουθον εἰκόνα (οἱ τόνοι χάριν ἁπλοποιήσεως δέν ἀναγράφονται:

1/2	1/3	1/4	3/5	3/6	3/7	5/8	5/9	5/10
2/2	2/3	2/4	4/5	4/6	4/7	6/8	6/9	6/10
3/2	3/3	3/4	5/5	5/6	5/7	7/8	7/9	7/10
	7/11	7/12	7/13		8/14	9/15	9/16	
	8/11	8/12	8/13		10/14	10/15	10/16	
	9/11	9/12	9/13		11/14	11/15	11/16	

Βλέπομεν σαφῶς ὅτι ἡ ἑκάστοτε ἐν τῷ μέσῳ κειμένη ἰδία ἀξία, πάντοτε ἔχει ὡς περιβάλλον ἄλλας ἀποστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπό περιπτώσεως εἰς περίπτωσιν ὅλο καί μικρότεραι γίνονται, ὅπερ ἔχει ὡς φυσικήν συνέπειαν ἐπί μᾶλλον καί μᾶλλον στενώτερα τονικά διαστήματα. Κάθε μετενσάρκωσις τοῦ τόνου σόλ, συνιστᾷ ἐπομένως ὅλως διάφορον περιβάλλον, ὁδηγεῖ εἰς νέας σχέσεις περιβάλλοντος, τάς ὁποίας δυνάμεθα νά χαρακτηρίσωμεν ὡς διατονικάς, χρωματικάς, ἐκμελικάς κ.κ. Ἐκτός ὅμως τούτου ἔχει σημασίαν τό γεγονός ὅτι αἱ ἀποστάσεις τῶν ἐπί μέρους μελῶν καθίστανται ἐπί μᾶλλον καί μᾶλλον στενώτεραι· ἐάν ὄντως, διά τῶν μετενσαρκώσεων ἐπιτυγχάνεται μία αὔξουσα ἐξευγένισις τοῦ ἀνθρώπου, θά πρέπει ἡ ψυχική του σύστασις νά καθίσταται ὁλοέν καί ὁμοιογενεστέρα πρός τάς ἄλλας, ὁπότε εἰς τό τέρμα τῆς UNIC MYSTICA νά ἔχουν καταστῇ ὅλαι ἀπολύτως ὅμοιαι καί αὐταί πρός τήν θεότητα.

Μέχρι ποίου βαθμοῦ ποικιλίας ἐφαρμογῶν εἶναι τό Λάμβδωμα ἐπιδεκτικόν, δύναται νά παρέξῃ εἰκόνα τό ἔργον τοῦ KAYSER «LEHRBUCH DER HARMONIK» τό ὁποῖον ἐσχάτως (1950) ἀνετυπώθη εἰς τόν οἶκον BENNO SCHWABE & Co, BASEL.

Δι' ἡμᾶς θά ἀρκέσῃ μία τελική ἐπισκόπησις πρός ὁλοκλήρωσιν τῶν προβλημάτων, ἡ ὁποία εἶναι οὐσιώδης διά τήν ἐμβάθυνσιν εἰς τόν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τῶν Πυθαγορείων.

Τά ἀναγραφέντα οὐσιαστικά χαρακτηριστικά τοῦ Μυστικισμοῦ, εἶναι βεβαίως τυπικά δι' ὅλας τάς θρησκείας τοῦ Κόσμου, ὅπου ἡ παθητική μυστική δραστηριότης κέκτηται τά πρωτεῖα· ἐν τούτοις τό εἶδος τοῦ-

το τοῦ Μυστικισμοῦ, λόγῳ τῆς κατευθύνσεως αὐτοῦ πρός τήν ἔκστασιν ἀνταποκρίνεται κυρίως πρός τόν λεγόμενον συναισθηματικόν μυστικισμόν· δέν ἀποτελεῖ ὅμως τοῦτο τήν μοναδικήν μορφήν μυστικοῦ βιώματος καί κοσμοσυλλήψεως. Παραλλήλως πρός ταύτην ὑπάρχει καί μία ἄλλη μορφή σαφῶς πνευματικῆς κατευθύνσεως, ἡ ὁποία οὐδεμίαν συνάφειαν ἔχει μέ τήν ὑπερέντασιν καί μέχρι μέθης διέγερσιν τοῦ συναισθηματικοῦ βίου καί ἕνεκα τούτου ἀποκαλεῖται πνευματικός μυστικισμός.

Ὁ τύπος τοῦ νοητικοῦ μυστικοῦ εἶναι ἐπί παραδείγματι ὁ Νικόλαος CUES, ὁ ὁποῖος καταφέρεται ἐναντίον τοῦ Βικεντίου VON AGGSBACH, διότι ὁ τελευταῖος ὑπεστήριζεν ὅτι ἡ ἀνάστασις πρός τόν θεόν δέν χρήζει λογικῆς. Τόσον τά ἐπιχειρήματα τοῦ Κουζανοῦ, ὅσον καί ἡ ἀρχή τοῦ ἔργου του «DE NISIONE DEI» παρέχουν σαφῆ τεκμήρια διά τήν διάκρισιν τῶν δύο αὐτῶν κατευθύνσεων.

Ὁ νοητικός μυστικός ἐπιθυμεῖ μέν καί αὐτός νά γνωρίσῃ τόν θεόν ἐκδηλούμενον εἰς ὅλα τά ὄντα τοῦ Κόσμου, πλήν ὅμως ὄχι ὑπό μορφήν κρυπτοῦ δυναμικοῦ ρεύματος, ἀλλ' ὡς μίαν νοητκῶς διαπιστουμένην νομοτέλειαν, ὡς τάξιν, ὡς ἁρμονίαν.

Ὅλα τα προσαρτήματα, οἷα π.χ. αἱ φυσικαί Ἐπιστῆμαι καθώρισαν ὡς τούς λεγομένους φυσικούς νόμους, ἀνήκουν εἰς τήν τάξιν ταύτην, ἀκόμη ὅμως περισσότερον αἱ ἁρμονικαί σχέσεις, αἱ ὁποῖαι συνάγονται δι' ἀναλογικῆς συγκρίσεως. Πάντα ὅμως ταῦτα γίνονται ἀντιληπτά δι' ἀριθμῶν καί οὕτω ὁ νοητικός Μυστικισμός καταλήγει κυρίως νά εἶναι **ἀριθμητικός μυστικισμός.**

Αὐτό ἄλλως τε εἶναι καί τό κεντρικόν θέμα τῆς ἁρμονικῆς Συμβολικῆς. Αὕτη μᾶς παρέχει, ὡς εἴδομεν, ἄν καί εἴς τινα μόνον οὐσιώδη σημεῖα, ὁμοφωνίαν πρός τόν συναισθηματικόν μυστικισμόν, ἐν τῷ συνόλῳ ὅμως τῶν συμπερασμάτων της, προδίδει σαφῶς διανοητικήν καί νοητικήν ἐργασίαν. Συνεπῶς ἀριθμητικός μυστικισμός καί ἀριθμητικός συμβολισμός δέον νά θεωρῶνται ἀπό τῆς ἀπόψεως ταύτης ὅτι τελικῶς ἀποδεικνύουν μίαν λογικήν ἁρμονίαν, συνάρτησιν ὅλων τῶν νόμων ἁρμονίας πάντων τῶν φυσικῶν γεγονότων, ὑπό τήν ἔννοιαν μιᾶς θείας ἐπενεργείας μέ τελικόν σκοπόν τήν Τάξιν.

Τό Λάμβδωμα ὅμως μᾶς παρέχει ὄχι μόνον συσχετίσεις πρός τόν Μυστικισμόν, ἀλλ' ἀποκαλύπτει ἡμῖν ἐπέκεινα ἀναλογίας πρός ἄλλα θεολογικά προβλήματα. Ἐπί παραδείγματι ἐπί τῆς ἐννοίας τοῦ Δημιουργοῦ. Ἡ ἔννοια αὕτη ἀπετυπώθη ὑπό τοῦ Πλάτωνος ὅστις τόν παρουσιάζει ὡς δευτερεύοντα θεόν, ὅστις ἔλαβεν ἐντολήν ἀπό τόν Ὕπατον Θεόν, νά δημιουργήσῃ τό ὑλικόν μέρος τοῦ Κόσμου.

Ἡ διττή ὅμως αὕτη παράστασις τοῦ θεοῦ ἀναφέρεται εἰς τό Λάμβδωμα διά τῶν μερῶν 0/0 καί 1/1. Ἡ ἀξία 1/1 συμβολίζει τόν Δημιουργόν, ὅστις κατά τόν γνωστόν τρόπον εὕρηται εἰς συνάφειαν μέ τήν ἀξίαν 0/0, ἄν καί οὐχί τόσον διακεκριμένος ὅσον ἡ ὑπάτη Ἀρχή, ἀπό τόν κόσμον τῶν ὀντοτήτων - ἀξιῶν.

Ὁ Δημιουργός 1/1 εὕρηται εἰς στενόν δεσμόν μέ τόν κόσμον τῶν ὄντων, ἀφοῦ αὐτός εἶναι ὁ ἀληθής δημιουργός των, καί ἀφοῦ ἀπορρέουν ἐξ αὐτοῦ αἱ δύο Ἀρχαί (ἀνιοῦσα καί κατιοῦσα σειρά τόνων), ἐξ ὧν κάθε ὀντότης διαμορφοῦται.

Ἡ παράστασις αὐτη περί Δημιουργοῦ ἀπαντᾶ ὄχι μόνον εἰς τόν Πλάτωνα· παίζει σπουδαιότατον ρόλον εἰς πλεῖστα ὅσα γνωστικά συστήματα καί ἐμφανίζεται ὁμοίως εἰς διαφόρους ἄλλας θρησκείας. Μίαν ἐνδιαφέρουσαν τεκμηρίωσιν μᾶς παρέχει ἐν προκειμένῳ ὁ KAYSER (27, σ. 89) ἀπό τήν EDDA των Σκανδιναυῶν, ὅπου ἀναγράφεται:

Ἕνας ἐγένετο
Μετά εἷς ἄλλος ἐγένετο
Ὕψιστος ὅλων
Ὁ ὕψιστος εἰς τιμήν
Τόν ἔτρεφε
Οὐδέποτε τολμῶ
Ἡ δύναμις τῆς Γῆς
Νά τον ὀνομάσω
Ἀνώτατον Κύριον
Ὀλίγοι τόν γνωρίζουν
Ἀποκαλοῦν αὐτόν οἱ λαοί
Ἐλάχιστοι τόν πλησιάζουν.

Ἡ φαινομενική τώρα ἀντίφασις τῆς Μονάδος παρά τήν Τριάδα, ἀποτελεῖ τό σημεῖον ἐκκινήσεως τῆς ἐπιφανείας τοῦ Λαμβδώματος. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχουν πράγματι ὡς πρῶται ἀξίαι οἱ τρεῖς τονάριθμοι:

1/1 ντό

2/1 ντό[1] 1/2 ντό[1]

τ. ἔ. τρεῖς κατ' οὐσίαν διάφοροι ἀριθμοί, οἱ ὁποῖοι ὅμως καί οἱ τρεῖς ἀποδίδουν τόν τόνον ντό, διαφέροντα μόνον κατά τό ὅτι κεῖνται ἐπί ἄλλης ὀγδόης. (ὀκτάβας). Ἡ τονικότης ἤ ὁ χαρακτήρ τοῦ τόνου (12), ὅπως ἐκφράζεται ἡ νεωτέρα ψυχολογία τῆς μουσικῆς, παραμένει ἡ αὐτή καί μόνον τά "σώματα" τῶν ἀριθμῶν διαφέρουν.

Διά τῶν ἀνωτέρω ὑποδείξεων ἐπί τῆς σημασίας τοῦ Λαμβδώματος ἐπί τῆς ἐπιστήμης τῶν θρησκειῶν καί τῆς θεολογίας, ἐπιβεβαιοῦται ἀφ' ἑνός ἡ γνώμη τοῦ Φιλολάου καθ' ἥν *"θεολογίαν ὑπό μορφήν μαθηματικῶν σχημάτων διδάσκει ὁ Πλάτων καί ὁ πυθαγόρειος ἱερός λόγος"*. Ἀφ' ἑτέρου ἐπετεύχθη μία λογική συσχέτισις μεταξύ τῶν ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ἀσυνδέτων ἐμφανιζομένων ἀκροτήτων τῆς πυθαγορείου σκέψεως, ἤτοι μεταξύ τῶν φυσικῶς ἐπακριβῶν ἀριθμητικῶν χειρισμῶν καί τῆς πίστεως εἰς τήν μετενσάρκωσιν.

Δέν ἠρκέσθημεν δέ νά ἀποδείξωμεν τήν πνευματικήν ἁπλῶς σχέσιν μεταξύ τοιούτων ἑτερογενῶν περιοχῶν, ἀλλ' ἐπί πλέον καί τήν μέθοδον τοῦ σκέπτεσθαι νά ἀποσαφηνίσωμεν, διά τῆς ὁποίας καθίστανται τοιαῦται συσχετίσεις ὄχι μόνον πιθαναί, ἀλλά καί λογικαί. Εἶναι ἀκριβῶς ἡ συγκριτική σκέψις, ἡ κατ' ἀναλογίαν διανόησις ἡ ὁποία, ὅπως τώρα κατέστη σαφές, εἶναι ἐπιδεκτική νά προσαγάγῃ ἀπιστεύτως κοινούς χαρακτῆρας καί ἀποδεικνύεται ὡς ἐξίσου ἀληθής καί ἀδιάβλητος μέθοδος, μέ τήν ἄλλην μέθοδον τῆς αἰτιατῆς σκέψεως τῆς Ἐπιστήμης.

Διά τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ Λαμβδώματος καθίσταται ἀντιληπτόν πόσον ὀλίγον ἡ ἁρμονική συμβολική ἔχει συγγένειαν μέ τά ἁπλᾶ διανοητικά φιλοσοφήματα ἤ καί τάς φαντασιώσεις τοῦ ἐγκεφάλου τῶν στοχαστῶν· πόσον μᾶλλον εἶναι εἰς θέσιν νά διανοίξῃ ὑπερόχους ὁρίζοντας καί νά διεγείρῃ τήν θέαν θαυμασίων σχέσεων, τάς ὁποίας ἡ κοινή αἰτιατή σκέψις, ἡ τῆς ἐπί ἄλλων πεδίων ἐρεύνης

ἀποδεδειγμένης χρησιμότητός της κατά βάσιν παραποιεῖ.

Ἡ κατ' ἀναλογίαν σκέψις ἡ ὁποία ἄγει εἰς ἀποκάλυψιν ὁμοειδῶν διαπλάσεων ἐπί τῶν πλέον διαφόρων πεδίων τῆς ὑπάρξεως, εἶναι ἐξ ἴσου δεδικαιωμένη, ὅσον καί ἡ αἰτιατή σκέψις, κυρίως ὅμως σήμερον ἀναγκαία, ὅπου τά δι' αὐτῆς ἀποκαλυπτόμενα ἀποτελέσματα ἀποτελοῦν ἕν ἰαματικόν ἐπουλωτικόν μέσον, ἀνάμεσα εἰς τό ἐντελῶς ἀποξενωμένον κοσμοείδωλον τῆς συγχρόνου σκέψεως.

Τό "ἰαματικόν" τοῦτο μέσον εἶναι 2500 χρόνια παλαιόν, τό γεγονός δέ τοῦτο θά ἔπρεπε νά μᾶς ἐμπνεύσῃ περισσότερον δέος καί σεβασμόν ἐνώπιον τῆς Γνώσεως τῶν Ἀρχαίων. Ἴσως ὅμως ἡ γνῶσις αὐτη νά εἶναι ἔτι ἀρχαιοτέρα καί τοῦτο διότι **ἀνεκαλύφθησαν ἀπεικονίσεις τριγώνων, ὕπερθεν τῶν ὁποίων ἐπί τῆς κορυφῆς των, παρίσταται ὁ Ἥλιος (0/0), τριγώνων τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια ἐμφανίζει τοιαύτην δομήν, ἡ ὁποία ἀπό τινος ἀπόψεως ὑπενθυμίζει τό Λάμβδωμα.**

Κυπριακαί νεκρικαί λάγηνοι ἐμφανίζουν κυρίως τοιούτους χαρακτῆρας, ὑποβάλλοντες συγχρόνως αἰγυπτιακήν προέλευσιν ἤ καταγωγήν, ὅπου ἤδη λίαν πρωίμως τό τρίγωνον παρουσιάζεται ὡς σύμβολον, ἰδίως πρός παράστασιν τοῦ φωτεινοῦ κώνου ἐν συνδυασμῷ μέ τόν ἀνατέλλοντα ἥλιον.

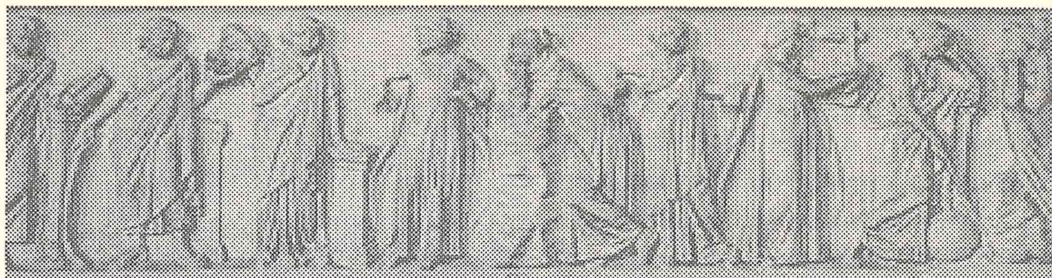
Ὁ MARTIN ERLER ἔκαμε μνείαν ἐπί τῶν ἱστορικῶν τούτων σχέσεων καί παραλλήλως ἔθεσεν εἰς τήν διάθεσιν τοῦ συντάκτου ἀτομικήν πλουσίαν συλλογήν εἰκόνων, ἡ ὁποία ἀναμένει τήν διεξοδικήν ἐπεξεργασίαν της.

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Τῆς ἀμερίστου καί ἀεί κατά ταὐτά ἐχούσης οὐσίας καί τῆς αὖ περί τά σώματα γιγνομένης μεριστῆς τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταὐτοῦ φύσεως αὖ πέρι καί τῆς τοῦ ἑτέρου, καί κατά ταὐτά συνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν καί τοῦ κατά τά σώματα μεριστοῦ· καί τρία λαβών αὐτά ὄντα συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τήν θατέ-ρου φύσιν δύσμεικτον οὖσαν εἰς ταὐ-τόν συναρμόττων βίᾳ.

Ἀνάμεσα στήν **ἀμέριστη** καί ἀμετάβλητη οὐσία καί στήν οὐσία πού γίνεται **μεριστή** στά σώματα συνεκέρασε ἕνα **τρίτο εἶδος οὐσίας** ἀποτελούμενο ἐκ τῆς **συνεχοῦς** καί τῆς **μεριστῆς** καί τό τοποθέτησε ἀνάμεσα στήν ἀμέριστη καί τήν μεριστή· καί λαμβάνοντας καί τά τρία αὐτά ὄντα τά ἀνέμειξε ὅλα σέ ἕνα εἶδος ἀναγκάζοντας τήν φύση τοῦ **ἑτέρου** νά προσαρμοσθεῖ στήν φύση τοῦ **ταὐτοῦ**.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΤΙΜΑΙΟΣ 35Α

ΥΨΙΣΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ - ΔΡΑΜΑ - ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ἄνθρωπος καί δή ὁ σκεπτόμενος, δέν εἶναι ἕνα ἀντικείμενο ἀλλά ἕνα δρᾶμα, ἀπό τό δράω-δρῶ, εἶναι μία συνεχής πρᾶξις, ἡ ζωή εἶναι *ἕνα ἀπαρέμφατο* καί ὄχι *μία μετοχή*, εἶναι *ἕνα συνεχές γίγνεσθαι* καί ὄχι *ἕνα ἀριθμητικό γεγονός*, ὅπως κατήντησε σήμερα. Αὐτό πού χαρακτηρίζει τόν ἄνθρωπο δέν εἶναι ἡ φύσις του ἀλλά κυρίως ἡ ἱστορία του. Καί τό διατυπώνω μέ μεγαλύτερη σαφήνεια, ὁ κάθε ἄνθρωπος θέλει νά ζήσει τήν ἱστορία του καί δραματοποιώντας την, νά τήν κατακτήσει καί νά τήν καταστήσει πεπρωμένο του.

Οἱ Μῦθοι (ἄγραφος ἱστορία), τά Μυστήρια, οἱ Μυήσεις, τό Δρᾶμα καί ἡ Τραγωδία, εἶναι οἱ μεγάλες φωτεινές παρακαταθῆκες καί οἱ μεγάλες ἱστορίες τοῦ παρελθόντος, πού δέν εἶναι ξεχασμένες οὔτε καί ξεπερασμένες, γιατί σ' αὐτές βρίσκουμε πραγματικά τόν παντοτινά ἐνεργό δυναμισμό **τῶν συμβόλων** καί τήν συνεχή δραστική ἐξελικτική ὑγιή δύναμη τοῦ ἀνθρωπίνου ψυχισμοῦ.

Ἡ ἀνάπτυξις, ἡ ἐξέλιξις καί ἡ καλῶς νοουμένη πρόοδος τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν κοινωνιῶν, μπορεῖ νά παρασταθεῖ σάν μιά σπειροειδής κλίμαξ, ὅπως καί τοῦ γονιδόματος. Οἱ Ἴωνες, ἀπάρχες τῆς ἐπιστημονικῆς φιλοσοφίας, ὀρθότατα διετύπωσαν ὅτι *οὐδέν ἐν τῇ φύσει ἀπόλλυται, τά πάντα ρεῖ* καί τόσες ἄλλες αἰώνιες πνευματικές παρακαταθῆκες.

Ὁ πνευματικός Ἑλληνισμός σάν Κοσμοθεωρητικό, μυητικό, μυσταγωγικό καί βιωματικό σύστημα, ἔχει πανάρχαιες ρίζες καί ἐμφανεῖς καί ἀφανεῖς δεσμούς, συλλέγοντας καί ἀποδεχόμενος διά τῆς ἐκλεκτικῆς ἐπιλογῆς, ὅ,τι ἀνώτερο καί σπουδαιότερο ἔχει δημιουργήσει ὁ σκεπτόμενος καί σώφρων Ἕλλην ἄνθρωπος ἀνά τίς χιλιετίες.

Θά προσπαθήσω, ἀγαπητοί ἀναγνῶσται τοῦ Διαλόγου, νά σᾶς παρουσιάσω συνοπτικά, ἀπό στοιχεῖα καί γραπτές ἀναφορές, τίς βασικές ἀρχές καί τήν ἐξελικτική ἱστορία τοῦ Ὀρφισμοῦ, πού ἐπηρεάζει γιά πολλές χιλιετίες τήν ἀνθρώπινη διανόηση.

Ἡ θρυλουμένη προσωπικότητα τοῦ Ὀρφέως, καλύπτει ὅλους τούς αἰῶνες τῆς ἀνθρωπίνης παραδόσεως, ἀπό τόν τελευταῖο γνωστό κατακλυσμό τοῦ Δευκαλίωνος, πού ἱστορικά συνέβη πρίν ἀπό 11.500 χρόνια περίπου.

Ὁ πλέον εἰδικός Ὀρφικός ἐρευνητής Muller γράφει: "*Ἀπό ὅλους τούς ἀρχαίους ὑμνωδούς, τό σκοτεινότερο καί ἀγνωστότερο πρόσωπο εἶναι ὁ Ὀρφέας, γιατί τά μνημονευόμενα ἀπό τούς Ἴβυκο, Πίνδαρο, Ἑλλάνικο, Φερεκύδη, τούς τραγουδοποιούς, τούς τραγικούς καί τούς ἱστορικούς, εἶναι λίγα. Τό πολύ πλῆθος τῶν θαυμαστῶν μύθων τοῦ Ὀρφέως μνημονεύουν οἱ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς, ἀλλά καί τά ποιήματά του δέν διαφωτίζουν τήν ἱστορίαν του, ἐνῶ ἔχουμε πολλές πληροφορίες καί ἀναφορές γιά τόν Ὀρφισμό ἀνά τούς αἰῶνες*".

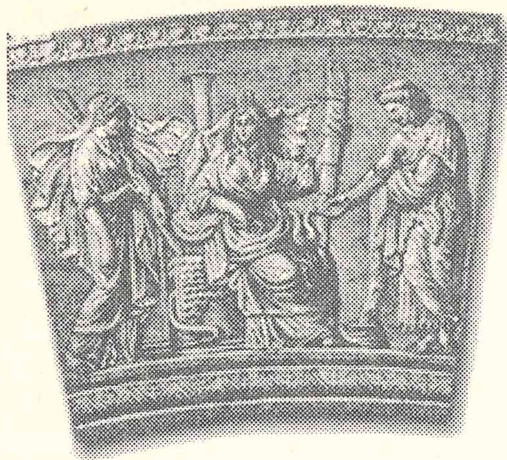
Ὁ Πρόκλος καί ὁ Πορφύριος, ὄψιμοι ἀναλυταί τοῦ ἀρχαίου Ὀρφισμοῦ, μᾶς ἀποκαλύπτουν ἕναν Ὀρφισμό τόν ὁποῖον γνώρισε ὁ Πλάτων, διά τῆς Πυθαγορείου παρακαταθήκης. Καί ὁ Ὀρφισμός τῶν Ἀθηνῶν τοῦ σοφοῦ Ὀνομακρίτου, πού κατ' ἐντολήν τῶν Πεισιστρατιδῶν συγκέντρωσε ὅλα τά Ὀρφικά καθώς καί τά ἔπη τοῦ Ὁμήρου καί τά κείμενα τοῦ Ἡσιόδου καί τόν 6ο π.Χ. αἰώνα, εἶναι δευτερογενής.

Ἀπό τήν ἐμβριθή μελέτη τῶν ἀρχαίων κειμένων συνάγεται ὅτι ὑπῆρξαν διάφοροι φωτεινοί μύσται πού διακόνισαν τά Ὀρφικά μυστήρια καί πού ἔλαβαν τό ὄνομα τοῦ παναρχαίου ἱδρυτοῦ των, γιατί ἀνύπαρκτο ἱστορικά πρόσωπο δέν μπορεῖ νά δημιουργήσει στέρεα καί μακρόβια ἱστορία (Φιλοσ. τῆς ἱστορίας Jague Maritin, Παρίσι 1960).

Ὁ σπουδαῖος μαθηματικός καί ἀστρονόμος Κων. Χασάπης, τό 1964, δημοσίευσε τήν ἐπαναστατική διατριβή του, ὅπου ἀπεδείκνυε μαθηματικά καί ἀστρονομικά, ἄρα ἀλάνθαστα, τά ἀναφερόμενα στόν Ὀρφικό ὕμνο πρός τόν Ἀπόλλωνα: "*ἁρμονίη κεράσας τήν παγκόσμιον ἀνδράσι μοῖραν, μίξας χειμῶνος θέρεός τ' ἴσον ἀμφοτέροισιν*", πλανητικό φαινόμενο τό ὁποῖον ἐπισυνέβη κατά τό 11.835 π.Χ. καί τό 1366 π.Χ., ἤτοι περί τό μέσον τοῦ μεγάλου ἐνιαυτοῦ πού διαρκεῖ 25.690 ἔτη (Πλάτων) καί πού εἶναι ἀποτυπωμένο στήν θόλο τῆς Ἐπιδαύρου, ἔργου τῶν μυστῶν θεραπόντων τοῦ Ἀσκληπιοῦ (4ος π.Χ. αἰών καί 40 χρόνια πρίν τήν γέννηση τοῦ Ἀριστάρχου). Αὐτά ἐδιδάσκοντο μέ μαθηματικά καί οὐράνιο γεωμετρία στό Πυθαγόρειο Ὁμακοεῖο τοῦ Κρότωνος, πού ὑπῆρξε τό ἐπιστημονικό κέντρο μελέτης καί ἐφαρμογῆς τοῦ Ὀρφισμοῦ.

Ἀπό αὐτό ἄντλησαν τίς πληροφορίες τους οἱ μετέπειτα Πλάτων, Ἀριστοτέλης,

μυστηριακή ἐποπτεία

Πορφύριος, Ἰάμβλιχος καί τόσοι ἄλλοι. Κατά τόν σπουδαῖο Ἕλληνα μελετητή τοῦ Ὀρφισμοῦ Ι.ΠΑΣΣΑ, συγγραφέα τοῦ περιφήμου βιβλίου "Ὀρφικά", ὁ Ὀρφεύς καί ὁ Ὀρφικός θίασος του, ἐνεφανίσθησαν τήν 12η χιλιετία.

Εἶναι διαπιστωμένο ἱστορικά ὅτι πρίν ἀπό τήν 2α π.Χ. χιλιετία, ὁμάδες Πελασγικῶν Ἑλληνικῶν φύλων πού ἔφεραν τίς ὀνομασίες Θράκες καί Μακεδνοί ἀπό τήν Ἑλληνογενή φυλή τῶν Ὀδρησῶν, μετηνάστευσαν πρός τά δυτικά κάι ἐγκατεστάθηκαν περί τόν Ἀλιάκμονα καί μέχρι τόν Πηνειό ποταμό.

Τήν χώρα αὐτή τήν ὀνόμασαν Πιερία καί τούς κατοίκους Πίερες. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί μετέφεραν ἀπό τήν Θράκη τήν Μυστηριακή δοξασία τοῦ Διονύσου καί μία εὐρύτερη Θεολογία ἀπό αὐτή τῶν ἐντοπίων Ἀχαιῶν.

Τοποθέτησαν τούς κοινούς θεούς στήν ὑψηλότερη κορυφή τοῦ Ὀλύμπου καί στίς παρυφές του τίς Πιέριες Μοῦσες (Διόδ. ὁ Σικελιώτης).

Ἡ γνώση αὐτή τῶν Μυστηρίων μεταδιδόταν ἀπό γενεά σέ γενεά καί ἔφθασε μέχρι τόν προτελευταῖο ἱστορικά Ὀρφέα. Αὐτός συστηματοποίησε τά δρώμενα καί ἵδρυσε στήν πόλη Λείβηθρα Τελεστήριο, 9 γενεές πρό τοῦ Τρωικοῦ ἐμφυλίου πολέμου περί τό 1600 π.Χ. (Πάριον χρονικόν ἤ Μάρμαρον). Τό Πάριο χρονικό, συνεχίζει ἀναγράφοντας ὅτι, ὁ τελευταῖος Ὀρφεύς ἔλαβε μέρος στήν Ἀργοναυτική ἐκστρατεία (σέ Ἑλληνικές περιοχές τῆς σημερινῆς Μεσημβρινῆς Ρωσίας γιά τήν ἐξασφάλιση κυρίως σίτου καί χρυσοῦ) πού ἔλαβε χώρα 6 γενεές πρό τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

Ἡ σύρραξη τῆς Τροίας ἔγινε περί τό 1210 ἕως τό 1220 π.Χ. ἄρα ἡ Ἀργοναυτική ἐκστρατεία περί τό 1500 π.Χ.

Συμπερασματικά, ἡ καλουμένη Ὀρφική Θρησκεία - ἠθική - μυητική καί βιωματική δοξασία, ἀνάγεται στόν πρό τοῦ τελευταίου κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος πού ἔλαβε χώρα τό 9.500 π.Χ. (Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος, Ὀρφικά καί Τίμαιος τοῦ Πλάτωνος).

Ὁ Ὀρφεύς πέραν τῶν ποιητικῶν καί μουσουργικῶν ἰδιοτήτων του, θεωρεῖται ἐμπνευσμένος ὁραματιστής καί νομοθέτης, γιατί ὁ Νόμος, ἡ Δίκη καί τό Ἀντιπεπονθός διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στούς Ὀρφικούς Ὕμνους: Νόμος, Νέμεση, Δίκη καί ἄλλους.

Τά ἱερά κείμενα τοῦ Ὀρφισμοῦ ἦσαν συγκεντρωμένα στόν Ὀρφικό "*Ἱερό Λόγο*", ἀπό τόν ὁποῖον ἔχουν διασωθεῖ 87 Ὀρφικοί Ὕμνοι καί λίγα πεζά ἀποσπάσματα. Αὐτά εἶναι μέρη ἀπό τήν Ὀρφική Κοσμοθεογονία, ἀπό τήν ὁποίαν πολλά ἐδανίσθησαν οἱ Ὅμηρος, Ἡσίοδος καί πολλοί μεταγενέστεροι Ἕλληνες καί ξένοι.

Εἶναι γνωστόν ὅτι, ἀπό τήν Θραύση τοῦ Ὀρφικοῦ Κοσμογονικοῦ Ὠοῦ, ἐξῆλθε ὁ πρωτόγονος Φάνης καί ἀπό τούς κόλπους τῆς νυκτός ἀνεφύη ὁ πανδημιουργός Ἔρως. Μετά δέ ὁ Οὐρανός, ὁ Ὠκεανός καί ἡ Γῆ.

Τίς ἀπόψεις αὐτές ἀποδέχεται ἡ σύγχρονος Ἀστροφυσική ἐπιστήμη. Ἀναφερόμενοι οἱ Ὀρφικοί στήν πρό τῆς Θραύσεως - ἐκρήξεως τοῦ Ὠοῦ κατάσταση, ἐδέχοντο ὅτι ὑπῆρχαν τό Χάος - Τάρταρος καί ἡ Νύξ - Ἔρεβος μελαίνη οὐσία, πού ἡ σύγχρονος Κβαντοφυσική ὀνομάζει "σκοτεινή ψυχρή ὕλη" (Ἀριστοφάνης "*Ὄρνιθες*").

Ἱστορικά εἶναι ἐξακριβωμένο ὅτι, στήν Λείβηθρα γιά πολλούς αἰῶνες λειτουργοῦσαν τά Μυστήρια καί ἡ Μυσταγωγική σχολή, ὅπου ἐλάμβαναν χώρα μυήσεις ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ὅπως τοῦ Φερεκύδη, τοῦ Πυθαγόρα καί ἄλλων.

Σέ ὅλα τά Μυητικά κέντρα οἱ Μύσται ἐδιδάσκοντο τόν τρόπο νά διαβιοῦν ἐν εἰρήνῃ, ἐφαρμόζοντας τούς νόμους καί τίς ἀρχές τῆς δικαιοσύνης μέ τήν ἁρμονική συνύπαρξη τοῦ παγκοσμίου ρυθμοῦ.

Ἡ καθολική διάδοση καί ἐφαρμογή τοῦ Ὀρφισμοῦ σέ ὅλον τόν εὐρύ Ἑλληνικό χῶρο, σημαίνει ὅτι ὁ Ὀρφέας εἶχε θεσπίσει νόμους γιά ὅλες τίς πολιτεῖες καί αὐστηρούς κανόνες σύμφωνα μέ τούς ὁποίους ἔπρεπε νά διαβιοῦν οἱ Μύσται.

Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης γράφει: "*Γίγνεσθαι δέ φασί καί εὐσεβεστέρους καί δικαιοτέρους καί κατά πᾶν βελτίονας ἑαυτῶν τούς μυστηρίων κοινωνήσαντας*".

Αὐτός δέν εἶναι καί ὁ ἀντικειμενικός σκοπός τῶν σωστῶν ἀνθρώπων; Δηλαδή νά καταστοῦμε κρείττονες ἑαυτῶν;

Τά Μυσταγωγικά αὐτά κέντρα καί τά Μυστήρια πού ἐλάμβαναν χώρα σ' αὐτά, ἀναλυόμενα σέ βάθος, διαπιστώνεται ὅτι ἦσαν καί ψυχολογικά ὑποστηρικτικά θεραπευτικά συστήματα. Γιατί σέ αὐτά διαδραματιζόταν καί ἀναπαριστάνετο, ὅπως στό μετέπειτα θέατρο, ἕνα μυστικό δρᾶμα (ψυχόδραμα κατά τήν σύγχρονη κλινική ψυχολογία).

Τό ἀρχικό δρᾶμα πού ἦταν ἡ βάσις ἀναφορῶν, τῶν συμβολισμῶν καί τῆς διδασκαλίας ὅλων τῶν Μυστηριακῶν κέντρων, μετεξελίχθη μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου στήν ἀνεπανάληπτη Τραγωδία τοῦ Θεάτρου γιά τόν ἀμύητο λαό.

Στά Μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος, τό δρᾶμα ἀναφερόταν στήν συμβολική ἁρπαγή τῆς κόρης Περσεφόνης ἀπό τόν Πλούτωνα καί τήν ἀναζήτησή της, μέ τήν βοήθεια τοῦ Ἰάκχου, ἀπό τήν μητέρα της Δήμητρα. Συμβολισμός τοῦ ἀενάου κύκλου ζωῆς καί θανάτου.

Παλαιότερα οἱ σοφοί Ἕλληνες ὀνόμαζαν τόν ὀρθόν βίον "*Παιδεία θανάτου γιά τήν Ζωή*".

Τά Καβείρια Μυστήρια τῆς Λήμνου καί τῆς Σαμοθράκης ἀναφέρονταν συμβολικά καί ἀλληγορικά στούς Πυρομύστες υἱούς τοῦ Διός Καβείρους. Αὐτοί ἦσαν θεότητες τοῦ ὑποχθονίου πυρός καί τῶν γηίνων δυνάμεων, προστάτες τῶν γεννήσεων, τῆς ναυτιλίας, τῆς παραγωγῆς καί πρόγονοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Τά Μυστήρια τῆς Φλύας τοῦ Ὑμηττοῦ, τῶν Λυκομιδῶν καί τά ὁμοίως τελούμενα στήν Βοιωτία, ἀναφέρονταν στά παθήματα καί τό δρᾶμα τοῦ Διονύσου (Διός - νοῦς). Αὐτά ἐτελοῦντο μέ διθυραμβική μορφή, δι' ἀσμάτων καί δρωμένων.

᾿Αργότερα, αὐτά τοῦ ῾Υμηττοῦ τά μετέφεραν οἱ Εὐσεβεῖς Μύσται *Εὐμολπίδαι* στόν ἱερό χῶρο τῆς ᾿Ελευσίνος, ὅπου προσετέθη σέ αὐτά καί ὁ ἀλληγορικός μῦθος τοῦ Ἔρωτος καί τῆς καθόδου καί ἀναστάσεως τῆς ψυχῆς, ὅπως καί στά μεταγενέστερα τῆς ᾿Αθηνᾶς Ἴσιδος, τοῦ Ὄσιρι καί τοῦ ᾿Απόλλωνος Ὥρου.

Στά ᾿Ορφικά ἡ ὑπόθεσις τοῦ μυητικοῦ δράματος καί ὅλες οἱ ἀπό αὐτό ἐξαρτώμενες ἔννοιες, ἦταν ὁ φόνος τοῦ θείου παιδός Διονύσου (ἀνώτερο πνεῦμα) ἀπό τούς Τιτάνες (κατώτερες χωικές δυνάμεις), ἀκολουθοῦσε ἡ πανηγυρική ἀνάστασις - μετάλλαξις τοῦ Διονύσου σέ "Ἐλευθερέα".

Στήν συνέχεια τῆς μυήσεως γινόταν ἀναφορά στό Διφυές ἀνθρώπινο Ὄν, στό παντοῦ ἐλλοχεῦον κακό καί τούς ἔδειχναν τήν ὁδόν τῆς ἀγωνιστικῆς πορείας πού ἔπρεπε νά ἀκολουθήσουν γιά νά ἀπαλλαγοῦν καί νά λυτρωθοῦν οἱ μυούμενοι ἀπό τά κληρονομημένα Τιτανικά κατώτερα χωικά στοιχεῖα, ὥστε νά ἀνυψωθεῖ ἡ νόησίς των καί νά ἀναστηθεῖ στήν ψυχή τους μέ τήν μεσολάβηση τῆς Σωτηρίας ᾿Αθηνᾶς, ὁ ᾿Ελευθερεύς Διόνυσος.

῾Ο Πρόκλος στά σχόλιά του στόν Κρατύλο τοῦ Πλάτωνος, ἀναφέρει ὅτι, *στά Μυστήρια ἐτελεῖτο ἐπίσης ψυχοπνευματουργική καί θεουργική ἐργασία.*

῾Ο ᾿Ορφέας τίς πνευματικές καί ἐπιστημονικές παρακαταθῆκες του δέν τίς ἐμπιστεύθηκε σέ ὀργανωμένο σωτηριολογικό ἱερατεῖο, ἀλλά τίς ἄφησε παρακαταθήκη στήν ἀνθρωπότητα, δημιουργῶντας ἀνεξάρτητες νησίδες ᾿Αδελφοτήτων, ῾Ομηγύρεων ἤ Θιάσων πού θά μετέδιδαν τήν ἀπόκρυφο γνῶσι καί τά μηνύματά της εἰς ἀεί, δίχως τόν κίνδυνο τῆς ἐπιτροπῆς καί τῆς ἐπαγγελματοποιήσεώς των.

Καί ἐνῶ αὐτά συνέβαιναν στούς κλειστούς Μυητικούς χώρους, διάφορα φωτεινά μυημένα πνεύματα, αἰσθανόμενα τό χρέος τους πρός ὅλο τό κοινωνικό σύνολο, φρόντισαν νά μεταγγίσουν μέρος τῆς ἀποκρύφου γνώσεως καί τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, μέ διαφορετική ὅμως μεθοδολογία στόν λαό, γιά νά ἐπιτύχουν τήν βελτίωση τῆς ζωῆς του σέ ὅλους τούς τομεῖς.

Μέγα ᾿Ορφικό κέντρο ἵδρυσε ὁ Πυθαγόρας τό "Ὁμακοεῖον" τοῦ Κρότωνος στήν Μεγάλη ῾Ελλάδα, ὅπου ἐδίδασκε ὅλες τίς ἐπιστῆμες καί στούς ἐκλεκτούς ἀπεκάλυπτε ὅλη τήν μυστική - μυητική γνώση σέ τέσσερις προοδευτικές μυήσεις.

Τό ἀρχαῖο θεατρικό δρᾶμα, ὅπως ἤδη ἀνεφέρθη, προῆλθε ἀπό τά μυητικά δράματα καί κατ᾿ ἐπέκτασιν καί ἡ τραγωδία, σέ αὐτά ἔχει τίς ρίζες της καί τήν καταγωγήν της, πού σέ συνάρτηση καί σέ συνδυασμό μέ τήν ᾿Επική καί τήν Λυρική ποίηση, μέ μιμητικά καί τελετουργικά δρώμενα, λεγόμενα καί ἀκουόμενα, γιά πολλούς αἰῶνες ψυχουργοῦσε καί ὁδηγοῦσε τά πλήθη πρός τήν ἀρετή καί τήν φιλοπατρία.

Στούς κλασικούς χρόνους ἡ Τραγωδία ἔφθασε στό ἀπόγειο τῆς τελειότητός της καί ἦταν ὁ βασικός παιδαγωγός καί λυτρωτής τῶν παθῶν τοῦ λαοῦ, ἐνῶ τά μυστήρια συνέχιζαν τό ἀνώτερο ἔργο τους, πού ἦταν γιά τούς ὀλίγους, τούς ταγούς.

῾Η Τραγωδία ἐξελίχθηκε, γιατί συγκινοῦσε ἄμεσα τόν συναισθηματικό κόσμο καί τήν ψυχή ὅλων τῶν θεατῶν, ἔτσι κατόρθωσε νά ὑπερισχύσει τῶν ἀντιξοοτήτων, τοῦ χρόνου καί τοῦ χώρου.

Ὅποιος μελετήσει σέ βάθος καί σοβαρά τό ἀρχαῖο ῾Ελληνικό Δρᾶμα καί τήν Τραγωδία, διαπιστώνει ὅτι αὐτά εἶχαν ἀσχοληθεῖ καί ἀναπτύξει θετικά ὅλων τῶν

εἰδῶν τά προβλήματα πού ταλανίζουν τόν ἄνθρωπο, ὅπως εἶναι τά αἰσθητικά, φιλοσοφικά, ἠθικά, φιλολογικά, θρησκευτικά, πατριωτικά, πολιτικά, ἀνθρωπιστικά καί ἄλλα.

Οἱ τραγωδοί ἀλλά καί οἱ ἐρευνητές τῆς τραγωδίας ἔρχονται ἀντιμέτωποι μέ τό μεγαλύτερο πρόβλημα τοῦ Ὄντος καί τῆς ὑπάρξεώς του, γιατί αὐτό τό πρόβλημα ἐκφράζει τήν ὑπαρξιακή του ἀγωνία καί τό μυστήριον τοῦ ἐπέκεινα.

῾Ο κάθε θνητός ἀνήκει σ᾿ ἕναν ἰδιαίτερο κύκλο καί τοῦ εἶναι γραμμένη ἡ προσωπική του τραγωδία, πού κέντρο της εἶναι οἱ τρεῖς Μοῖρες Ἄτροπος, Κλωθώ καί Λάχεσις (Πλάτων Μῦθος τοῦ ῾Ηρός). ῾Ο θάνατος εἶναι κοινός παρανομαστής ὅλων τῶν ὄντων καί ἀποτελεῖ συνειδητά ἤ ὑποσυνείδητα τήν αἰτία τῆς δράσεως τοῦ πνεύματος, τοῦ σώματος καί τῆς ψυχῆς.

Τά προβλήματα καί οἱ ἐρωτήσεις πού ἔθετε ἡ Τραγωδία στήν ἀνθρωπίνη συνείδηση ἦσαν: Τί εἶναι ὁ κόσμος; Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος; Τί εἶναι ἡ Μοῖρα; Τί εἶναι ἡ ᾿Ελευθερία; Γιατί τό δίκαιο καί ἡ ἀλήθεια δέν ὑπερισχύουν στίς ἀνθρώπινες κοινωνίες; Γιατί ὑπάρχει ὁ πόνος καί ὁ θάνατος; Γιατί ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι ἀνικανοποίητη καί παράλογη; Γιατί τό ἔνστικτο εἶναι ἰσχυρότερο τῆς λογικῆς; Ποιά εἶναι ἡ ἐπιρροή τοῦ θείου στόν ἄνθρωπο;

Αὐτά δέν εἶναι καί τά ἐρωτήματα πού πρέπει νά ἐξετάζει μέ σύνεση καί σεβασμό ὁ κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος καί μάλιστα ὁ Ἕλλην μέ τούς τόσους πνευματικούς δεσμούς καί παρακαταθῆκες;

Τά βασικό ὑλικό γιά ἕνα τραγικό ἤ κωμικό δρᾶμα ἦταν ἡ σύγκρουσις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καί ἑνός κόσμου, πού ὁ τραγικός ἥρωας δέν μπορεῖ νά ἐλέγξει καί νά κατανοήσει. ῾Υπάρχει ἕνας χῶρος στό ἀνθρώπινο πνεῦμα, στόν ὁποῖο κανείς δέν μπαίνει τυχαῖα. Οἱ ἄνθρωποι μπαίνουν ἐκεῖ μέ τήν θέλησή τους, αὐτός εἶναι ὁ χῶρος τοῦ ἀρχαίου ῾Ελληνικοῦ Δράματος καί τῆς Τραγωδίας.

῾Η Τραγωδία δέν ἦταν καί δέν εἶναι μία ἁπλή πρᾶξις ψυχαγωγίας, εἶχε, καί πρέπει καί σήμερα νά ἔχει ἐκπαιδευτικούς, ἠθικούς, ψυχουργικούς καί λυτρωτικούς στόχους καί σκοπούς.

῾Ο θεῖος ᾿Αριστοτέλης, ἄριστος γνώστης ὅλων αὐτῶν, πρίν 2.400 χρόνια διετύπωσε στήν Ποιητική του 1499 Β, 25, τόν ἀνεπανάληπτο καί ἀναλλοίωτο ὁρισμό του γιά τήν Τραγωδία: "*Ἔστι μέν οὖν Τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καί τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρίς ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καί οὐ δι᾿ ἀπαγγελίας, δι᾿ ἐλέου καί φόβου περαίνουσα τήν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν*".

Δεχόμενοι ὅπως ὁ Πλάτων, ὁ ᾿Αριστοτέλης καί ὅλοι οἱ σοφοί ὅτι, τό Καλόν, τό ᾿Αγαθόν καί τό ῾Ωραῖον τοποθετοῦνται μέσα στόν κύκλο τῆς ἀρετῆς καί τῆς εὐδαιμονίας, τότε κάθε τέχνη καί κατά μείζονα λόγο ἡ Τραγωδία (γιατί εἶναι σύνολο καί ἀλληλεπίδραση τεχνῶν) στοχεύει ὄχι μόνον σέ μία ἀνώτερη μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου.

῾Η σύγχρονη ψυχανάλυση θεωρεῖ τήν κάθαρση τῶν παθῶν καί συμφωνεῖ μέ τήν ᾿Αριστοτελική διατύπωση, σάν *ἐξύψωση τῶν ταπεινῶν ἐνστίκτων, τά ὁποῖα συμπιέζονται στό ὑποσυνείδητο καί ταλαιπωροῦν ψυχοσωματικά τό ἄτομο.*

῾Ο ἐξαγνισμός τῆς ψυχῆς μέσω τῆς δι᾿ ἀπελευθερώνει τόν ἄνθρωπο καί τόν ὁδη-

γεῖ στήν γνωστική καί ἠθική ὁλοκλήρωση. Ἔτσι τά ταπεινά καί καταδικασμένα πάθη μεταπίπτουν, χάριν τῆς παντοδυνάμου ἀρετῆς, στόν κύκλο τοῦ αἰωνίου ἀγαθοῦ.

Ἡ ἀρχαία ἄποψις πού ὑποστήριζε ὅτι ἡ ὑγεία εἶναι ἡ ἀδιατάρακτη ἁρμονία ψυχῆς καί σώματος, εἶναι ἀρχή πού παραμένει ἀναλλοίωτη στόν χρόνο.

Ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη δέν δέχεται σέ καμία περίπτωση ὅτι ἡ ψυχή μπορεῖ νά ὑποφέρει ξεχωριστά ἀπό τό σῶμα ἤ καί τό ἀντίθετο.

Αὐτή ἡ ἄποψις διατυπώνεται μέ σαφήνεια ἀπό τόν Πλάτωνα στόν διάλογό του «*Χαρμίδης*». *Νά μήν κινοῦμε τό σῶμα χωρίς τήν ψυχή, οὔτε τήν ψυχή χωρίς τό σῶμα.*

Τά μυστήρια καί κατ' ἐπέκτασιν τό Δρᾶμα καί ἡ Τραγωδία κινοῦν τό σῶμα, ἐνεργοποιοῦν τήν διανόηση καί συγκινοῦν τήν ψυχή μέσω τῆς δημιουργίας ἀνωτέρων συναισθημάτων, πού συντελοῦν στήν μέθεξη μέ τόν ἰδεατό κόσμο τοῦ ἤθους, τοῦ κάλλους καί τῆς ἰσχύος, τῆς δικαιοσύνης πού εἶναι τά βασικά ἀρχέτυπα τῆς ἀρετῆς καί τῆς εὐδαιμονίας.

Ἀντί ἐπιλόγου, θέτω σέ ὅλους μας τήν ἐρώτηση **ποῖες εἶναι σήμερα οἱ γνώσεις μας, οἱ σχέσεις μας καί τά κοινά σημεῖα τῆς ζωῆς μας μέ τά Ἑλληνικά Μυστήρια, τό Δρᾶμα καί τήν Τραγωδία;**

Ἐλευθέριος Διαμαντάρης

Ἐρευνητής - Μελετητής
Ἱστορίας - Φιλοσοφίας

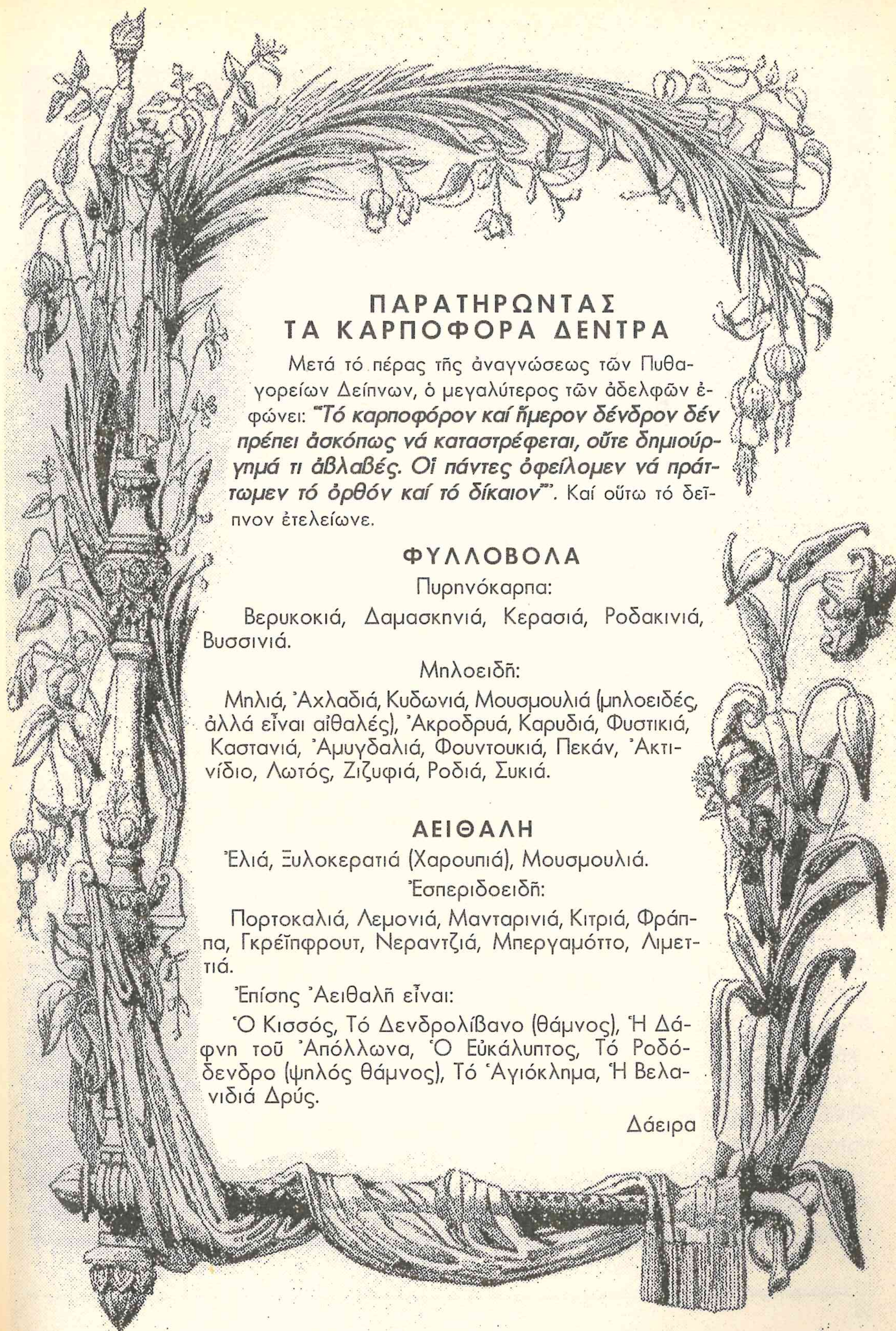
ΠΕΡΙ ΚΕΝΤΡΟΜΟΛΟΥ ΚΑΙ ΦΥΓΟΚΕΝΤΡΟΥ ΔΥΝΑΜΕΩΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ἡ ψυχή εἰσιοῦσα εἰς ἑαυτήν τά τε ἄλλα πάντα κατόψεσθαι καί τόν θεόν· συννεύουσα γάρ εἰς τήν ἑαυτῆς ἕνωσιν καί τό κέντρον τῆς συμπάσης ζωῆς καί τό πλῆθος ἀποσκευαζομένη καί τήν ποικιλίαν τῶν ἐν αὐτῇ παντοδαπῶν δυνάμεων, ἐπ' αὐτήν ἄνεισι τήν ἄκραν τῶν ὄντων περιωπήν.

Ἡ ψυχή εἰσερχομένη στόν ἑαυτό της θά δεῖ ἐπακριβῶς καί ὅλα τά ἄλλα καί τόν θεό καί συγκεντρωμένη πρός τήν ἕνωσή της καί τό κέντρο ὅλης τῆς ζωῆς καί ξεπερνῶντας τό πλῆθος καί τήν ποικιλία τῶν κάθε εἴδους δυνάμεων πού εὑρίσκονται σέ αὐτήν, ἀνεβαίνει στό ἴδιο τό κορυφαῖο παρατηρητήριο τῶν ὄντων.

Πρόκλου: Πλατωνική Θεολογία

Πλάτωνος: Ἀλκιβιάδης Ι 133b Πλάτωνος: Πολιτικός 272 e

ΠΑΡΑΤΗΡΩΝΤΑΣ ΤΑ ΚΑΡΠΟΦΟΡΑ ΔΕΝΤΡΑ

Μετά τό πέρας τῆς ἀναγνώσεως τῶν Πυθαγορείων Δείπνων, ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀδελφῶν ἐφώνει: ***"Τό καρποφόρον καί ἥμερον δένδρον δέν πρέπει ἀσκόπως νά καταστρέφεται, οὔτε δημιούργημά τι ἀβλαβές. Οἱ πάντες ὀφείλομεν νά πράττωμεν τό ὀρθόν καί τό δίκαιον"***. Καί οὕτω τό δεῖπνον ἐτελείωνε.

ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ

Πυρηνόκαρπα:

Βερυκοκιά, Δαμασκηνιά, Κερασιά, Ροδακινιά, Βυσσινιά.

Μηλοειδῆ:

Μηλιά, Ἀχλαδιά, Κυδωνιά, Μουσμουλιά (μηλοειδές, ἀλλά εἶναι αἰθαλές), Ἀκροδρυά, Καρυδιά, Φυστικιά, Καστανιά, Ἀμυγδαλιά, Φουντουκιά, Πεκάν, Ἀκτινίδιο, Λωτός, Ζιζυφιά, Ροδιά, Συκιά.

ΑΕΙΘΑΛΗ

Ἐλιά, Ξυλοκερατιά (Χαρουπιά), Μουσμουλιά.

Ἑσπεριδοειδῆ:

Πορτοκαλιά, Λεμονιά, Μανταρινιά, Κιτριά, Φράπα, Γκρέϊπφρουτ, Νεραντζιά, Μπεργαμόττο, Λιμεττιά.

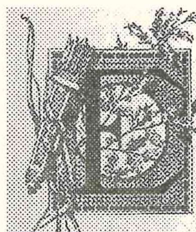
Ἐπίσης Ἀειθαλῆ εἶναι:

Ὁ Κισσός, Τό Δενδρολίβανο (θάμνος), Ἡ Δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνα, Ὁ Εὐκάλυπτος, Τό Ροδόδενδρο (ψηλός θάμνος), Τό Ἁγιόκλημα, Ἡ Βελανιδιά Δρύς.

Δάειρα

Ι. ΣΥΚΟΥΤΡΗ

ΠΕΡΙ ΔΙΟΤΙΜΑΣ

ρχεται στιγμή είς τήν ἔρευναν τῶν ὑψηλοτέρων προβλημάτων, ὅπου τό αὐστηρῶς ἐπιστημονικόν ἔδαφος ἐγκαταλείπεται· εἰσερχόμεθα εἰς τήν περιοχήν τοῦ ἀπολύτου, ὅπου ἡ πίστις ὄχι ὁ ἔλεγχος ἔχουν τόν λόγον· ἐκεῖ χωρεῖ ὁ μονολογικός τρόπος.

Ὁ Πλάτων εἶναι τελείως ἀπηλλαγμένος ἀπό τήν ματαιόφρονα ἔπαρσιν τῶν ὀρθολογιστῶν, ὅτι τά ὅρια τῆς ἀληθείας συμπίπτουν μέ τά ὅρια τῆς λογικῆς ἀποδείξεως. Γνωρίζει τοὐναντίον, ὅτι αἱ μεγάλαι ἀλήθειαι δεικνύονται, δέν ἀποδεικνύονται - κάθε ἀπόδειξις εἶναι ἀναγωγή εἰς ἄλλας ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι πάλιν δέν ἀποδεικνύονται - ὅτι ἐπιβάλλονται διά τῆς ἐσωτερικῆς ἀναγκαιότητος, ὄχι διά μηχανικῆς αἰτιολογήσεως, πού δέν εἰσδύει εἰς τά ἐσώτερα τοῦ ψυχικοῦ κόσμου, διά τοῦ ἠθικοῦ των μᾶλλον ἤ διά τοῦ γνωστικοῦ περιεχομένου.

Εἰς τήν περίστασιν αὐτήν ἄλλη γλῶσσα δέν χωρεῖ, παρά ἡ ἱερατική καί χρησμολογική πού χρησιμοποιεῖται εἰς τήν ἀποκάλυψιν τῶν ὑψίστων μυστηρίων - καί μήπως δέν πρόκειται ἐδῶ διά τά ἅγια τῶν ἁγίων τῆς ψυχῆς; Πράγματι ἀπό τά μυστήρια ἔχει ληφθεῖ ἡ φραστική τῆς Διοτίμας μέ τάς εἰκόνας τῶν ἀναβαθμῶν, τοῦ φωτός, τῆς προοδευτικῆς μυήσεως, ὁλόκληρος ἀκόμη ὁ δογματικός καί ἐνθουσιαστικός τόνος τῆς προφήτιδος, πού ἀπευθύνεται εἰς τήν φαντασίαν καί τήν πίστιν καί τήν ἠθικήν συγκίνησιν, ὄχι εἰς τόν ἐγκέφαλον.

Καί εἶν' ἐνδιαφέρον νά παρακολουθήσωμεν, πῶς ἡ ὁμιλία πού ἀρχίζει ὡς συζήτησις, καταλήγει βαθμηδόν εἰς μονόλογον τῆς ξένης· ἀκόμη καί ἐντός αὐτῆς τῆς συζητήσεως, πῶς ὁ Σωκράτης ὁ διαλεκτός μεταπίπτει ἀνεπαισθήτως ἀπό τάς ἀντιρρήσεις εἰς τήν ἔκπληξιν, ἕως ὅτου, μαγευμένος ἀπό τήν φλογεράν εὐγλωττίαν τῆς πνευματεμφόρου γυναικός, σιωπᾶ καί ἀκούει - ναρκώνεται ἡ ἀντιλογική του ὀξύτης, πρό τῆς ὑπέρ ἄνθρωπον καί ὑπέρ λόγον σοφίας πού τοῦ ἀποκαλύπτεται[1].

Εἰς τόν ρόλον ὅμως αὐτόν δέν θά ἠμποροῦσε νά χρησιμοποιηθεῖ ὁ ἴδιος ὁ Σωκράτης. Ὄχι μόνον διότι θά ἦτο παράβασις τοῦ πρέποντος αὐτοπροσώπως νά παρουσιάσει ὡς ἀντικειμενικήν ἀλήθειαν ὅ,τι αὐτός προσωπικῶς ἐπραγματοποίησεν. Ἀλλά κυρίως διότι ἦτο ἀσυμβίβαστος πρός τήν συνήθη εἰκόνα τοῦ οὐδέν εἰδότος ἡ προκήρυξις μιᾶς ἀληθείας, πού δέν εἶναι καρπός προσφάτου κοινῆς ἀναζητήσεως· οὔτε θά ἐπετρέπετο ν' ἀναπτύσσει μακρούς λόγους ὁ κατεξοχήν ὀπαδός τῆς διαλογικῆς συζητήσεως[2].

Καί πῶς εἶναι δυνατόν ὁ Σωκράτης πού δέν εἶναι διόλου μυθολογικός (Φαῖδ. 61b) νά διηγηθεῖ τόν μῦθον περί τῆς γεννήσεως τοῦ Ἔρωτος; Εἰς τόν Φαῖδρον ἀποδίδει εἰς θείαν ἐπίπνοιαν, εἰς κάποιαν μαγικήν ἐπίδρασιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ νεαροῦ συνομιλητοῦ του, τήν ἀπαγγελίαν τῶν δύο λόγων περί Ἔρωτος· ἐδῶ πάλιν ἕν ἀπό τά δαιμόνια ἐκεῖνα πρόσωπα, διά τοῦ στόματος τῶν ὁποίων ἀποκαλύπτονται αἱ ὑπερανθρώπου προελεύσεως ἀλήθειαι[3], εἶναι ὁ διδάσκαλός του εἰς τό μυστήριον τοῦ μεγάλου δαίμονος.

Πρός τοῦτο ἐξέλεξε μίαν γυναῖκα. Ὄχι πάντως διά ν' ἀποκαταστήσει τήν γυναῖκα, ὅπως ἐφαντάσθησαν ἱπποτικώτατα μερικοί ἑρμηνευταί[4]. Οἱ λόγοι εἶναι διαφορετικοί: Μόνον ἡ γυναίκα, ἡ ξένη πρός τήν αἰσθησιακήν πλευράν τοῦ παιδικοῦ ἔρωτος, θά ἠμποροῦσε μέ μεγαλυτέραν ἄνεσιν νά ὁμιλεῖ περί τῶν ἰδανικῶν αὐτοῦ μορφῶν· καί μόνον μία γυναῖκα ἠμπορεῖ ἐγκύρως νά ὁμιλήσει περί φαινομένου, τοῦ ἔρωτος, τό ὁποῖον εἰς τό βάθος του εἶναι **κυοφορία** καί **τόκος**.

Κυρίως ὅμως διότι τῆς γυναικός ἡ προσωπικότης, μέ τήν στειρότητα εἰς πρωτοτύπους σκέψεις, παρέχει μεγαλυτέραν ἐγγύησιν ὅτι δέν εἶναι τῆς κεφαλῆς της γένvημα ὅ,τι λέγει, ἀλλ' ἔχει μυστηριώδη, θείαν τήν προέλευσιν. Διότι ἡ γυναίκα εὑρίσκεται πλησιέστερον πρός τήν φύσιν[5], ἔχει ἄρα εἰς μεγαλύτερον βαθμόν ἀνεπτυγμένας τάς γνωστικάς ἐκείνας δυνάμεις τῆς ψυχῆς τάς προλογικάς, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται ἀκμαιότεραι εἰς ὅλα τά ὄντα, ὅσα δέν ἀπεμακρύνθησαν πολύ ἀπό τόν κατά φύσιν βίον, εἰς τούς πρωτογόνους, εἰς τά παιδιά, εἰς τούς ἀρρώστους: τήν διαίσθησιν, τήν προαίσθησιν, τήν εὐαισθησίαν εἰς ἐπηρεασμούς τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἀσυλλήπτους εἰς τόν κανονικόν ἀνδρικόν ὀργανισμόν, τήν συναισθηματικήν διάγνωσιν καταστάσεων καί σχέσεων.

Καί αἱ γνωστικαί αὐταί δυνάμεις, ὅσον ἀμεσώτεραι καί ἁλματικώτεραι ἐμφανίζονται, χωρίς τούς μεταξύ σταθμούς πού ζητεῖ καί πραγματοποιεῖ ἡ λογική, τόσον περισσότερον ἀνερμήνευτοι καί μυστηριώδεις φαίνονται- καί μήπως δέν εἶναι; - τόσον περισσότερον θεϊκή εἶναι ἡ προέλευσίς των κατά τήν πρωτόγονον κρίσιν τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ καί τό θεῖον διά τοιαύτης ἀμέσου συλλήψεως καί ἐσωτερικῆς ἐμπειρίας, ὄχι δι' οἰκοδομῆς συλλογισμῶν καί παρατηρήσεων, συλλαμβάνεται.

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος, διά τόν ὁποῖον εἰς τούς ἀρχαίους - καί ὄχι μόνον εἰς αὐτούς - ἡ γυναίκα ἐθεωρήθη ἰδιαιτέρως ἐπιδεκτική ἐπιπνοίας καί ἐγκατοικήσεως ὑπερφυσικῶν δυνάμεων, καί ἀπό τό φῦλον αὐτό ἐξελέγοντο συνήθως τά ὄργανα τῆς θεοπνεύστου μαντικῆς.

Καί τόν Σωκράτη λοιπόν θά μυσταγωγήσει εἰς τοῦ Ἔρωτος τά μυστικά μία προφῆτις, ὅπως ἡ Σίβυλλα ἤ ὅπως ὁ δελφικός

θεός, διά τόν όποῖον μέ θαυμασμόν παρατηρεῖ ὁ Ἡράκλειτος ὅτι, *οὔτε λέγει, οὔτε κρύπτει, ἀλλά σημαίνει.*

Ἡ Διοτίμα εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ ἀκαθορίστου ἐκείνου ὑπερλογικοῦ στοιχείου, τό ὁποῖον εὑρίσκομεν εἰς τήν ζωήν μᾶλλον, παρά εἰς τήν σκέψιν τοῦ "δαιμονίου" Σωκράτους καί τό ὁποῖον συχνά ἐκεῖνος ἀπεχώριζεν ἀπό τόν ἑαυτόν του ὡς κάτι διαφορετικόν, διά νά κρυφθεῖ εἰρωνικῶς ἀπ' ὀπίσω, διά νά μισοσυγκαλύπτει τόν ἐσωτερικόν του κόσμον. Ἕνας πέπλος εἶναι, μέ τόν ὁποῖον ζητεῖ νά κρύψει τό βαθύτερον μυστικόν τῆς ψυχῆς καί τῆς ζωῆς του.

Φυσικά οἱ παρόντες γνωρίζουν πολύ καλά τήν προέλευσιν τῆς σοφίας τῆς Διοτίμας[6] καί δέν ἀμφιβάλλουν ὅτι ὁ διάλογος μέ τήν Μαντινικήν ξένην δέν εἶναι παρά συνομιλία τοῦ δισυποστάτου Σωκράτους μέ τήν ἰδίαν τήν ψυχήν του, τοῦ μανθάνοντος Σωκράτους πρός τόν Σωκράτη τόν διδάσκοντα καί ἀποκαλύπτοντα. Ἀλλ' ὁ συγγραφεύς κατορθώνει μέ τήν εἰσαγωγήν τῆς προφήτιδος νά μᾶς ὁδηγήσει μέσ' ἀπό τήν ψυχήν τοῦ Σωκράτους, τοῦ ἐνσαρκωμένου λόγου, πρός τά ἐπέκεινα τοῦ λόγου. Καί εἰς τόν Σωκράτην ὑπάρχει τό διθυραμβικόν στοιχεῖον-αὐτό πού ἐπεκρότησαν πρό ὀλίγου ἐνθουσιωδῶς οἱ συμπόται εἰς τόν λόγον τοῦ Ἀγάθωνος.

Ἀλλά τοῦ φιλοσόφου ὁ διθύραμβος δέν εἶναι παιγνίδι λέξεων κενόν νοῦ καί εἰλικρινείας· σάν ἕνα ἄνθος ἐκλεκτόν βλαστάνει σιγά σιγά, ὀργανικά, νά ἔτσι ὅπως ἀναθρώσκει καί ἀναπάλλεται ὁλονέν σιγαλώτερα, κατανυκτικώτερα τῆς Διοτίμας ἡ φωνή, ἀπό τό ἔδαφος τῆς αὐστηρᾶς, τῆς ὀδυνηρᾶς ἀναζητήσεως τῆς ἀληθείας.

1.Ἔτσι καί πάλιν πραγματοποιεῖ ὁ συγγραφεύς ὅ,τι ἐπανειλημμένως ἐτόνισα ὡς χαρακτηριστικόν τῆς τέχνης τοῦ Πλάτωνος: νά δεικνύει τήν ἀλήθειαν ὄχι καθ' ἑαυτήν, ἀλλά μέσ' ἀπό τό πρῖσμα μιᾶς ψυχῆς. Ἄν ἡ σοφία τῆς Διοτίμας καθυποτάσσει ἕνα Σωκράτη μέ τήν τόσην του κριτικήν ὀξύτητα -αὐτό εἶναι ἐγγύησις ἀπόλυτος τῆς ἀληθείας της.

2.Ὅπου ὁ Σωκράτης ἀναγκάζεται ν' ἀποτείνει μακρούς λόγους, τούς ἀποδίδει εἰς ἄλλους, τήν Ἀσπασίαν π.χ. ἡ ἄλλους ποιητάς πού ἐλησμόνησε τώρα (Φαῖδρ.235bc), ἡ εἰς τά Νύμφας καί τήν φύσι (αὐτόθι 262d, 278b).

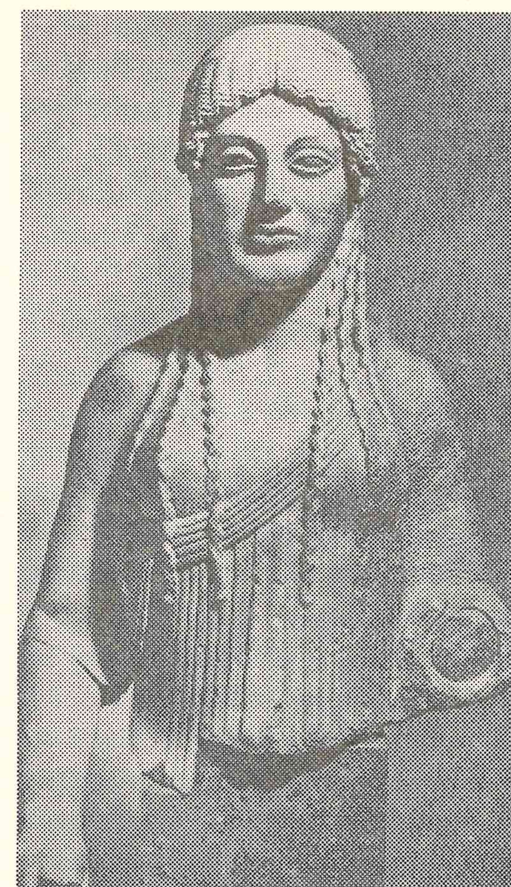
3.Πρβλ. Μένων 81ab παλαιοί καί σοφοί ἄνδρες τε καί γυναῖκες περί τά θεῖα πράγματα.

4.Καί ἡ ἔννοια τῆς ἐμπνευστρίας γυναικός, ὅπως εἶναι ἡ Beatrice, ἡ Laura, ἡ Victoria Colonna, αὐτή ἡ Diotima (δηλ. ἡ Suzette Contard) τοῦ Holderlin, ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τούς νεωτέρους χρόνους.

5.Ἀνήκει εἰς τούς κρείττονας ἡμῶν καί ἐγγυτέρω θεῶν οἰκοῦντας (Φίληβ.16c).

6.Τό ἴδιον καί εἰς τόν Φαῖδρον 235d δέν γίνεται πιστευτός, ὅπως καί εἰς τόν Μενέξενον 249de.

Γ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΝΗΚΕΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ *«ΚΡΕΙΤΤΟΝΑΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΕΓΓΥΤΕΡΩ ΘΕΩΝ ΟΙΚΟΥΝΤΑΣ».*

Σχόλιον Συκουτρῆ ἐπί τοῦ Φιλήβου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΙΛΗΒΟΣ 16C

Τιμή εἰς τήν γυναῖκα ἐν γῇ καί οὐρανῷ.

Αὐτή μᾶς καθιστᾶ ἱκανούς νά κατανοῶμεν τήν παντοδύναμον μητέρα, τήν Φύσιν. Αὐτή εἶναι ἡ καθηγιασμένη εἰκών τῆς φύσεως καί μᾶς βοηθεῖ νά ἀνερχώμεθα βαθμηδόν πρός τήν ψυχήν τοῦ Κόσμου, ἥτις δίδει γέννησιν, διατηρεῖ, ἀνακαινίζει καί φέρει μαζί της τόν Κόσμον τῶν ψυχῶν εἰς τό πέπλον τοῦ φωτός.

Ὡς παλαιόθεν λέγεται, αἱ σύζυγοι τῶν ἀνδρῶν εἶχον διαφόρους ὀνομασίας, καλούμεναι πρῶτον ***Παρθένοι***, ἔπειτα ***νύμφαι*** καί ἔπειτα ***μητέρες***. Ὁ Ἑρμῆς δέ, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὁ σοφώτατος πάντων καί ὅστις διήρθρωσε τήν ἀνθρωπίνην φωνήν καί ἦτο ὁ ἐφευρέτης τῶν ὀνομάτων (ἄν ἦτο θεός ἤ θεότης ἤ σοφός τις ἄνθρωπος, Ἑρμῆς ὁ τρισμέγιστος, δέν δύναμαι νά εἴπω), ἀντιληφθείς ὅτι τό γένος τῶν γυναικῶν ἦτο τά μάλιστα προσηρμοσμένον

εἰς τήν ***εὐσέβειαν***, ἔδωκεν εἰς ἑκάστην τῶν ἡλικιῶν της τό ὄνομα μιᾶς θεότητος, ὡς ἐκ τούτου ἐκάλει αὐτήν ***κόρην, Περσεφόνην, νύμφην***, τήν γεννήσασαν τέκνα ***Μητέρα*** καί ***μάμμην***, ἐν Δωρικῇ δέ διαλέκτῳ ***Μαῖαν.***

Αἱ γυναῖκες ἀληθῶς εἶναι θυγατέρες τοῦ Θεοῦ, ὡς οἱ ἄνδρες εἶναι οἱ υἱοί του. Εἶναι δέ ἡ γυνή ὡς καί ὁ ἀήρ τριμερής, συντεθειμένος ἐκ ***πνεύματος, ψυχῆς*** καί ***σώματος***. Τό σῶμα ἐγεννήθη ἐν χρόνῳ καί κατευθύνεται πρός τήν Γῆν καί τήν λήθην, ἡ ψυχή ὅμως ἥτις ἦτο ἀρχῆθεν μετά τοῦ Θεοῦ, εἶναι θεία καί ἀθάνατος. Ὅταν δέ τό σῶμα διαλύεται εἰς τήν σποδόν, ἡ ψυχή παραμένει ὡς αὔτη ἦτο κατά τήν στιγμήν, τήν μόνην στιγμήν τῆς κοσμικῆς ὑπάρξεώς της.

Ἡ ψυχή δέν ἔχει γένος. Διό ἡ γυνή καί ὁ ἀνήρ εἶναι ἴσοι εἰς ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Οὕτω εἶναι ἱέρειαι καί ἱερεῖς εἰς τούς ναούς τῶν θεῶν· καί τά Μαντεῖα τῆς Δωδώνης καί τῶν Δελφῶν ἐφωτίσθησαν ὑπό γυναικῶν. Ὡς δ' ὁ Ἥλιος ἐδημιουργήθη ἵνα κυβερνᾷ τήν ἡμέραν καί ἡ Σελήνη τήν νύκτα, ἕκαστον γένος εἶναι ἀνώτερον εἰς τήν ἰδικήν του δικαιοδοσίαν καί ἴσον εἰς ἀξίαν καί εὐγένειαν.

Ἡ γυνή ὀφείλει νά ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τήν θείαν γενεαλογίαν της καί νά διάγῃ ὡς θυγάτηρ τοῦ Θεοῦ. Πρέπει νά τιμᾷ τόν ἑαυτόν της καί νά σέβεται τό σῶμα της, νά προσέχῃ δέ νά ἀπολαύῃ καί νά κρατῇ ὑψηλά τήν καλήν φήμην της.

Πρέπει δέ νά καθαίρῃ τό πνεῦμα της καί νά συμπεριφέρεται οὕτως ὥστε νά εἶναι πάντοτε ὅπως ἐπιθυμεῖ νά φαίνεται καί νά προσπαθῇ ὥστε οἱ ἄλλοι νά ὁμιλοῦν εὐφήμως περί αὐτῆς.

Ὡς ὑπάρχει μία ἀλήθεια, οὕτως ὑπάρχει καί εἷς νόμος ἀρετῆς δι' ἀμφοτέρους, ἄνδρας καί γυναῖκας.

Τό σῶμα καίτοι εἶναι ὀλιγώτερον ἀξιόλογον ἤ ἡ ψυχή, εἶναι ὁ ***ναός*** τῆς θείας ψυχῆς καί ἄξιον σεβασμοῦ.

Διό ἡ γυνή δέν πρέπει νά ἔχῃ μετ' οὐδενός ἄλλου ἀνδρός, ἐκτός τοῦ ἰδικοῦ της συζύγου, οὔτε ὁ σύζυγος νά ἔχῃ σχέσιν μετ' ἄλλης γυναικός, ἐκτός τῆς συζύγου του.

Εἶναι δ' ἐπίσης ἀνόσιον νά ἔχῃ τίς γενετησίους συλλήψεις ἐντός Ναοῦ ἤ νά γεννᾷ γυνή τις ἐντός τοιούτων χώρων. Ἀκόμη δέ εἶναι ἐνοχλητικόν εἰς τήν θεότητα μία γυνή νά προσφέρεται εἰς ξένον ἄνδρα διά λόγους θρησκευτικούς ἤ ὑπό οἱανδήποτε ἄλλην πρόφασιν, διότι ὁ θεῖος νόμος εἶναι εἷς καί ὁ αὐτός. Μόνον ἡ νόμιμος συνουσία εἶναι ἁγία.

Πάντα δ' εἰς τούς εὐγενεῖς ἀνθρώπους εἶναι ἅγια. Ἄν τις πρόκειται νά προσευχηθῇ ὑπέρ σοῦ, εὐλόγως πρέπει νά ἐπιθυμῇς νά εἶναι ἄξιος πρός τοῦτο, διότι οἱ θεοί δίδουν περισσοτέραν προσοχήν εἰς τοιαῦτα πρόσωπα. Ὅταν δέ προσφέρετε τάς θυσίας σας, κάμετε τοῦτο ἄνευ ἐπιδείξεων καί ἄνευ τῆς βοηθείας ὑπηρετῶν. **Ἡ ἐξοχωτέρα θυσία εἶναι ἡ καθαρά καρδία καί ὁ ἁγνός βίος.**

Ἡ ἁρμονία τοῦ γάμου ἐξαρτᾶται ἀπό διάθεσιν καί ὁμόνοιαν μεταξύ τῶν συζύγων. Εἰς μίαν καλῶς λειτουργοῦσαν οἰκογένειαν τό πᾶν τελεῖται δι' ἀμοιβαίας συγκαταθέσεως.

Εἰς τάς σχέσεις σας μέ τούς ἄνδρας σας ἐνθυμηθεῖτε ὅτι ἡ φύσις σας εἶναι τοιαύτη ὥστε ἔχετε τό ***προνόμιον*** νά τούς ἀγαπᾶτε πολύ περισσότερον ἀκόμη καί ἀπό τούς γεννήτοράς σας. Ὀφείλετε λοιπόν νά προσέχετε ὥστε μήτε νά ἀντιτίθεσθε πρός τούς ἄνδρας σας, μήτε νά νομίζετε ὅτι τούς ἔχετε ὑποτάξει ὑπό τήν θέλησίν σας, ἐάν ὑποχωροῦν εἴς τινα λεπτομέρειαν.

Ἡ συνετή γυνή συμμορφοῦται πρός τήν θέσιν τοῦ ἀνδρός της καί ἀποφεύγει τήν πολυτέλειαν καί τάς ἀκρότητας καί κρατεῖ ἑαυτήν ἐντός τῶν ὁρίων.

Κατά εὐπρεπῆ δέ τρόπον πρέπει νά ὑποφέρῃ οἱονδήποτε τῆς μοίρας πλῆγμα, τό ὁποῖον δύναται νά πλήξῃ τόν σύζυγόν της, εἴτε ἀτυχήσῃ οὗτος εἰς τό ἐμπόριόν του, εἴτε κάμῃ σφάλμα ἐξ ἀγνοίας, ἤ εἶναι ἀσθενής, ἤ ἔχει δυσχερείας.

Εἰς τάς συνομιλίας σας νά εἶσθε πάντοτε εὔθυμοι. Ἡ καλή σύζυγος πρέπει νά θεωρῇ ὡς εὐχάριστα ἤ δυσάρεστα πράγματα τά ὑπό τοῦ συζύγου της ὡς τοιαῦτα θεωρούμενα.

Ἡ γυνή δέν πρέπει νά ἐκτρέπεται εἰς φλυαρίας, διότι τοῦτο εἶναι ἐπικίνδυνον πρᾶγμα, μήτε ἐπίσης νά ἀναμιγνύεται εἰς σπερμολογίας, διότι αὗται εἶναι δυνατόν νά ἐπιφέρουν ἄρρητον βλάβην.

Ἡ διαμάχη ἐπίσης εἶναι πάντοτε ἐλαττωματική. Γυναῖκες βίαιαι εἶναι περισσότερον δυσάρεστοι εἰς τούς θεούς ἤ βίαιοι ἄνδρες. Διότι ἀμφότεροι καταστρέφουν τούς ἑαυτούς των.

Συμβουλαί καί συνεννοήσεις μεταξύ τῶν συζύγων πρέπει νά γίνωνται κατ' ἰδίαν ὡς καί συζυγικαί περιπτύξεις καί ἐναγκαλισμοί.

Φιλαργυρία, φιλοδοξία, ζηλοτυπία, θυμός, ἐγωισμός καί πολυτέλεια καταστρέφουν τήν ἀρετήν καί τόν χαρακτῆρα καί ἐλαττώνουν τήν εὐτυχίαν τοῦ γάμου. Ἡ καλή γυνή πρέπει νά ἔχῃ ἁρμονίαν συνέσεως καί ἐγκρατείας, νά εἶναι δέ ζηλωτής πασῶν τῶν ἀρετῶν, ὥστε νά εἶναι δικαία, θαρραλέα, συνετή, δραστηρία, οἰκονόμος, περιφρονητής τῆς ματαιοδοξίας.

Ἐμπλουτισμένη μέ τοιαύτας ἀρετάς, ἡ γυνή θά ἐνεργῇ ἐπαξίως τοῦ ἑαυτοῦ της, τοῦ συζύγου της, τῶν τέκνων της, τῆς οἰκογενείας της καί τῆς πατρίδος της.

Ἡ σύζυγος πρέπει νά δεικνύῃ ὀρθήν διάθεσιν πρός τόν βίον καί τήν ζωήν, ἀρκουμένη εἰς μετρίαν τροφήν, ἐντριβάς, ἐνδυμασίαν καί στολισμόν δι' ἀδαμάντων. Πρέπει νά περιφρονῇ τήν πολυτέλειαν, τήν ἐπίδειξιν καί τάς ὑπερβολάς, γνωρίζουσα καλῶς ὅτι ἡ πολυτέλεια καταστρέφει τό ἰσοζύγιον τῆς οἰκονομίας τοῦ ἀνδρός ὡς καί τοῦ Κράτους καί ἐνθυμουμένη ὅτι ἡ πολυτέλεια δέν προσθέτει ἀξίαν.

Ὑπερβολική τροφή, ποτόν, στολισμός

καί ἀδάμαντες εἶναι περιττά καί ἐπιβλαβῆ. Εἶναι ἀρκετόν νά ἱκανοποιῇ τις τήν πεῖναν ἤ τήν δίψαν μέ εὔκολα εἰς ἀπόκτησιν πράγματα. Δέν ἐπιτρέπεται δέ νά τρέφεταί τις διά τροφῶν μεταφερομένων ἀπό μακρυνῶν χωρῶν καί ἀγοραζομένων εἰς ὑψηλάς τιμάς.

Τό σῶμα ἄλλως τε δέν ἀπαιτεῖ ἤ προφύλαξιν καί σωτηρίαν ἀπό τοῦ ψύχους καί τῆς γυμνότητος. Στολισμός ἁπλοῦς εἶναι ὅ,τι χρειάζεται.

Πολυτελεῖς ἀμφιέσεις λοιπόν, ἁπλῶς ἱκανοποιοῦν τήν φιλοδοξίαν, παρέχουν κακόν παράδειγμα καί προκαλοῦσι φθόνον, οὐδεμία δέ γυνή πρέπει νά στολίζεται μέ χρυσόν, οὔτε μέ γούνας Ἰνδικάς ἤ μεταφερομένας ἀπό ἄλλων ξένων χωρῶν. Αἱ ἐλεύθεραι καί ἀξιοπρεπεῖς γυναῖκες δέν πρέπει νά φέρουν χρυσόν, γνώρισμα μόνον τῶν πορνῶν. Ἡ ἐλευθέρα γυνή δέν πρέπει νά εἶναι πολυτελῶς στολισμένη.

Ὁ στολισμός τῆς γυναικός πρέπει νά εἶναι ἁπλότης, κοσμιότης, ἀλήθεια καί ὑποταγή. Ἡ ἀξιοπρεπής γυνή πρέπει νά εἶναι μετριόφρων καί κοσμία εἰς τήν ἀμφίεσίν της καί νά ἀπέχῃ ἀπό ψευδῶν καί πολυτελῶν φορεμάτων. Οὔτε νά ἀρωματίζεται μέ ἀραβικά ἀρώματα, οὐδέ νά χρωματίζῃ τό πρόσωπόν της ὥστε νά φαίνεται περισσότερον λευκή ἤ ἐρυθρά. Πρέπει νά φωτίζῃ τό πρόσωπόν της οὐχί μέ πούδραν ἤ βαφάς, ἀλλά μέ τό φυσικόν της χρῶμα, εὐπρεπίζουσα ἑαυτήν διά κοσμιότητος μᾶλλον ἤ διά τῆς τέχνης.

Ἡ ὡραιότης ἡ παραγομένη ἐκ τῆς συνετῆς ζωῆς καί οὐχί δι᾽ αὐτῶν τῶν τεχνασμάτων, εὐαρεστεῖ τήν ***εὐγενῆ*** γυναῖκα.

Οὔτε ἐπίσης πρέπει νά θεωρῇ ἀναγκαῖον νά εἶναι ἐξ εὐγενοῦς γένους, πλουσία, νά ζῇ εἰς μεγάλην πόλιν ἤ νά ἔχῃ δόξας καί τήν φιλίαν ἐπιφανῶν καί βασιλικοῦ οἴκου ἀνδρῶν. Ἡ μή ἀπόκτησις τῶν τοιούτων πραγμάτων δέν πρέπει νά τήν ἐνοχλῇ, οὔτε ἡ ἔλλειψίς των νά τήν κάμνῃ νά λυπῆται οὔτε νά ἐμποδίζῃ τήν συνετήν γυναῖκα νά ζῇ κοσμίως. Αὐτά ἡ ψυχή της δέν πρέπει νά τά ὀνειρεύεται ἀλλά νά τά ἀγνοῇ. Διότι εἶναι περισσότερον ἐπιβλαβῆ ἤ εὐεργετικά, ἐπειδή ὁδηγοῦν εἰς δυστυχίαν, ἀναπόφευκτα δ᾽ εἶναι ἡ δολιότης, τό μῖσος, ἡ συκοφαντία, διότι ἡ κατοχή των δέν εἶναι ἐλευθέρα ἀνησυχιῶν.

Ἡ καλή γυνή πρέπει νά σέβεται τόν Θεόν, ἐλπίζουσα δι᾽ αὐτοῦ νά ἀποκτήσῃ εὐδαιμονίαν, ἐπίσης ὀφείλει νά ὑπακούῃ εἰς τούς νόμους καί εἰς τά Ἱερά Ἱδρύματα τῆς χώρας της.

Τέλος προσπαθεῖτε νά μή δικαιολογῆτε τούς μυθογράφους ἐκείνους οἵτινες κατηγόρουν τρεῖς γυναῖκες πού ἐχρησιμοποίουν ἕνα κοινόν ὀφθαλμόν. Διότι ὡς γνωστόν, εἶναι μεγάλη ἡ ἐπιθυμία μεταξύ τῶν γυναικῶν νά διευκολύνουν ἡ μία τήν ἄλλην δανειζόμεναι φορέματα καί στολίδια τῶν ὁποίων ἔχει τις ἐξ αὐτῶν εἰδικήν ἀνάγκην.

Κόρη,
Ἀθήνα, Μουσεῖο Ἀκροπόλεως

Κάμετε τοῦτο σπανίως ἤ ποτέ καί ἄν ποτε τό κάμετε, ἐπιστρέψατε τό δανεισθέν χωρίς δικαιολογίας ἤ διαδικασίας.

Ὁ λόγος οὗτος τοῦ Πυθαγόρου ἐνεποίησε βαθυτάτην ἐντύπωσιν καί εἶχε θαυμαστά ἀποτελέσματα.

Ὁ Ἰάμβλιχος λέγει ὅτι διά τῶν τοιούτων ἐπαίνων τῆς γυναικείας εὐσεβείας ὁ Πυθαγόρας ἐπήνεγκε τόσον μεγάλην μεταβολήν εἰς τήν γυναικείαν συμπεριφοράν, ὥστε ἡ Κροτωνιᾶτις γυνή οὐδέποτε ἐτόλμησε νά ἐνδύεται πολυτελῶς καί αἱ γυναῖκες ἀφιέρωσαν χιλιάδας ἀμφιέσεών των εἰς τόν ναόν τῆς Ἥρας, ἤ κατ᾽ ἄλλας πηγάς, αἱ γυναῖκες τοῦ Κρότωνος μετέφεραν εἰς τόν ναόν τῆς Ἥρας χιλιάδας πολυτελῶν φορεμάτων καί ἀμφιέσεων καί δημοσίᾳ ἔκαυσαν αὐτάς (βλ. Ἰάμβλιχον καί H. Huson Pythagoron σ. 106).

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Πυθαγόρου καί αἱ μεταρρυθμίσεις αἱ πολιτικαί καί ἠθικαί εὗρον κατανόησιν παρά τῆς Συγκλήτου τοῦ Κρότωνος, ἥτις καί παρεχώρησεν εἰς τόν Πυθαγόραν ἔκτασιν μεγάλην πέραν τῆς πόλεως, εἰς τόν τόπον δέ τοῦτον ἱδρύθη μετά τινα ἔτη οἰκοδόμημα περικαλλέστατον, ὁ ***Ναός τῶν Μουσῶν***, καί πλησίον ἡ λιτή κατοικία τοῦ Διδασκάλου.

Τό ἵδρυμα τοῦτο περιελάμβανεν ἐν ἀρχῇ οἰκήματα πέριξ τοῦ ναοῦ τῶν Μουσῶν, μέ τήν πάροδον τοῦ χρόνου ὅμως ταῦτα ἐπληθύνθησαν καί οὕτως ἀπετελέσθη ***"τό μικρόν ἄστυ τῶν ἐκλεκτῶν"***, ὅπερ ἔμελλε τηλαυγής φάρος νά ἀποβῇ οὐ μόνον εἰς τάς πέριξ τοῦ Κρότωνος πολιτείας, εἰς τόν Τάραντα καί τήν Ἡράκλειαν, τό Ρήγιον καί τό Μεταπόντιον, τήν Ἱμέραν καί τάς λοιπάς πόλεις τῆς κάτω Ἰταλίας καί τῆς Σικελίας, ἀλλά νά ἀκτινοβολῇ ἐς ἀεί εἰς Ἀνατολήν καί Δύσιν. *(Μέχρι σήμερον, τῆς Σχολῆς τοῦ Πυθαγόρου ἡ ἀρχαιολογική σκαπάνη ἔφερεν εἰς φῶς πλήν ἄλλων, στήλην τοῦ Ἱδρύματος, τό περιλάλητον σύμβολον Υ, τόν ναόν τῶν Μουσῶν καί τό ἄντρον τοῦ Πυθαγόρου, πάντα μαρτύρια τοῦ πανενδόξου κέντρου ἀπό τοῦ ὁποίου τό φῶς τῆς ἐπιστήμης καί τῆς φιλοσοφίας*

ἐξεπέμφθη ἵνα ἐς ἀεί καταυγάζῃ τήν ἀνθρωπότητα εἰς τήν ὁδόν τῆς σοφίας, τῆς σωφροσύνης καί τῆς δικαιοσύνης).

Πολλοί τῶν παλαιῶν βιογράφων ἀναφέρουσιν ὅτι χιλιάδες ἀνθρώπων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἔσπευσαν εἰς τόν Κρότωνα ἐπιθυμοῦντες νά μαθητεύσωσιν ἤ νά ἀκούσωσι τόν Πυθαγόραν. Ἐκτός δηλαδή τῶν ἐξ Ἑλλάδος ἐλθόντων, ἦσαν ἐκεῖ καί Ρωμαῖοι καί Ἐτρούσκοι καί Γαλάται καί ἐξ Ἰβήρων καί Καρχηδόνος, Κυρήνης, Αἰγύπτου, Ἰουδαίας, Συρίας καί Θρᾴκης καί βασιλεῖς ἀκόμη καί ἡγεμόνες καί ὡς ὁ Πορφύριος λέγει, ἡ Ἰταλία συνευφημήθη ὡς Μεγάλη Ἑλλάς ἐξ αἰτίας τοῦ Πυθαγόρου. Τοιουτοτρόπως ἐκ τῶν κτισθεισῶν οἰκιῶν ἐντός ἤ παρά τόν Κρότωνα, οὗτος ὡμοίαζε πρός μεγάλην πόλιν.

Τόσον ὅμως μέγας ἀριθμός μαθητῶν τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς ἀπῄτει ἀναμφιβόλως καί μέγαν ἀριθμόν διδασκάλων καί καθηγητῶν ὑπό τήν ἡγεσίαν βεβαίως τοῦ Πυθαγόρου.

Ἐκ τούτων διάσημοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Ὁ Ἵππασος ὁ ἐκ Μεταποντίου, εἷς τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Πυθαγόρου, ὅστις φαίνεται ὅτι ἦτο καί ὁ πρῶτος βοηθός αὐτοῦ. 2) Ὁ Ἀρισταῖος ὁ υἱός τοῦ Δημοφῶντος ἐκ Κρότωνος, ἦτο ***ὁ Σχολάρχης*** τῆς Σχολῆς. 3) Ὁ διάσημος ἀθλητής Μίλων ἦτο ὁ διευθυντής τοῦ Ἀθλητισμοῦ, βοηθούμενος ὑπό τοῦ Πυθαγόρου υἱοῦ τοῦ Ἐρατοκλέους. 4) Ὁ πρῴην δοῦλος Ζάμολξις. 5) Ὁ Βροντῖνος, πενθερός τοῦ Πυθαγόρου ἐκ Κρότωνος, διευθυντής τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, ὑπαρχούσης ἐν Κρότωνι πρό τοῦ Πυθαγόρου καί ἀφομοιωθείσης ὑπ᾿ αὐτοῦ καί 6) Ἡ Θεανώ, ἡ σύζυγος τοῦ Σοφοῦ, ἥτις ἦτο ἡ ἀρχηγός τοῦ τμήματος τῶν γυναικῶν.

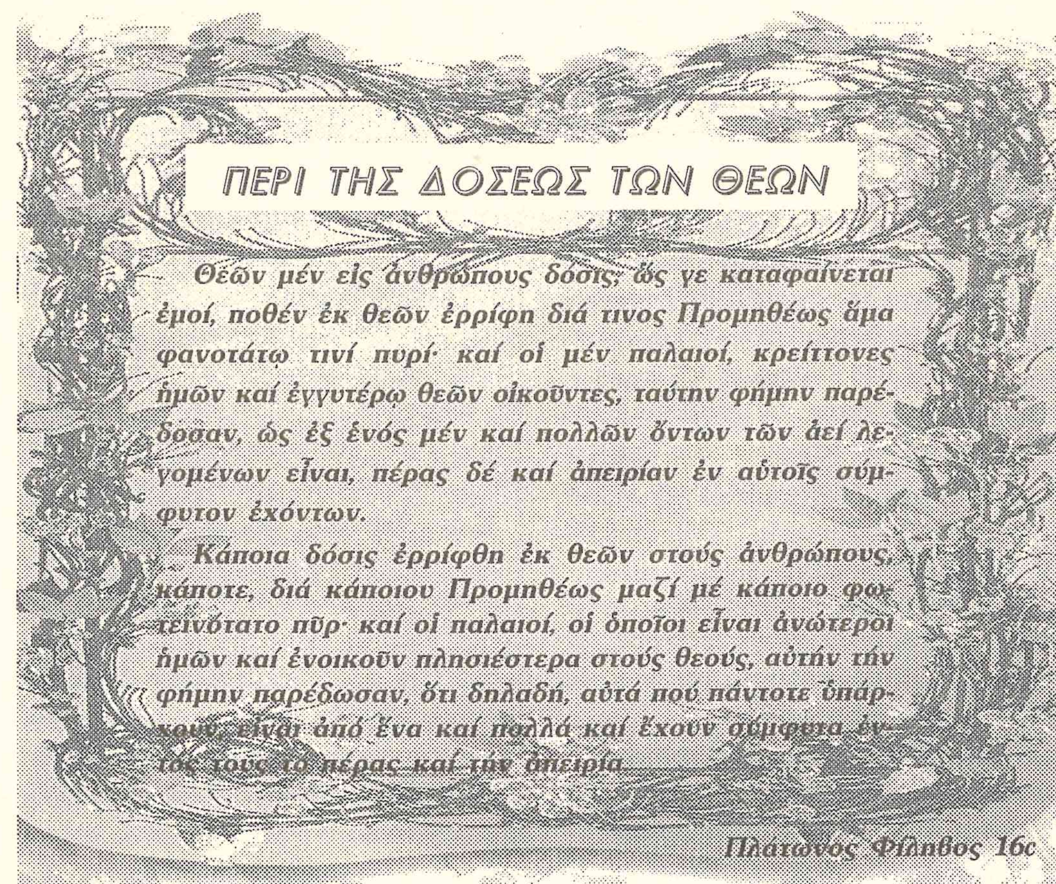
Πιθανώτατα δέ καί ὁ Ξενοφάνης καί ὁ Παρμενίδης πρίν ἤ ἀνοίξωσι τάς σχολάς των ἦταν μαθηταί τοῦ Πυθαγόρου (Βλ. καί Encyclopedia Britanica, 17).

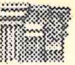
Πάντες δ᾿ οἱ Καθηγηταί οὗτοι καί διδάσκαλοι ἐδίδασκον ἄνευ ἀμοιβῆς, ὡς καί βραδύτερον ὁ Σωκράτης. Συνετηρεῖτο δ᾿ ὅμως ἡ Σχολή ἐκ δωρεῶν ὑπό τοῦ Κοινοῦ καί ὑπό τῶν Κοινοβίων.

Ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ πλήν τῆς ἐπιστημονικῆς καί φιλοσοφικῆς ἐρεύνης, οἱ μαθηταί ἠσκοῦντο εἰς "πᾶσαν θείαν μαντικήν, τά καλλίω μεγαλοφροσύνην, μεγαλοψυχίαν, μεγαλοπρέπειαν, εὐστάθειαν, γνῶσιν Θεοῦ οὐ δόξαν, εἴδησιν δαιμόνων οὐχί πίστιν, φιλίαν ἑκατέρων, αὐτάρκειαν, ἐκτένειαν (ζῆλον, προθυμίαν) λιτότητα, βραχύτητα τῶν ἀναγκαίων, εὐαισθησίαν, εὐκινησίαν, ὑγείαν, εὐψυχίαν, ἀθανασίαν (Hercher, Epistolographi Graeci, 119).

Ὅθεν οὐδαμῶς παράδοξον εἶναι ὅτι ἡ Ἰταλία πᾶσα ἐμπλησθεῖσα ὑπό τοιούτων φιλοσόφων ἀνδρῶν, Μεγάλη, ὡς ἐλέχθη Ἑλλάς ἐπεκλήθη, τό δέ Πυθαγόρειον "Ὁμακοεῖον" κατέστη ἀληθές Πανεπιστήμιον ἀλλά καί μορφωτήριον ψυχῶν, εἰς τό ὁποῖον δηλ. δέν ἐδιδάσκοντο μόνον αἱ πλεῖσται τῶν ἐπιστημῶν, **ἀλλ᾿ ἐκαλλεργεῖτο καί τό ἦθος τῶν φοιτητῶν** καί ἡ **κοινωνική μόρφωσις** καί ἡ **Πολιτική διαπαιδαγώγησις** διά τοῦ παραδόξου ἐκείνου δικαστηρίου τῶν τριῶν περιλαλήτων ἐρωτήσεων, τῆς αὐτοκριτικῆς.

Καθ᾿ ὅ δηλ. **δικαστήριον, κατήγορος, κατηγορούμενος, μάρτυρες καί δικασταί εἶναι ἕν καί τό αὐτό πρόσωπον**, διά τοῦ ὁποίου κατ᾿ αὐτόν τόν τρόπον ἀφυπνίζεται ὁ θεῖος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σπινθήρ, ἡ ἠθική του συνείδησις αὐξάνεται καί γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος τήν προσωπικότητά του, τελειοποιεῖ ἑαυτόν καί τέλος γνωρίζει τόν Θεόν καί ἕπεται Αὐτῷ καί ὁμοιοῦται πρός Αὐτόν κατά τό τοῦ Κλήμεντος ***"εἰ βούλει Θεόν γνῶναι, προλαβών γνῶθι σαυτόν"***. (Βλ. Νέον σύστημα Ἠθικῆς Ἀγωγῆς Κεφ. 14ον).

Ο ΓΑΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

Ἡ περί Γάμου ἰδέα

Ἀπό τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπί τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἡ πρωτίστη φυσική ἀνάγκη πρός τό διά τῆς πλάσεως αὐτοῦ δημιουργηθέντα κοσμικόν βίον ὑπῆρξεν ὁ δεσμός ἀνδρός καί γυναικός καί ἡ διά τῆς ἑνώσεως καί συμβιώσεως ταύτης αὔξησις καί πλήθυνσις τοῦ ἀνθρώπου, μόνου ἱκανοῦ ν᾿ ἀπολαμβάνῃ τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου, ἀλλά καί μόνου δυναμένου νά θαυμάζῃ καί ὑμνῇ τήν πανσοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ.

Ὁ φυσικός οὗτος δεσμός ἄρρενος καί θήλεος, φυσικός καί ἀναγκαῖος πρός τήν ὕπαρξιν τῆς ἀνθρωπότητος, καί πρό τῆς φιλοσοφίας ὑπῆρξεν ἱερός.

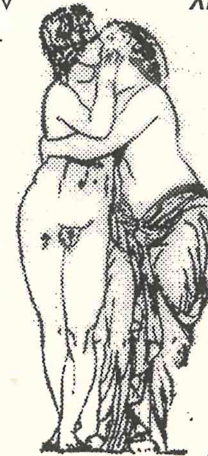
Εἶναι ἀληθές ὅτι, κατά τούς πατριαρχικούς χρόνους ὁ σκοπός τοῦ γάμου ἦτο χαλαρός, τῆς ἐκ τούτου εὐδαιμονίας περιοριζομένης εἰς τήν τεκνοποίησιν ἀρρένων. Ἀλλ᾿ ἄν παρά τοῖς λοιποῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἡ περί τοῦ γάμου ἰδέα ἦτο ἰδιοτελής καί περιωρισμένη ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἐγωισμοῦ, κατ᾿ ἀκολουθίαν δέ θεραπεία τις μονομερής τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν καί φιλοδοξία πρός διαιώνισιν τοῦ ἑτέρου εἴδους, τοῦ ἀνδρικοῦ δηλονότι, στούς ἀρχαίους Ἕλληνες ἡ περί τοῦ γάμου ἰδέα ἦτο φιλοσοφική, τοιαύτη δῆλον ὅτι, οἵαν ἀπαιτεῖ ὑγιής κοινωνία καί οἵαν ἐφαντάσθη αὐτήν ὁ τοῦ κόσμου Δημιουργός.

Διότι, βεβαίως, δέν ἀρκεῖ πρός τήν ὕπαρξιν τῆς οἰκογενείας ἡ πλήρωσις τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν καί ἡ διαιώνισις τοῦ εἴδους, ὅπερ ὡς ἔνστικτον ὑπάρχει καί στά ἄλογα ζῷα, ἀλλά σύνδεσμος ἀνδρός καί γυναικός ὑπό τόν αὐτόν προορισμόν καί τό αὐτό πνεῦμα, ἅπερ συμπληροῦσι τόν σκοπόν τῆς οἰκογενείας, ἄνευ τῆς ὁποίας οὔτε κοινωνία συγκροτεῖται, οὔτε πολιτισμός εἶναι δυνατόν νά ἐπιτευχθῇ.

Παράδειγμα τούτου εἶναι τά διάφορα ἔθνη τῆς Ἀσίας, ἅτινα ἐστερημένα τῆς ἱερότητος τοῦ γάμου, διήνυσαν μέν τόν κατ᾿ ἄνθρωπον βίον, ἀλλ᾿ οὔτε κοινωνίαν ποτέ ἀπετέλεσαν, οὔτε κοινωνικήν πρόοδον, οἵαν τοιαύτην συνέστησαν μέν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, διετήρησαν δέ καί τά νεώτερα εὐρωπαϊκά ἔθνη.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἵτινες πρῶτοι ὠνειροπόλησαν καί παρεδέχθησαν ὡς τήν ὑψίστην εὐδαιμονίαν τήν οἰκογενειακήν εὐτυχίαν καί, ἀπό τῶν παναρχαίων χρόνων, τόν διά τῆς ἑνώσεως τοῦ ἀνδρός καί γυναικός σκοπόν, ὡς τόν προορισμόν τοῦ ἀτόμου καί τῆς κοινωνίας ἐθεώρησαν, εἶναι καί οἱ πρῶτοι νομοθέται καί ἱδρυταί τοῦ γάμου καί οἱ εἰσηγηταί ὠφελίμων ἐπιτηδευμάτων καί διδάσκαλοι ἡμέρων ἠθῶν· οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τόν Κέκροπα, ἐν Ἄργει τόν Φορονέα καί ἀλλαχοῦ ἄλλους ἥρωας. Ἐν Σπάρτῃ, μάλιστα, κατά τούς νόμους τοῦ Λυκούργου, τοσαύτη ἱερότης καί σημασία ἀπεδίδετο εἰς τόν γάμον, ὥστε οἱ μέν ἔγγαμοι ἐκρίνοντο ἄξιοι νά προΐστανται τῶν κοινῶν, οἱ δέ ἄγαμοι ἐστεροῦντο τιμῶν καί ὠνειδίζοντο *(Πλουτ. Β. Λυκούρ. 15)*. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι, παρά τοῖς ἀρχαίοις, ὁ γάμος ἦτο ἱερός, ἐπιβαλλόμενος παντί, ὁ δέ ἔγγαμος, ἀξιώτερος ἐθεωρεῖτο καί χρησιμώτερος τῇ κοινωνίᾳ, οὐχί μόνον διά τῆς παροχῆς μελῶν τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλά καί διά τήν μείζονα αὐτοῦ ἀρετήν, ἥν ἐν μείζονι βαθμῷ κέκτηται ὁ ἔγγαμος.

Ὁ σκοπός δέ τοῦ γάμου, κατά τούς ἀρχαίους, ἦτο ἡ ἐν κοινῷ συμβίωσις ἀνδρός καί γυναικός, ὑπό τόν αὐτόν προορισμόν τοῦ ἀλληλοβοηθεῖσθαι, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος λέγοντος ἐν τῷ "Οἰκονομικῷ" ***"Ἐμοί γάρ τοι, ἔφη, φάναι, καί οἱ θεοί, ὦ γύναι, δοκοῦσι πολύ διεσκεμμένως μάλιστα τό ζεῦγος τοῦτο συντεθεικέναι ὅ καλεῖται θῆλυ καί ἄρρεν, ὅπως ὅτι ὠφελιμώτατον ᾖ αὐτῷ εἰς τήν κοινωνίαν· πρῶτον μέν γάρ τοῦ μή ἐκλιπεῖν ζῴων γένη τοῦτο τό ζεῦγος κεῖται μετ᾿ ἀλλήλων τεκνοποιούμενον, ἔπειτα τό γηροβοσκούς κεκτῆσθαι ἑαυτοῖς ἐκ τούτου τοῦ ζεύγους τοῖς γοῦν ἀνθρώποις πορίζεται"*** **(Ξενοφ. Οἰκονομ. VII. 18)**. Καί κατωτέρω ***"Συνεπαινεῖ δέ, ἔφη φάναι, καί ὁ νόμος αὐτά, συζευγνύς ἄνδρα καί γυναῖκα, καί κοινωνούς ὥσπερ τῶν τέκνων ὁ θεός ἐποίησεν, οὕτω καί ὁ νόμος τοῦ οἴκου κοινωνούς καθίστησι"*** *(αὐτόθι 30)*.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καί τῶν λοιπῶν ἐν τῷ "Οἰκονομικῷ" ἀναφερομένων, δηλοῦται ὅτι, παρά τοῖς ἀρχαίοις ὁ γάμος ἐθεωρεῖτο φυσική ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου πρός τήν ὕπαρξιν τῆς ἀνθρωπότητος διά τῆς τεκνοποιήσεως καί πρός τήν κοινωνικήν εὐδαιμονίαν, ἥν οὐδέτερος τῶν εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχομένων, εἶναι δυνατόν μόνος ν᾿ ἀπολαύσῃ, διότι ἐπειδή ἡ φύσις ἑκατέρου εἶναι πεπλασμένη διάφορος *(αὐτόθι 31.37)*, οὐδέτερος τούτων δύναται νά ἐπαρκέσῃ εἰς ἑαυτόν, ἀλλ᾿ ἥ τε γυνή ἔχει χρείαν τοῦ ἀνδρός καί ὁ ἀνήρ τῆς γυναικός.

Οὕτω καί ὁ Πλάτων ἐν τῷ Ε βιβλίῳ τῆς Πολιτείας ὑποδεικνύει ὅτι, μόνον γάμος

ἱερός συντελεῖ κατά μέγα μέρος εἰς τήν σύστασιν εὐδαίμονος πολιτείας, λέγων ***"Δῆλον δέ ὅτι γάμους τό μετά τοῦτο ποιήσομεν ἱερούς· εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα"*** *(Πλάτ. Πολιτ. Ε καί Νόμ. 6 σ. 773)*, ἐνῷ τοὐναντίον, ἡ χαλαρότης αὐτοῦ ἀμβλύνει τόν βίον τῆς οἰκογενείας, καί κατ᾽ ἀκολουθίαν καταστρέφει τήν ὕπαρξιν κοινωνίας ἀτόμων. Ἐπίσης δέ καί ὁ ἀκρότατος τῶν φιλοσόφων Ἀριστοτέλης *(Ἀριστ. Πολιτ. 7. 16)* ἐν τῇ ἱερότητι τοῦ γάμου ἐστήριζε τήν εὐδαιμονίαν τῆς πολιτείας, κατ᾽ ἀντίθεσιν πρός τούς νόμους τοῦ Λυκούργου, ὅστις ἐπέβαλε μέν τόν γάμον ὡς ἱερόν καί τούς ἐγγάμους προέκρινεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς πατρίδος μᾶλλον τῶν ἀγάμων, δέν ἐτιμώρει ὅμως καί τούς διπλοῦς γάμους χάριν πολλαπλασιασμοῦ τῶν συμπολιτῶν.

Ἀλλά καί οἱ ποιηταί τήν ἱερότητα τοῦ γάμου περί πλείστου ἐποιοῦντο, ὡς τοῦτο δηλοῦται στά συγγράμματα αὐτῶν.

Ὁ Ὅμηρος ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Πηνελόπης καί Ὀδυσσέως, Ἕκτορος καί Ἀνδρομάχης, στηρίζει πᾶσαν τήν περί γάμου ἰδέαν τῶν τότε χρόνων, καθ᾽ οὕς ὁ γάμος ἦτο ἱερώτατος καί ἄρρηκτος, ἡ δέ ἀφοσίωσις ἀμφοτέρων θεία. Ἡ Ἀνδρομάχη δῆλον ὅτι, ἵνα πως ἀποτρέψῃ τόν Ἕκτορα τοῦ νά μεταβῇ εἰς τό στρατόπεδον, τοιαῦτα λέγει ***"Δαιμόνιε, φθίσει σε τό σόν μένος, οὐδ᾽ ἐλεαίρεις παῖδά τε νηπίαχον καί ἔμ᾽ ἄμμορον, ἥ τάχα χήρη σεῦ ἔσομαι"*** *(Ἰλιάδ. λ. στ. 407)*. Ὁ δέ Ἕκτωρ ἀπαντᾷ τά βαρυσήμαντα ταῦτα ῥήματα ***"Ἀλλ᾽ οὔ μοι Τρῴων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, οὔτ᾽ αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος, οὔτε κασιγνήτων. ὅσον σεῦ"*** *(αὐτ. 450)*.

Τήν αὐτήν ταύτην ἰδέαν ἔχουσι προσέτι, ὡς γνωστόν τοῖς πᾶσιν, ὅ τε πολύτλας Ὀδυσσεύς καί ἡ περίφρων Πηνελόπη, οἵτινες ἵνα τίμιον, ἱερόν τόν γάμον τηρήσωσι, προκρίνουσι βασάνους καί στερήσεις ἀντί τῆς προσκαίρου ἡδονῆς. Οὕτως, ὁ Ὀδυσσεύς ἐχθαίρεται τάς γοητείας τῆς Μαγίσσης Κίρκης καί τά θέλγητρα τῆς θεᾶς Καλυψοῦς ἐξ αἰσθήματος συζυγικοῦ πρός τήν σύζυγον Πηνελόπην, ἐνῷ ἐξ ἄλλου καί ἡ Πηνελόπη ἐπί εἰκοσαετίαν, καρτερικώτατα ὑπομένει τήν ἀπουσίαν τοῦ συζύγου, οὐδέ θέλει ν᾽ ἀκούσῃ νέων γάμων προτάσεις, διότι τό τοιοῦτον ἤθελεν εἶσθαι ἀντιβαῖνον πρός αὐτήν τήν ἱερότητα τοῦ γάμου.

Ἀλλ᾽ ἵνα μή ἐπί πλέον μακρηγορήσωμεν ἐν ζητήματι γνωστῷ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀρχαίων περί τούτου ἰδεῶν, λέγομεν ἁπλῶς ὅτι παρά τοῖς ἀρχαίοις, ὡς δηλοῖ ὁ Πλάτων καί Ἀριστοτέλης, ὁ γάμος ἦτο ἱερός, σκοπόν ἔχων πρῶτον μέν τήν σύστασιν τῆς κοινωνίας, ἥν συγκροτοῦσιν αἱ δύο φύσεις (ἀνδρός καί γυναικός) καί δεύτερον τήν τεκνοποιΐαν.

Σκοπός τοῦ γάμου

Ὡς ἐδηλώθη ἐν τοῖς προηγουμένοις, σκοπός τοῦ γάμου κατά τόν Ὅμηρον καί Πλάτωνα καί Ἀριστοτέλη καί Ξενοφῶντα, ἦτο ἡ ἐν κοινῷ συμβίωσις ἄρρενος καί θήλεος πρός σύστασιν οἰκογενείας καί κοινωνίας, καί κατά δεύτερον λόγον ἡ τεκνοποιΐα. Βεβαίως ἡ τεκνοποίησις κατά φύσιν, φαίνεται ὁ πρῶτος προορισμός τοῦ γάμου, ὡς δηλοῖ ἐν μέρει ὁ Ξενοφῶν ἐν τῷ "Οἰκονομικῷ", καί ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοῦ κόσμου. Ἀλλ᾽ ἐπειδή οἱ ἀρχαῖοι διά τοῦ γάμου ἐσκόπουν τήν οἰκογενειακήν εὐδαιμονίαν, ἥτις ἐπιτυγχάνεται ἐκ τῆς συμβιώσεως ἀνδρός καί γυναικός, τήν τεκνοποίησιν ἐθεώρησαν δεύτερον παράγοντα τοῦ εὐδαίμονος γάμου.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἄνευ τεκνοποιήσεως ὁ γάμος εἶναι μέν ἱερός, ἀλλ᾽ ἄσκοπος· ἀλλ᾽ οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες πανταχοῦ τό ἀπόλυτον καλόν ἐπεδίωκον, καί ἐν τῷ γάμῳ ὑπ᾽ ὄψει ἔσχον αὐτήν τήν συμβίωσιν, τήν δέ τεκνοποίησιν ἐθεώρησαν ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ καί διά τήν περί γάμου φιλοσοφικήν ἰδέαν καί διά τό μή ἀπαραίτητον τῆς τεκνοποιήσεως. Ἄλλως τε ἐάν τεθῇ ὡς βάσις τοῦ γάμου ἡ τεκνοποίησις, ἡ ἱερότης αὐτοῦ καί μονιμότης αἴρεται, αἱρομένης καί τῆς τεκνοποιήσεως.

Ὁ κύριος ὅμως σκοπός τοῦ γάμου δέν ἐκώλυε τούς ἀρχαίους νά μή ἀποβλέπωσι καί εἰς τήν τεκνογονίαν. Ἐντεῦθεν ἐπειδή ὁ φυσικός νόμος ἀπαιτεῖ παρά τοῦ γάμου καί τόν καρπόν, οἱ ἀρχαῖοι, κατά δεύτερον λόγον, ὡς σκοπόν τοῦ γάμου εἶχον τά τέκνα. Οὕτως παρήχθησαν τά τέκνα τοῦ Διός, τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ Κρόνου. Εἰς τοῦτο ὅμως, συνετέλεσεν, οὐχί τόσον, ἡ κατά φύσιν ἀνάγκη καί ἡ σύστασις τῆς κοινωνίας, ὅσον ἄλλη τις ἀρχή, πολλῷ εὐγενεστέρα καί θειοτέρα, ἡ ἀρχή τοῦ ἐν τῷ γήρατι βίου καί τοῦ μετά θάνατον.

Εἶναι γνωστόν ὅτι, κατά φυσικόν νόμον ὁ ἄνθρωπος μεταβαίνων εἰς τήν γεροντικήν ἡλικίαν, εἰς τήν ἡλικίαν δηλονότι καθ᾽ ἥν ἀδυνατεῖ μόνος νά πορίζηται τά πρός τόν βίον, ἔχει ἀνάγκην ἐξωτερικῆς ὑποστηρίξεως, ἥν ἁγνήν καί πρόθυμον εὑρίσκει μόνον ἐκεῖ, ἔνθα ἐδαψίλευσε καί τήν ἑαυτοῦ προθυμίαν, καί ἥτις ἐνυπάρχει ἔμφυτος εἰς τά τέκνα. Οὕτω ὁ **Ξενοφῶν** λέγει ἐν τῷ **"Οἰκονομικῷ"** *"Τέκνα μέν οὖν ἥν θεός ποτε διδῷ ἡμῖν γενέσθαι, τότε βουλευσόμεθα περί αὐτῶν ὅπως ὅτι βέλτιστα παιδεύσομεν αὐτά· κοινόν γάρ ἡμῖν καί τοῦτο ἀγαθόν, συμμάχων καί γηροβοσκῶν ὅτι βελτίστων τυγχάνειν" (Ξενοφ. Οἰκον. VII. 12)*.

Ἐκ τούτων, ἄρα, πάντων δηλοῦται ὅτι, παρά τοῖς ἀρχαίοις ἡ τεκνοποίησις ἦτο μέν δεύτερος παράγων τοῦ γάμου, ἀλλ᾽ οὐσιαστικῶς πολλῷ σπουδαιοτέρα, ὡς συντελοῦσα εἴς τε τό γῆρας καί μετά θάνατον.

Τά πρόσωπα τοῦ γάμου

Διαλαβόντες στά δύο προηγούμενα κεφάλαια περί τῆς ἰδέας καί τοῦ σκοποῦ τοῦ γάμου, ἀναγκαῖον, ἤδη, καθίσταται νά δηλωθῇ καί μεταξύ τίνων ὁ γάμος ἐθεωρεῖτο οὐχί νόμιμος, ἀλλ᾽ εὐδαίμων, ἵνα γνωρίσωμεν καί τάς περί τούτων γνώμας τῶν ἀρχαίων.

Καί πρῶτον μεταξύ συγγενῶν ἦτο ὅλως ἀπηγορευμένος κατά νόμον, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ Εὐριπίδου λέγοντος ἐν Ἀνδρομάχῃ ***"Τοιοῦτον πᾶν τό Τρωϊκόν γένος πατήρ τε θυγατρί, παῖς τε μητρί μίγνυται κόρη τ᾽ ἀδελφῷ, διά φόνου δ᾽ οἱ φίλτατοι χωροῦσι καί τῶνδε οὐδέν ἐξείργει νόμος.***

ἅ μή παρ' ἡμᾶς εἴσφερ" (*Εὐρ. 'Ανδρ. στ. 173*). Τοῦτο δέ ἐθεσπίσθη κατά νόμον, διότι οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν τόν μεταξύ συγγενῶν γάμον ὡς αἴτιον μεγίστων κακῶν.

Ἐπίσης, μεγάλη προσοχή ἐδίδετο ὑπό τῶν ἀρχαίων κατά τάς συζεύξεις τῶν τέκνων εἰς τό γένος τῶν μελλονύμφων, ὡς περί τούτου λέγει ὁ Εὐριπίδης ἐν 'Ανδρομάχῃ ***"Τοῦτο καί σκοπεῖτέ μοι, μνηστῆρες, ἐσθλῆς θυγατέρ' ἐκ μητρός λαβεῖν"*** (***Εὐριπ. 'Ανδρ. στ. 211***). Καί ἀλλαχοῦ ἐν Ἱππολύτῳ ***"δουλοῖ γάρ ἄνδρα, κἄν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ, ὅταν ξυνειδῇ μητρός ἤ πατρός κακά"*** ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι, πρό τῆς συζεύξεως, ἐλαμβάνετο πρῶτον ὑπ' ὄψιν τό γένος, καί κατά δεύτερον λόγον ἡ προίξ. 'Αλλά καί περί τοῦ γαμβροῦ παρ' ἀρχαίοις ἐπεκράτει ἡ ἰδέα ὅτι, προτιμότερος ἦτο ὁ χρηστός καί πένης, τοῦ πλουσίου καί ἄφρονος.

Ὁ χρόνος τοῦ γάμου

Ὁ χρόνος δέ καθ' ὅν ὁ νέος καί ἡ νέα ἠδύναντο νά συνέλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν κατά τούς ἀρχαίους ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψει διά δύο λόγους. Διά τε τήν πρός ἀλλήλους ἀγάπην καί διά τήν τεκνοποίησιν. Οὕτω παρ' Ὁμήρῳ ἀκμή τοῦ γάμου θεωρεῖται ἡ ἀείποτε νεάζουσα θεά Ἥβη, ἐντεῦθεν καί οἱ ἐν ἀκμῇ τοῦ γάμου ἐλέγοντο *ἡβῶντες*.

Κατά τούς ἀρχαίους χρόνους, ὥρα τοῦ γάμου κατάλληλος ἦτο ἡ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, διά μέν τήν νεάνιδα ἀπό τοῦ 15 ἔτους, ὅτε προσκτᾶται καί πᾶσαν τήν χάριν τῆς Ἥβης, διά δέ τόν νέον ἡ ἡλικία, καθ' ἥν ἐπανθεῖ ὁ ἴουλος, ἡ πρώτη δηλονότι γενειάς, δηλαδή ἀπό τοῦ 18ου ἔτους.

Ὁ Πλάτων ἐν τῇ "Πολιτείᾳ" ἀπό ὑψηλοτέρας ἀπόψεως ἐξετάζων τήν ἡλικίαν τῶν εἰς γάμον συνερχομένων ὁμολογεῖ ὅτι, διά μέν τήν γυναῖκα τά εἴκοσιν ἔτη, διά δέ τόν ἄνδρα τά τριάκοντα εἶναι ἡ ἀκμή σώματος καί φρονήσεως καί κατάλληλος πρός τεκνογονίαν. (Πλάτ. Πολιτ. IX. Ε).

Ὥστε, κατά ταῦτα, ἀκμή τοῦ γάμου ἐθεωρεῖτο παρά τοῖς ἀρχαίοις ἡ ἀκμή τοῦ σώματος (κάλλους) καί φρονήσεως. Οὕτω δηλοῦται ἔτι ἐκ τῶν ἀνωτέρων καί ἐξ ἄλλων πλείστων παραδειγμάτων ὅτι, οἱ ἀρχαῖοι πολύ ἐξετίμων τήν ἀκμήν τῆς ἡλικίας τήν κατάλληλον πρός γάμον, διότι βεβαίως ἐγνώριζον ὅτι, πρός εὐδαίμονα κοινωνίαν ἀπῃτεῖτο καί εὐδαίμων γάμος, ὅταν ἀμφότεροι ὑπάρχωσι πρός ἀλλήλους ἡδεῖς καί ἱκανοί πρός τό παιδοποιεῖσθαι ὑγιᾶ τέκνα, διότι ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι, καί ἡ παιδοποιία ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψει παρά τῶν ἀρχαίων διά τε τό γηροβοσκεῖν καί διά τάς μετά θάνατον τιμάς.

Περί ἀρραβῶνος καί προικός

Πρό τοῦ γάμου προηγεῖτο πάντοτε ἡ ἐγγύησις, δηλαδή ἀρραβῶνες. Οἱ γονεῖς, δηλονότι, τῶν μελλονύμφων, δι' ἐγγυήσεως ὑπέσχοντο τήν θυγατέρα εἰς τόν υἱόν τῶν ἑτέρων, ἤτοι διά γραπτῶν ὁμολογιῶν, αἵτινες ἐκαλοῦντο *ἐγγύαι*, καί περί ὧν οἱ νόμοι ὥριζον τούς διαφόρους ὅρους τοῦ γάμου. Κατά τούς ἀρραβῶνας ὡρίζετο καί ἡ προίξ τῆς γυναικός, *φερνή* καλουμένη καί *ἕδνον*.

Κατά τούς παλαιούς χρόνους τῆς Ἑλλάδος ἡ προίξ τῶν νεανίδων ἦτο σημαντική, ὁ 'Αγαμέμνων μάλιστα ὑπέσχετο πρός τοῖς ἄλλοις τῷ 'Αχιλλεῖ καί ἑπτά πόλεις. Τοιουτοτρόπως ἡ 'Ανδρομάχη διά τήν μεγάλην αὐτῆς προῖκα ἐλέγετο καί πολύδωρος ***"ἔνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντία ἦλθε θέουσα 'Ανδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος 'Ηετίωνος"*** (***Ἰλ. Ζ. στ. 394***).

Ὅπως, ὅμως, οἱ γονεῖς τῶν νυμφῶν ἦσαν ὑποχρεωμένοι νά δίδωσι σημαντικήν προῖκα, οὕτω καί οἱ σύζυγοι ἔπρεπε νά ὑποδεχθῶσι τάς συζύγους εἰς καινούργιους θαλάμους καί δώματα καί ὤφειλε νά προσφέρῃ εἰς τήν νύμφην καί τά νυμφικά ἄμφια. Ἐκτός δέ τῶν δώρων τοῦ πατρός τῆς νύμφης καί τῶν θαλάμων τοῦ συζύγου καί ἡ μελλόνυμφος ὤφειλε νά παρέχῃ τοῖς οἰκείοις τοῦ ἀνδρός ἐνδύματα.

Ἡ προίξ δέ αὕτη, κατά τούς νόμους τῶν ἀρχαίων, ἐπεστρέφετο εἰς τόν πατέρα τῆς νύμφης, ἐν περιπτώσει διαζυγίου, καί ἐν ἄλλῃ περιπτώσει, ἐκληρονομεῖτο ὑπό τῶν τέκνων. Ἐκ τούτου δηλοῦται ἡ ἱερότης τοῦ γάμου καί ἡ πρόνοια, ἥν ἐλάμβανον οἱ γονεῖς ἐκ τῶν προτέρων περί τῶν τέκνων, νόμοι, οἵτινες καί παρά Ρωμαίοις μετά ταῦτα διετηρήθησαν. Ἡ προίξ ὅμως δέν ἦτο καί κατά νόμον ἐπιβεβλημένη, οὐδέ προσεφέρετο τοιαύτη ὑπό τῶν πτωχῶν, ἀλλ' ὑπῆρχε πάντοτε ἀνάλογος τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ ἀτόμου πού ἔδιδε τήν θυγατέρα.

Μετά τόν ἀρραβῶνα, ἐτελεῖτο ὁ γάμος. Δέν εἶναι ὅμως γνωστόν ἐπί πόσον χρόνον διήρκει ἡ μνηστεία. Περί δέ τῆς πρός ἀλλήλους σχέσεως τῶν μεμνηστευμένων, οὐδέν θετικῶς γνωρίζομεν· λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὄψει τοῦ περιορισμοῦ τῶν νεανίδων καί τόν τρόπον καθ' ὅν συνίστατο ὁ γάμος (κατ' ἀπόφασιν δηλαδή καί προτίμησιν τῶν γονέων) ἐξάγομεν ὅτι, κατά τούς ἀρχαίους χρόνους, οἱ μεμνηστευμένοι δέν εἶχον τήν σήμερον ἐλευθερίαν. Ἐκ τούτου, ὅμως, δέν ἕπεται ὅτι στούς ἀρχαίους ἔλειπεν ἡ λατρεία τοῦ ἔρωτος.

Περί τῆς τελετῆς τοῦ Γάμου

Μετά τόν ἀρραβῶνα καθ' ὡρισμένον μῆνα, συνήθως τόν μῆνα Γαμηλιῶνα (ἤτοι κατά τά τέλη τοῦ παρ' ἡμῖν μηνός 'Ιανουαρίου καί ἀρχάς Φεβρουαρίου), ἐν καιρῷ εὐδίῳ καί πανσελήνῳ, ἐτελεῖτο ὁ γάμος. 'Αλλά, πρό τοῦ γάμου, προηγεῖτο *ἡ προγάμεια* (*'Αριστ. Πολ. 7. 16*), *ἡ προτέλεια γάμων*, ἑορτή, καθ' ἥν ἔθυον στούς γαμηλίους θεούς, ἤτοι εἰς τόν Δία, τήν Ἥραν καί τήν 'Αρτέμιδα.

Ἐπίσης πρό τοῦ γάμου, ἄγνωστον ὅμως πόσας ἡμέρας πρότερον, ἐτελεῖτο καί ἡ ἑορτή τοῦ λουτροῦ, ἤτοι ἐλάμβανε χώραν ὁ νυμφικός λουτρός, καθ' ὅν ἡ παρθένος ἡ μελλόνυμφος ἐλούετο τόν λουτρόν τοῦ γάμου ἐν ἰδιαιτέρᾳ κρήνῃ.

Κατά τούς ἀρχαίους χρόνους, ἦτο ἔθιμον ἡ μελλόνυμφος νά λούηται διά τοῦ ὕδατος μιᾶς ὡρισμένης κρήνης ἤ ποταμοῦ, ἤ νά μεταβαίνῃ παρ' αὐτῇ. Περί τούτου διδάσκει ἡμᾶς ὁ Θουκυδίδης λέγων περί τῆς ἐν 'Αθήναις κρήνης Καλλιρρόης *"Καί τῇ κρήνῃ τῇ νῦν μέν τῶν τυράννων σκευασάντων Ἐννεακρούνῳ καλουμένῃ, τό δέ πάλαι φανερῶν οὐσῶν τῶν πηγῶν Καλλιρρόῃ ὠνομασμένῃ, ἐκεῖνοί τε ἐγγύς οὔσῃ, τά πλείστου ἄξια ἐχρῶντο, καί νῦν ἔτι ἀπό τοῦ ἀρχαίου πρό τε γαμικῶν καί εἰς ἄλλα τῶν ἱερῶν ἔτι νομίζεται χρῆσθαι"* (*Θουκ. 2.15*), *Καί ὁ Εὐριπίδης ἐν Φοινίσσαις "ἀνυμέναια δ' Ἰσμηνός ἐκυδεύθη λουτροφόρου χλιδᾶς· ἀνά δέ Θηβαίων πόλιν ἐσιγάθη σᾶς ἔσοδοι νύμφας"* (*Εὐριπ. Φοιν. 347*). Ἐξ αὐτῶν δηλοῦται ὅτι, ἐν 'Αθήναις μέν ἡ κρήνη Καλλιρρόη, ἐν Θήβαις δέ ὁ Ἰσμηνός ποταμός ἦσαν καθιερωμένοι διά τό νυμφικόν λουτρόν. 'Αγνοεῖται ὅμως ἄν αἱ μελλόνυμφοι καί πότε μετέβαινον εἰς τό λουτρόν τοῦτο· μᾶλλον

γνωστόν τυγχάνει ὅτι πρός τό λουτρόν τοῦτο ἔστελλον παῖδα ἤ κύριον, ὅστις παρελάμβανεν ὕδωρ ἐξ αὐτῶν, ὅστις λουτροφόρος ἐκαλεῖτο.

Μετά τό λουτρόν, ὡρισμένην τινά ἡμέραν, ὁ νυμφίος παρελάμβανε τήν νύμφην ἐκ τῆς πατρικῆς της οἰκίας, ἐνδεδυμένην καί ἐστεφανωμένην καί ὡδήγει αὐτήν ἐφ' ἁμάξης συρομένης ὑπό ζεύγους ἡμιόνων ἤ βοῶν εἰς τήν οἰκίαν. Ὅτι δέ ἐφ' ἁμάξης, ἡ ὁποία ἀπό τούς ἀρχαίους ἐκαλεῖτο ἀπήνη, ὡδηγεῖτο ἡ νύμφη, δηλοῦται ἐκ τῶν ἑξῆς χωρίων.

Ὁ Ἡσίοδος ἐπί τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἡρακλέους γράφει ***"Τοί μέν γάρ Εὐσσώστρου ἐπ' ἀπήνης ἤγοντο ἀνδρί γυναῖκα"*** *(Ἡσίοδ. στ. 273)*, *ὁ δέ Πολυδεύκης λέγει* ***"καί γάρ ἐπ' ἀπήνης εἰώθεσαν τά πλεῖστα ἄγεσθαι"***.

Ἐπί τῆς ἁμάξης ταύτης ἐκάθηντο τρεῖς, μέση μέν ἡ νύμφη, ἑκατέρωθεν δέ ὁ νυμφίος καί τις τῶν μάλιστα ἀγαπωμένων, ὅστις καί παράνυμφος καί πάροχος ἐκαλεῖτο (κουμπάρος σήμερον). Ὁ Εὐστάθιος μάλιστα ὁ σχολιαστής λέγει: ***"Καλεῖται γάρ πάροχος τῶν φίλων τις ὁ ἐπί τῷ ὀχήματι ἅμα τῇ νύμφῃ καί τῷ νυμφίῳ ὀχούμενος, οἷον παράνυμφος"***.

Δέν εἶναι, ὅμως, ἀπαραίτητος πάντοτε ἡ ἀπήνη· ἐνίοτε ἡ νύμφη ὡδηγεῖτο πεζή εἰς τοῦ νυμφίου, ὅτε ἐκαλεῖτο χαμαίπους. Ἄν ὅμως ἔθος ἐπεκράτει τήν νύμφην νά παραλαμβάνουν αὐτοί οἱ νυμφίοι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτῆς, εἰς τούς δευτερογαμοῦντας δέν ἐπετρέπετο τό τοιοῦτον, ἀλλ' εἷς τῶν φίλων ἦγεν αὐτήν, ὅστις καί νυμφαγωγός καί νυμφοστόλος ἐκαλεῖτο. Περί τούτου λέγει καί ὁ Ἡσύχιος *"νυμφαγωγός, ὁ μετερχόμενος ἑτέρῳ νύμφην καί ἄγων ἐκ τῆς τοῦ πατρός οἰκίας, ᾧ πρότερον γεγαμηκότι οὐκ ἔξεστι μετελθεῖν· διό ἀποστέλλουσι τῶν φίλων τινάς"*.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι, ὁ νυμφίος, ὁ πάροχος καί ἡ νύμφη ἦσαν ἐνδεδυμένοι καί ἐστεφανωμένοι, ἰδίᾳ δέ διέπρεπεν ὁ στολισμός τῆς νύμφης· διότι ἡ νύμφη εἶχεν ἐσθῆτα καλήν καί περιδέραιον καί λίθους πολυτίμους καί βέλος εὐρύ καί μακρόν καί ἦτο ὑπό μύρων μεμυρωμένη.

Ἐν δέ τῇ τελετῇ ταύτῃ, ἡ πομπή τοῦ γάμου ἐγίνετο ὡς ἑξῆς: Ἐκ τῆς πατρώας οἰκίας τῆς νύμφης, τῆς ὁποίας αἱ θύραι ἦσαν μετ' ἐλαίας καί δάφνης ἐστολισμέναι, παρελάμβανον τήν νύμφην ὁ νυμφίος καί ὁ πάροχος (παράνυμφος, κουμπάρος), συνοδευόμενοι ὑφ' ὅλων τῶν συγγενῶν, τῶν οἰκείων καί φίλων. Τῆς συνοδείας ὅμως, προηγοῦντο ἕτεροι, φέροντες δᾶδας νυμφικάς καλουμένας, ἕτεροι ἔψαλλον δι' αὐλοῦ τόν ὑμέναιον καί ἄλλοι ὠρχοῦντο. Τό γεγονός, ὅμως, τῶν νυμφικῶν δαδῶν ὑποθέτει ὅτι ἡ πομπή τοῦ γάμου ἐγένετο ἐν καιρῷ νυκτός, ἄλλως τε οὐδεμία χρῆσις θά ἐγίνετο τούτων, ἄν ἐλάμβανε χώραν ἡ πομπή κατά τήν ἡμέραν. Ἔπειτα, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὁ γάμος ἐγίνετο ἐν καιρῷ εὐδίῳ καί πανσελήνῳ, ἄρα ὑπονοεῖ τήν νύκτα.

Περί τούτου ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος ἐν τῷ Ζ τῆς Ἰλιάδος, λέγων:

Ἐν δέ δύο ποίησε πόλεις μερόπων
ἀνθρώπων καλάς· ἐν τῇ μέν ῥα γάμοι
τ' ἔσαν εἰλαπίναι τε, νύμφας δ' ἐκ
θαλάμων δαΐδων ὑπό λαμπομενάων
ἠγίνεον ἀνά ἄστυ, πολύς δ' ὑμέναιος
ὀρώρει· κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον,
ἐν δ' ἄρα τοῖσιν αὐλοί φόρμιγγές τε
βοήν εἶχον·
αἱ δέ γυναῖκες ἱστάμεναι θαύμαζον
ἐπί προθύροισιν ἑκάστη.
(Ὁμ. Ἰλ. Ζ. στ. 491)

Ἐξ αὐτῶν δηλοῦται ἀκριβῶς ὅτι, οἱ γά-

μοι ἐτελοῦντο τήν νύκτα καί ὅτι τήν νύμφην, μετά τήν ἐκ τῆς πατρώας αὐτῆς οἰκίας ἀναχώρησιν, περιῆγον ἀνά τό ἄστυ. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου δηλοῦται καί τό ἔθιμον νά ἐπιδεικνύουν τούς νυμφίους, πρός θέαν τῶν ὁποίων ἐξήρχοντο ἐν ταῖς θύραις αἱ γυναῖκες, καί οἱ ἄνδρες ἐν ἀγορᾷ, ὡς συμβαίνει ἀκριβῶς καί σήμερον στίς ἐπαρχίες. Νά σημειώσωμεν ὅτι ἡ νύμφη ἀγομένη ἐκ τοῦ νυμφίου ἦτο κεκαλυμμένη διά τοῦ νυφικοῦ πέπλου καί καθ' ὁδόν, ὁ λαός συνέχαιρε τούς νεονύμφους μετά βοῆς καί εὐφημίας.

Ὅταν δέ, τέλος, ἔφθαναν εἰς τήν οἰκίαν, τῆς ὁποίας αἱ θύραι ἦσαν ἐστεφανωμέναι μετά κλάδων ἐλαίας καί δάφνης, ἡ μέν μήτηρ τοῦ γαμβροῦ ἐξήρχετο μετά δάδων εἰς ὑποδοχήν τῆς νύμφης, οἱ δέ λοιποί οἰκεῖοι κατέχεον ἐπί τοῦ γαμβροῦ καί τῆς νύμφης σῦκα καί ἄλλα, καταχύσματα καλούμενα, εἰς σημεῖον εὐπορίας καί εὐθύμου βίου.

Στήν Βοιωτία, μάλιστα, λέγουσιν ὅτι, ἦτο συνήθεια νά καίουν πρό τῆς θύρας τόν ἄξονα τῆς ἁμάξης, δηλοῦντες διά τοῦτο ὅτι, ἡ νύμφη ἐχρεώστει νά εἶναι προσηλωμένη πρός τόν ἄνδρα καί πρός τόν οἶκον αὐτῆς.

Σημ. Εἰς τάς συζεύξεις ὅμως καί τά συνοικέσια προσεβοήθουν τούς γονεῖς καί προμνήστριαι ἤ προμνηστρίδες (προξενήτισσες κοινῶς), ὧν ἔργον ἦτο νά συνάγουν ἀνθρώπους εἰς γάμον· αὗται δέ ἦσαν κακαί καί καλαί.

Περί τούτων, λόγον κάμνει ὁ Ξενοφῶν *εἰς τά "Απομνημονεύματα" λέγων* ***"Μά Δί' οὔχ, ὥς ποτε ἐγώ Ἀσπασίας ἤκουσα· ἔφη γάρ τάς ἀγαθάς προμνηστρίδας μετά μέν ἀληθείας τἀγαθά διαγγελλούσης δεινάς εἶναι συνάγειν ἀνθρώπους εἰς κηδείαν, ψευδομένας δ' οὐκ ἐθέλειν ἐπαινεῖν· τούς γάρ ἐξαπατηθέντας ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε καί τήν προμνησαμένην*** *(Ξεν. Ἀπομ. 2. 6. 36) · καί ἐν τῷ "Συμποσίῳ",* ***"οὗτος ἄν μοι δοκεῖ καί πόλεις δύνασθαι φίλας ποιεῖν καί γάμους ἐπιτηδείους συνάγειν (Ξεν. Συμ. 4. 61) κτλ."***, *ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι καί προμνήστορες ὑπῆρχον, ἔχοντες τό ἔργον τοῦτο.*

Ὁ δέ Πλάτων ἐν τῷ "Θεαιτήτῳ" λέγει, ***"ἀλλά διά τήν ἄδικόν τε καί ἄτεχνον ξυναγωγήν ἀνδρός καί γυναικός, ᾗ δή προαγωγεία ὄνομα, φεύγουσι καί τήν προμνηστικήν ἅτε σεμναί οὖσαι αἱ μαῖαι, φοβούμεναι μή εἰς ἐκείνην τήν αἰτίαν διά ταύτην ἐμπέσωσιν· ἐπεί ταῖς γε ὄντως μαίαις μόναις που προσήκει καί προμνήσασθαι ὀρθῶς" (Πλάτ. Θεαιτ. 150).***

Ἀλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τά τοῦ γάμου. Μετά τήν εἴσοδον τῆς νύμφης εἰς τήν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ παρετίθετο ἡ τράπεζα, ἡ κατά τούς ἀρχαίους *γαμική θοίνη*, ἔνθα προσεκαλοῦντο καί ἄνδρες καί γυναῖκες, ἵνα ἔχωσι πολλούς μάρτυρας, ὅτι ὁ γάμος ἐγένετο κατά νόμον.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι, ἡ τράπεζα τῶν γυναικῶν ἦτο εἰς ἰδιαίτερον θάλαμον καί ὅτι μεταξύ αὐτῶν ἵστατο καί ἡ νύμφη ἐγκεκαλυμμένη διά τοῦ νυφικοῦ πέπλου (Λουκ. συμπ. 8). Μεταξύ δέ πάντων τῶν ἐπί τῆς τραπέζης ἐδεσμάτων διεκρίνετο, κυρίως, ὁ ἐκ σησάμου μέγας πλακούς, ὅστις ἦτο σημεῖον πολυτεκνίας, ὡς λέγει καί ὁ Σχολιαστής τοῦ Ἀριστοφάνους Εἰρην. 869 ***"ἐδόκουν γάρ ἐν τοῖς γάμοις σήσαμον διδόναι, ὅς ἐστι πλακοῦς γαμικός ἀπό σησάμου, πεποιημένος διά τό πολύγονον, ὥς φησι Μένανδρος"***.

Ἀγνοοῦμεν ἐνταῦθα πόσον διήρκει ἡ τράπεζα αὕτη καί τίνα ἦσαν τά διάφορα ἐδέσματα καί ὁ τρόπος τῆς εὐωχίας ταύτης· ἐάν ὅμως λάβωμεν τά πολυτελῆ συμ-

πόσια τῶν ἀρχαίων καί τά ἀναφερόμενα ζῶα, ὡς καί παρά “Θεοκρίτῳ” τόν στίχον ***“ῥέξω πόρτιν ἔρωτι καί αὐτάν Βοῦν Ἀφροδίτᾳ” (Θεοκρ. Ὀαριστύς),*** ἐννοοῦμεν ὅτι, πλήν τῶν τακτικῶν φαγητῶν καί διάφορα ζῶα ἐσφάζοντο κατά τήν γαμικήν θοίνην.

Οὕτω ὁ Ὅμηρος καί τήν μεγαλοπρεπῆ πανδαισία καλεῖ γάμον, ὡς δηλοῦται ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ:

“τίς δαίς, τίς δέ ὅμιλος ὅδ᾿ ἔπλετο;
τίπτε δέ σέ χρεώ;
εἰλαπίνη ἠέ γάμος; ἐπεί οὐκ ἔρανος
τάδε γ᾿ ἐστίν”

(Ὀδ. Α. στ. 226)

Ὁ δέ Τηλέμαχος μεταβάς εἰς Σπάρτην εὗρε τόν Μενέλαον

“δαινύντα γάμον πολλοῖσιν ἔτῃσιν
υἱέος ἠδέ θυγατρός ἀμύμονος
ᾧ ἐνί οἴκῳ. τήν μέν Ἀχιλλῆος ῥηξήνορος υἱεῖ πέμπειν·
υἱεῖ δέ Σπάρτηθεν Ἀλέκτορος
ἤγετο κούρην”

καί κατωτέρω:

“Ὣς οἱ μέν δαίνυντο καθ᾿ ὑψερεφές
μέγα δῶμα γείτονες ἠδέ ἔται
Μενελάου κυδαλίμοιο, τερπόμενοι”

(Ὀδυσ. Δ. 3)

κατωτέρω δέ δηλοῖ καί τά φαγητά, τά ὁποῖα παρέθηκαν τῷ Τηλεμάχῳ καί τῷ υἱῷ τοῦ Νέστορος, στά ὁποῖα δηλοῦται ὅτι ἔθος ὑπῆρχε κατά τόν γάμον καί οἱ συγγενεῖς νά προσφέρουν ὡς δῶρα φαγητά καί ζῶα. ***“Ὣς φάτο, καί σφιν νῶτα βοός παρά πίονα θῆκεν ὄπτ᾿ ἐν χερσίν ἑλών, τά ῥά τοί γέρα πάρθεσαν αὐτῷ” (Αὐτ. στ. 65).***

Μετά τήν τράπεζαν εἰσήγετο ἡ νύμφη κεκαλυμμένη εἰς τόν θάλαμον, ἔνθα αὕτη καί ὁ γαμβρός συνέτρωγον. Ἐκ τούτου δῆλον ὅτι, ἡ μέν νύμφη μεταξύ τῶν γυναικῶν ἵστατο καί δέν ἔτρωγεν, ὁ δέ νυμφίος ὑποτίθεται ὅτι ὑπεδέχετο τούς φίλους καί ἐφρόντιζε περί τῆς τραπέζης αὐτῶν διά τῶν ἀμφιπόλων.

Μετά δέ τήν τράπεζαν συνέτρωγεν ὁμοῦ νύμφη καί νυμφίος, ἀλλά πρῶτον ἐγεύοντο κυδώνιον, κατά τινα νόμον τοῦ Σόλωνος, εἰς σημεῖον γλυκείας καί τερπνῆς ὁμιλίας (Πλούτ. Σολ. 20). Τοῦτο ὅμως δέν ἀποκλείει ἄλλα ἐδέσματα· διότι ὅπως στήν Βοιωτία ἀντί σύκων ἔκαιον τόν ῥυμόν τῆς ἁμάξης, οὕτω καί ἐν ἑκάστῃ πόλει ἐγεύοντο κυδώνιον, ἐάν ὁ τόπος παρῆγεν, εἰ δέ μή, σῦκα καί ἄλλα ἐδέσματα καί καρπούς, ἀπαραλλάκτως ὅπως σήμερον, ὅτε εἴς τινα μέν μέρη καταχέονται κριθαί καί γλυκύσματα, εἰς ἄλλα δέ μῆλα καί ἄλλα ὀπωρικά.

Καθ᾿ ὅν δέ χρόνον ὁ νυμφίος καί ἡ νύμφη συνέτρωγον ἐντός τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου, νέοι καί νέαι ἔψαλλον τόν ὑμέναιον, ἤτοι τόν ἐπιθαλάμιον ὕμνον, ὅστις παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν, ἦτο ἀπαραίτητος. Ἄλλως τε ὁ ὕμνος οὗτος ὑπῆρξε πάντοτε τό σπουδαιότερον παράπονον τῶν νεανίδων, αἵτινες δέν ηὐτύχησαν ν᾿ ἀπολαύσωσι τόν γάμον, ἤ προώρως νά καταδικασθῶσιν εἰς τήν στέρησιν αὐτοῦ διά λόγους θανάτου ἤ κακῆς τύχης. Τοιοῦτον παράπονον ἐκφράζεται ἐκ μέρους τῆς Ἀντιγόνης, ἥτις καίτοι ἦτο μεμνηστευμένη, κατεδικάσθη ἄγαμος νά ἀποθάνῃ· ἐνῶ δέ πρός πάντα φέρεται γενναία, πρός τήν ἰδέαν ὅμως ταύτην θλίβεται καί λέγει:

“Ὁρᾶτ᾿ ἔμ᾿, ὦ γᾶς πατρῴας πολῖται,
τήν νεάταν ὁδόν στείχουσαν
οὐδ᾿ ὑμεναίων ἔγκληρον, οὔτ᾿
ἐπινύμφιός πώ μέ τις ὕμνος ὕμνησεν”

(Σοφ. Ἀντιγ. στ. 805)

θέλουσα διά τῶν λέξεων τούτων νά παραστήσῃ ἑαυτήν ὡς τήν δυστυχεστάτην πασῶν. Καί ἀληθῶς τίς δυστυχία δύναται νά παραβληθῇ πρός τήν ἀτυχίαν ταύτην, τοῦ νά μή δύναται νεᾶνις ὥριμος νά ἀπολαύσῃ τοῦ μόνου ἐπί τῆς γῆς ποθεινοτέρου ἀγαθοῦ, νά ἴδῃ ἑαυτήν ἔγκληρον καί σύζυγον μητέρα τέκνων.

Ὅτό ὅτι δέ ἡ στέρησις τοῦ ὑμεναίου καί ἡ ἔλλειψις τοῦ ἐπινυμφίου ὕμνου ἦταν πολύ σημαντική διά τούς ἀρχαίους, δηλοῦται καί ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τῶν μητέρων νά ἴδουν τούς γάμους τῶν τέκνων καί νά ἀκούσουν τούς ἐπινυμφίους ὕμνους. Τό τοιοῦτο μαλάσσει καί τήν καρδίαν τῆς σκληρᾶς Μηδείας, ἥτις ἵνα ἐκδικηθῇ τόν Ἰάσονα, ἀποφασίζει νά θυσιάσῃ καί σπλάχνα καί ἀρετήν.

Ἀλλά πῶς!!

- πρίν σφῶν ὄνασθαι κἀπιδεῖν
εὐδαίμονας. - πρίν λέκτρα καί
γυναῖκας καί γαμηλίους
- εὐνάς ἀγῆλαι, λαμπάδας
τ᾿ ἀνασχεθεῖν

(Εὐρ. Μήδ. 1025)

καί τῆς Ἀλκήστιδος, ἥτις ἀποχαιρετίζουσα τά δύο τέκνα, τοιαῦτα λέγει πρός τήν θυγατέρα:

“σύ δ᾿ ὦ τέκνον μοι πῶς κορευθήσει καλῶς; ποίας τυχοῦσα συζύγου τῷ σῷ πατρί; μή σοί τιν᾿ αἰσχράν προσβαλοῦσα κληδόνα ἥβης ἐν ἀκμῇ σούς διαφθείρῃ γάμους· οὔτ᾿ ἐν τόκοισι τοῖσι σοῖσι θαρσυνεῖ παροῦσ᾿, ἵν᾿ οὐδέν μητρός εὐμενέστερον” (Εὐριπ. Ἀλκ. 317).

Τήν σαφεστέραν ὅμως ἰδέαν τοῦ ἐπιθαλαμίου ὕμνου παρέχει ἡμῖν πλήρη ὁ Θεόκριτος ἔν τε τῷ “Ἐπιθαλαμίῳ Ἑλένης” καί τῷ αὐτῷ τῆς Δηιδαμείας, ἐξ ὧν δηλοῦται ὅτι, ὁ ἐπιθαλάμιος ὕμνος ἐψάλλετο ὑπό πάντων τῶν προσκεκλημένων καί ὅτι, συγχρόνως ἐγίνετο χορός τῶν παρθένων, αἵτινες ἐνδεδυμέναι τά κάλλιστα ἐνδύματα καί δι᾿ ὑακίνθων ἐστεμμέναι ἔψαλλον καί συγχρόνως ἐχόρευον.

Πρός τούτους, ἐκ τοῦ ἐπιθαλαμίου τῆς Ἑλένης δηλοῦται ὅτι, ἐν τῷ ὕμνῳ τούτῳ πλήν τῶν ἐπαίνων, τούς ὁποίους ἀπένεμον εἰς τούς νυμφίους, προσετίθεντο καί εὐχαί, ἀφορῶσαι τήν πρός ἀλλήλους συμβίωσιν, τήν ἀγάπην καί τήν εὐτεκνίαν. Περιεργείας χάριν παρατιθέμεθα στό σημεῖο αὐτό ὅλον τόν ἐπιθαλάμιον τοῦ Θεοκρίτου, τοῦ ὁποίου ἡ τελευταία στροφή κέκτηται καί τήν μεγαλυτέραν ἀξίαν.

Ἑλένης Ἐπιθαλάμιος

Ἔν ποκ᾿ ἄρα Σπάρτᾳ ξανθότριχι πάρ Μενελάῳ παρθενικαί θάλλοντα κόμαις ὑάκινθον ἔχοισαι πρόσθεν νεογράπτω θαλάμῳ χορόν ἐστάσαντο, δώδεκα ταί πρᾶται πόλιος, μέγα χρῆμα Λακαινᾶν ἀνίκα Τυνδαρίδα κατεκλάξατο τάν ἀγαπατάν μναστεύσας Ἑλέναν ὁ νεώτερος Ἀτρέος υἱῶν. ἄειδον δ᾿ ἅμα πᾶσαι ἐς ἕν μέλος ἐγκροτέοισαι ποσσί περιπλέκτοις, ὑπό δ᾿ ἴαχε δῶμ᾿ ὑμεναίῳ.

Οὕτω δή πρωιζά κατέδραθες, ὦ φίλε γαμβρέ; ἦ ῥά τις ἐσσί λίαν βαρυγούνατος; ἦ ῥά φίλυπνος; ἦ ῥά πολύν τιν᾿ ἔπινες, ὄκ᾿ εἰς εὐνάν κατέβαλλεν; εὕδειν μάν σπεύδοντα καθ᾿ ὥραν αὐτόν ἐχρῆν τυ, παῖδα δ᾿ ἐᾶν σύν παισί φιλοστόργῳ παρά ματρί παίσδειν ἐς βαθύν ὄρθρον, ἐπεί καί ἔνας καί ἐς ἀῶ κἠς ἔτος ἐξ ἔτεος, Μενέλαε, τεά νυός ἅδε. ὄλβιε γάμβρ᾿, ἀγαθός τις ἐπέπταρεν ἐρχομένῳ τοι ἐς Σπάρταν ἅπερ ὦλλοι ἀριστέες, ὡς ἀνύσαιο· μῶνος ἐν ἡμιθέοις Κρονίδαν Δία πενθερόν ἑξεῖς. Ζανός τοι θυγάτηρ ὑπό τάν μίαν ἵκετο χλαῖναν, οἵα Ἀχαιιάδων γαῖαν πατεῖ οὐδεμί᾿ ἄλλα· ἦ μέγα κά τι τέκοιτ᾿ εἰ ματέρι τίκτοι ὁμοῖον. ἄμμες δ᾿ αἱ πᾶσαι συνομάλικες, αἷς δρόμος ὠύτός χρισαμέναις ἀνδριστί παρ᾿ Εὐρώταο λοετροῖς, τετράκις ἑξήκοντα κόραι, θῆλυς νεολαία, τᾶν οὐδ᾿ ἅτις ἄμωμος ἐπεί χ᾿ Ἑλένᾳ παρισωθῇ. Ἀώς ἀντέλλοισα καλόν διέφανε πρόσωπον, πότνια Νύξ, τό τε λευκόν ἔαρ χει-

μῶνος ἀνέντος· ὧδε καί ἁ χρυσέα Ἑλένα διεφαίνετ᾽ ἐν ἁμῖν. πιείρᾳ μεγάλα ἅτ᾽ ἀνέδραμε κόσμος ἀρούρᾳ ἤ κάπῳ κυπάρισσος, ἤ ἅρματι Θεσσαλός ἵππος, ὧδε καί ἁ ῥοδόχρως Ἑλένα Λακεδαίμονι κόσμος· οὐδέ τις ἐκ ταλάρω πανίσδεται ἔργα τοιαῦτα, οὐδ᾽ ἐνί δαιδαλέῳ πυκινώτερον ἄτριον ἱστῷ κερκίδι συμπλέξασα μακρῶν ἔταμ᾽ ἐκ κελεόντων. οὐ μάν οὐδέ λύραν τις ἐπίσταται ὧδε κροτῆσαι Ἄρτεμιν ἀείδοισα καί εὐρύστερνον Ἀθάναν ὡς Ἑλένα, τᾶς πάντες ἐπ᾽ ὄμμασιν ἵμεροι ἐντί. ὦ καλά, ὦ χαρίεσσα κόρα, τύ μέν οἰκέτις ἤδη. ἄμμες δ᾽ ἐς Δρόμον ἦρι καί ἐς λειμώνια φύλλα ἐρψεῦμες στεφάνως δρεψεύμεναι ἁδύ πνέοντας, πολλά τεοῦς, Ἑλένα, μεμναμέναι ὡς γαλαθηναί ἄρνες γειναμένας ὄιος μαστόν ποθέοισαι. πρᾶταί τοι στέφανον λωτῶ χαμαί αὐξομένοιο πλέξασαι σκιεράν καταθήσομεν ἐς πλατάνιστον· πρᾶται δ᾽ ἀργυρέας ἐξ ὄλπιδος ὑγρόν ἄλειφαρ λαζύμεναι σταξεῦμες ὑπό σκιεράν πλατάνιστον· γράμματα δ᾽ ἐν φλοιῷ γεγράψεται, ὡς παριών τις ἀννείμῃ Δωριστί· «σέβευ μ᾽ Ἑλένας φυτόν εἰμι.» Χαίροις, ὦ νύμφα· χαίροις, εὐπένθερε γαμβρέ. Λατώ μέν δοίη, Λατώ κουροτρόφος, ὔμμιν εὐτεκνίαν, Κύπρις δέ, θεά Κύπρις, ἶσον ἔρασθαι ἀλλάλων, Ζεύς δέ, Κρονίδας Ζεύς, ἄφθιτον ὄλβον, ὡς ἐξ εὐπατριδᾶν εἰς εὐπατρίδας πάλιν ἔνθῃ. εὕδετ᾽ ἐς ἀλλάλων στέρνον φιλότατα πνέοντες καί πόθον· ἐγρέσθαι δέ πρός ἀῶ μή πιλάθησθε. νεύμεθα κἄμμες ἐς ὄρθρον, ἐπεί καί πρᾶτος ἀοιδός ἐξ εὐνᾶς κελαδήσῃ ἀνασχών εὔτριχα δειράν. Ὑμήν ὦ Ὑμέναιε, γάμῳ ἐπί τῷδε χαρείης.

Μέ τά ζουμπούλια στά μαλλιά οἱ δώδεκα παρθένες, πού ἦταν οἱ καλύτερες ἀπό τήν Λακωνία, στήν Σπάρτη ὅταν ἤρθανε, στοῦ Μενελάου τό σπίτι, τοῦ Ξανθομάλλη στερνοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα, ἐσταθήκαν ἔξω ἀπό τήν κάμαρα τήν καινουριοβαμμένη, πού εἶχαν κλείσει μέσα κεῖ τή νιόπαντρη γυναῖκα, τήν κόρη τοῦ Τυνδάρεω, τήν ὄμορφη Ἑλένη, καί στήσανε ἐκεῖ χορό καί ὅλες τραγουδοῦσαν, πλέκοντας τά ποδάρια τους πού ρυθμικά κροτοῦσαν, κι ἀντιλαλοῦσε ἡ κάμαρα τοῦ γάμου τό τραγούδι:

Ἔτσι λοιπόν, καλέ γαμπρέ, νωρίς νωρίς κομᾶσαι; Νιώθεις βαριά τά γόνατα; Μήν ἀγαπᾶς τόν ὕπνο; Ἤ μήπως ἤπιες πιό πολύ κι ἔπεσες στό κρεβάτι; Ἄν νύσταξες τόσο νωρίς ἄς ἔπεφτες μονάχος καί τήν παιδούλα ν᾽ ἄφηνες στήν στοργική μητέρα μέ τίς κοροῦδες νά ἔπαιζε ὥσπου νά ξημερώσει· ἀφοῦ καί τώρα καί πάντοτε καί χρόνο κι ἄλλα χρόνια, Μενέλαε θά ᾽ναι αὐτή ὁλοδική σου ἡ κόρη. Καλός οἰωνός τό φτέρνισμα στήν Σπάρτη σάν ἐρχόσουν, ὅπου περίμεναν ἐδῶ τό ἴδιο κι ἄλλοι ἄρχοντοι. Μονάχος στούς ἡμίθεους γιά πεθερό σύ θά χεις, ἐσύ καλότυχε γαμπρέ τόν Δία γιό τοῦ Κρόνου. Κάτω ἀπ᾽ τό ἴδιο σκέπασμα τοῦ Δία κόρη εἶναι, πού ἄλλη καμιά δέν περπατεῖ στήν γῆ τῆς Ἀχαΐας. Κάτι μεγάλο θά γενεῖ σάν τό παιδί τῆς μοιάσει. Ὅλες οἱ συνομίλικες πού στά νερά τοῦ Εὐρώτα σάν ἄντρες θέ να τρέξουμε, διακόσιες καί σαράντα κόρες κι ἀνάμεσα σε μᾶς μόλις φανεῖ ἡ Ἑλένη, καμιά ἀπό μᾶς δέν θά βρεθεῖ νά ναι χωρίς ψεγάδι.

Σάν τήν αὐγή τό χάραμα τήν ὄψη της πού δείχνει, σάν ἄνοιξη κατάλευκη σάν φεύγει ὁ χειμώνας, τέτοια ἡ Ἑλένη ἡ χρυσή λάμπει ἀνάμεσά μας. Στολίδι μέσ᾽ τόν εὔφορο ἀγρό εἶναι τό κυπαρίσσι, ὅταν ψηλό ὀρθώνεται μά καί στό περιβόλι, ἤ ἄλογο θεσσαλικό στό ἅρμα εἶν᾽ στολίδι, στήν Λακωνία στόλισμα ἡ ροδαλή Ἑλένη. Καμιά μεσ᾽ στό καλάθι της τυλίγει ἔργα τέτοια οὔτε καμιά ἀπ᾽ τοῦ ἀργαλειοῦ τά μακριά δοκάρια δέν κόβει τό πυκνό πανί τό πολυστολισμένο, πού ὕφανε μέ τή γοργή σαΐτα της τό νῆμα. Καμιά δέν ξέρει σάν κι αὐτή νά παίζει τήν κιθάρα, σάν τήν πολύστερνη Ἀθηνᾶ καί Ἄρτεμη τραγουδάει, αὐτή πού μεσ᾽ τά μάτια της κρύβει ὅλους τούς πόθους. Χαριτωμένη κοπελιά στό σπίτι σου τώρα εἶσαι κι ἐμεῖς θά πᾶμε τήν αὐγή στ᾽ ἀνθόσπαρτα λιβάδια θέ νά συρθοῦμε, λούλουδα πού νά μοσχομυρίζουν, γιά σένα νά μαζέψουμε κάνοντάς τα στεφάνια. Ἑλένη σ᾽ ἔχουμε στό νοῦ τ᾽ ἀρνάκια ὅπως ποθοῦνε κι ἀναζητοῦν γιά βύζαγμα τῆς μάνας τό μαστάρι. Πρῶτα στεφάνι ἀπό λωτό πού χαμηλά φυτρώνει, στεφάνια θέ νά πλέξουμε κι ἀπ᾽ τ᾽ ἀργυρό λαγήνι τό λάδι θά σκορπίσουμε στό σκιερό πλατάνι κι αὐτά θέ νά χαράξουμε στή φλούδα τοῦ κορμιοῦ του στή γλῶσσα μας τή Δωρική νά βλέπει ὁ διαβάτης: «Ἑλένης δέντρο εἶμαι ἐγώ, σέβου μέ σύ διαβάτη». Χαῖρε ὦ νύφη καί γαμπρέ μέ πεθερό τόν Δία.

Εἴθε νά δώσει ἡ Λητώ, Λητώ ἡ παιδομάνα, πολλά παιδιά κι ἡ Κύπριδα νά σᾶς μοιράσει ἀγάπη. Τοῦ Κρόνου ὁ γιός ὁ Ζεύς πλούτη ἄφθονα νά δώσει ἀπό φαμίλια ἀρχοντικιά σέ ἀρχοντικιά νά πᾶνε. Κοιμᾶστε ἀναπνέοντας ἀγάπη ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου καί σηκωθεῖτε τήν αὐγή γιά νά μήν ξεχαστεῖτε. Ἐμεῖς θά ᾽ρθοῦμε τήν αὐγή ὅταν γλυκολαλήσει ἀπ᾽ τή φωλιά του ὁ πετεινός τραγουδιστής ὁ πρῶτος, μέ ψηλωμένο τό λαιμό, φτερά πού ἔχει ὡραῖα. Νιῶσε χαρά, Ὑμέναιε, γιά τούτονε τό γάμο.

(Μτφρ. Κάκτος)

Ἐν τούτῳ φαίνεται ὅτι αἱ παρθένοι πρῶτον ἐξύμνουν τά κάλλη τῆς νύμφης καί τά ὀλίγα ἔτη, λέγουσαι ὅτι, ὁ Μενέλαος ἔπρεπε ν᾽ ἀφήσῃ τήν Ἑλένην μετά τῆς φιλοστόργου μητρός νά διασκεδάζῃ, διότι πάντοτε ἦτο ἰδική του. Ἔπειτα ἐξισοῖ τά κάλλη αὐτῆς πρός τά κάλλη τῆς Ἠοῦς καί Σελήνης καί Ἀρτέμιδος καί εἶτα εὔχονται εὐτεκνίαν, ἀγάπην καί πλοῦτον καί τέλος καταλήγουσιν εἰς τήν ἀποχαιρετιστήριον εὐχήν. Στόν ἐπιθαλάμιον Ἀχιλλέως καί Δηιδαμείας, ὁ ποιητής παριστᾶ τόν Ἀχιλλέα παρθένον, τοιαῦτα λέγουσαν πρός τήν Δηιδάμειαν.

ἔλεξέ νυ καί λόγον αὐτάν,
ἄλλαι μέν κνώσσουσι σύν ἀλλήλαισιν
ἀδελφαί, αὐτάρ ἐγώ μούνα, μούνα σύ δέ
νύμφα καθεύδεις αἱ δύο παρθενικαί
συνομήλικες, αἱ δύο καλαί ἀμά μόναι
κατά λέκτρα καθεύδομες· ἁ δέ πονηρά
νύξ ἅτᾳ δολίᾳ με κακῶς ἀπό σεῖο
μερίσδει οὐ γάρ ἐγώ σέο
(Θεοκρ. Ἐπιθαλ. Ἀχιλ. Δηιδάμ.)

Ἐπίσης παρά Θεοκρίτῳ ἐν τῷ Ὀαριστύϊ ὁ Δάφνις πρός τήν Κόρην, λέγουσαν

μίμνε τάλαν· *τάχα τίς τοι ἐπέρχεται*
ἦχον ἀκούω·

Δάφνις λέγει:

ἀλλήλαις λαλέουσι τεόν γάμον αἱ
κυπάρισσοι (Θεοκρ. Ὀαριστύς)

ἐξ ὧν δηλοῦται ὅτι μετά τήν τράπεζαν εἵπετο ὁ χορός καί ὁ ὕμνος ὁ ὑμέναιος, ὅστις περίπου περί μέσας νύκτας ἐλάμβανε πέρας, ἵνα ἔλθῃ ἡ μυστική καλουμένη νύξ, καθ᾽ ἥν συνήρχοντο κατά πρῶτον νύμφη καί νυμφίος.

Μετά τήν μυστικήν νύκτα ἀμέσως τήν ἑπομένην ἐδίδοντο δῶρα εἰς τούς νυμφίους παρά τῶν οἰκείων φίλων, ἅτινα ἐκαλοῦντο ἐπαύλια, τά δέ διδόμενα κατά τήν δευτέραν ἡμέραν τῶν γάμων ἐλέγοντο ἀπαύλια, διότι κατά ταύτην ὁ νυμφίος μετέβαινεν εἰς τοῦ πενθεροῦ, τά δέ τήν τρίτην ἡμέραν ὀπτήρια καί ἀνακαλυπτήρια, διότι κατά ταύτην, ἡ νύμφη ἀπεκαλύπτετο καί ἑωρᾶτο.

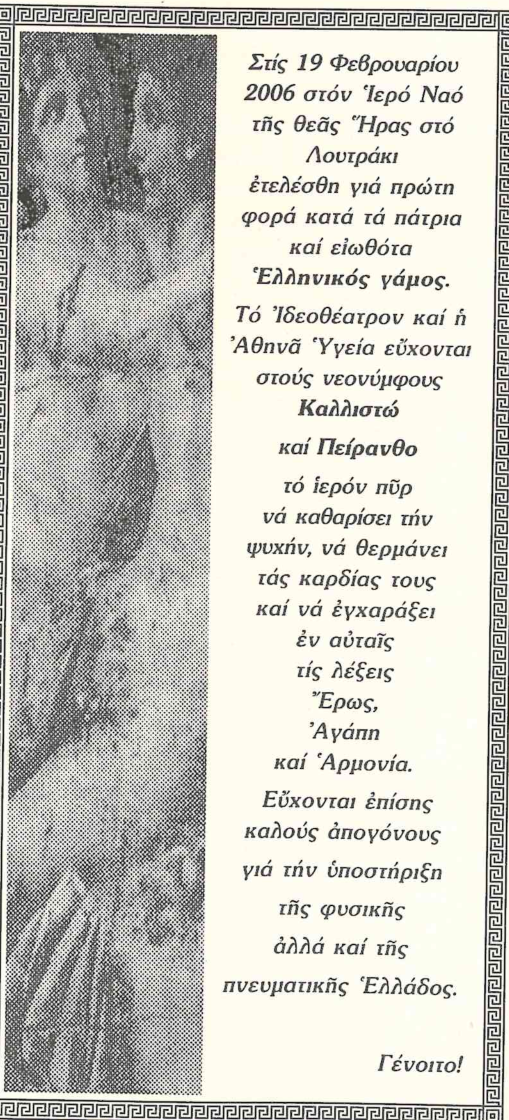
Περί τοῦ ἐθίμου τούτου σαφέστερον πραγματεύεται ὁ Εὐστάθιος λέγων ὅτι, κατά τόν Παυσανίαν: ***"ἐκάλουν ἐπαυλίαν ἡμέραν, καθ᾽ ἥν ἐν τῇ τοῦ νυμφίου οἰκίᾳ ἡ νύμφη πρῶτον ἐπηύλισται, καί ἀπαύλια τά μετά τήν ἐχομένην ἡμέραν τοῦ γάμου δῶ-***

ρα παρά τοῦ τῆς νύμφης πατρός φερόμενα τοῖς νυμφίοις ἐν σχήματι πομπῆς· παῖς γάρ, φησίν, ἀγεῖτο χλανίδα λευκήν ἔχων καί λαμπάδα καιομένην· ἔπειτα παῖς ἑτέρα κανηφόρος, εἶτα λοιπαί φέρουσαι λεκανίδας, σμήγματα, φορεῖα, κτένας, κοίτας, ἀλαβάστρους, σανδάλια, θήκας, μύρα, νίπτρα, ἐνίοτε, φησί, καί τήν προῖκα".

Μέ ἄλλες λέξεις, ἡ ἑορτή τοῦ γάμου διήρκει ἐπί τέσσαρας ἡμέρας μετά τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου καί τήν μέν πρώτην ἡμέραν ἐδίδοντο δῶρα τοῖς νεονύμφοις, ἅτινα ὠνομάζοντο ἐπαύλια· τήν δέ δευτέραν ἡμέραν πρῶτον ὁ γαμβρός ἀπηυλίζετο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πενθεροῦ, εἰς τήν ὁποίαν προσεκαλεῖτο ἐπισήμως, ἤτοι πάντες οἱ συγγενεῖς καί φίλοι τῆς νύμφης ἤρχοντο εἰς τοῦ γαμβροῦ, προπορευομένων κορασίων, ἅτινα ἐλέγοντο κανηφόρα, διότι ἐπί τῆς κεφαλῆς ἔφερον κάνιστρα περιέχοντα λεκανίδας, σάπωνας, ἀγγεῖα κοίτας καί ἄλλα διάφορα ἀντικείμενα. Τήν δέ τρίτην ἡμέραν, ἤτοι τετάρτην, καθ᾽ ἡμᾶς, τῆς ἑβδομάδος, ἡ νύμφη ἐπεκαλύπτετο καί ἑωρᾶτο, ὅτε ἐτελοῦντο καί τά *ὀπτήρια* ἤ *ἀνακαλυπτήρια*.

Δέν πρέπει ὅμως νά λησμονήσωμεν ὅτι κατά τό διάστημα τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν ἡ νύμφη κάτω νεύουσα καί αἰδήμων, κεκαλυμμένη δέ διά τοῦ νυμφικοῦ πέπλου, ἵστατο ὀρθία καί ἄφωνος. Περί τούτου δηλοῦσιν αἱ γραφαί, ὧν ἡ μία ὑπό Boettiqer περιγραφομένη, παριστᾷ τήν νύμφην καθημένην ἐπί καλοῦ κλιντῆρος καί πέριξ εὑρίσκονται μαλακά προσκεφάλαια· πλησίον αὐτῆς εὑρίσκεται γυνή ἐστεφανωμένη, ἡ ὁποία διά τῶν χειρῶν περιβάλλει τήν αἰδουμένην νύμφην καί προτρέπει νά ἔχῃ θάρρος καί νά μή ἀποδειλιᾷ· ὄπισθεν δέ ταύτης, ἵσταται ἄλλη γυνή, ἥτις κρατεῖ ἀλάβαστρον, ἐξ οὗ χέει μῦρον ἤ εὐῶδες ἔλαιον, πλησίον δέ φαίνεται λουτήρ, ἐξ οὗ χύνεται τό ὕδωρ τῆς Καλλιρρόης, τό χρήσιμον εἰς τό νυμφικόν λουτρόν, πλησίον δέ ταύτης ἵσταται ἄλλη γυνή, ἡ μήτηρ καί μακράν ὁ νυμφίος ἐστεφανωμένος, ὅστις κατοπτεύει τά ἔνδον γιγνόμενα. Ἐκ τούτων δηλοῦται ὅτι, οἱ γάμοι, κατά τούς ἀρχαίους, ἐτελοῦντο τυπικώτατοι, διήρκουν τρεῖς ἤ τέσσαρας ἡμέρας καί ἡ εὐωχία ἦτο μακρά.

Μετά τήν τελετήν ταύτην, παύει πλέον ἡ ἑορτή τοῦ γάμου, ἕκαστος δέ τῶν συγγενῶν ἀπέρχεται εἰς τά ἴδια, ἡ δέ νύμφη, ὡς καί ὁ νυμφίος ἀναλαμβάνουν τήν φροντίδα τοῦ νέου οἴκου.

Στίς 19 Φεβρουαρίου 2006 στόν Ἱερό Ναό τῆς θεᾶς Ἥρας στό Λουτράκι ἐτελέσθη γιά πρώτη φορά κατά τά πάτρια καί εἰωθότα ***Ἑλληνικός γάμος.***

Τό Ἰδεοθέατρον καί ἡ Ἀθηνᾶ Ὑγεία εὔχονται στούς νεονύμφους ***Καλλιστώ*** *καί* ***Πείρανθο*** *τό ἱερόν πῦρ νά καθαρίσει τήν ψυχήν, νά θερμάνει τάς καρδίας τους καί νά ἐγχαράξει ἐν αὐταῖς τίς λέξεις Ἔρως, Ἀγάπη καί Ἁρμονία.*

Εὔχονται ἐπίσης καλούς ἀπογόνους γιά τήν ὑποστήριξη τῆς φυσικῆς ἀλλά καί τῆς πνευματικῆς Ἑλλάδος.

Γένοιτο!

Γ. Καρανάσιος

Ἡ Ὁμοφυλοφιλία στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα «ὁ μῦθος καταρρέει»

ΔΙΑΔΕΔΟΜΕΝΗ ΑΠΟΨΗ ΣΗΜΕΡΑ

Μέ βάση τήν ὑπόθεση ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦταν ἀνεκτικοί ἀπέναντι στήν "Ο" καί ὅτι ἡ "συνήθεια" αὐτή ἦταν σχεδόν αὐτονόητη στούς Ἀθηναίους πολίτες, συμπεραίνεται ὅτι, ἡ "Ο" ἦταν καί εἶναι κάτι ἀποδεκτό κοινωνικά, σχεδόν φυσιολογικό, πού ἡ κοινωνία θά ἔπρεπε νά τό ἀποδεχθεῖ καί νά τό ἐντάξει στούς θεσμούς της (Γάμος, Υἱοθεσία....).

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ (ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΕΙΞΗ)

Ἡ "Ο" οὐδέποτε ὑπῆρξε πρᾶξις ἀποδεκτή καί προβεβλημένη κατά τήν ἀρχαιότητα, οὔτε ἐντάχθηκε σέ κάποιον κοινωνικό θεσμό.

ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1) Προσπάθεια ἀναγωγῆς στίς συνθῆκες τῆς ἐποχῆς, 2.500 χρόνια πρίν (ἀναφορά καί στόν Πλάτωνα).

2) Νομοθεσία τῆς ἐποχῆς σχετικά μέ τήν "Ο".

3) Ἡ "Ο" στήν ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ μας (δηλ. στήν ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ μας).

4) ΕΡΩΣ (ἀκροθιγής ἀναφορά).

1) ΑΝΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΟΥ 2500 π.Χ.

(προσπάθεια, βάσει τῶν κειμένων).

1.1) Οἱ λέξεις (ἄρα καί οἱ ἔννοιες) ὁμοφυλόφιλος - ἑτεροφυλόφιλος δέν ἀπαντᾶται στήν Ἀρχαιότητα. Μόνον ἡ λέξη ΚΙΝΑΙΔΟΣ χρησιμοποιεῖται.

ΚΙΝΑΙΔΟΣ = Ὁ κινών (ὁ ἐκδιώχνων τήν ΑΙΔΩ. ΑΙΔΩΣ = Ντροπή, Συστολή, Κοσμιότητα.

Ἀναγκαία παρεμβολή: Αἰδώς = Θεότης πού προσωποποιεῖ τήν Συστολή, Κοσμιότητα, Ἐντροπή καί γενικότερα τόν ἠθικό φόβο ἔναντι κάθε Ἀπρέπειας.

Ὁ Ἡσίοδος ἀναφέρει στό "ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ" : *"Καί τούς παναθλίους Ἀνθρώπους θά τούς συντροφεύει ἡ ΕΡΙΣ ἡ ἄχαρις μέ τήν ἀναιδή ὁμιλία της καί τήν ἀπαίσιαν ὄψιν της καί τότε πλέον ἀπό τήν γῆν μας, τήν πλατύδρομον, θά φύγουν πρός τήν κορυφήν τοῦ Ὀλύμπου ἡ Αἰδώς καί ἡ Νέμεσις..."*.

Στό λεξικό τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας τῶν Liddell- Scott (τόμος ΙΙ σελ. 179) : Κιναιδεία = ἡ παρά φύσιν ἀσέλγεια, *Κίναιδος* = ὁ καταπύγων, ὁ ἐξολοκλήρου αἰσχρός, ὁ κακοήθης ἄνθρωπος.

1.2) Ἔννοια τῶν λέξεων "ΕΡΑΣΤΗΣ - ΕΡΩΜΕΝΟΣ - ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ"

Στόν ΟΜΗΡΟ Ὁ ROBERT FLACELIERE στό βιβλίο "Ὁ ἔρωτας στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα" ἀναφέρει:

Στήν σελ. 40, "*Εἶναι ἀνάγκη νά ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας πώς στόν Ὅμηρο δέν βρήκαμε κανένα ἴχνος μισογυνισμοῦ μήτε ὁμοσεξουαλικότητας*".

Στήν σελ. 65, "*....στά Ἑλληνικά κείμενα ἡ παιδεραστία εἶναι ὁ ἁγνός καί ἀφιλοκερδής Ἔρωτας καί ὄχι ἡ ὁμοφυλοφιλική σχέση*". Ὁ Πλάτων στό "ΣΥΜΠΟΣΙΟ" ἀπό τό 184 c καί κάτω, δηλώνει ὅτι: "*Στόν νόμο πού καθορίζονται τά ζητήματα τῆς Φιλοσο-φίας καί τῆς Ἀρετῆς ἐμπίπτουν καί τά ζητήματα τῆς παιδεραστίας*". Δηλαδή ὅτι, ἡ παιδεραστία εἶναι ἕνας θεσμός γιά τήν κατάκτηση τῆς ΑΡΕΤΗΣ.

Στούς "ΝΟΜΟΥΣ":

α) στόν 636c ἀναφέρει: "*.....Εἶναι λοιπόν κατανοητό ὅτι ἡ φύσις ὠθεῖ τά θηλυκά νά εἶναι σέ ἐπαφή μέ τά ἀρσενικά ἀπό τήν γέννησή τους καί ἡ ἡδονή σέ αὐτά εἶναι φανερό ὅτι ἔχει δοθεῖ σύμφωνα μέ τήν φύση, ἐνῶ ἡ ἐπαφή τῶν ἀρσενικῶν μέ τά ἀρσενικά καί τῶν θηλυκῶν μέ τά θηλυκά, ἐνάντια στήν φύση*".

β) στόν 841d ἀναφέρει: "*....τήν μεταξύ τῶν ἀνδρῶν ἐπαφή νά τήν ἀπαγορεύσουμε ἐντελῶς*".

Στήν "ΠΟΛΙΤΕΙΑ"

Στόν 403b ἀναφέρει: "*Ἔτσι λοιπόν, ὅπως φαίνεται, θά κάνεις νόμο στήν ὑπό κατοίκηση πόλη, πού νά ὁρίζει ὅτι ὁ ἐραστής, θά ἀγαπάει τόν ἐρωμένο του καί νά τόν συναναστρέφεται καί νά τόν ἀγγίζει ὅπως ὁ πατέρας τόν γιό του*".

Στόν Ξενοφώντα στό "Συμπόσιο" ὁ Σωκράτης διδάσκει:

α) στό XXVII "*....καί αὐτοί πού εἶναι γόνιμοι στό σῶμα στρέφουν τήν προσοχή τους στίς γυναῖκες....Ἀλλά ὑπάρχουν καί οἱ γόνιμοι στήν ψυχή, γιατί ὑπάρχουν Ἄνθρωποι πού κυοφοροῦν στην ψυχή περισσότερο παρά στό σῶμα, αὐτά πού ταιριάζει νά κυοφορηθοῦν καί νά γεννηθοῦν ἀπό τήν ψυχή... Ἄν λοιπόν κανείς εἶναι γόνιμος σ' αὐτές καί ἔχει θεία ψυχή, ὅταν ἔλθει ἡ ἡλικία του, ἐπιθυμεῖ νά γεννήσει καί νά τίς ἀναπαραγάγει, ἀναζητώντας τό κατάλληλο ὡραῖο περιβάλλον γιά νά τίς γεννήσει. Γιατί μέσα σέ ἄσχημο περιβάλλον ποτέ δέν πρόκειται νά γεννήσει. Ἀγαπάει λοιπόν τά ὡραῖα σώματα περισσότερο ἀπό τά ἄσχημα καί ἄν συναντήσει ὡραία ψυχή καί εὐγενική καί γενναία, ὑπεραγαπᾶ αὐτόν τόν συνδυασμό σώματος καί ψυχῆς. Καί σ' ἕναν τέτοιο ἄνθρωπο μιλάει χωρίς δυσκολία γιά τήν ἀρετή καί τό πῶς πρέπει νά εἶναι ὁ ἀγαθός ἄνθρωπος καί ποιές ἀσχολίες τοῦ ταιριάζουν καί γενικά ἐπιχειρεῖ νά τόν διαπαιδαγωγήσει ..*".

β) στό VIII 7: "*......καί αὐτό τό συμπεραίνω καί ἀπό τήν ἀρετή τοῦ ἀγαπημένου σου καί διότι βλέπω νά παίρνεις καί τόν πατέρα του μαζί σου στίς συναναστροφές πού ἔχεις μέ τόν νέο. Διότι ἕνας ἐνάρετος ἐραστής τίποτα δέν ἔχει κρυφό ἀπό τόν πατέρα τοῦ ἀγαπημένου του....*".

γ) στό VIII 26: "*εἶναι ἄλλωστε ἐξ ὁρισμοῦ μέγιστο ἀγαθό γιά ἐκεῖνον πού ἐπιδιώκει νά γίνει φίλος ἑνός νέου ἀγαθοῦ νά εἶναι ἀναγκασμένος καί αὐτός ὁ ἴδιος νά ἀσκεῖ τήν ἀρετή. Διότι δέν εἶναι δυνατόν αὐτός νά κάνει κακές πράξεις καί νά ἀναδείξει τόν σύντροφό του ἀγαθόν, οὔτε εἶναι δυνατόν αὐτός νά εἶναι ἀναίσχυντος καί ἀσυγκράτητος καί νά κάνει τόν ἀγαπημένο του ἐγκρατῆ καί σεμνό*".

Στόν Πλούταρχο γιά τά ζευγάρια τοῦ ΙΕΡΟΥ ΛΟΧΟΥ καί στό βιβλίο "Βίοι Παράλληλοι", Πελοπίδας, XVIII 23-24) ἀναφέρεται: "*Ἄς ἔχουν κακό τέλος ἐκεῖνοι πού τόλμησαν νά ὑπονοήσουν ὅτι κάτι αἰσχρό συνέβαινε μεταξύ αὐτῶν τῶν ζευγαριῶν*".

2) ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ὅπως γνωρίζουμε ἀπό τόν Αἰσχίνη (στόν κατά Τιμάρχου λόγο του) στήν Ἀρχαία Ἀθήνα ὑπῆρχε ἡ περίφημη "γραφή ἑταιρήσεως", δηλαδή ὁ κάθε πολίτης εἶχε δικαίωμα νά μηνύσει τόν ἐκδιδόμενο κίναιδο καί νά ζητήσει τήν ἀποπομπή του ἀπό τό πολιτικό σῶμα ἤ τήν εἰς θάνατο καταδίκη του.

2.1) Ὁ Δημοσθένης στόν κατά Μειδίου λόγο, λέγει: "*Ὅποιος παρακινεῖ σέ ἀκολασία παῖδα ἤ γυναίκα ἤ ἄνδρα ἐλεύθερο ἤ δοῦλο... δικάζεται καί ἐάν κηρυχθεῖ ἔνοχος καταδικάζεται πάραυτα σέ θάνατο ἤ πρόστιμο*".

2.2) Ὁ Αἰσχίνης στό κατά Τιμάρχου, ἀλλά καί ὁ Δημοσθένης στό κατά Ἀνδροτίωνος, γράφουν: "*ἐάν κάποιος Ἀθηναῖος πολίτης ἑταιρήση τότε ἀπαγορεύεται α) νά γίνει ἕνας ἀπό τούς ἐννέα ἄρχοντες, β) νά γίνει ἱερέας στά μυστήρια, γ) νά δικηγορήσει σέ δημόσια δίκη, δ) νά καταλάβει οἱοδήποτε ἀξίωμα, ε) νά ἀσκήσει τά καθήκοντα τοῦ κήρυκα, στ) νά εἰσέρχεται σέ δημόσιους χώρους.*

Ἐάν δέ κάποιος αὐτά κάνει καί καταδικασθεῖ ἐπί ἑταιρισμό, τιμωρεῖται μέ θάνατο".

2.3) Ὁ Dover στό βιβλίο του "Ἡ Ομοφυλοφιλία στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα" (ἐκδ. Χιωτέλη) "*Σύμφωνα μέ τόν νόμο πού περιγράφει ὁ Αἰσχίνης μέ ἐπιλεκτική κατά λέξη παράθεση, ὁ πολίτης πού ἦταν πεπορνευμένος ἤ ἑταιρικός, ἐξαιρεῖτο ἀπό τήν ἄσκηση τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων...*". *Στήν κλασική περίοδο τό ρῆμα "ἑταιρεῖν" καί τό ἀφηρημένο οὐσιαστικό "ἑταίρησις" δέν φαίνεται νά χρησιμοποιήθηκαν γιά ἑταῖρες ἀλλά μόνον γιά ἄνδρες ἤ ἀγόρια πού ἔπαιζαν ἕνα ὁμοφυλοφιλικό ρόλο ἀντίστοιχο πρός τόν ρόλο τῆς ἑταίρας*".

3) Ἡ "Ο" ΣΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ

ΜΟΝΟΝ μία ἀναφορά ὑπάρχει, αὐτή τοῦ Λαΐου πού ὁ Σοφοκλῆς τήν δίδαξε στήν τραγωδία του "ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ" (στό 1ο μέρος πού σήμερα δέν διδάσκεται).

Ὁ Λάϊος, πατέρας τοῦ Οἰδίποδα, βιάζει τόν πανέμορφο Χρύσιππο, γιό τοῦ Πέλοπα, Βασιλέα τῆς Ἤλιδος, πού τόν φιλοξενοῦσε μετά τήν ἐκδίωξη του ἀπό τό βασίλειό του τῆς Θήβας (πόλη πού συμβολίζει τήν παρακμή). Ὁ Πέλοπας ἀποτυγχάνοντας νά τόν προλάβει, ζητᾶ ἀπό τούς

Θεούς νά τόν τιμωρήσουν καί ὁ Δίας διατάσσει τήν ὁλοκληρωτική ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ τοῦ γένους τῶν ΛΑΒΔΑΚΙΔΩΝ (πού ὑλοποιεῖται στό 2ο μέρος, μέ τόν θάνατο τοῦ Λαΐου, τῆς Ἰοκάστης, τοῦ Ἐτεοκλῆ καί τοῦ Πολυδεύκη καί τέλος τῆς Ἰφιγένειας, πού μέ τήν θυσία της, ὑπακούοντας στόν θεῖο Νόμο καί ὄχι στόν Ἀνθρώπινο, σώζει τήν Ἰσμήνη καί ἡ κατάρα λήγει.

Ὁ Σοφοκλῆς, λοιπόν, διδάσκει ὅτι, **οἱ θεοί τιμωροῦν (μέ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ὁλόκληρου γένους) τήν ἀντίθετη πρός τήν ΦΥΣΗ λειτουργία τῶν Ἀνθρώπων.**

Σχετικά μέ τόν μῦθο τοῦ Γανυμήδη πού τόν ἀπήγαγε ὁ Δίας, ὁ Ξενοφών στό Συμπόσιο VIII, 28-31 ἀναφέρει:

"Ἐπιθυμῶ τέλος Καλλία νά σοῦ ἀποδείξω καί μέ τήν Μυθολογία ὅτι, ὄχι μόνον οἱ Ἄνθρωποι, ἀλλά καί οἱ Θεοί καί οἱ Ἥρωες προτιμοῦν περισσότερο τήν ΦΙΛΙΑ τῆς ΨΥΧΗΣ παρά τήν χρησιμοποίηση τοῦ σώματος.

Ὁ Ζεύς ὅσες γυναῖκες θνητές ἐρωτεύθηκε γιά τήν σωματική τους ὀμορφιά, ἀφοῦ συναντιόταν μαζί τους, τίς ἄφηνε θνητές, ὅσους ὅμως ἀγάπησε γιά τήν ὀμορφιά τῆς ψυχῆς τους, αὐτούς τούς καθιστοῦσε ἀθάνατους. Ἀνάμεσά τους εἶναι ὁ Ἡρακλῆς, οἱ Διόσκουροι, ὁ Γανυμήδης καί ἄλλοι...Ἀπό αὐτά λοιπόν, ὁ Γανυμήδης, ὄχι ὡς ἡδυσώματος, ἀλλά ὡς ἡδυγνώμων, τιμήθηκε μεταξύ τῶν θεῶν".

4) ΕΡΩΣ

Ὁ Ἔρως, δηλαδή ἡ σφοδρή ἐπιθυμία γιά κάτι, εἶναι ἡ δύναμη πού καταφέρνει νά θέσει Τάξη στό Χάος, ἤτοι ἡ πρωταρχική αἰτία τῶν πραγμάτων. Ὁ ὀρφικός ὕμνος στόν Ἔρωτα εἶναι ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ.

"Κικλήσκω μέγαν, ἁγνόν, ἐράσμιον, ἡδύν Ἔρωτα τοξαλκή, πτερόεντα, πυρίδρομον, εὔδρομον, ὁρμή, συμπαίζοντα ἡδέ Θεοῖς θνητοῖς ἀνθρώποις, Εὐπάλαμον, διφυή, πάντων κλῆδας ἔχοντα, αἰθέρος οὐρανίου, πόντου χθόνος... ἠδ' ὅσα Τάρταρος εὐρύς ἔχει ..."

Ὁ ΕΡΩΣ λοιπόν εἶναι διφυής. **Ἡ Φιλότης** καί **τό Νεῖκος**, δηλαδή ἡ ἁρμονία τῶν ἀντιθέτων εἶναι πού δημιουργεῖ (γεννᾶ) τόν Κόσμο (τήν Φύση), δηλαδή τό Στολίδι. ΚΟΣΜΩ, ΚΟΣΜΗΜΑ, ΚΟΣΜΟΣ. Γι' αὐτό καταδικάζεται τόσο ἄτεγκτα ἡ παρά φύσει λειτουργία τοῦ ἀνθρώπου. **Ὁ Θεός ΕΡΩΣ συμβολίζει τήν πιό Ἁγνή, Δημιουργική, Κοσμική Δύναμη.**

Ὁ ΕΡΩΣ ὡς πνευματική κατάσταση εἶναι ΑΦΘΑΡΤΟΣ, ἡ ΑΓΑΠΗ ὅμως εἶναι φθαρτή ὡς ἐκφράζουσα τήν ἐπιθυμία ἡ ὁποία εἶναι φθαρτή (ΑΓΑΠΩ = ΑΓΑΝ-ΠΩ = Πολύ ἐπιθυμῶ). Ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοια καί ὄχι τοῦ ἁπλοῦ καθημερινοῦ (σαρκικοῦ) ἔρωτος, παίρνουν Νόημα τά λόγια καί τά ἔργα τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Σωκράτη, τοῦ Ὁμήρου ...

Ὁ μέν δή θεός, ὥσπερ καί ὁ παλαιός λόγος, ἀρχήν τε καί τελευτήν καί μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχων, εὐθείαι περαίνει κατά φύσιν περιπορευόμενος.

Συμφώνως πρός τόν παλαιό λόγο (τοῦ Ὀρφέως) ὁ θεός ἔχων στά χέρια του τήν ἀρχή, τό τέλος καί τό μέσον ὅλων τῶν πραγμάτων ἐπιτυγχάνει τά πάντα στήν φύση.

Ὀρφικό Ἀπόσπασμα 21. Πλάτωνος Νόμοι IV 715e

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ "ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ"

Στά πλαίσια τῆς πολιτιστικῆς, φιλοσοφικῆς, ἐπιμορφωτικῆς καί φιλανθρωπικῆς του δραστηριότητας, το Σωματεῖο τῆς "ΑΘΗΝΑΣ - ΥΓΕΙΑΣ", πραγματοποίησε, ἀπό τῆς συστάσεώς του στις 7.12.2004, τά παρακάτω:

Κατ' ἀρχήν, ἀπό συστάσεως τοῦ Σωματείου, συγκεντρώνονται στήν ἕδρα του, κάθε Τρίτη στίς 8 μ.μ., τά μέλη μέ σκοπό ὅπως μελετήσουν τίς Φιλοσοφικές Ἀρχές τῆς Ἑλληνικῆς Μυσταγωγίας καί πῶς αὐτές μεταφράζονται σέ γνώση πού μπορεῖ νά βοηθήσει τό κάθε μέλος χωριστά, ἀλλά καί στήν ὑποστήριξη τῶν ἀνθρωπιστικῶν σκοπῶν μας.

Οἱ συγκεντρώσεις αὐτές ἀποσκοποῦν ἐπιπλέον καί στήν οὐσιαστική ψυχική προσέγγιση τῶν μελῶν καί στήν ὑποστήριξη στόν προσωπικό τους βίο.

Ἐπίσης, ἀπό συστάσεως τοῦ Σωματείου, ἱδρύθηκε ἀπό τά μέλη, *εἰδική ὁμάδα μελέτης καί ἔρευνας τῶν Ὀρφικῶν Ὕμνων.*

Ἐπισκέψεις σέ Ἀρχαιολογικούς χώρους, μέ σχετικές πάντα ξεναγήσεις.

Πραγματοποιήθηκαν ἐπισκέψεις στόν Ἱερό Βράχο τῆς Ἀκροπόλεως, στήν Πνύκα, στόν ναό τοῦ Ἡφαίστου, στον Ἱερό Ναό τοῦ Ποσειδῶνος στό Σούνιο, στήν Ἐλευσίνα, στό Ἱερό τοῦ Διονύσου, στό Ἱερό τῆς Ἀφροδίτης (κοντά στήν Ἱερό ὁδό, μετά τό Δαφνί καί πρίν τόν Σκαραμαγκά), στήν Φυλή, στούς Δελφούς, στήν Ὀλυμπία.

Οἱ ἐπισκέψεις αὐτές πάντοτε συνοδεύονταν καί μέ τήν ἁρμόζουσα σέ κάθε ἐποχή καί Ἱερό χῶρο τιμή, κατά τά πάτρια καί εἰωθότα, ἀπό τόν Ὀρφικό Θίασο τῆς "ΑΘΗΝΑΣ-ΥΓΕΙΑΣ", τόν **"ΝΕΟ ΠΡΟΜΗΘΕΑ"**.

Στό σημεῖο αὐτό ἀξίζει νά σημειωθοῦν ἰδιαιτέρως: α) ἡ πρώτη λειτουργία τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Μυσταγωγίας, πού πραγματοποίησε τό Σωματεῖο μας την Κυριακή **21 Μαρτίου 2004**, κατά τήν Ἐαρινή Ἰσημερία, στόν χῶρο τῆς Ακροπόλεως, β) η πρώτη λειτουργία στό Ἱερό τοῦ Ποσειδῶνος στό Σούνιο καί γ) ἡ πρώτη μας λειτουργία στό Ἱερό τοῦ Διονύσου, οἱ δύο τελευταῖες μέσα στό 2005.

Τό Σωματεῖο, μέ ἰδιαίτερη συγκίνηση, διοργάνωσε, μέσα στό 2004, ἐπίσκεψη στό χωριό τοῦ Μεγάλου μας Διδασκάλου Σπυρίδωνος Νάγου, στό Κακούρι, στό Ἀρτεμίσιο καί ἐπισκέφθηκε συγγενεῖς του, πού ζοῦν στό ἴδιο σπίτι, ὅπου γεννήθηκε καί ἐκεῖνος.

Μελλοντικά, σχεδιάζει νά τοποθετήσει στήν πλατεία τοῦ χωριοῦ, τόν ἀνδριάντα τοῦ Διδασκάλου, τήν κατασκευή τοῦ ὁποίου θά ἀναλάβει μέ ἔξοδά του τό Σωματεῖο.

Τήν **Πέμπτη 25 Μαρτίου 2004**, τά μέλη καί οἱ φίλοι τοῦ Σωματείου, παραβρέθηκαν στόν χῶρο τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας, ὅπου θά ἐγένετο ἡ τελετή τῆς ἀφῆς τῆς Ὀλυμπιακῆς Φλόγας, ἐνόψει τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, τόν Αὔγουστο τοῦ 2004, στήν Ἀθήνα, καί προσπάθησαν νά κάνουν δυναμική διαμαρτυρία μέ πανό, ὑπέρ τῆς ἀναγνώρισης

τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας, σύμφωνα μέ τόν νόμο 2462/97 καί τό ἄρθρο 13 τοῦ Συντάγματος.

Τήν **Τετάρτη 21 Μαΐου 2004**, μετά ἀπό ἑκατοντάδες χρόνια σιωπῆς, στά γενέθλια τοῦ θεοῦ τοῦ Φωτός Ἀπόλλωνος, παρουσιάστηκε καί πάλι δημόσια λειτουργία τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Μυσταγωγίας, ἀπό τόν Ὀρφικό Θίασο τῆς "ΑΘΗΝΑΣ-ΥΓΕΙΑΣ", τόν "ΝΕΟ ΠΡΟΜΗΘΕΑ". Συγκινητική ἦταν ἡ προσέλευση καί ἡ ψυχική καί πνευματική συμμετοχή τοῦ κόσμου, πού ἔσπευσε νά παρακολουθήσει.

Ἔκτοτε ἔχει καθιερωθεῖ, νά τελεῖται **δημόσια λειτουργία, τήν πρώτη Τετάρτη ἑκάστου μηνός.**

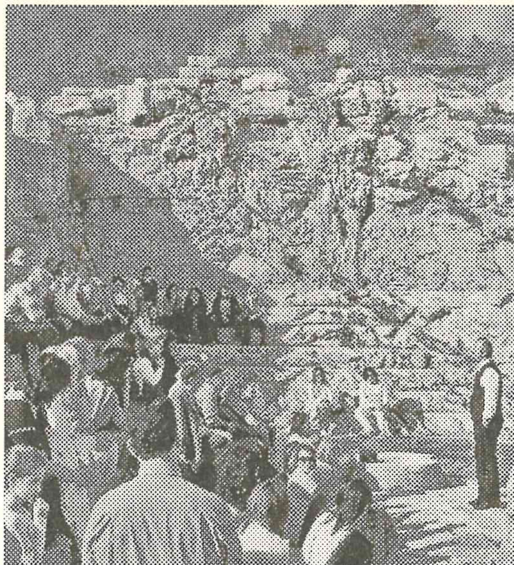
Τήν **Κυριακή 3 Ἰουλίου 2005**, τό Σωματεῖο μας συμμετεῖχε στήν τιμητική ἐκδήλωση γιά τούς 300 Σπαρτιάτες καί τούς 700 Θεσπιεῖς, πού πραγματοποιήθηκε στίς Θερμοπύλες, στό σημεῖο ὅπου εἶναι τοποθετημένο τό ἄγαλμα τοῦ Λεωνίδα.

Τόν πανηγυρικό τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησε, μέ ἰδιαίτερη συγκίνηση, τό μέλος τοῦ Σωματείου μας κ. Λεωνίδας Στεργίου, ἐνῶ ὁ Ὀρφικός Θίασος τοῦ Σωματείου "ΝΕΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ" ἀπέδωσε κατά τά πάτρια καί εἰωθότα τιμές.

Τό **καλοκαίρι τοῦ 2005**, διοργάνωσε ἀπογευματινή βόλτα στήν Ἐπίδαυρο καί παρακολούθηση στό ἀρχαῖο θέατρο τῆς Ἐπιδαύρου, τῆς Τραγωδίας τοῦ Ὀρέστη τοῦ Εὐριπίδη.

Στά πλαίσια, τῆς πολιτιστικῆς του δραστηριότητας, καθώς ἔχει ἐντάξει καί τήν διαφύλαξη τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιᾶς, ἑόρτασε, κατά τά πάτρια καί εἰωθότα, τίς μεγάλες φυσικές ἑορτές, Ἰσημερίες καί Ἡλιοστάσια.

Κατά τήν διάρκεια μάλιστα, τοῦ Χειμερινοῦ Ἡλιοστασίου, τά μέλη τοῦ Σωματείου ἑόρτασαν σύμφωνα μέ τά ἑλληνικά ἔθιμα, τήν γέννηση τοῦ Ἡλίου, μέ καθολική συμμετοχή τῶν μελῶν καί τῶν οἰκογενειῶν τους.

Ἐπίσκεψη στόν Ἀρχαιολογκό χῶρο τῆς Ἐλευσῖνος.

Ἐπίσης, ὡς εἴθισται, κατά τήν ἐποχή τῶν Ἰσημεριῶν καί τῶν Ἡλιοστασίων, πραγματοποίησε ὀνοματοδοσίες, μέ ἑλληνικά ὀνόματα, ὑποστηρίζοντας, ἔτσι, τό σοβαρό αὐτό θέμα τῆς διάδοσης τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ὀνομάτων, πού θεωροῦμε ὅτι εἶναι σοβαρότερο καί ἀπό τήν ἐπιστροφή τῶν μαρμάρων.

Ἐπίσης, διοργάνωσε ἐνδιαφέρουσες βραδιές ποίησης μέ τήν παρουσίαση τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ κ. Ἴωνα Ρούτη, διαλέξεων μέ ὁμιλητή τόν κ. Δάκογλου, Ἀστρολογίας μέ τήν κ. Εὐγενία Ζάχαρη.

Ἡ "ΑΘΗΝΑ-ΥΓΕΙΑ" μεγάλο ἐνδιαφέρον δείχνει καί ὡς πρός τήν δραστηριότητά της στόν ἀνθρωπιστικό τομέα.

Γιά τόν λόγο αὐτό, υἱοθέτησε τρία παιδιά (γιά δύο χρόνια), μέ κόστος 200 εὐρώ τόν

χρόνο, τῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς Καλάς (ἀπογόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, πού ζοῦν στό Πακιστάν), δίδοντάς τους τήν δυνατότητα γιά καλύτερες συνθῆκες ὑγείας καί παιδείας.

Τήν **Παρασκευή 9 Δεκεμβρίου 2005**, ὁμάδα μελῶν καί φίλων τοῦ Σωματείου μας, ἐπισκέφθηκε τό Παιδικό Χωριό S.O.S. στή Βάρη, ὅπου προσφέρθηκαν 100 περίπου τίτλοι βιβλίων, προσφορά τῶν ἐκδόσεων τοῦ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΥ, μελῶν καί φίλων τοῦ Σωματείου "ΑΘΗΝΑ- ΥΓΕΙΑ".

Τήν **Παρασκευή 16 Δεκεμβρίου 2005**, μέλη καί φίλοι τοῦ Σωματείου ἐπισκέφθηκαν τό ΙΔΡΥΜΑ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, στόν Σκαραμαγκά καί προσέφεραν χρηματικό ποσό καί εἴδη πρώτης ἀνάγκης στά παιδιά καί στούς ἐνήλικες τοῦ Ἱδρύματος.

Τήν **Παρασκευή 30 Δεκεμβρίου 2005**, τό Σωματεῖο τῆς ΑΘΗΝΑΣ-ΥΓΕΙΑΣ, σέ συνεργασία μέ τήν μή Κυβερνητική Ὀργάνωση ΚΛΙΜΑΞ, προσέφερε γεῦμα σέ ἀστέγους.

Ἐπίσης, τό Σωματεῖο, πολύ συχνά προσφέρει πλούσια γεύματα, σέ ἀστέγους, ἀναξιοπαθοῦντες συνανθρώπους μας, τήν διανομή τῶν ὁποίων ἀναλαμβάνουν νά κάνουν, μέ μεγάλη εὐχαρίστηση, μέλη τοῦ Σωματείου.

Ἐπίσης, ὁμόφωνα, ὅλα τά μέλη τοῦ Σωματείου τῆς "ΑΘΗΝΑΣ-ΥΓΕΙΑΣ" ἀπεφάσισαν νά ἀνταποκριθοῦν πρόθυμα καί μέ μεγάλη συγκίνηση, ἐπειδή αὐτό ἀποτελεῖ ἱερόν χρέος γιά τούς σκοπούς τοῦ Σωματείου, στό κάλεσμα ἐκ μέρους τῆς Πολιτ. Ἑταιρείας "Εὐμολπίδες", ἡ ὁποία μέ ἐπιστολή της, ζήτησε τήν ἐνεργό συμπαράσταση τοῦ Σωματείου τῆς "ΑΘΗΝΑΣ-ΥΓΕΙΑΣ", προκειμένου νά γίνει ἔγγραφη διαμαρτυρία στόν Ὑπουργό Πολιτισμοῦ, γιά δύο πολύ σημαντικά θέματα:

α) Τό πρῶτο ἀφορᾶ τόν ναό τῆς Ἀγροτέρας Ἀρτέμιδος, στήν Λεωφ. Ἀρδηττοῦ, ὅπου καί εὑρίσκονται οἱ βάσεις καί ἀρχιτεκτονικά μέλη τοῦ κατεδαφισμένου ἀπό τούς Τούρκους, Ἀρχαίου Ναοῦ (τοῦ 448 π.Χ.), ἀπό τούς σημαντικότερους τῆς Ἀρχαίας Ἀθήνας, διότι σχετίζεται μέ τά Μικρά Ἐλευσίνια (ἐν Ἄγραις), ἀλλά καί μέ τήν νίκη στήν μάχη τοῦ Μαραθῶνα.

Σύμφωνα μέ ἀναρτημένη πινακίδα, στόν ἀνωτέρω ἱερό χῶρο καί δημοσίευμα στην Ἐφημερίδα "ΤΑ ΝΕΑ" (τῆς 27.4.2005), μεθοδεύεται ἐκεῖ ἡ ἀνέγερση οἰκοδομῆς ἀπό ἰδιωτικά συμφέροντα.

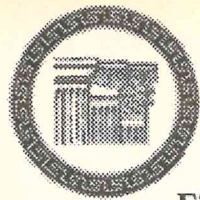
β) Τό δεύτερο ἀφορᾶ τό Ἀρχαῖο Λιμάνι Φαλήρου, ὅπου, σύμφωνα μέ δημοσιεύματα στήν Ἐφημερίδα "ΤΑ ΝΕΑ" (τῆς 27.4.2005) καί στήν Ἐφημερίδα Νοτ. Προαστίων "ΑΙΧΜΗ" (τῆς 18.5.2005), ἔχουν ξεκινήσει ἤδη οἰκοδομικές ἐργασίες στόν χῶρο καί προχωροῦν ἐντατικῶς.

Ὁ χῶρος ὅμως εἶναι μεγίστης σημασίας, γιατί εἶναι ὁ ἀρχαῖος λιμήν τῶν Ἀθηνῶν, πού σχετίζεται τόσο μέ τήν ἀποστολή τοῦ Θησέως στήν Κρήτη, ὅσο καί μέ τήν ἐκπολιτιστική ἐκστρατεία τῶν Ἀργοναυτῶν, ἀλλά καί μέ τόν Τρωικό Πόλεμο.

Ἐπειδή τό Σωματεῖο τῆς "ΑΘΗΝΑΣ - ΥΓΕΙΑΣ", μόλις τό πληροφορήθηκε, θεώρησε τά δύο αὐτά θέματα, ἄκρως σημαντικά γιά τήν ἱστορία καί τόν πολιτισμό, τόσο τοῦ τόπου μας, ἀλλά καί γιά τήν παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, δέχτηκε ἀμέσως νά ἀναλάβει τήν πρωτοβουλία τῶν σχετικῶν διαβημάτων, μέ ἐπιστολή του κατ' ἀρχήν, στούς ἁρμοδίους φορεῖς, τήν ὁποία ἀνέλαβε νά καταθέσει τό μέλος τοῦ Σωματείου κ. Ἰωάννης Στεργίου στίς 17.7.2005.

Αὐτή τήν στιγμή ἀναμένεται, ἀκόμη, σχετική ἀπάντηση.

Τί εἶναι τό Ἰδεο-θέατρον; Κέντρον Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας Γλώσσας καί Τέχνης.

Τό ΙΔΕΟ-ΘΕΑΤΡΟΝ δημιουργήθηκε τό 1991 ἀπό τόν ἠθοποιό καί πανεπιστημιακό δάσκαλο Ἀ. Ἀναστασάκη - Ραδάμανθυ. Εἶναι θεατρικός-ἐκπαιδευτικός - ἐκδοτικός ὀργανισμός πού ἔχει ὡς βασικό σκοπό τήν παρουσίαση τῆς Πνευματικῆς Παραδόσεως τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, μέσῳ τῆς Τέχνης, καί εἰδικῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων καί ἐκδόσεων.

❈ **Πραγματοποίησε ἀπό τό 1991-2004 περισσότερες ἀπό 2.000 ἐκδηλώσεις στήν Ἑλλάδα καί τό ἐξωτερικό, κάνοντας εὐρύτερα γνωστή τήν σημαντική τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης - Ἐπιστήμης - Τέχνης - Φιλοσοφίας - Ἱστορίας καί Θρησκείας. Ἀπετέλεσε κατ᾽ αὐτόν τόν τρόπο τήν ποιοτικώτερη ἀλλά καί μεγαλύτερη ἐκδήλωση σέ κοινωνικό ἐπίπεδο τοῦ νέου ρεύματος τῆς δεκαετίας 1991-2001 γιά τόν Ἑλληνικό Πολιτισμό.**

❈ Παρουσίασε στό θέατρο ἀπό τό 1991 μέχρι σήμερα σέ θεατρική διασκευή καί σκηνοθεσία Ρ. Ἀναστασάκη τά ἔργα τοῦ Ἀ. Ἀσημακόπουλου: **ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΜΑΘΗΤΕΙΑ, ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΣΤΟΝ ΘΗΣΕΑ καί ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ Πλάτωνος: ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ καί ΦΑΙΔΡΟΣ - Ὀρφέως ΛΟΓΟΙ ΙΕΡΟΙ καί ΥΜΝΟΙ.** Τά ἔργα παρουσιάσθηκαν στόν Λυκαβηττό - Βεάκειο - Κατράκειο, σέ ἀρχαῖα θέατρα καί Φεστιβάλ τῆς Ἀττικῆς, ἀλλά καί σέ περιοδεία σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα. **Ἐπίσης παρουσίασε ὑπό τήν μορφή θεατρικῶν ἀναλογίων μέ ἀναλύσεις καί σχόλια τήν ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ, τό σύνολο τῶν ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΩΝ , τοῦ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, τοῦ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ, καθώς καί δεκάδες κείμενα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας.**

❈ Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1994 δημιουργεῖ τίς **"ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ" στήν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου** συνεργαζόμενος μέ τό "Ἵδρυμα. Παράλληλα διοργανώνει περιηγήσεις σέ Ἀρχαιολογικούς Χώρους καί στά Ἱερά τῶν Ἑλλήνων, στήν Ἑλλάδα ἀλλά καί στό ἐξωτερικό, μέ εἰδικές ξεναγήσεις καί συνέδρια.

❈ **Τόν Ἰούνιο τοῦ 1994 στό θέατρο τοῦ Λυκαβηττοῦ μετά τό τέλος τῆς παραστάσεως "ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ" ἀνακοινώνει τήν δημιουργία μαθημάτων γιά τήν Ἀρχαία Ἑλληνική Γλῶσσα καί τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1994 ἱδρύει τήν "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ", "Ἕνα ὅραμα πού γιά πρώτη φορά ὑλοποιήθηκε στήν Νεώτερη Ἑλλάδα, σέ συνεργασία μέ τήν "Βιβλιοθήκη τῶν Ἑλλήνων". Σκοπός, ἡ διδασκαλία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης σέ παιδιά Δημοτικοῦ καί ἐνηλίκους.** Παράλληλα ἐκδίδει τήν τριμηνιαία τότε, ἐφημερίδα **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.** Δύο χρόνια μετά παραιτεῖται διαφοροποιώντας τήν θέση του ἀπό τούς συνεργάτες του..

❈ Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1996 **ἀναλαμβάνει τήν ὑποστήριξη προτάσεως Ἱσπανῶν Εὐρωβουλευτῶν γιά τήν καθιέρωση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καί παιδείας στήν Εὐρωπαϊκή "Ἕνωση, συνεργαζόμενος μέ τό ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ καί συγκεντρώνει 350.000 ὑπογραφές Ἑλλήνων πολιτῶν, τίς ὁποῖες παρουσίασε στήν Βουλή τῶν Ἑλλήνων.**

❈ Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1996 **δημιουργεῖ τήν ΟΜΗΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ γιά τήν διδασκαλία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης σέ παιδιά Δημοτικοῦ διά μέσου τῶν Ὁμηρικῶν Ἐπῶν, τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας καί Μυθολογίας σέ παιδιά ἀπό 5-15 ἐτῶν.** Παρουσίασε μέ τό παιδικό τμῆμα σέ θεατρικό δρώμενο τήν Α᾽ ραψωδία **τῆς Ἰλιάδος, τήν ραψωδία α' τῆς Ὀδυσσείας, τήν Ἀπολογία Σωκράτους τοῦ Πλάτωνος, τά Ἀργοναυτικά τοῦ Ὀρφέως, τήν Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους κ. ἄ.**

❈ Τόν Φεβρουάριο τοῦ 1996 συνεργάζεται στήν δημιουργία τῶν **"ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ"** Ἀρχαῖο Ἑλληνικό Δεῖπνο μέ μουσική, χορό καί φιλοσοφικούς διαλόγους.

❈ Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1998 **δημιουργεῖ ἐκδοτικό οἶκο,** παρουσιάζοντας σπανιώτατες μελέτες γιά τήν Ἑλληνική Φιλοσοφία-Μυθολογία - Πυθαγορισμό - Ἀρχαία Θρησκεία - Ὀρφισμό, ἀλλά καί ΟΜΗΡΟ - ΠΙΝΔΑΡΟ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗ - ΙΟΥΛΙΑΝΟ - ΠΟΡΦΥΡΙΟ κ..ἄ καί **ἐκδίδει τό τριμηνιαῖο περιοδικό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ.**

❈ **ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ:** Πέραν τῶν πολυμόρφων ἐκδηλώσεων μέ θέμα τόν Ἑλληνικό Πολιτισμό, τό Ἰδεοθέατρον δημιούργησε σειρά μαθημάτων μέ πανεπιστημιακούς καθηγητές καί ἐρευνητές: ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ μέ τόν Σ. Θεοδοσίου, ΦΥΣΙΚΗΣ μέ τόν Π. Παππᾶ, - Π. Δημοτάκη, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ μέ τόν Ν. Πουλιανό, ΑΡΧ. ΕΛ. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ μέ τόν Δ.. Λέκκα, ΕΥΚΛΕΙΔΙΟΥ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ μέ τόν Β. Σπανδάγο, ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟ ΓΙΑΣ μέ τόν Λ. Σαραγᾶ, ΑΡΧ. ΥΜΝΩΔΙΑΣ μέ τόν Ν. Κωνσταντινόπουλο, ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ μέ τήν Ἀλτάνη, ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙ ΚΟΙ μέ τήν Ἀ. Κελεσίδου, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ μέ τόν **Δ. Λιαντίνη.**

❈ **Ὑποστηρίζει τήν διάδοση τῶν ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ τελώντας ὀνοματοδοσίες σέ κάθε Ἡλιοστάσιο καί Ἰσημερία.**

❈ **Τό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ἀπετέλεσε καί ἀποτελεῖ παράδειγμα πρός μίμησιν, ἀφοῦ πολλοί ἑλληνοπρεπεῖς χῶροι πού δημιουργήθηκαν κατόπιν αὐτοῦ, ἐμιμήθησαν τήν λειτουργία του. Ἐπίσης πολλοί νέοι ἀλλά καί καταξιωμένοι ἐρευνητές καί ἐπιστήμονες ἔγιναν εὐρύτερα γνωστοί διά μέσου τῶν ἐκδηλώσεών του. Μέ τίς πολύμορφες ἐκδηλώσεις του, ἔδωσε γνωσιολογικά ἐναύσματα ἀλλά καί ψυχικά ἐρεθίσματα γιά νά στραφοῦν πρός τήν μελέτη τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας, Μυθολογίας Θρησκείας καί νά ἀγαπήσουν τό μέτρον καί τό κάλλος τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος χιλιάδες ἄνθρωποι ἐμπνέοντας τίς συνειδήσεις τους.**

❈ **Στό Ἰδεοθέατρον σήμερα διδάσκονται:**

1. Ὀρφική καί Πυθαγόρειος Μυσταγωγία καί Αὐτογνωσία μέ βάση τά ἀρχαία κείμενα καί τήν ἑρμηνευτική τοῦ νεοπυθαγορείου φιλοσόφου Σ. Νάγου.
2. Πλάτωνας μέ σχόλια τοῦ Πρόκλου.
3. Ὀρφικοί "Ὕμνοι - Ἑλληνική Μυθολογία - Θρησκεία.
4. Ἀρχαία Ἑλληνικά γιά παιδιά καί ἐνήλικες.

❈ **Στό Ἰδεοθέατρον, στά Π.Ε.Κ., στό Πανεπιστήμιο ὁ Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης διδάσκει τό μάθημα τῆς ΟΡΘΟΦΩΝΙΑΣ - ΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ - ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗΣ προσφέροντας στούς δασκάλους, καθηγητές, φοιτητές, ἀλλά καί σέ ἑκατοντάδες ἀνθρώπους πού ἐνδιαφέρονται, ὀργάνωση νοητικοῦ καί φυσικοῦ λόγου καθώς καί ἔκφραση συναισθημάτων.**

ΣΤΙΣ 21 ΜΑΪΟΥ 2004, ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΕΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΩΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΔΡΩΜΕΝΟ ΤΗΝ ΟΡΦΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ.

ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ

Ἐπειδή ἡ ἀρχαία Ψυχή ζεῖ μέσα μας ἀθέλητα κρυμμένη, καί θεραπεύει ἀπό πάντα καί γιά πάντα τόν ΗΛΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ -ὁραματιζόμενη τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Ἀληθείας, Ἰσότητος, Ἐλευθερίας, Γνώσεως καί Ἁρμονίας σέ ὅλο τόν κόσμο, - ἀκολουθώντας τήν ἀρχαία Ὀρφικοπυθαγόρεια παράδοση - συστήσαμε μέ τίς ἀρχές αὐτές τό Σωματεῖο ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ.

Σκοποί τοῦ Σωματείου μας εἶναι:

1. Ἡ ἔρευνα, μελέτη, παρουσίαση, ὑποστήριξη καί διάδοση τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, θρησκείας, φιλοσοφίας, ἐπιστήμης, ἱστορίας, γραμματείας, παιδείας, γλώσσας, τέχνης καί τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ τρόπου ζωῆς (εὖ ζῆν, ζῆν κατά φύσιν), καθώς καί ἡ (στή σύγχρονη ἐποχή) θεωρητική καί βιωματική ἐφαρμογή τῶν ψυχικῶν, κοινωνικῶν καί ἐκπαιδευτικῶν ἐκφράσεων τῶν ἐξ ὅλων αὐτῶν γνώσεων καί διδαγμάτων.

2. Ἡ ὑποστήριξη, προβολή, παρουσίαση καί ἐνεργοποίηση, σέ μή κερδοσκοπική βάση, τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος, μέσα ἀπό τούς πολιτισμικούς θεσμούς, πατρῷα ἑλληνικά ἔθιμα καί παραδοθεῖσες λειτουργίες τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητας, ὅπως προκύπτουν ἀπό τά κείμενα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας καί τά μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητας καί ἡ ἕνωση τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καί τῆς παραδόσεως, μέ τή σύγχρονη ἐποχή, μέσῳ θεατρικῶν, πολιτιστικῶν δρωμένων, μέ ἔρεισμα τήν σοφία τοῦ παρελθόντος, τίς προτάσεις, ἐξελίξεις καί ἀνησυχίες τοῦ παρόντος καί τόν ὁραματισμό γιά τό μέλλον τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καί τῶν παντοίων κοινωνικῶν θεσμῶν του, ἰδίως στό ἑλληνικό περιβάλλον καί δή αὐτό τῆς νεολαίας.

Τό Σωματεῖο ἔχει ὡς στόχο τήν δημιουργία σχολικοῦ συγκροτήματος καί τήν ἀνέγερση ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Θείας Φύσεως.
Πρός τοῦτο καλοῦμε ὅλους τούς Ἰδεολάτρες καί Φυσιολάτρες τῆς Φιλοσοφικῆς Θρησκείας τῶν Ἑλλήνων, τῆς Πνευματόδοξης Ἑλληνικῆς Παραδόσεως, νά σταθοῦν ἀρωγοί.
Τό Σωματεῖο ἀναζητεῖ ἀκίνητο ἤ οἰκόπεδο γιά τήν πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν του. Δέχεται ἐπίσης δωρεές καί χορηγίες.
Πληροφορίες: Στουρνάρα 57, 104.32 Ἀθήνα. Τηλ.: 210. 52.37.544

3. Ἡ ἀνάδειξη τοῦ χρηστικοῦ κοινωνικοῦ καί ἐθνικοῦ χαρακτῆρα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μνημείων, ἔργων καί ἀρχαιολογικῶν χώρων, ἔτσι ὥστε νά καταστοῦν λειτουργικά καί ταυτόχρονα ἐκπαιδευτικά γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο καί ἰδιαίτερα γιά τούς νέους.

4. Ἡ διεκδίκηση τῆς δυνατότητας ἄμεσης πρόσβασης καί χρήσης τῶν ὡς ἄνω στοιχείων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχαίου κλασικοῦ πολιτισμοῦ, γιά τήν διενέργεια ἑλληνοπρεπῶν πολιτιστικῶν δρωμένων καί ἐκπαιδευτικῶν προσεγγίσεων καί παρουσιάσεων, μέ ἀπόλυτο ἦθος καί σεβασμό πρός τό πνεῦμα τοῦ περιβάλλοντος καί τό νόμο.

5. Ἡ ἐφαρμογή τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἰδεώδους.

6. Ἡ προβολή καί κατανόηση τῆς σημαντικῆς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ὀνομάτων καί ἡ χάριν τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης καί πολιτισμοῦ διάδοση καί συμβολική υἱοθεσία τους.

Πρός τοῦτο καλοῦμε ὅλους τούς Ἕλληνες, στήν σκέψη, τά συναισθήματα καί τίς πράξεις νά ἐγγραφοῦν φίλοι τοῦ Σωματείου μας καί νά συνδράμουν στίς ἐργασίες μας γιά τήν ἀνάδειξη τῆς θείας πνευματικῆς μας κληρονομιᾶς.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

῞Οταν κάποτε θά φύγω ἀπό τοῦτο τό φῶς, θά ἑλιχθῶ πρός τά πάνω ὅπως ἕνα ρυάκι πού μουρμουρίζει. Κι ἄν τυχόν κάπου ἀνάμεσα στούς γαλάζιους διαδρόμους συναντήσω ἀγγέλους, θά τούς μιλήσω ἑλληνικά, ἐπειδή δέν ξέρουνε γλῶσσες. Μιλᾶνε μεταξύ τους μέ μουσική.

Καταγγέλλουμε δημόσια τήν συνεχιζόμενη τά τελευταῖα 1800 χρόνια, πολιτική μίσους καί φθορᾶς εἰς βάρος τῆς πανάρχαιας πατρώας κληρονομιᾶς τῶν Ἑλλήνων.

Σᾶς προτείνουμε νά υἱοθετήσετε καί νά προβάλλετε στό περιβάλλον σας ἕνα ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ. Κάντετε ἕνα δῶρο στήν ὡριμότητά σας, τό ἀξίζετε! Μέχρι σήμερα ἔχουν τολμήσει χιλιάδες συμπατριῶτες μας καί ἑλληνόψυχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ὀνοματοδοσία εἶναι μέρος τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιᾶς γι' αὐτό μᾶς ἀφορᾶ ἄμεσα. Πάρτε την στά χέρια σας καί μεταβιβάστε την στά παιδιά σας. Κάντε τήν ἀτομική σας ἀντίσταση. Ἡ υἱοθέτηση ἑνός Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Ὀνόματος εἶναι μία ἀντίσταση χαμηλῶν τόνων ἀλλά ὑψηλῶν προδιαγραφῶν, σᾶς ταιριάζει!

Τό θέμα τῆς ὀνοματοδοσίας εἶναι σοβαρότερο ἀπό τήν ἐπιστροφή τῶν μαρμάρων! Ἡ λεξιπενία ἔχει ἐπιβληθεῖ καί στήν ὀνοματοδοσία μας, *Γιάννης, Γιῶργος, Βασίλης, Νίκος, Μαρία, Κατερίνα,* ὀνομάζεται τό 80 τοῖς ἑκατό τῶν Ἑλλήνων. Διαλέξτε, υἱοθετῆστε, τιμῆστε καί προβάλλετε στό περιβάλλον σας, ἕνα εὔηχο, νοηματικό ἑλληνικό ὄνομα ἀπό τά 20.000 καί πλέον, πού ἔχουν καταγραφεῖ. Εἶναι δική σας προσωπική ὑπόθεση!

Αἰθερία, Ἀπολλώνιος, Ἀστραία, Ἀσπασία, Ἀσκληπιάδης, Ἀντιγόνη, Ἀθηναΐς, Αἰακός, Ἀριάδνη, Ἀχιλλεύς, Βριτόμαρτις, Δανάη, Δευκαλίων, Εὐρυνόμη, Ἕκτωρ, Ἥβη, Ἡροφίλη, Ἡφαιστία, Ἡφαιστίων, Ἠώ, Θάλεια, Θέμις, Δάειρα, Δήμητρα, Διαγόρας, Διώνη, Ἐρατώ, Ἑρμείας, Ἡρακλῆς, Ἰάσων, Ἴκαρος, Ἰφιγένεια, Ἰφιάνασσα, Ἴων, Καλλικράτης, Καλλιστώ, Λεωνίδας, Λητώ, Μυρτώ, Νεφέλη, Ὀδυσσέας, Πανδίων, Παρμενίδης, Πείρανθος, Πρόκλος, Ραδάμανθυς, Σεμέλη, Σοφία, Ὑάκινθος, Φαέθων, Φαῖδρος, Φιλομήλα, Ὠρίων ... ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ

Ἐάν θέλετε νά βαπτίσετε ἕνα παιδί ἁπλά δηλώνετε τό ἀρχαῖο ὄνομά του στό ληξιαρχεῖο.
Νομικά δέν χρειάζεται θρησκευτικό βάπτισμα.
Μιμηθεῖτε τούς ἑκατοντάδες Ἕλληνες γονεῖς πού τό ἔχουν ἤδη πράξει!

Ἀπό τό 1991, στίς μεγάλες Φυσικές Ἑορτές Ἰσημερίες καί Ἡλιοστάσια, πραγματοποιοῦνται ὀνοματοδοσίες. Ἐάν θέλετε καί ἐσεῖς νά υἱοθετήσετε ἕνα ἀρχαῖο ἑλληνικό ὄνομα ἐπικοινωνῆστε μαζί μας. Ἀθηνᾶ Ὑγεία (Μή Κερδοσκοπικό Σωματεῖο. Τηλ.: 210.52.37.543)

Η ΔΙΑΣΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΚΑΙ Η ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΙΣ ΑΥΤΗΣ, ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΔΙΑ ΤΑΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΣ ΓΕΝΕΑΣ ΤΟ ΒΑΘΡΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΘΑ ΣΤΗΡΙΧΘΕΙ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΓΕΝΟΣ ΔΙΑ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΗΣ ΑΝΕΛΙΞΕΩΣ ΑΥΤΟΥ, ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ, ΤΗΝ ΟΔΟΝ Η ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΦΕΡΕΙ ΤΑΣ ΓΕΝΕΑΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΟΛΑΥΣΙΝ ΠΑΣΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ, ΩΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ.

Σ. Νάγος

Τιμοκατάλογος 2006 — Τιμές μέ ΦΠΑ 4,5%

Ἐκδόσεις ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Ὁ Ἑλληνικός Δρόμος * Ραδάμανθυ Ἀναστασάκη - Ε. Γαβρᾶ
Στουρνάρη 57 Ἀθῆναι Τηλ.: 2105237543
http://www. ideotheatron.gr * e-mail: ideotheatron@ideotheatron.gr

Ἀρχαία Ἑλληνική Γραμματεία

Ὁμήρου:	ΙΛΙΑΣ	62,70
Ὁμήρου:	ΟΔΥΣΣΕΙΑ	62,70
Ὀρφέως:	ΥΜΝΟΙ (κυκλοφορεῖ καί διπλό CD μέ ἀπαγγελία ὅλων τῶν Ὕμνων στά ἀρχαῖα ἑλληνικά)	12,54
Ὀρφέως:	ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ - ΛΙΘΙΚΑ	12,54
Ἐμπεδοκλέους:	ΑΠΑΝΤΑ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΣ	12,54
Πινδάρου:	ΕΠΙΝΙΚΟΙ ΑΠΑΝΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΙ - ΝΕΜΕΟΝΙΚΟΙ - ΠΥΘΙΟΝΙΚΟΙ - ΙΣΘΜΙΟΝΙΚΟΙ	28,22
Σόλωνος:	ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ	17,77
Πλάτωνος:	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ (κυκλοφορεῖ καί ἠχογραφημένο ὅλο τό ἔργο σέ μετάφραση)	12,54
Πλάτωνος:	ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ - ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (καί ἠχογραφημένο σέ μετάφραση)	8,36
Πλάτωνος:	ΠΟΛΙΤΕΙΑ (περίληψις)	....
Πτολεμαίου:	ΤΕΤΡΑΒΙΒΛΟΣ - ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ	....
Πορφυρίου:	ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ	9,41
Πορφυρίου:	ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ (διδακτορική διατριβή Ἀ. Γεωργιάδου)	8.36
Λουκιανοῦ:	ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ - ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΗΛΙΑΝΘΡΩΠΟΥΣ)	7,32
Κέβητος:	ΠΙΝΑΞ - ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ	8,36
Ἰαμβλίχου:	ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ	11,50
Ἰαμβλίχου:	ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ἤ περί Θεουργίας	35,53
Σαλουστίου:	ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ	7,32
Ἰουλιανοῦ:	ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ - ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ	9,41
Ἰουλιανοῦ:	ΤΑ ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ (Ἰουλιανοῦ τοῦ Χαλδαίου ἤ τοῦ Θεουργοῦ)	15,68
Ἱεροκλέους:	ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	10,45
Πυθαγορείων:	ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ - ΓΝΩΜΑΙ ΧΡΥΣΑΙ	12,54
Πλήθωνος:	ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ	7,32
Φιλοσόφων-	ΥΜΝΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ (Σχόλια - ἐπιμ. Π. Γράβιγγερ)	
Μυσταγωγῶν:	(Ὁμήρου - Πρόκλου - Ἑρμοῦ Τρισμεγίστου - Πυθαγορείων - Μαγικαί Ἐπικλήσεις - Συνεσίου)	15,68
Πρόκλου:	ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ	....

Γλῶσσα

Ἀρβανιτοπούλου:	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ	19,86
Ἠ. Νικολούδη:	ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ	12,54
Ἀ. Χαλᾶ:	Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	10,45
Ἀ. Χαλᾶ:	Η ΑΠΟΚΡΥΦΟΣ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΟΥ	7,32

Θρησκεία - Μυθολογία - Μυστήρια

Δ. Καλλέργη:	ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΑΘΑΝΑΤΟΙ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ	15,68
Δ. Καλλέργη:	ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Κρητικά - Μαντεῖα - Ὀλυμπία - Δελφοί - Δωδώνη - Ἄργος)	10,45
Πάπυρος Αἰγυπτιακός:	Η ΜΥΗΣΗ ΣΤΑ ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΓΟΡΑ (ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΡΙΣΙΩΝ)	7,32
Κ. Κουρτίδου:	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Καβείρια - Διονύσια - Ὀρφικά - Ἐλευσίνια)	16,72
Σ. Μπογδάνου:	ΤΑ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Θεσμοφόρια - Διονύσια - Ἐλευσίνια)	....
Σ. Πιμπλῆ:	ΤΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ	7,32
Γ. Βογιατζῆ:	ΚΟΥΡΗΤΕΣ - ΔΕΡΒΙΣΣΙΔΕΣ	8,36
Γ. Βογιατζῆ:	ΟΡΦΕΥΣ - ΠΑΓΓΑΙΟΝ - ΡΟΔΟΛΕΙΒΟΣ	8,36
Κ. Κακούρη:	ΤΑ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ (Διδ. διατριβή γιά τά Ἀναστενάρια καί τά Μυστήρια τοῦ Διονύσου)	18,81
Ἰ. Κακριδῆ:	ΑΡΑΙ (Οἱ Κατάρες καί οἱ Προσευχές στήν Ἑλληνική Μυθολογία)	12,54
C. Dupuis:	Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΠΟΥ ΛΑΤΡΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	9,41
Ἰ. Ἀναγνώστου:	ΤΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	....
Ἑ. Φλάμου:	ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΑ (Περιγραφή μυητικῆς δοκιμασίας)	15,68
Ἀσημακόπουλου:	ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ (Ἀποσυμβολισμός τοῦ Θηβαϊκοῦ κύκλου)	7,32

Μυσταγωγία - Πυθαγορισμός

Νεοπυθαγόρειος Φιλόσοφος-Μυσταγωγός

Σ. Νάγου:	Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ	12,54
Σ. Νάγου:	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ	7,32
Σ. Νάγου:	ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ	9,41
Σ. Νάγου:	ΘΕΟΣ Ἤ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ - Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	17,77
Σ. Νάγου:	Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ	19,86
Λ.Τάκα:	ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ (Βασισμένο στήν Διδασκαλία τοῦ Σ. Νάγου)	10,45
Ἰ. Βασιλῆ:	ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΝ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ	13,59
Π. Δρακούλη:	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ	10,45
Π. Δρακούλη:	ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ	12,54
Ἀδριανόπουλου:	ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	9,41
Ἀδριανόπουλου:	Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ	18,81
Δ. Καλλέργη:	ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΝΟΥΣ, Η ΓΝΩΣΗ, Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ	7,32
Δ. Καλλέργη:	Ο ΥΜΗΤΤΟΣ - ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	7,32
Ν. Παράσχη:	Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ	7,32
Π. Γράβιγγερ:	Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ	45,98
Π. Γράβιγγερ:	Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΔΟΝΗΣΕΩΝ	12,54
Γ. Σακελλαρίου:	ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ	26,13
J. Mallinger:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ - ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΣΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ	11,50
Π. Βασιλειάδου:	Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ	10,45
Ἰ. Μιχαήλ:	Ο ΑΡΙΘΜΟΣ 7 (Ο ΙΕΡΟΣ - ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ)	13,59

Μελλοντολογικά

Π. Ντῆναχ:	Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ (Ἡ Πλατωνική Πολιτεία τό 4000 μ.Χ.)	54,34
Ν. Ρόμπινς:	ΤΕΛΟΣ ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΝΟΙ - ΚΑΛΕΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΛΗ ΓΗ	15.68

Φιλοσοφία - Ψυχολογία

Ἀδριανόπουλου:	ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - ΟΡΦΙΣΜΟΣ	17,77
Δ. Ἰωαννίδη:	Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	....
Σ. Ἰωαννίδη:	ΟΙ ΠΥΘΑΓΟΡΙΔΕΣ	....
Π. Καραγιάννη:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	31.35
Λαμπροπούλου:	ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ - ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ	8,36
Ἄ. Κελεσίδου:	ΣΠΟΥΔΕΣ ΨΥΧΗΣ (Οἱ θέσεις τῶν Ἑλλήνων Φιλοσόφων γιά τήν Ψυχή)	11,50
Ἄ. Κελεσίδου:	ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ (Ἡ ζωή καί τό ἔργο τῶν Προσωκρατικῶν)	11,50
Ἀ. Τανάγρα:	Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	25,0
Μ. Μάκρα:	ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ	8
		10,45

Ἱστορικά

Στασινοπούλου:	Η ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ	8,36	Κ. Ρούπη:	ΕΡΜΑ	10,45
Ε. Βαλλερᾶ:	ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ	20,90	Κ. Ρούπη:	ΟΛΒΙΟΝ	7,32
Ε. Σταμάτη:	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	———		ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΗ	10,45
Μ. Μάκρα:	ΟΙ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	8,36	Κ. Ρούπη:	ΕΠΤΑΛΟΓΙΑ	

Παιδικά

Ν. Ἐλάτου:	Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ	12,54
Κωνσταντινίδη:	ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ	7,32
Μ. Μάκρα:	ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ	9,41

Ξενόγλωσσα

Dido Kallergi:	ANCIENT HELLENIC MYSTERIES	20,90
Rickerson A.Reese:	ANCIENT GREEK WOMEN ATHLETES	10,45

Δ. ΛΙΑΝΤΙΝΗ: ΓΚΕΜΜΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟ, ΝΗΦΟΜΑΝΗΣ, ΧΑΣΜΑ ΣΕΙΣΜΟΥ, ΕΞΥΠΝΟΝ ΕΝΥΠΝΙΟΝ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΑΓΩΓΗΣ

ΑΦΙΣΣΕΣ: ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ 4,00 * ΕΡΩΦΑΝΗΣ 4,00

Ἠχογραφημένα κείμενα Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας σέ μετάφραση καί ἀρχαία ἑλληνική μουσική.

Ὀρφέως:	ΟΡΦΕΩΣ ΥΜΝΟΙ	29,75
Πλάτωνος:	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ	20,23
Πλάτωνος:	ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ	20,2
Ἐνωδών:	ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ	20,2

Μαθήματα

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Δημιουργία νέας Πυθαγορείου Ὁμάδος

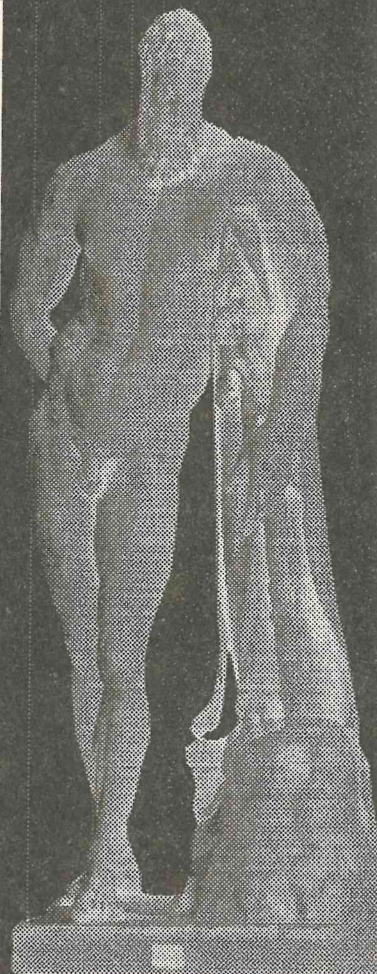
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΜΥΗΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
μέ ὁδηγό τόν «ΚΑΤΟΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ» τοῦ Σ. Νάγου,
τά «ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ» καί τά «ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ» τῶν Πυθαγορείων.

Ἐδιζησάμην ἐμαυτόν! - Ἀναζήτησα τόν ἑαυτόν μου!
Ὅταν ἡ Ψυχή ἀποκτήσει συνείδηση τῆς ὑπάρξεώς της!

Ζῆν κατά Φύσιν!

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ

ὁ Δρόμος τῆς Φύσεως
τοῦ Μέτρου - τοῦ Ἔρωτος
τοῦ Ἥρωος - τοῦ Ἡλίου
τοῦ Ἕλληνος Θεοῦ!

Ἀπό 8-5-2006 κάθε Δευτέρα 20:00 - 22:00

μέ τόν Ραδάμανθυ Ἀναστασάκη καί τήν Εὐρυνόμη Γαβρᾶ.

Ἰδεο-θέατρον, Στουρνάρη 57 * Ἐγγραφές τηλ.: 210.52.37.543

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΟ 1991

Κέντρον Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, Γλώσσας καί Τέχνης

ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΟΛΟΙ ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΟΡΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἀπαγγέλλει στά Ἀρχαῖα Ἑλληνικά ὁ Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης

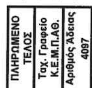
Ἕνα μοναδικό ἔργο πού ἀποβλέπει στήν ὀρθή ἐκφώνηση καί ἐκμάθηση τῶν Ὕμνων πρός ὅλους τούς Ἕλληνες Θεούς, βοηθῶντας τήν δημιουργία πνευματικοῦ κλίματος, γιά τήν ἐπιτέλεση Θεραπείας, Ἱερουργίας ἤ καί Θεοφανείας.

Διπλό CD, Διάρκειας 144΄ -29.75€

Κωδικός 3762

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1520/2000 Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ.

ΟΡΦΕΩΣ ΥΜΝΟΙ

ΕΙΣ ΔΟΞΑΝ ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΗΡΩΩΝ

